

Bulletin advokacie

Pozvánka na seminář AIJA • Deset let dovolání podle tr. řádu, I. část • Protržení firemního závoje – odpovědnost společníků za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního návrhu • Trestní odpovědnost právnických osob za porušení daňových předpisů • Zánik funkce exekutora v průběhu exekučního řízení •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Právník roku 2011:
v rytmu swingu a jazzu**

Čtete na str. 5 – 11.

**PODMÍNKY
PRO USAZOVÁNÍ
A HOSTOVÁNÍ
ADVOKÁTŮ V EU**
Viz str. 69 – 82.

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohlávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:

ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovního, balného a DPH.
Advokátům a advokátním koncipientům
se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura

IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu a v právních informačních
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 10. 2. 2012 v nákladu
14 300 výtisků.

Foto na obálce: Vítězové soutěže Právník roku
2011 – Jan Kolman

Tisk: PBtisk s. r. o.
MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Martin Vychopen: **Úvodník nikoliv novoroční, ale přísudkový** 3

Aktuality

Pozvánka na seminář AIJA 4

Galavečer Právnicka roku 2011: v rytmu swingu a jazzu Ivana Cihlářová... 5

Datové schránky pro advokáty – jak na to 12

Pozvánka na kongres Právní prostor 2012 14

z právní teorie a praxe

Články

Shrnutí 16

Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část Petr Hrachovec 17

**Protržení firemního závoje – odpovědnost společníků
za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního
návrhu Michal Žižlavský** 24

**Odvracení úpadku platebně neschopného dlužníka po podání
insolvenčního návrhu Oldřich Řeháček** 27

**Trestní odpovědnost právnických osob za porušení daňových
předpisů Václav Pátek** 29

**Ještě k diskusi: Zanikají smrtí zaměstnance pohledávky na náhradu
za bolest a za ztížení společenského uplatnění? Lukáš Smutný** 36

**Stručně k principu transparentnosti veřejné správy
(a též k jednomu aktuálnímu judikátu NSS) Petr Kolman** 39

**Zánik funkce exekutora v průběhu exekučního řízení
Michaela Balousová** 41

Z judikatury

Promlčení nároku na náhradu nákladů řízení 44

Advokátní úschova 49

Krádež – subjektivní stránka 50

Jednou větou 54

Z odborné literatury

Michal Králík: **Uplatňování nároků z věcných práv a rozhodování
o nich (Petr Lavický)** 55

Lukáš Pacht: **Insolvenční zákon s judikaturou (Václav Fiala)** 56

Tomasz J. Kotliński: **Historia krakowskiej izby adwokackiej (Rudolf Manik)**.. 57

Peter Kerecman, Rudolf Manik: **História advokácie na Slovensku
(Stanislav Balík)** 58

Přečetli jsme za vás Jan Mates, Pavel Blanický 59

Bulletin slovenskej advokácie přináší... 62

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Sacrificium intellectus 64

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka	65
Z jednání představenstva ČAK icha	68

Z Evropy

Podmínky pro usazování a hostování advokátů v některých zemích EU	69
---	----

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	84
Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků	87
Pozvánka na 3. Josefské sympozium	87
Jak ochránit smlouvy a tištěné produkty před paděláním? David Herman	88
Šaria ante portas Josef Heller	89

Z právnické společnosti

Za JUDr. Milošem Všečekou Karel Čermák	93
--	----

Nakonec

Proč toužíme po titulu? Petr Hajn	94
Kresba Lubomíra Lichého	95
Víte, že... Stanislav Balík	95
Inhaltsverzeichnis	96
Zusammenfassung/Summary	97
Table of Contents	98

ŽIŽLAVSKÝ & PARTNEŘI
| advokátní kancelář | insolvenční správci |

SPECIALISTÉ NA INSOLVENCII

Restrukturalizace nebo reorganizace ?

Problém nebo příležitost ?

www.einsolvence.cz

Instrukce autorům

Vážení autoři časopisu Bulletin advokacie,

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Úvodník

nikoliv novoroční, ale přísudkový

Začátek roku bývá obvykle dobou zásadních osobních rozhodnutí, různých předsevzetí, vzájemných přání všeho dobrého a gratulací. Aktuální vývoj advokátního práva v oblasti přísudků

a vzniklá mediální kampaň na obranu „nebohých dlužníků“ proti zlým a chamtivým advokátům a exekutorům mě však donutila k napsání úvodníku přísudkového, nikoliv novoročního.

V posledním období se v tisku množí články poukazující na údajnou nenasytost advokátů při vymáhání tzv. drobných pohledávek, údajnou nespravedlivost úpravy paušální výše náhrady nákladů řízení, na dehonestaci činnosti soudů, které jsou označovány jako generátory zisků advokátů, a další a další. Jak to u mediálních kampaní bývá, používají se fakta, údaje a tvrzení vytržená z kontextu bez důkladné analýzy a podrobného zkoumání.

Je mou povinností důrazně se za českou advokacii ohradit proti takové generalizaci a paušalizaci. Stávající situace je popisována tak, že nebozí dlužníci, kteří náhodou zapomenou zaplatit stokorunový dluh, končí svoji finanční existenci ztrátou veškerého svého majetku, a to zejména přičiněním advokátů a exekutorů, kteří nenasytně vymáhají své náklady řízení. Zcela se zapomíná dodat to, že součástí nákladů soudního řízení jsou také např. soudní poplatky a daň z přidané hodnoty a samotné vymáhání pohledávek je agenda mnohdy personálně, technicky i právně náročná. K diskusi se předkládají různé návrhy, jak rychle a v jaké výši přísudky advokátům zkrátit, aby nebohým dlužníkům bylo učiněno zadost. Je zajímavé, že v této souvislosti nikde nepadl návrh na to, aby se u tzv. bagatelních pohledávek snížil soudní poplatek na bagatelní výši nebo aby se vůbec nepožadoval, aby se zaplatila bagatelní daň z přidané hodnoty a bagatelní daň z příjmů. Pak by se z tohoto problému stal problém bagatelní, který by následně zmizel v propadlišti dějin.

Neobhajují nekalé podvodné a lichvářské praktiky, k nimž, podle mého názoru jen výjimečně, dochází. Uvedená mediální kampaň i vyjádření některých soudců v médiích jsou velmi nebezpečným signálem pro spravedlnost jako takovou. Pokud totiž nebude přiměřeně ekonomicky rentabilní vymáhat tyto

bagatelní pohledávky, pak se můžeme dočkat různých i hrůzných následků. Např. nájemníci obecních bytů se mohou dohodnout (v době facebooku a jiných sociálních sítí rychle a pohodlně), že budou platit nájemné vždy o 100 Kč nižší, a tím ve svých rodinných rozpočtech ušetří, neboť dlužnou stokorunu po nich nikdo vymáhat nebude. Dopady na bytový fond obcí jsou pak nasnadě (snížení objemu investic do oprav a údržby bytů apod.). Obce pak nebudou mít jinou možnost, než řešit tento problém zvýšením nájemného a skončí to zase tak, že ti slušní nájemníci, kteří plní své závazky a řádně a včas platí, budou doplácet na ty, kteří neplatí. Porušování práva tak bude vlastně povýšeno nad jeho dodržování. Smutné vyhlídky.

Česká advokátní komora stále intenzivně vyjednává s Ministerstvem spravedlnosti ČR o ministerstvem navržených změnách vyhlášky o paušálních náhradách, a to s akcentem na důkladný věcný rozbor celé problematiky. Jako součást tohoto postupu a reakce na vzniklou kampaň proti odměnám advokátům a exekutorům připravuje ČAK v nejbližší době seminář se zástupci všech dotčených profesí i tisku, jehož cílem by byla nejen věcná analýza celé problematiky, ale i snaha o nápravu obecně šířených polopравd a nepravd.

Byť nejsou výše uvedené informace nijak radostné, rád se podělím s advokátní veřejností o zprávy lepší. Po dlouhém opakovaném a usilovném snažení ČAK, jehož cílem bylo ukázat na stále se rozšiřující a orgány činnými v trestním řízení tolerované neoprávněné podnikání v oblasti poskytování právních služeb (obvykle označované jako vinklářství), které je zákonem svěřeno předem určeným subjektům, a které se skrývá za různá zprostředkování právních služeb, obecně prospěšné a jiné společnosti, internetové služby a další, přislíbilo Nejvyšší státní zastupitelství, že se bude touto problematikou na všech svých úrovních intenzivně zabývat, a to i v součinnosti s Policií České republiky.

Bez ohledu na vše výše uvedené je mou milou povinností popřát vám všem hodně zdraví, štěstí a osobních i profesních úspěchů v roce 2012.

JUDr. MARTIN VYCHOPEŇ,
předseda České advokátní komory

INTERNATIONAL ASSOCIATION
OF YOUNG LAWYERS

**AIJA, Mezinárodní asociace mladých právníků,
pořádá ve spolupráci s INSOL EUROPE a Českou advokátní komorou seminář na téma**

„Doing Business during the Credit Crunch: Transactional and Contentious Aspects“

Seminář se bude konat ve dnech 13. – 14. dubna 2012 v Praze v paláci Dunaj za účasti řady odborníků na insolvenční právo z celé Evropy. Většina přednášejících je praktikujícími advokáty, proto bude seminář zaměřen zejména na zkušenosti z praxe, nové přístupy a judikaturu.

Mezi hlavní témata semináře budou patřit

- možnosti prodeje majetku společností, kterým hrozí úpadek
- ochrana prodávajícího i kupujícího před nároky věřitelů

- neúčinnost právních úkonů podle insolvenčních předpisů
- pracovněprávní otázky v rámci insolvence
- přeshraniční aspekty insolvence

V rámci semináře se bude kromě přednášek konat i řada společenských akcí.

Zájemci o účast na semináři mohou získat další informace na adrese: www.aija.org

Na stejné adrese je možné se i zaregistrovat k účasti na semináři.

DATOVÉ SCHRÁNKY BEZ STAROSTÍ

NABÍZÍME UCELENOU SLUŽBU ZPROVOZNĚNÍ DATOVÝCH SCHRÁNEK V ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘI

- @ Zajistíme vydání osobního certifikátu I.CA pro bezpečný přístup k datové schránce a autorizované konverzi dokumentů přímo ve vaší kanceláři
- @ Pro lepší ochranu datové schránky nabízíme uložení osobního certifikátu do bezpečného USB tokenu
- @ Nastavíme ve vašem počítači vše potřebné
- @ Zaškolíme určené osoby pro práci s elektronickým podpisem, časovými razítky a datovou schránkou
- @ Poskytujeme stálou telefonickou podporu uživatelů, v případě potřeby podporu na místě – přímo u vašeho počítače
- @ Působnost na celém území ČR

USB TOKEN – BEZPEČNÉ ÚLOŽIŠTĚ VAŠÍ DIGITÁLNÍ IDENTITY

USB token (podobný USB flash paměti) je lehce přenosný, třeba na svazku klíčů. Přístup k datové schránce je možný až po připojení tokenu k počítači a zadání správného PINu. Nahlížení do datové schránky je tak bezpečné z kanceláře, z domova i od klienta. Datová schránka není ohrožena ani při krádeži notebooku, odeslání počítače do servisu nebo ztrátě tokenu.

NOTSERVIS.CZ

www.otservis.cz

www.askon.cz

Galavečer Právníka roku 2011:

v rytmu swingu a jazzu

Slavnou písní Oldřicha Nového „Jen pro ten dnešní den...“ byl 27. ledna 2012 v brněnském Bobycentru zahájen slavnostní galavečer již sedmého ročníku soutěže Právník roku.

Vyhlašování vítězů sedmi odborných a tří speciálních kategorií soutěže bylo tentokrát doprovázeno swingovými a jazzovými melodiemi v podání známého orchestru Melody Makers, jehož vůdčí osobnost – herec, zpěvák a režisér Ondřej Havelka byl zároveň moderátorem večera.

Do „hlavního města české justice“ se na galavečer Právníka roku 2011 letos sjelo více než dva tisíce hostů ze všech právnických profesí – od advokátů a soudců přes státní zástupce, notáře, exekutory a podnikové právníky až k akademikům, poslancům, senátorům, jedné exministrni spravedlnosti a jednomu úřadujícímu ministru spravedlnosti i s náměstkou.

V sedmi odborných kategoriích (Občanské právo, Trestní právo, Obchodní právo, Správní právo, Pracovní právo, Právo duševního vlastnictví, Občanská a lidská práva a právo ústavní) odborná porota vybírala z celkem 208 osobností, které nominovala odborná veřejnost prostřednictvím internetu a časopisů organizátorů a partnerů soutěže.

Do Právnícké síně slávy letos vstoupil hlavní autor návrhu nového občanského zákoníku profesor Karel Eliáš, v druhé speciální kategorii byly oceněny aktivity Pro bono a v kategorii Talent roku byly hodnoceny písemné práce mladých právníků do 33 let.

Celkem devět mužů a jen jediná žena, docentka Věra Štanogová, si z podia jako každý rok odnesli skleněné plastiky patrona všech právníků, sv. Yva, z dílny akademické malířky JUDr. Květy Slavíkové a uměleckého skláře Aleše Ložinského.

V rámci slavnostního večera rovněž převzal z rukou předsedy JUDr. Martina Vychopně ocenění České advokátní komory bývalý předseda Komory komerčních právníků JUDr. Ing. Radovan Karas, který v roce 1995 zásadním způsobem přispěl k hladkému průběhu sloučení Komory komerčních právníků s Českou advokátní komorou. Jako každý rok věnovala AK Havel, Holásek & Partners 100 tisíc korun na charitativní účely; tentokrát peníze získala Nadace Leontinka.

Již tradičními organizátory soutěže jsou Česká advokátní komora a společnost EPRAVO.CZ, jejími rovněž tradičními partnery jsou Notářská komora, Exekutorská komora, Soudcovská unie, Unie státních zástupců a Unie podnikových právníků. K tradiční zástitě ministerstva spravedlnosti nad soutěží pak letos přibyla i zástita předsedy vlády RNDr. Petra Nečase.

Celý galavečer byl zvukově a obrazově zaznamenáván a jeho sestřih bude možné zhlédnout na webových stránkách www.pravnikroku.cz.

Na stejné webové stránce najdete od května informace k dalšímu, již osmému ročníku soutěže; informace o Právníku roku 2012 i galavečeru bude samozřejmě přinášet i Bulletin advokacie a najdete je rovněž na webových stránkách České advokátní komory.

Zdá se to neuvěřitelné, ale v lednu 2013 nás v Praze čeká již osmý galavečer Právníka roku!

Svatého Yva za rok 2011 obdrželi:

V kategorii Občanské právo **prof. JUDr. Miroslav Zedníček**, emeritní profesor Univerzity Karlovy v oboru kanonického práva a forenzního lékařství, který zavedl na Katolické teologické fakultě po roce 1989 výuku obecné teorie práva. Svěží osmdesátník a stále činný advokát připomněl ve své řeči Otakara Motejla a všem v sále popřál, aby „v pravdě sloužili té paní se zavřenýma očima a nemuseli sáhnout ani po vahách, ani po meči“.

V kategorii Trestní právo **Mgr. Petr Franc**, předseda Okresního soudu v Kutné Hoře, který soudil Berdychův gang, zřejmě nejrozsáhlejší případ organizovaného zločinu u nás. Jak vtipně poznamenal ve svém poděkování porotě, rodině i spolupracovníkům, „my, trestní soudci, se od klientů ocenění nedočkáme“.

V kategorii Obchodní právo významný pražský advokát a dlouholetý představitel IBA **JUDr. Martin Šolc**. Slova tohoto předního českého experta v oblastech korporálního práva, fúzí a akvizic a restrukturalizací, že cenu považuje za omyl, protože o obchodním právu po dvaceti letech působení už neví zhola nic, vyvolala v celém sále upřímné veselí.

V kategorii Správní právo vůdčí osobnost tohoto oboru, autor hned několika základních učebnic, **prof. JUDr. Dušan Hendrych, CSc.**, pedagog Právnické fakulty Univerzity Karlovy.

právník roku

V soutěžní kategorii Pracovní právo rovněž významná akademička, proděkanka Právnické fakulty UK v Praze **doc. JUDr. Věra Štangová, CSce.**, mimo jiné spoluautorka nového zákoníku práce. O její zapálenosti pro práci svědčila i její řeč, ve které neopomněla nastínit, jaké novinky její milovaný obor v nejbližší době čekají.

V kategorii Právo duševního vlastnictví **JUDr. Jiří Macek**, předseda senátu Vrchního soudu v Praze, který se specializuje na rozhodování sporů z této oblasti práva a jehož rozsudky velkou měrou přispívají k ustálení judikatury.

V kategorii Občanská a lidská práva a právo ústavní **prof. JUDr. Jan Musil, CSc.**, soudce Ústavního soudu a významný představitel české trestněprávní a kriminalistické vědy. Ve své řeči připomněl, že k zachování lidské důstojnosti jsou potřebné i sociální podmínky, že lidská práva mají i sociální rozměr. Zároveň je podle jeho slov třeba, abychom si všichni vstúpili, že kromě ústavních práv máme i ústavní povinnosti a že naše svoboda končí tam, kde začíná svoboda druhých.

V kategorii Pro bono brněnský advokát **Mgr. Robert Cholenský**, který dlouhodobě poskytuje bezplatné advokátní služby zejména osobám s mentálním postižením, obětem policejního násilí a handicapovaným.

V kategorii Talent roku získal 1. místo českobudějovický advokát **Mgr. Michal Majchrák** za práci s názvem „Hromadné vymáhání pohledávek – na pomezí práva, spravedlnosti a businessu“, kterou BA otiskne v čísle 3. Kromě plastiky svatého Yva obdržel od předsedy ČAK JUDr. Martina Vychopně i šek na sto tisíc korun, věnovaný Českou advokátní komorou.

právník roku

Vítězové soutěže Právník roku 2011

OBČANSKÉ PRÁVO

prof. JUDr. Miroslav Zedníček,
advokát a emeritní profesor Katolické teologické fakulty
UK v Praze

TRESTNÍ PRÁVO

Mgr. Petr Franc,
předseda Okresního soudu v Kutné Hoře

OBCHODNÍ PRÁVO

JUDr. Martin Šolc,
advokát v Praze

SPRÁVNÍ PRÁVO

prof. JUDr. Dušan Hendrych, CSc.
pedagog Právnické fakulty UK v Praze

PRACOVNÍ PRÁVO

doc. JUDr. Věra Štangová, CSc.,
proděkanka Právnické fakulty UK v Praze

PRÁVO DUŠEVNÍHO VLASTNICTVÍ

JUDr. Jiří Macek,
předseda senátu Vrchního soudu v Praze

OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA A PRÁVO ÚSTAVNÍ

prof. JUDr. Jan Musil, CSc.,
soudce Ústavního soudu ČR

PRO BONO

Mgr. Robert Cholenský,
advokát v Brně

TALENT ROKU

1. místo

Mgr. Michal Majchrák,
advokát v Českých Budějovicích

2. místo

JUDr. Pavel Tůma, Ph.D.,
soudce Okresního soudu Praha -západ

3. místo

JUDr. Simona Corradiniová,
advokátka v Kladně

PRÁVNICKÁ SÍŇ SLÁVY

prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš,
Ústav státu a práva

Do Právnické síně slávy byl svým loňským předchůdcem, profesorem Karlem Malým uveden hlavní autor nového občanského zákoníku **Dr. JUDr. Karel Eliáš**.

„Přijímám toto ocenění s pokorou a vážností,“ uvedl profesor Eliáš. Jak zdůraznil, jsou osoby, kterým by slušelo stejně dobře nebo lépe. Nový občanský zákoník je podle něj výsledkem týmové práce desítek lidí, z nichž výslovně uvedl dvě jména: docentku Michaelu Zuklínovou a JUDr. Miloše Tomsu, CSc., (laureáta soutěže Právník roku 2010 v oboru Obchodní právo), který stál od roku 2002 v čele rekodifikační komise.

Třetí místo za práci s názvem „Rodina za plexisklem“ (bude uveřejněna v čísle 5 BA) pak obsadila kladenská advokátka **JUDr. Simona Corradiniová**. Šek na 25 tisíc korun ji předala prezidentka Unie podnikových právníků **JUDr. Marie Brejchová**. Finanční obnos pro 2. a 3. místo věnovala Notářská a Exekutorská komora společně právě s Unii podnikových právníků.

V kategorii Talent roku je na slavnostním galavečeru tradičně odměněn nejen vítěz, ale i další dva mladí právníci do 33 let, jejichž písemné práce vybrala odborná porota. Byl již ne plastikou svatého Yva, ale „pouze“ penězi.

Druhou cenu, šek na 50 tisíc korun, si tak letos odnesl soudce Okresního soudu Praha-západ **JUDr. Pavel Tůma, Ph.D.**, za práci s názvem „K problematice převoditelnosti majetkových autorských práv“, kterou BA přinese v čísle 4.

Mimořádné ocenění za zásluhy o advokacii převzal z rukou předsedy ČAK **JUDr. Martina Vychopně** bývalý předseda Komory komerčních právníků **JUDr. Ing. Radovan Karas**, který se po jejím sloučení s Českou advokátní komorou stal místopředsedou ČAK. **JUDr. Vychopně** ocenil úlohu **Radovana Karase** při slučování obou Komor v letech 1995 a 1996, což se v letech následujících ukázalo jako správné řešení. Tento moudrý a skromný muž je podle jeho slov ztělesněním názoru, že advokacie je noblesní povolání.

Také letos, jako již tradičně, byla součástí galavečera Právnicka roku charita. Advokátní kancelář **Havel, Holásek & Partners** tentokrát věnovala šek na sto tisíc korun **Nadaci Leontinka**, která od roku 2005 pomáhá dětem a studentům se zrakovým postižením. Řídící partner kanceláře **JUDr. Jaroslav Havel** šek předal výkonné ředitelce nadace **Mgr. Barbaře Huckové**. Peníze budou podle jejich slov použity na provoz střediska rané péče, které poskytuje rady a pomoc rodičům těch nejmenších zrakově postižených dětí.

Ondřej Havelka, moderátor letošního galavečera, nezapomenutelný hrdina z filmového Saturnina, vždy okouzluje lehkým vtípem i šarmem...

... když to ale na pódiu „rozbalí“ s kolegy z Melody Makers, je neodolatelný...

Několik slavných melodií, které zpestřily předávání cen, ale byly jen „ochutnávkou“ na koncert Ondřeje Havelky and his Melody Makers k „tanci i poslechu“, který v hlavním sále Bobycentra začal po desáté večer.

A těch, kteří se vydali na parket a zatančili si ve stylu „zlatých dvacátých let“, nebylo málo.

Kromě poslechu a tance „u Havelků“ a samozřejmě dobrého jídla a zábavy s přáteli...

...si mohl vybrat každý hudbu podle svého vkusu. Ať již tradiční, brněnskou cimbálovou muziku Ponava...

...nebo soul, jazz a fank v podání Borise Urbánka jeho kapely TUTU...

.. či opravdu tvrdý rock v podání pražského advokáta JUDr. Petra Pečeného a jeho skupiny Doctor P. P.

Na videodiskotéce pak tančili při „vypalovačkách“ z dob mládí svých rodičů skoro až do pěti ráno především ti mladší.

Všichni si pak kromě milých zážitků odnesli na památku i něco hmatatelného.

Tak v lednu 2013 zase v Praze!

- ❁ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ
- ❁ Foto JAN KOLMAN,
- JAKUB STADLER
- a VÍTĚZSLAV KREJČÍ

Datové schránky pro advokáty – *jak na to*

III. Důležité datum roku 2012 – 1. 7. 2012: zřízení datových schránek advokátům

S příchodem nového roku se v médiích objevují různé úvahy nad tím, co nám rok 2012 přinese. Pro advokáty je to mimo jiné rok, kdy jim budou zřízeny datové schránky.

Než se pustíme do samotného popisu, jak datová schránka vypadá, jak přijmout (a případně odeslat) datovou zprávu, pojďme si říct, jakým způsobem toto zřizování bude vypadat a na co se máte připravit.

Kdo zřídí datovou schránku? Kdy mohou očekávat přístupové údaje?

Datovou schránku advokátovi (tedy datovou schránku podnikající fyzické osoby – advokáta) zřídí Ministerstvo vnitra ČR. Protože díkce zákona neumožňuje tento krok uspišit, stane se tak skutečně až dne 1. 7. 2012. Ministerstvo vnitra ČR vygeneruje pro všechny advokáty přístupové údaje a odešle je advokátům do vlastních rukou do sídla jejich advokátní kanceláře.

Není důvod bát se kolapsu při rozesílání přístupových údajů – zástupci Ministerstva vnitra ČR ubezpečili Českou advokátní komoru, že jsou na rozesílání připraveni a nepředstavuje pro ně administrativní zátěž, která by vedla ke kolapsu (ostatně ten se nekonal ani při rozesílání přístupových údajů orgánům veřejné moci a právníkům osobám v červenci 2009).

Důležité je tedy uvědomit si, že **datová schránka vám bude zřízena automaticky, není tedy třeba nikam chodit a nic zařizovat!**

Jediné, co můžete pro zdárný průběh celé akce udělat, je kontrola vašich údajů, které eviduje ČAK – **pro doručení je zvláště důležité, abyste měli na odboru matriky ČAK správně nahlášena data o sídle vaší advokátní kanceláře.** Pokud kontrolou svých údajů v seznamu advokátů na webu ČAK zjistíte chybu, správné údaje o změně sídla kanceláře zašlete:

- písemně na adresu: Česká advokátní komora, odbor matriky, Národní tř. 10, Praha 1, 110 00
- elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem na: matrika@cak.cz

Přístupové údaje tedy může advokát očekávat 3. až 4. 7. 2012 (doručované do vlastních rukou do sídla vaší advokátní kanceláře prostřednictvím České pošty).

Co se stane v případě, že si advokát nepřevzme přístupové údaje?

Pokud se stane, že si advokát z jakéhokoliv důvodu zásilku nepřevzme, bude uložena 10 dní na spádové poště. Pokud nevyužije ani tuto dobu k vyzvednutí zásilky, je tato zásilka doručena! (uložením) a od okamžiku tohoto typu

doručení je za 15 dní datová schránka zpřístupněna (a tedy plně funkční!). Upozorňujeme tedy na tuto skutečnost a apelujeme na vás, abyste si přístupové údaje převzali!

Nedojde-li k vyzvednutí zásilky, putuje tato zásilka zpět k odesílateli, kterým je Ministerstvo vnitra ČR. V takovém případě advokátovi nezbyde nic jiného, než navštívit nejbližší CzechPoint a požádat o vygenerování nových přístupových údajů (není tedy možné se přístupových údajů domáhat přímo na Ministerstvu vnitra ČR). Pokud vám budou vygenerovány nové přístupové údaje, ty původní přestanou platit.

Pokud si advokát nepřevzme přístupové údaje k datové schránce, budou uloženy 10 dní na spádové poště. Pokud si je nevyzvedne do těchto deseti dnů, musí požádat nejbližší CzechPoint o nové přístupové údaje (s vědomím, že nestihne-li to do 15 dnů od doručení uložení, datová schránka je zpřístupněna a plně funkční).

Co se stane v případě, že už datovou schránku jako podnikající fyzická osoba zřízenou mám?

Pokud již máte zřízenou datovou schránku jako podnikající fyzická osoba (skutečně tento typ, nejedná se o schránky fyzických osob, ani právnických osob), tato datová schránka vám zůstává a nebude vám zřizována nová. **Od 1. 7. 2012 budou tedy zřízeny datové schránky pouze těm advokátům, kteří ji do této doby neměli.** Jedinou změnou budou názvy již existujících datových schránek, které budou upraveny do jednotného formátu. Advokáti budou mít ovšem stále stejné ID schránky a nepřijdou o svá data, která už v těchto datových schránkách mají.

Pro ty advokáty, kteří již mají zřízenou datovou schránku, se nic nemění a jejich přístupové údaje a údaje o datové schránce (její ID) platí dál.

Mám již zřízenou datovou schránku jako insolvenční správce. Bude mi zřízena i datová schránka advokáta?

Ano, skutečně je tomu tak – ve filozofii datových schránek je zakotveno, že datová schránka odpovídá předmětu činnosti. Budete-li tedy chtít použít datovou schránku jako advokát, musíte danou zásilku odeslat z datové schránky advokáta. Stejně tak, chcete-li odeslat zprávu jako insolvenční správce, musíte k tomu využít odpovídající datovou schránku. Je krátkozraké domnívat se, že zdánlivé opomenutí tohoto pravidla budou nadále některé orgány veřejné moci tolerovat. Zavedená praxe se může ze dne na den změnit.

Stejně tak, je-li vám doručováno jako advokátovi, nemělo by vám být doručeno do datové schránky insolvenčního správce; takové doručení je chybné.

Vykonáváte-li advokacii a jste-li zároveň insolvenčním správcem, musíte obhospodařovat dvě datové schránky.

Kdy mohu očekávat první datové zprávy doručované do datové schránky?

Datové zprávy můžete očekávat od okamžiku, kdy se poprvé přihlásíte do datové schránky. Vaše datová schránka se ostatním jeví jako funkční (a dá se vyhledat v seznamu datových schránek) ve chvíli jejího zpřístupnění, tedy ve chvíli, kdy se do datové schránky poprvé přihlásíte. Nemusíte se tedy bát, že by vám důležité datové zprávy chodily i ve chvíli, kdy si teprve vyzvedáváte své přístupové údaje.

Datové zprávy vám budou doručovány od chvíle zpřístupnění datové schránky – tedy od chvíle, kdy se do datové schránky poprvé přihlásíte.

Máte otázky k datovým schránkám? Neváhejte se na nás obrátit! Pište své dotazy na e-mail datoveschranky@cak.cz.

Na dotazy budeme odpovídat, odpovědi na nejčastější dotazy budou umístěny na úvodní stránce webu ČAK pod banner „Datové schránky a advokáti – jak na to“. Zde postupně najdete také všechny informace, které budeme publikovat v tomto seriálu k datovým schránkám.

 odbor vnějších vztahů ČAK

inzerce

ŽIŽLAVSKÝ & PARTNEŘI

| advokátní kancelář | insolvenční správci |

SPECIALISTÉ NA INSOLVENČNÍ PRÁVO

- ▶ Zastupování v insolvenčních řízeních ◀
- ▶ Zastupování v soudních sporech ◀
- ▶ Restrukturalizace a reorganizace ◀
 - ▶ Ochrana manažerů a majitelů ◀
 - ▶ Akvizice v insolvenci ◀
 - ▶ Podpora v trestním řízení ◀
- ▶ Služby insolvenčních správců ◀
- ▶ Služby pro advokátní kanceláře ◀

www.einsolvency.cz

inzerce

isak PROFESIONÁLNÍ
INFORMAČNÍ SYSTÉM PRO
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE

S NÁMI SE DATOVÝCH SCHRÁNEK BÁT NEMUSÍTE

- Evidence klientů, spisů, kontaktů, úkonů, spisových značek
- Evidence úkolů právníků (workflow)
- Insolvenční rejstřík
- Generování dokumentů ze vzorů
- Evidence výkonnosti jednotlivých právníků
- Evidence pokladny a ostatních výdajů
- Evidence doručené a odeslané pošty
- Podpora zálohových faktur
- Generování faktur včetně příloh
- Podpora CZK, EUR a dalších měn
- Podpora neomezeného počtu jazyků
- Integrace datových schránek advokátů – navázání na spisy
- Vyspělý dokument management s vazbou na spisy a klienty
- Integrace spisových služeb soudů (stavy spisů) a nařízených jednání

**Pro bližší informace
volejte 312 315 350**

info@isak.cz

www.isak.cz

ODBORNÝ KONGRES

PRÁVNÍ PROSTOR 2012

Záštitu převzal
Ing. Kamil Jankovský
ministr pro místní rozvoj

PRÁVO VE ZNAMENÍ ZMĚN

Bloky odborného kongresu

- Veřejné zakázky
- Energetika a právo
- Státní správa a samospráva
- Pracovní právo
- Aktuální otázky v justici
- Nový občanský zákoník
- Další očekávané změny a novinky v právním řádu

Přednášející

- JUDr. Martin Vychopeň
předseda České advokátní komory
- JUDr. Tomáš Lichovník
prezident Soudcovské unie ČR
- JUDr. Marie Brejchová, LL.M.
prezidentka Unie podnikových právníků ČR
- prof. Ing. Vladimír Smejkal, Csc. LL.M.
člen Legislativní rady vlády ČR
- Mgr. Ondřej Veselský
náměstek ministra vnitra
- Mgr. Karolína Peake
místopředsedkyně vlády ČR
- Mgr. Jan Sixta
náměstek ministra pro místní rozvoj
- Mgr. František Korbel, Ph.D.
náměstek ministra spravedlnosti
- a mnoho dalších...

27. - 28. března 2012, Hotel JEZERKA, Seč - Ústupky
Více informací a přihláška na www.pravniprostor.cz

Pořadatelé

economia

Hlavní partneři

CODEXIS

Hlavní odborní partneři

KAVZ
Komora administrátorů veřejných zakázek

Mediální partneři

PRÁVNÍ
RÁDCE

MODERNÍ
ŘÍZENÍ

epravo.cz

komora

eLAW.cz

SODUCE

Lobby

vz24.cz

Brands&Stories

Best

Bulletin
advokacie

z právní teorie a praxe

ČLÁNKY

Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část	17
Protržení firemního závoje – odpovědnost společníků za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního návrhu	24
Odvracení úpadku platebně neschopného dlužníka po podání insolvenčního návrhu	27
Trestní odpovědnost právnických osob za porušení daňových předpisů.....	29
Ještě k diskusi: Zanikají smrtí zaměstnance pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění?.....	36
Stručně k principu transparentnosti veřejné správy (a též k jednomu aktuálnímu judikátu NSS)	39
Zánik funkce exekutora v průběhu exekučního řízení.....	41
Z JUDIKATURY.....	44 – 54
Z ODBORNÉ LITERATURY	55 – 62

SHRNUTÍ

Petr Hrachovec: Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část

Autor je dlouholetým soudcem Nejvyššího soudu. Praktické zkušenosti z rozhodovací praxe zobecnil v uceleně zpracovaném článku, jehož součástí jsou konkrétní příklady. Celý článek je přehledným, srozumitelným a pro praxi advokátů velmi dobře vyhovujícím návodem, jak se vyvarovat chyb při podávání dovolání v trestním řízení. Druhou část rozsáhlého příspěvku přinese BA č. 3/2012.

Michal Žižlavský: Protržení firemního závoje – odpovědnost společníků za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního návrhu

Americký komik J. Adams popsal bankrot tak, že jde o právní proces, ve kterém přemístíte vše, co máte, do kapes od kalhot a svůj kabát odevzdáte věřitelům. To se také v našich poměrech často děje. Čas potřebný k přemístění věcí získávají majitelé společností mnohdy tím, že nutí manažery firem odkládat podání insolvenčního návrhu. Autor, který působí jako insolvenční správce se zvláštním povolením pro řešení úpadku velkých podniků, upozornil v předminulém čísle Bulletinu advokacie na novou odpovědnost jednatelů, členů představenstev a manažerů firem za opožděné podání insolvenčního ná-

vrhu po 1. lednu 2012. Tímto článkem na to navazuje a doplňuje, kdy se tato odpovědnost podle nové úpravy týká i společníků, akcionářů obchodních společností, členů družstev a dalších osob, které mají vliv na chod korporací.

Oldřich Řeháček: Odvrácení úpadku platebně neschopného dlužníka po podání insolvenčního návrhu

Článek se zabývá otázkou přípustnosti překonání platební neschopnosti dlužníka po podání insolvenčního návrhu, resp. možnostmi, které platebně neschopnému subjektu nabízí (či nezakazuje) insolvenční zákon, resp. tuzemský právní řád v souvislosti s řešením jeho úpadkové situace. Různé názory, které byly v této souvislosti vyslovovány, mohla široká veřejnost sledovat (mimo jiné prostřednictvím insolvenčního rejstříku) ve spojitosti s insolvenčním řízením na majetek společnosti SAZKA, a. s. Článek navazuje na aktuální judikaturu Vrchního soudu v Praze, kterou dále rozvíjí.

Václav Pátek: Trestní odpovědnost právnických osob za porušení daňových předpisů

Autor se v souvislosti s novým zákonem o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, č. 418/2011 Sb., který je účinný od 1. ledna 2012, zamýšlí nad dosavadní právní úpravou daňových trestných činů. Kritizuje neprovázanost trestního zákoníku s příslušnými daňovými předpisy a dovozuje, že podle platné právní úpravy by nemělo být možné přímo a samostatně dovést trestněprávní odpověd-

nost fyzické osoby podle § 240 či § 241 trestního zákoníku za zkrácení daně, ke kterému došlo u právnické osoby, byť je soudní praxe odlišná.

Lukáš Smutný: Ještě k diskusi: Zanikají smrti zaměstnance pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění?

Článek je reakcí na dva příspěvky publikované v BA, článek JUDr. Lukáše Klegy „Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním“, uveřejněný v č. 5/2009, a článek JUDr. Jana Pichrta, Ph.D., „Zanikají smrti zaměstnance pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění?“, uveřejněný v č. 7/2009, který byl reakcí na článek Klegův.

Autor se zabývá oběma oponentními teoriemi a následně uvádí vlastní hodnocení dané věci s rozšířeným odkazem na podporu jedné z teorií. Klání se k závěru, že osobnostní nároky nově přechází na pozůstalé, k čemuž dospívá nejen na základě přímého znění zákona, ale i na základě již platných a schválených zákonů (byť např. neúčinných), a v neposlední řadě na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu 21 Cdo 936/2010 ze dne 7. 4. 2011.

Petr Kolman: Stručně k principu transparentnosti veřejné správy (a též k jednomu aktuálnímu judikátu NSS)

Autor se zamýšlí zejména nad problematikou transparentnosti veřejné správy. Hlavním smyslem principu transparentnosti ve veřejné správě je ochrana veřejného zájmu a snížení prostoru pro korupci a klientelismus. Nicméně to není smysl jediný – otevřenost a transparentnost správy věcí veřejných má kladný vliv taktéž pro ochranu individuálních práv. V souvislosti s tématem autor upozorňuje na průlomové rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 5 As 57/2010-79 z května 2011, podle něhož žadatelé o informace (kterými může být de facto každý) mají právo vědět, jaké odměny dostali úředníci. Soud mj. konstatoval, že zveřejnění výše odměn nijak neporušuje zákon o ochraně osobních údajů.

Michaela Balousová: Zánik funkce exekutora v průběhu exekučního řízení

Zánik funkce soudního exekutora v průběhu exekučního řízení, které dosud nebylo skončeno, je poměrně častým úkazem, přesto však ani soudy, ani účastníci mnohdy přesně nevědí, jakým způsobem mají postupovat a jaká mají oprávnění. Autorka v textu zmiňuje nejběžnější způsoby zániku funkce exekutora a jejich vliv na probíhající exekuční řízení, současně nabízí několik motivů k zamyšlení do budoucna.

Deset let dovolání podle trestního řádu, 1. část

JUDr. PETR HRACHOVEC

I. ÚVOD

Uplynulo deset let od doby, kdy 1. 1. 2002 nabyl účinnosti zákon č. 265/2001 Sb., který mezi opravné prostředky přípustné podle trestního řádu včlenil dovolání. Uvedený zákon přinesl komplexní úpravu tohoto mimořádného opravného prostředku, a to úpravu, která si až dosud vyžádala jedinou dílčí změnu, provedenou zákonem č. 200/2002 Sb., v uspořádání dovolacích důvodů. Jde tedy o úpravu vyznačující se relativně velkou mírou stability, což má samo o sobě příznivý vliv jak na rozhodovací praxi Nejvyššího soudu jako soudu dovolacího, tak na praxi advokátů při podávání dovolání. Stabilita právní úpravy totiž umožňuje kontinuální vývoj a potřebné ustálení judikatury, a tím zároveň vytváří vhodné podmínky předvídatelnosti šancí podávaných dovolání.

Reálné zhodnocení vyhlídek zvažovaného dovolání je jistě významným aspektem vztahu advokáta jako obhájce a obviněného jako klienta. V této souvislosti lze konstatovat, že praxe advokátů se nezvrhla v používání dovolání jako dalšího (řádného) opravného prostředku, který by stavěl Nejvyšší soud do role běžné třetí instance. To platí i přesto, že určitá část podávaných dovolání není způsobilá být podkladem meritorního přezkoumání pravomocných rozhodnutí, nejčastěji proto, že v nich jsou uplatňovány jiné než zákonné dovolací důvody. Počet podávaných dovolání se pohybuje mezi 1600 až 1800 za rok, nemá nějakou zřetelně vzestupnou tendenci a svědčí o jisté zdrženlivosti při jejich podávání.

Cílem tohoto článku je prezentovat advokátům a advokátním koncipientům desetileté zkušenosti z praxe, tak, aby to přispělo ke zvýšení jejich odborné úrovně. Autor sám dobře ví, že nejvíce je možné naučit se z vlastních chyb. Proto prosí čtenáře, aby okolnost, že předkládané poznatky demonstruje na nedostatecích podávaných dovolání, nechápali jako snižování vážnosti advokátního stavu. Ostatně v dalších částech tohoto článku bude pojednáno i o velmi dobře zpracovaných dovoláních.

Tématem dovolání v trestním řízení se autor zabýval již v článcích publikovaných v Bulletinu advokacie č. 5/2003, č. 11-12/2004 a č. 11-12/2006. Je tu tedy dostatečný časový

odstup, který odůvodňuje, aby některé zásady byly zopakovány či připomenuty a aby jejich pojednání bylo doplněno o nově získané poznatky a zkušenosti.

II. PŘÍPUSTNOST DOVOLÁNÍ

Podle § 265a odst. 1 tr. ř. dovoláním lze napadnout pravomocné rozhodnutí soudu ve věci samé, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni a zákon to připouští.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že **dovolání nemůže být podáno proti rozhodnutí soudu prvního stupně.** Takové dovolání není přípustné. **To platí jak pro případy, kdy rozhodnutí nabylo právní moci v řízení před soudem prvního stupně, protože proti němu nebyl podán řádný opravný prostředek, tak pro případy, kdy rozhodnutí nabylo právní moci tím, že soud druhého stupně zamítl řádný opravný prostředek.**

Nebyl-li podán řádný opravný prostředek, nepřichází dovolání vůbec v úvahu. Byl-li řádný opravný prostředek zamítnut, je dovolání přípustné, ale musí být podáno proti rozhodnutí soudu druhého stupně. Napadeným rozhodnutím nikdy nemůže být rozhodnutí soudu prvního stupně, byť uplatněné námitky jsou meritorně zaměřeny

proti němu. Dovoláním je napadáno pravomocné rozhodnutí, které vzešlo z dvojinstančního řízení. Proto musí být napadeno to rozhodnutí, jímž byla právní moc nastolena, a tím je vždy rozhodnutí soudu druhého stupně.

Jestliže je dovolání důvodné a jsou vadná rozhodnutí obou soudů, Nejvyšší soud zruší jak napadené rozhodnutí soudu druhého stupně, tak rozhodnutí soudu prvního stupně jako součást řízení předcházejícího napadenému rozhodnutí. Tím se naplní obsah ustanovení § 265k odst. 1 tr. ř., které stanoví, že Nejvyšší soud zruší napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející. Rozhodnutí soudu prvního stupně tu spadá pod pojem řízení předcházející napadenému rozhodnutí, přičemž napadeným rozhodnutím je rozhodnutí soudu druhého stupně.

Otázka přípustnosti dovolání závisí dále na tom, zda je napadáno rozhodnutí ve věci samé. Rozhodnutí ve věci samé je pojem, který má zákonnou definici v ustanovení § 265a odst. 2 písm. a) až h) tr. ř. Proti jiným rozhodnutím, než která jsou uvedena v tomto taxativním výčtu, není dovolání přípustné. Zvažuje-li advokát podání dovolání, musí si ujasnit to, zda rozhodnutí, proti němuž má být dovolání podáno, je podřaditelné pod některý z typů rozhodnutí uvedených v citovaném ustanovení.

Otázka přípustnosti dovolání závisí dále na tom, zda je napadáno rozhodnutí ve věci samé.

O tom, že ne vždy advokát věnuje této otázce dostatečnou pozornost, svědčí neustále se opakující případy dovolání podávaných proti jiným typům rozhodnutí, např. proti rozhodnutí o vazbě, o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, o podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, o obnově řízení, o výkonu trestu odnětí svobody, který byl původně podmíněně odložen, o výkonu zbytku trestu odnětí svobody, z kterého byl obviněný podmíněně propuštěn, o změně způsobu výkonu ochranného léčení, o povinnosti k náhradě nákladů řízení, proti rozhodnutí, jímž odvolací soud zrušil rozsudek a vrátil věc soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí atd.

Přípustnost dovolání je podmíněna i tím, že napadené rozhodnutí je v právní moci. Splnění této podmínky nelze odbyt jen konstatováním, že rozhodnutí soudu druhého stupně v trestním řízení je vždy v právní moci již samotným vyhlášením, aniž by k tomu přistupovaly další podmínky, např. doručení. Do hry může vstoupit ještě negativní podmínka právní moci rozhodnutí spočívající v tom, že rozhodnutí nebylo dodatečně zrušeno. Jde o právní moc rozhodnutí v tom smyslu, že rozhodnutí vůbec existuje.

Dovoláním totiž nelze napadat rozhodnutí, které mezitím bylo zrušeno z jiného podnětu. Dojít k tomu může nejen na podkladě jiného opravného prostředku, např. na podkladě návrhu na povolení obnovy řízení nebo na podkladě stížnosti pro porušení zákona, ale i z jiných důvodů.

Typickým případem je zrušení výroku o vině a trestu v rámci ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku. Byl-li výrok o vině a trestu zrušen podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku, nelze proti němu podat dovolání, a to pro absenci právní moci takového výroku. Byl-li takový výrok zrušen až poté, co bylo dovolání podáno, dovolání se tím stává nepřipustným. Dovolání je přípustné proti novému rozhodnutí o pokračujícím trestném činu, avšak musí být proti tomuto rozhodnutí nově také podáno.

Obhájce proto musí sledovat, zda se proti obviněnému případně nevede nějaké řízení, které by mohlo vyústit v rozhodnutí podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku, a v případě vydání takového rozhodnutí odpovídajícím způsobem reagovat tím, že nebude podávat dovolání proti rozhodnutí, které bylo pravomocně zrušeno, že dovolání podané před pravomocným zrušením napadeného rozhodnutí vezme zpět po právní moci zrušení a podá dovolání proti novému rozhodnutí o pokračujícím trestném činu.

Přitom je třeba, aby obhájce měl na paměti také zachování dovolací lhůty. Zmeškání lhůty může snadno nastat tím, že obhájce nepodá dovolání pod vlivem již samotné okolnosti, že rozhodnutí bylo nepravomocně zrušeno podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku, avšak rozhodnutí o zrušení bylo později v odvolacím řízení zrušeno, další řízení pak vedlo k pravomocnému rozhodnutí, jímž zrušení podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku nebylo vysloveno, a dovolací lhůta mezitím uplynula. Obhájce musí postupovat velmi obezřetně.

V zájmu zachování lhůty je třeba, aby dovolání podal, i když zrušení podle § 45 odst. 1 tr. zákoníku bylo vysloveno, ale nenabylo ještě právní moci (po právní moci je na místě vzít dovolání zpět a podat je proti novému rozhodnutí).

To, že dovolání směřuje proti zrušenému rozhodnutí, se může stát také v případě, že bylo podáno proti výroku o trestu, avšak ten byl zrušen v souvislosti s **uložením souhrnného trestu** podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku. O postupu obhájce při podávání dovolání tu přiměřeně platí to, co bylo v předcházejícím odstavci řečeno ohledně postupu při ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu.

Dalším příkladem dovolání proti zrušenému rozhodnutí může být situace, kdy v **řízení proti uprchlému** (§ 302 a násl. tr. ř.) bylo pravomocně rozhodnuto soudem druhého stupně, avšak toto rozhodnutí bylo zrušeno podle § 306a odst. 2 tr. ř., tj. na návrh obviněného poté, co pominuly důvody, pro které se řízení proti uprchlému vedlo.

Snadno totiž může dojít k tomu, že obhájce z vlastní iniciativy podá dovolání proti rozhodnutí učiněnému v řízení proti uprchlému, avšak obviněný se mezitím objeví, je mu doručeno rozhodnutí, je poučen o právu navrhnout zrušení rozhodnutí, navrhne zrušení a soud rozhodnutí zruší. Dovolání se tím pádem stává nepřipustným. Podání nového dovolání pak přichází v úvahu až proti novému rozhodnutí. Při podání dovolání proti rozhodnutí, které bylo učiněno v řízení proti uprchlému, obhájce musí sledovat, zda toto rozhodnutí případně nebylo zrušeno podle § 306a odst. 2 tr. ř.

Při zkoumání přípustnosti dovolání je třeba zabývat se také rozsahem, v němž je dovolání přípustné. V tomto ohledu musí mít obhájce na paměti důsledky principu zakotveného v ustanovení § 265a odst. 1 tr. ř., podle něhož dovolání je přípustné, jestliže soud rozhodl ve druhém stupni. Tím je v podstatě vyjádřeno, že **dovolání je přípustné jen ve vztahu k těm výrokům rozhodnutí soudu prvního stupně, kterými se soud druhého stupně zabýval, resp. z titulu své přezkumné pravomoci byl povinen zabývat.**

Zásadně tedy platí, že pokud soud druhého stupně některé výroky rozhodnutí soudu prvního stupně nepřezkoumal a ani nebyl povinen je přezkoumat, není přípustné napadat tyto výroky dovoláním, přesněji řečeno není přípustné napadat rozhodnutí soudu druhého stupně v tom směru, že ponechal tyto výroky nedotčené.

V praxi se stále vyskytují případy, kdy odvolání obviněného nebo státního zástupce bylo podáno jen proti výroku o trestu s námitkami, které nezakládaly povinnost odvolacího soudu přezkoumat výrok o vině, a poté, co odvolací soud rozhodl o takovém odvolání, obhájce podal dovolání směřující proti výroku o vině, resp. proti tomu, že odvolací soud ponechal výrok o vině nedotčený.

Jestliže odvolací soud výrok o vině nepřezkoumal a ani nebyl povinen přezkoumat, pak dovolání zaměřené proti výroku o vině naráží na to, že odvolací soud o vině nerozhodoval. Takové dovolání je nepřipustné, neboť směřuje proti výroku, který nebyl předmětem přezkumu odvolacího soudu. Dovoláním tu ve skutečnosti není napadáno rozhodnutí soudu druhého stupně, ale rozhodnutí soudu prvního stupně. Před podáním dovolání si obhájce musí ověřit, v jakém rozsahu bylo rozhodnutí soudu prvního stupně napadeno řádným opravným prostředkem, dále si musí ujasnit z toho vyplývající rozsah, v němž byl soud druhého stupně povinen přezkoumat rozhodnutí soudu prvního stupně, a podat dovolání tak, aby to korespondovalo s tím, že je skutečně napa-

dáno rozhodnutí učiněné soudem ve druhém stupni. To nemusí být vždy na první pohled zřejmé.

Může se totiž např. stát, že obviněný podá odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, jímž byl uznán vinným přečinem podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku, výslovně označí toto odvolání jako odvolání jen proti výroku o trestu a domáhá se zmírnění trestu s námitkou, že nezpůsobil tak vysokou škodu, jak ji zjistil soud prvního stupně. Vzhledem k tomu, že škoda je zákonným znakem přečinu podvodu, tato námitka ve skutečnosti směřuje primárně proti výroku o vině, a zakládá proto povinnost odvolacího soudu přezkoumat i tento výrok (§ 254 odst. 2 tr. ř.).

Pokud odvolací soud této povinnosti nedostojí a omezí se jen na přezkum výroku o trestu, nebrání to tomu, aby bylo dovolání zaměřeno proti výroku o vině, resp. proti tomu, že odvolací soud ponechal výrok o vině nedotčený. Pro posouzení rozsahu, v němž je přípustné dovolání, je v takovém případě relevantní nikoli to, které výroky rozsudku soudu prvního stupně přezkoumal odvolací soud, ale které byl povinen přezkoumat. Jestliže však odvolací soud zasáhne do rozsudku soudu prvního stupně nad rámec své přezkumné povinnosti, zruší výrok, který ani neměl přezkoumat, a nahradí ho novým výrokiem, lze tento nový výrok napadnout dovoláním, neboť jde o rozhodnutí učiněné soudem ve druhém stupni.

Pokud je dovolání přípustné jen proti rozhodnutí soudu druhého stupně, neznamená to, že chce-li dovolání podat obviněný, je nutné, aby soud druhého stupně rozhodl o jeho řádném opravném prostředku. **Obviněný může podat dovolání i za situace, kdy soud druhého stupně rozhodl jen na podkladě řádného opravného prostředku státního zástupce nebo jiné oprávněné osoby, např. poškozeného.** V možnosti podat dovolání tu je obviněný limitován jen v tom směru, že rozhodnutí může napadat v rozsahu korespondujícím s přezkumnou povinností soudu druhého stupně. To znamená, že rozhodl-li odvolací soud např. jen z podnětu odvolání poškozeného a změnil výrok o náhradě škody, nemůže obviněný dovoláním napadat výrok o vině, resp. to, že výrok o vině zůstal nedotčen.

Přípustnost dovolání může být někdy komplikována otázkou, **od kdy, tj. v kterém stadiu řízení, je dovolání přípustné.** Jedná se typicky o případy, kdy soud prvního stupně rozsudkem uzná obviněného vinným a uloží mu trest a odvolací soud z podnětu odvolání podaného proti výroku o vině a trestu zruší jen výrok o trestu a vrátí věc soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, tj. aby znovu rozhodl o trestu. Vystává otázka, zda za tohoto stavu lze podat dovolání směřující proti výroku o vině, resp. proti tomu, že odvolací soud svým rozhodnutím ponechal výrok o vině nedotčený.

Východiskem řešení je zásada, že **dovolání jako mimořádný opravný prostředek může nastoupit až poté, co je skončeno trestní stíhání.** Za popsané situace není trestní stíhání ještě skončeno. Řízení, které se vede o trestu ve stadiu, kdy již bylo pravomocně rozhodnuto o vině, je stále trestním stíháním. Trestní stíhání je v případě odsuzujícího rozhodnutí skončeno teprve tehdy, když tu je pravomocný výrok o vině a pravomocný výrok o trestu.

Dovolání se tak stává přípustným až po právní moci nového rozsudku o trestu, a to za předpokladu, že právní moc by-

la konstituována rozhodnutím soudu druhého stupně. Toto rozhodnutí může být napadeno dovoláním, a to i s námitkami směřujícími proti výroku o vině. Takto podaným dovoláním se lze domáhat i zrušení výroku o vině, který je součástí řízení předcházejícího napadenému rozhodnutí odvolacího soudu, byť formálně rozhodoval už jen o trestu.

Jen pro úplnost je nutno připomenout, že **dovolání je přípustné proti těm rozhodnutím soudu druhého stupně, která byla vyhlášena za účinnosti zákona č. 265/2001 Sb., tj. v době od 1. 1. 2002.** Proti rozhodnutím, která byla vyhlášena před 1. 1. 2002, není dovolání přípustné, a to ani v případě, že byla doručena po 1. 1. 2002.

Tato otázka byla již dávno vyřešena a začala se zdát neaktuální. Ovšem ještě v roce 2011 byly zaznamenány dva případy dovolání podaného proti rozhodnutí odvolacího soudu z doby před 1. 1. 2002. V obou případech šlo o to, že obviněný byl před 1. 1. 2002 odsouzen v řízení proti uprchlému, v roce 2011 se vrátil z ciziny do České republiky a po doručení rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně podal prostřednictvím obhájce dovolání (v žádné z těchto věcí obviněný nevyužil práva navrhnout zrušení rozsudku ve lhůtě osmi dnů od doručení podle § 306a odst. 2 tr. ř.).

Nepřípustnost dovolání vyplývá z toho, že pokud zákon č. 265/2001 Sb. připustil dovolání s účinností od 1. 1. 2002, znamená to, že dovolání připustil proti rozhodnutím, která nabyla právní moci v době od 1. 1. 2002. Protože rozhodnutí soudu druhého stupně nabývají právní moci vyhlášením (tj. nezávisle na doručení), byla tato rozhodnutí vyhlášena před 1. 1. 2002 v právní moci dříve, než citovaný zákon nabyl účinnosti.

III. OPRAVNĚNÉ OSOBY

Podle § 265d odst. 1 tr. ř. mohou dovolání podat nejvyšší státní zástupce a obviněný. Tím je okruh osob oprávněných podat dovolání vyčerpán. Žádná jiná osoba nemůže dovolání podat. Okruh oprávněných osob není nijak rozšířen ani ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., které mimo jiné stanoví, že je-li obviněný zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena, může i proti vůli obviněného za něho v jeho prospěch dovolání podat též jeho zákonný zástupce a jeho obhájce.

I v případech uvedených v citované části ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř. jde o dovolání obviněného, které za něho podává jeho zákonný zástupce nebo jeho obhájce. Smyslem této úpravy není rozšířit oprávnění podat dovolání i na jiné osoby, než jsou osoby uvedené v § 265d odst. 1 tr. ř., ale umožnit zákonnému zástupci a obhájci, aby dovolání obviněného podali i přesto, že si to sám obviněný nepřeje. Nejedná se tedy o dovolání zákonného zástupce a o dovolání obhájce, nýbrž o dovolání obviněného. Je proto třeba, aby zákonný zástupce a obhájce také formulovali dovolání způsobem vyjadřujícím to, že jde o dovolání obviněného.

V praxi se několikrát objevily případy, kdy dovolání podala manželka obviněného nebo příbuzný obviněného v pokolení přímém, a to prostřednictvím advokátů. Z těchto podání se dalo usuzovat, že uvedené osoby vyvozovaly právo podat dovolání z okolnosti, že předtím podaly odvolání.

Budova Nejvyššího soudu v Brně.

K tomu lze jen poznamenat, že **jiné osoby, než jsou osoby uvedené v § 265d odst. 1 tr. ř., tj. nejvyšší státní zástupce a obviněný, se nestávají oprávněnými podat dovolání ani z toho titulu, že byly oprávněny podat ve prospěch obviněného odvolání**, resp. že odvolání skutečně podaly. Rozhodně nelze vycházet z toho, že kdo byl odvolatelem, může být bez dalšího také dovolatelem. Ustanovení o dovolání nestanoví nic, co by k podání dovolání opravňovalo někoho jiného než nejvyššího státního zástupce a obviněného, a to na rozdíl od jiných opravných prostředků, tj. na rozdíl od odvolání proti rozsudku (§ 247 odst. 2 tr. ř.), od stížnosti proti některým usnesením (§ 142 odst. 2 tr. ř.), od odporu proti trestnímu příkazu (§ 314g odst. 1 tr. ř.) a od návrhu na povolení obnovy řízení (§ 280 odst. 3 tr. ř.).

V jedné věci podala dovolání prostřednictvím advokáta jako zmocněnce zúčastněná osoba (§ 42 odst. 1 tr. ř.) proti usnesení soudu druhého stupně, jímž byla zamítnuta její stížnost proti usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo vysloveno zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty. S ohledem na znění ustanovení § 265d odst. 1 tr. ř. **je vyloučeno zúčastněnou osobu považovat za osobu oprávněnou podat dovolání.**

Z toho, jak advokát formuloval dovolání, vyplývalo, že na oprávnění zúčastněné osoby podat dovolání usuzoval z toho, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 2 písm. e) tr. ř. proti usnesení, jímž bylo uloženo ochranné opatření (tím je také zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty), resp. že je přípustné podle § 265a odst. 2 písm. h) tr. ř. proti rozhodnu-

ti, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek proti usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. e) tr. ř. S tím se Nejvyšší soud neztotožnil a dovolání zúčastněné osoby odmítl podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. ř. jako dovolání podané neoprávněnou osobou.

Otázka přípustnosti dovolání není totožná s otázkou, kdo je oprávněn podat dovolání. Jde o dvě odlišné otázky, které je třeba posuzovat samostatně a odděleně. Řešení jedné proto nevyplývá z řešení druhé. Vyplývala-li v dané věci z ustanovení § 265a odst. 2 písm. e), h) tr. ř. přípustnost dovolání, pak otázku, kdo je oprávněn podat dovolání, nebylo možné posoudit jinak než podle § 265d odst. 1 tr. ř. a z hlediska tohoto ustanovení není zúčastněná osoba oprávněna podat dovolání.

Vyskytl se také ojedinělý případ, kdy advokát v postavení zmocněnce podal dovolání za poškozeného (§ 43 odst. 1 tr. ř.). **Poškozený ale není osobou oprávněnou podat dovolání, a to ani v případě, že v původním řízení uplatnil nárok na náhradu škody.** Výrok o náhradě škody lze napadnout dovoláním, a to i tento výrok samotný, avšak oprávněn k tomu je jen nejvyšší státní zástupce a obviněný.

K postavení obviněného jako osoby oprávněné podat dovolání je nezbytné připomenout tu část ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř., v níž je stanoveno, že **obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce a že podání obviněného, které nebylo učiněno prostřednictvím obhájce, se nepovažuje za dovolání, byť bylo takto označeno**, a Nejvyšší soud o něm ani nerozhoduje.

...obviněný může dovolání podat pouze prostřednictvím obhájce...

Z citované části ustanovení § 265d odst. 2 tr. ř. vyplývají některé závažné důsledky, kterých si obhájce musí být vědom. **Podání, které obviněný učinil jinak než prostřednictvím obhájce, typicky podání, které si obviněný sám sestavil, nemá žádné právní účinky ve vztahu k dovolacímu řízení.** To mimo jiné znamená, že takové podání není způsobilé ani k tomu, aby jím byla zachována zákonná dovolací lhůta. Přeje-li si obviněný podat dovolání, nemůže obhájce odkázat obviněného na to, aby si dovolání za účelem zachování lhůty sám podal s tím, že ho obhájce dodatečně zpracuje a odůvodní (např. až bude mít čas, až se vrátí z dovolené, až mu to umožní jiné pracovní zatížení apod.). Má-li být dovolání podáno v zákonné lhůtě, musí být učiněno prostřednictvím obhájce. Z toho zákon nepřipouští žádnou výjimku.

To, že dovolání obviněného musí být podáno prostřednictvím obhájce, znamená, že obhájce dovolání zpracuje. Uvedená podmínka není splněna tím, že dovolání si sepiše sám obviněný a soudu ho zašle obhájce. Zákonná dikce „prostřednictvím obhájce“ neznámá, že obhájce je pouhým doručovatelem dovolání, ale jeho zpracovatelem.

Vyžaduje-li zákon, aby dovolání obviněného bylo podáno prostřednictvím obhájce, je třeba, aby dovolání bylo podáno prostřednictvím osoby, která je obhájcem podle trestního řádu. Takovou osobou je **jen advokát, tj. nikoli advokátní koncipient.**

Několikrát se již stalo, že dovolání za obviněného podal koncipient, a to dokonce na podkladě zmocnění advokáta, který jinak byl obhájcem obviněného. Takový postup je v rozporu s ustanovením § 35 odst. 1 tr. ř., které stanoví, že obhájcem v trestním řízení může být jen advokát a že pro jednotlivé úkony trestního řízení, s výjimkou řízení mimo jiné před Nejvyšším soudem, se může obhájce dát zastoupit koncipientem. Zastoupení obhájce (tj. advokáta) koncipientem je v řízení před Nejvyšším soudem vyloučeno, a proto nepřichází v úvahu ani to, aby koncipient podal místo obhájce (tj. advokáta) dovolání za obviněného.

Nadále je poměrně časté, že **obhájce předkládá spolu s dovoláním také plnou moc obviněného. To je namísto pouze v případě, že obhájce, který za obviněného podává dovolání, nebyl jeho obhájcem v původním řízení.** Jestliže však obhájce, který za obviněného podává dovolání, byl jeho obhájcem již v původním řízení a jeho zmocnění nebylo vymezeno jinak, pak je ze zákona podle § 41 odst. 5 tr. ř. oprávněn podat za obviněného dovolání a zúčastnit se řízení o dovolání u Nejvyššího soudu, což znamená, že k podání dovolání nepotřebuje žádné zvláštní či nové zmocnění. To platí jak pro obhájce zvoleného (§ 37 tr. ř.), tak pro obhájce ustanoveného (§ 38 a násl. tr. ř.).

Povinnost obviněného podat dovolání prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 tr. ř.) sama o sobě neznámá, že jde o nutnou obhajobu. I když dovolání musí obviněný podat prostřednictvím obhájce vždy, v dovolacím řízení je jinak účast obhájce povinná v případech uvedených v ustanovení § 36a odst. 2 písm. a) až d) tr. ř., a jen v těchto případech se jedná o nutnou obhajobu. **Nejde-li o nutnou obhajobu podle § 36a odst. 2 písm. a) až d) tr. ř., nevyplývá z toho, že obhájce podal za obviněného dovolání, povinnost obhájce zúčastnit se dovolacího řízení. Jestliže se ve věci nejedná o nutnou obhajobu, měl by si obhájce otázku své účasti v dovolacím řízení nad**

rámec samotného podání dovolání vyjasnit s obviněným jako klientem již ve smlouvě o poskytování právních služeb, jejímž vnějším výrazem je plná moc obviněného.

Obviněný může podat dovolání jen ve svůj prospěch, tj. nikoli ve svůj neprospěch. Nemůže tedy podat dovolání, jímž by se domáhal zhoršení svého postavení oproti postavení vyplývajícímu z rozhodnutí soudu druhého stupně. **Otázka, co je a co není ve prospěch obviněného, může být v závislosti na okolnostech konkrétního případu poměrně komplikovaná.** Např. v konkrétní věci bylo Nejvyššímu soudu předloženo dovolání obviněného, které předseda senátu soudu prvního stupně v předkládací zprávě označil za dovolání podané neoprávněnou osobou s odkazem na to, že obviněný se domáhá změny rozhodnutí ve svůj neprospěch.

V této kauze byl obviněný rozsudkem soudu prvního stupně uznán vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zákona (zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů) a odsouzen podle § 219 odst. 1 tr. zákona k trestu odnětí svobody na dvanáct let, v odvolání se dožadoval toho, aby skutek byl posouzen jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1, 3 tr. zákona a aby mu byl zmírněn trest, avšak odvolací soud zamítl odvolání obviněného podle § 253 odst. 1 tr. ř. jako odvolání podané neoprávněnou osobou.

Odvolací soud odůvodnil toto rozhodnutí tím, že obviněný chtěl ve skutečnosti dosáhnout změny rozsudku ve svůj neprospěch, protože ustanovení § 222 odst. 3 tr. zákona je přísnější než ustanovení § 219 odst. 1 tr. zákona. Obhájce podal za obviněného dovolání z důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., přičemž namítal, že obviněný byl osobou oprávněnou podat odvolání. Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a přikázal mu o odvolání věcně rozhodnout s tím, že považoval obviněného za osobu oprávněnou podat dovolání i odvolání.

Ve svém rozhodnutí Nejvyšší soud shodně s odvolacím soudem konstatoval, že v ustanovení § 222 odst. 3 tr. zákona o trestném činu ublížení na zdraví byl stanoven trest odnětí svobody na deset let až patnáct let nebo výjimečný trest, zatímco v ustanovení § 219 odst. 1 tr. zákona o trestném činu vraždy byl stanoven trest odnětí svobody na deset let až patnáct let. Trestní sazba uvedená v ustanovení § 222 odst. 3 tr. zákona tedy byla přísnější, neboť toto ustanovení připouštělo i uložení výjimečného trestu. Přesto se Nejvyšší soud neztotožnil s názorem, že obviněný se domáhal změny ve svůj neprospěch.

Nejvyšší soud poukázal na to, že původní znění ustanovení § 222 odst. 3 tr. zákona stanovilo sazbu odnětí svobody na pět let až dvanáct let a že toto ustanovení bylo novelizováno zákonem, jímž byla sazba změněna na odnětí svobody na deset až patnáct let nebo výjimečný trest. Nejvyšší soud vyložil, že prospěch obviněného nelze chápat jen se zřetelem na trestní sazbu, a označil tento přístup za čistě formalistický.

Nejvyšší soud zdůraznil, že z obecných a nadčasových zásad spravedlnosti vyplývá určitá etická posloupnost v závažnosti trestných činů v tom smyslu, že být odsouzen pro trestný čin, jehož zákonným znakem je smrt zaviněná ve formě nedbalosti, je pro obviněného přijatelnější, než být odsouzen pro trestný čin, jehož zákonným znakem je smrt zaviněná ve formě úmyslu.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že pokud zákonodárce do této poslušnosti zasáhl tak, že přísnější trestní sazbu stanovil na trestný čin, u něhož byl smrtelný následek zaviněn ve formě nedbalosti, oproti trestnému činu, u něhož byl smrtelný následek zaviněn ve formě úmyslu, je to v tak očividném rozporu s principy spravedlnosti a s hodnotovou hierarchií zájmů chráněných trestním právem, že obviněnému nelze upřít právo domáhat se změny právního posouzení skutku na trestný čin, jehož znakem je smrtelný následek zaviněný ve formě nedbalosti, zvláště když v dané věci uložení přísnějšího trestu, natož výjimečného trestu reálně nepřicházelo v úvahu již s ohledem na zákaz reformace in peius. Pro úplnost je třeba poznamenat, že trestní zákoník účinný od 1. 1. 2010 již nemá zmíněnou diskrepanci v trestních sazbách stanovených na trestné činy proti životu a zdraví.

IV. LHŮTA A MÍSTO PODÁNÍ DOVOLÁNÍ

Podle § 265e odst. 1 tr. ř. se dovolání podává u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. Podle § 265e odst. 2 tr. ř. jestliže se rozhodnutí doručuje jak obviněnému, tak i jeho obhájci a zákonnému zástupci, běží lhůta od toho doručení, které bylo provedeno nejpozději.

Zachování dovolací lhůty je jedním ze základních předpokladů, za nichž je dovolání způsobilé být podkladem pro to, aby se Nejvyšší soud věci meritorně zabýval. Zmeškání lhůty má za následek odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. ř. bez meritorního přezkoumání napadeného rozhodnutí a předcházejícího řízení. Obhájce musí věnovat zachování lhůty patřičnou pozornost také proto, že v případě dovolání zákon výslovně zakazuje navrácení lhůty (§ 265e odst. 4 tr. ř.).

Dovolací lhůta a předepsané místo podání dovolání jsou okolnosti, které spolu úzce souvisí, což se projevuje zejména tak, že lhůta je zachována nejen tím, že podání je učiněno v jejím průběhu, ale že je zároveň učiněno na správném místě. Zmeškání lhůty v důsledku toho, že dovolání bylo podáno na nesprávném místě, není sice příliš časté, ale občas a přitom pravidelně k němu dochází.

Předepsaným místem podání dovolání je soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni (§ 265e odst. 1 tr. ř.). Typicky je lhůta zachována, jestliže podání je ve lhůtě tomuto soudu odevzdáno nebo jestliže je ve lhůtě podáno jako poštovní zásilka adresovaná tomuto soudu, jak je patrné z ustanovení § 60 odst. 4 písm. a) tr. ř. Obhájcem lze se vši naléhavostí doporučit, aby volili tento postup. Podávat dovolání u jiného soudu, než je soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni, případně zasílat dovolání poštou jinému než tomuto soudu v žádném případě neurychlí průběh řízení (naopak ho zdrží) a navíc v sobě nese riziko zmeškání lhůty.

Chce-li obhájce podat dovolání u jiného soudu, než je soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni, je podle § 265e odst. 3 tr. ř. lhůta zachována, jestliže ve lhůtě je podání odevzdáno Nejvyššímu soudu nebo soudu, který ve věci rozhodl ve druhém stupni. Lhůta není zachována odevzdáním podání jinému sou-

du, než jsou soudy uvedené v § 265e odst. 1, 3 tr. ř., byť by šlo o soud odpovídajícího stupně, jakým je soud uvedený v § 265e odst. 1, 3 tr. ř. V takovém případě by lhůta byla zachována jen za předpokladu, že by podání bylo fyzicky dopraveno k soudu uvedenému v § 265e odst. 1 tr. ř. nebo k soudu uvedenému v § 265e odst. 3 tr. ř. Na to však rozhodně není možné spoléhat.

V této spojitosti lze – v podstatě jen v zájmu úplnosti – pokázat na **opomíjené a v praxi nepoužívané ustanovení § 60 odst. 4 písm. e) tr. ř., podle něhož lhůta je zachována, jestliže podání bylo ve lhůtě učiněno ústně do protokolu u kteréhokoliv okresního soudu.** Lhůtu tedy nezachovává odevzdání písemného podání kterémukoli okresnímu soudu, ale to, že podání tu je učiněno ústně do protokolu. Toto ustanovení není v případě dovolání příliš praktické

a autoru není za deset let praxe v dovolacím řízení znám jediný případ, že by dovolání bylo podáno tímto způsobem.

Jestliže obhájce podává dovolání prostřednictvím pošty a neadresuje ho soudu, který ve věci rozhodl v prvním stupni, dosáhne zachování lhůty jedině za předpokladu, že podání dá ve lhůtě na poštu a adresuje ho Nejvyššímu soudu. Významné je, že lhůta není zachována, pokud podání dá na poštu a adresuje ho soudu, který ve věci rozhodl ve druhém stupni.

Obhájce tu musí pamatovat na tu část ustanovení § 265e odst. 3 tr. ř., která stanoví, že lhůta je zachována, je-li podání, jehož obsahem je dovolání, dáno ve lhůtě na poštu a adresováno soudu, u něhož má být podáno nebo který má ve věci rozhodnout. Soud druhého stupně není ani soudem, u něhož má být dovolání podáno (tím je soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni), ani soudem, který má ve věci rozhodnout (tím je Nejvyšší soud). Pokud je dovolání poštou zasíláno odvolacímu soudu, patří to v praxi k častým důvodům zmeškání lhůty, protože ta je zachována pouze za předpokladu, že se dovolání ve lhůtě fyzicky dostane k tomuto soudu, což je v praxi nejisté, resp. nepravděpodobné, je-li odesíláno na konci lhůty.

Ukazuje se, že obhájce si není vždy vědom diskrepance, kterou obsahuje ustanovení § 265e odst. 3 tr. ř. ve stanovení podmínek zachování lhůty při různých způsobech podávání dovolání, tj. diskrepance v poměru mezi podáváním dovolání jeho odevzdáním soudu na straně jedné, a podáváním dovolání jeho odesláním poštou na straně druhé. Zatímco pro první z uvedených způsobů jsou relevantní soud prvního stupně, soud druhého stupně a Nejvyšší soud, pro druhý způsob je relevantní jen soud prvního stupně a Nejvyšší soud (tj. nikoli též soud druhého stupně).

Nejčastějším důvodem zmeškání dovolací lhůty je to, že obhájce si náležitě neujasní její počátek, zvláště když se ke kauze dostává až po pravomocném skončení trestního stíhání a vychází z údajů, které mu sdělil obviněný. V tomto směru hrají podstatnou roli ustanovení o doručování, zvláště pokud připoustějí vznik fikce doručení.

Z ustanovení § 64 odst. 4 písm. a) tr. ř. vyplývá, že fikce doručení je vyloučena, je-li obviněnému doručován rozsudek, avšak není vyloučena, je-li obviněnému doručováno usnesení. Přitom většina rozhodnutí soudů druhého stupně, která jsou napadána dovoláním, má formu usnesení. V těchto případech obhájce musí při určení počátku dovolací lhůty postupovat

velmi opatrně a musí mít na paměti možnost případného vzniku fikce doručení.

Jestliže totiž nastane podle zákona fikce doručení, je pro stanovení počátku lhůty relevantní den vzniku této fikce a žádný význam nemá okolnost, zda a kdy se usnesení později dostalo do fyzické dispozice obviněného. Snadno se pak může stát, že obhájce se obviněného dotáže, kdy mu bylo doručeno usnesení, proti kterému zamýšlí podat dovolání, a obviněný obhájci sdělí datum, kdy usnesení fyzicky převzal. K fyzickému převzetí usnesení ovšem může dojít nějakou dobu poté, co již nastala fikce doručení, takže údaje obviněného nemohou být spolehlivým východiskem určení počátku – a tím pádem ani konce – dovolací lhůty.

Pokud je rozhodnutím soudu druhého stupně usnesení, proti kterému lze podat dovolání, je takové usnesení obviněnému doručováno do vlastních rukou podle § 64 odst. 1 písm. b) tr. ř. Fikce doručení nastává způsobem popsáním v ustanovení § 64 odst. 2 tr. ř. Podle tohoto ustanovení nebyl-li adresát zásilky, kterou je třeba doručit do vlastních rukou, zastížen, zásilka se uloží a adresát se vhodným způsobem vyrozumí, kde si ji může vyzvednout, přičemž nevyzvedne-li si adresát zásilku do deseti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se adresát o uložení nedověděl, ačkoliv se v místě doručení zdržuje nebo uvedenou adresu označil pro účely doručování.

Fikce doručení tedy nastupuje desátým dnem po uložení zásilky podle § 64 odst. 2 tr. ř. a tento den je rozhodný pro stanovení počátku běhu dovolací lhůty. Obviněný může usnesení fyzicky dostat do své dispozice různým způsobem. Např. se může po určité době sám z vlastní iniciativy zajímat o opis usnesení, dostaví se k soudu, vyžádá si ho, a když je mu předán, mylně se domnívá, že toto je den, kdy mu bylo usnesení doručeno a od kterého se počítá dovolací lhůta. Jindy může soud nadbytečně přikročit k opakovanému doručení usnesení a obviněný – opět mylně – považuje den opakovaného doručení za počátek běhu dovolací lhůty, ačkoli lhůta ve skutečnosti běží již od prvního doručení.

Zvýšené nebezpečí zmeškání dovolací lhůty souvisí také s novou úpravou doručování podle ustanovení občanského soudního řádu, jejichž subsidiární použití v trestním řízení přichází v úvahu (§ 63 odst. 1 tr. ř.). Doručování písemností do vlastních rukou v občanském soudním řízení je upraveno v ustanovení § 49 o. s. ř. Podle § 49 odst. 4 o. s. ř. vzniká fikce doručení za podmínek, které jsou v podstatě totožné s podmínkami uvedenými v § 64 odst. 2 tr. ř., avšak ustanovení § 49 odst. 4 o. s. ř. navíc stanoví, že doručující orgán po marném uplynutí lhůty (tj. lhůty, s jejímž uplynutím je spojen vznik fikce doručení) vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky, ledaže soud i bez návrhu vyloučí vhození písemnosti do schránky.

Aplikace této části ustanovení § 49 odst. 4 o. s. ř. se při doručování v trestním řízení projeví tím, že po uplynutí desetidenní lhůty uvedené v § 64 odst. 2 tr. ř. je zásilka, jejímž obsahem je usnesení soudu druhého stupně, vhozena do domovní nebo jiné schránky obviněného. Obviněný se pak obvykle domnívá, že dnem doručení usnesení je den, kdy zásilku nalezl ve schránce.

Obhájce si však musí být vědom toho, že pokud zásilka byla vhozena do domovní nebo jiné schránky obviněného, nutně k tomu došlo za situace, kdy již předtím nastala fik-

ce doručení. **Obhájce nemůže vycházet z informace obviněného o tom, kdy nalezl zásilku v domovní nebo jiné schránce, a musí si ověřit, kdy nastala fikce doručení.** V této spojitosti je třeba zdůraznit, že vhození zásilky do domovní nebo jiné schránky je jen faktickým úkonem, který nemá žádné právní účinky, a to ani účinky vztahující se k běhu dovolací lhůty. Tímto úkonem se má jen zvýšit pravděpodobnost toho, že zásilka, ohledně které již předtím nastala fikce doručení, se fyzicky dostane do dispozice adresáta.

Pro úplnost je nutno zmínit, že tu není použitelné ustanovení § 50 odst. 1 o. s. ř., které stanoví, že nezastihl-li doručující orgán adresáta písemnosti, vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky, přičemž písemnost se považuje za doručenu vhozením do schránky a datum vhození vyznačí doručující orgán na doručence a na písemnosti. Toto ustanovení, jak výslovně vyplývá z jeho nadpisu, se týká doručování jiných písemností, tj. jiných než písemností doručovaných do vlastních rukou.

V trestním řízení nemůže být jinou písemností ve smyslu § 50 odst. 1 o. s. ř. usnesení soudu druhého stupně, proti kterému lze podat dovolání, pokud je doručováno obviněnému, protože takové usnesení musí být obviněnému doručeno do vlastních rukou podle § 64 odst. 1 písm. b) tr. ř. Souvislosti citovaných ustanovení trestního řádu a občanského soudního řádu musí brát obhájce v úvahu, má-li správně určit počátek a tím i konec dovolací lhůty. Vyjde-li obhájce bez dalšího ověření stavu věci jen z údajů, které mu o doručení usnesení soudu druhého stupně sdělil obviněný, riskuje zmeškání lhůty k podání dovolání.

V praxi došlo k případu zmeškání dovolací lhůty také v souvislosti s nesprávným pochopením ustanovení § 265e odst. 2 tr. ř., podle něhož doručuje-li se obviněnému, zákonnému zástupci a obhájci, lhůta běží od posledního doručení. Citované ustanovení tím upravuje otázku vzájemného vztahu data, kdy bylo doručeno obviněnému, data, kdy bylo doručeno zákonnému zástupci, a data, kdy bylo doručeno obhájci. V poměru mezi daty doručení těmto třem osobám je rozhodné, komu bylo doručeno nejpozději.

Jestliže však téže z uvedených osob bylo doručeno opakovaně, ať již z jakéhokoli důvodu, pak pro posouzení otázky, kdy bylo doručeno této osobě, je rozhodné první doručení. K dvojímu doručení obviněnému nebo obhájci může dojít poměrně snadno. Např. ze spisu vyplývá, že obviněný sice bydlí v určitém místě, ale pracuje na jiném místě, kde se také v pracovních dnech zdržuje, a soud v zájmu jistoty doručení zašle rozhodnutí na obě adresy, přičemž obviněnému je rozhodnutí doručeno na obou adresách v různých dnech. Pro posouzení otázky, kdy bylo rozhodnutí doručeno obviněnému, je rozhodný den prvního doručení.

Pokud jde o obhájce, může k dvojímu doručení dojít např. tehdy, mění-li sídlo, a soud mu rozhodnutí zašle na starou i na novou adresu, nebo tehdy, má-li obhájce vedle sídla i pobočku a soud mu rozhodnutí zašle na adresu sídla i na adresu pobočky apod. Také zde platí, že pro posouzení otázky, kdy bylo doručeno obhájci, je rozhodný den prvního doručení. V případě, kdy dovolací lhůta byla zmeškána, bylo rozhodnutí obviněnému doručeno dvakrát s několikanásobným odstupem, avšak obhájce nesprávně vycházel z data pozdějšího doručení a v důsledku toho podal dovolání po lhůtě.

Z toho všeho je zřejmá nezbytnost, aby obhájce sledoval poměrně široký okruh okolností, které mohou ovlivnit otázku včasnosti podávaného dovolání, a aby k ověření těchto okolností přistupoval s vědomím, že samotné laické údaje obviněného nemusí být spolehlivým podkladem závěrů týkajících se běhu dovolací lhůty.

Obhájce, který podává za obviněného dovolání, má obvykle zájem na jeho rychlém vyřízení, a tak je patrně motivován k tomu, aby dovolání podal přímo u Nejvyššího soudu nebo mu ho poštou přímo zaslal. Tím se však v žádném případě věc neurychlí. Spis je totiž veden u soudu prvního stupně a navíc předseda senátu soudu prvního stupně je před předložením spisu Nejvyššímu soudu povinen provést úkony uvedené v ustanovení § 265h tr. ř.

Kromě toho je třeba zmínit **případy, kdy Nejvyšší soud nemůže o podaném dovolání rozhodnout, protože lhůta k podání dovolání ještě neuplynula.** Tuto situaci lze názorně ilustrovat na následujícím příkladu. Rozsudek odvolacího soudu, proti kterému obhájce podává dovolání, byl doručen obhájci, ale nebyl z jakéhokoli důvodu doručen právně relevantním způsobem obviněnému (obviněný případně o rozsudku

vi od obhájce). Obhájce podá dovolání v rámci dvou měsíců od dne, kdy byl rozsudek doručen jemu.

O takovém dovolání nelze rozhodnout. Nejde jen o včasnost dovolání, ale také o to, že po dobu běhu dovolací lhůty může dovolatel měnit rozsah a důvody dovolání (§ 265f odst. 2 tr. ř.). Smyslem úpravy, podle které předseda senátu soudu prvního stupně předloží spisy Nejvyššímu soudu, jakmile lhůta k podání dovolání uplyne všem oprávněným osobám (§ 265h odst. 2 tr. ř.), je to, aby Nejvyššímu soudu byla věc předkládána k rozhodnutí vždy až za situace, kdy již je s konečnou platností a bez možnosti změny jasné, v jakém rozsahu a z jakých důvodů bylo dovolání podáno. V rozporu se zájmem na rychlém vyřízení dovolání tedy je jednání samotného obviněného, který se vyhýbá doručení rozsudku odvolacího soudu, proti kterému chce podat dovolání. Přitom tento rozsudek je pravomocný a vykonatelný bez ohledu na doručení.

✦ Autor je předseda senátu Nejvyššího soudu ČR.

Poznámka redakce: Druhou část příspěvku přineseme v čísle 3/2012 BA.

Protržení firemního závoje - odpovědnost společníků za protahování krizové situace a opožděné podání insolvenčního návrhu

JUDr. MICHAL ŽÍŽLAVSKÝ

V předminulém Bulletinu advokacie jsem upozornil na novou odpovědnost manažerů firem za opožděné podání insolvenčního návrhu.¹ Nyní bych rád doplnil, kdy se tato odpovědnost může týkat i společníků a akcionářů obchodních společností a členů družstev. Zaměřím se na společnosti s ručením omezeným, kterých se problém týká nejčastěji. Právě tyto společnosti s jedním nebo několika společníky mnohdy důsledně naplňují výrok amerického komika J. Adamse o tom, že bankrot je právní proces, ve kterém přemístíte vše, co máte, do kapes od kalhot a svůj kabát odevzdáte věřitelům. Čas potřebný k přemístění věcí získávají majitelé společností mnohdy právě tím, že nutí manažery firem odkládat podání insolvenčního návrhu.

Dále uvedené závěry platí nejen pro společnosti s ručením omezeným, ale také pro akciové společnosti a družstva v úpadku, pokud v nich jejich akcionáři či členové sami nebo ve skupině uplatňují rozhodující vliv.² Odpovědnost za opožděné podání insolvenčního návrhu se nemusí v dnešní době týkat jen společníků malé rodinné firmy. Může se týkat i velkých koncernů a bank, které uplatňují svůj vliv na dceřní společnosti v České republice.

POVINNOST PODAT INSOLVENČNÍ NÁVRH PO 1. LEDNU 2012

Připomínám, že dnem 1. ledna 2012 došlo k významné změně v insolvenčním právu. **Manažerům dlužníka vznikla povinnost podat insolvenční návrh, zjistí-li, že tržní hodnota majetku společnosti je nižší než účetní hodnota všech závaz-**

1 Bulletin advokacie č. 11/2011, str. 36 an.

2 Společníci veřejné obchodní společnosti (§ 76 odst. 1 obchodního zákoníku) a komplementáři komanditní společnosti (§ 93 odst. 1 obchodního zákoníku) ručí za závazky svých společností přímo ze zákona, a proto na ně výslovně neodkazují.

ků společnosti (splatných i nesplatných).³ Dříve museli podat insolvenční návrh jen v případě platební neschopnosti. Nyní jej musejí podat i při předlužení společnosti. To je velmi aktuální v dnešní době globálního poklesu tržní ceny aktiv společností, kdy současně neklesá objem jejich pasiv (například pokles cen nemovitostí v segmentu developerů, ale i nedobytné úvěry či bezcenné finanční nástroje v Řecku v případě bank a dalších finančních institucí).

Platební neschopnost věřitelé *vidí*. Snadno zjistí, že jim dlužník neplatí. Mají stejnou možnost a tedy stejnou odpovědnost za řešení tohoto stavu jako management společnosti dlužníka. Předlužení věřitelé *nevidí*. Většinou neznají celkovou ekonomickou kondici dlužníka. Předlužení musí řešit *dlužník* podáním vlastního insolvenčního návrhu.

Zákon od 1. ledna 2012 stíhá opožděné podání insolvenčního návrhu v případě předlužení tvrdou osobní odpovědností jednatelů, členů představenstva a dalších manažerů dlužníka, kteří znají ekonomický stav firmy.⁴ Ekonomickou situaci firmy ale znají i společníci a akcionáři obchodních společností a členové družstev. Schvalují účetní závěrku a mají přístup k podkladům a informacím, z nichž zjistí předlužení korporace. Také *oni* nesou osobní odpovědnost, pokud svým vlivem přispějí k insolvenční společnosti anebo maří včasné podání insolvenčního návrhu.

PROTRŽENÍ FIREMNÍHO ZÁVOJE (PIERCING THE CORPORATE VEIL)

Společnosti s ručením omezeným⁵ vytváří štít, který chrání společníky před jejich osobní odpovědností za dluhy korporace. Proto jsou stejně jako akciové společnosti využívány velmi často na rozdíl od společností s neomezeným ručením (veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti). Vytváří totiž samostatnou entitu, která zásadně *vylučuje* odpovědnost svých společníků. Ochrana společníků ale není absolutní.

Všechny významné právní řády reagují na situaci, kdy společník využije svého vlivu ve společnosti a přispěje k její insolvenční nebo sníží šanci věřitelů na uspokojení jejich pohledávek. Anglická judikatura řeší ochranu věřitelů kombinací odpovědností orgánů společnosti a tzv. stínových manažerů. To jsou společníci, kteří se „obují do bot“ manažerů a fakticky řídí kroky korporace, aniž by byli formálně členy jejího statutárního orgánu. Anglické právo zná speciální skutkovou podstatu spočívající v *protahování krizové situace*. Statutární orgán odpovídá za škodu, kterou způsobí tím, že dopustí snížení vyhlídek věřitelů na uspokojení jejich pohledávek. Tato odpovědnost dopadá i na společníka, který řídí společnost neformálně. Hovoří se o *protržení firemního závoje*, které představuje výjimku z principu majetkové samostatnosti korporace. Německo vytvořilo samostatný koncept odpovědnosti společníka za zničení společnosti. Vyžaduje po společníkovi ohled na zájmy společnosti. Ten chybí, pokud se společnost stane insolventní z důvodu zasahování společníka do jejího majetku tak, že není schopna dostát svým závazkům. Společník musí v takovém případě nahradit škodu, vyrovnávající trvalé poškození společnosti. Německé soudy přešly postupně od konceptu vnější odpovědnosti, kdy nároky uplatňují přímo věřitelé, ke konceptu vnitřní odpovědnosti, kdy má aktivní legitimaci insolvenční správce. Inspirovaly

se přitom původní francouzskou a současnou italskou a španělskou úpravou žaloby na doplnění pasiv.⁶

ODPOVĚDNOST STÍNOVÝCH MANAŽERŮ

České právo nezná pojem stínový manažer. Používá termín ovládající osoba, který má podobný obsah. Civilní odpovědnost ovládajících osob plyne z ustanovení obchodního zákoníku o koncernovém právu a podnikatelských uskupeních. Jde o normy, inspirované německou a francouzskou právní úpravou, které byly začleněny do našeho obchodního zákoníku s účinností od 1. ledna 2001.

Ovládající osoba vykonává fakticky nebo právně, přímo nebo nepřímo, rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku jiné osoby („své“ společnosti). *Nevyvratitelná* právní domněnka stanoví, že ovládající osobou je vždy většinový společník, osoba, která disponuje většinou hlasovacích práv na základě dohody s jiným společníkem, a osoba, která může prosadit jmenování nebo volbu statutárního orgánu nebo dozorčího orgánu právnické osoby. Tato domněnka nepřipouští důkaz opaku. Na ni navazuje další, tentokrát *vyvratitelná* domněnka, která rozšiřuje okruh ovládajících osob o ty, kdo mají alespoň 40 % hlasovacích práv ve společnosti. Druhá domněnka *neplatí*, pokud je prokázáno, že jiná osoba disponuje stejným nebo vyšším množstvím hlasovacích práv.⁷

Ovládající osoba může uzavřít s ovládanou osobou ovládací smlouvu. V takovém případě má její odpovědnost smluvní základ. Když nedojde k uzavření ovládací smlouvy, plyne její odpovědnost přímo ze zákona (faktické ovládnutí).

ŘÍDÍŠ, ŘÍDÍM NEBO ŘÍDÍME?

Pokud ovládající osoba uzavře s ovládanou osobou ovládací smlouvu, osoby, které udělují pokyny řízené osobě, musí postupovat s *pěčí řádného hospodáře*.⁸ Vznikne-li řízené osobě zákonná povinnost podat insolvenční návrh, řídicí osoba nesmí protahovat krizovou situaci, oddalovat podání insolvenčního návrhu ani činit opatření k vyvážení majetku společnosti. Pokud k tomu dává pokyny, porušuje povinnost postupovat s *pěčí řádného hospodáře* a je povinna nahradit škodu, která z toho vznikne řízené osobě.

Je-li řídicích osob více, odpovídají za škodu společně a nerozdílně. Pokud je sporné, zda tyto osoby postupovaly s *pěčí řádného hospodáře*, *nesou důkazní břemeno*. Žalobce nemusí prokazovat, že společník *nejednal* s *pěčí řádného hospodáře*. Naopak, společník musí prokazovat, že *jednal* s *pěčí řádného hospodáře*. Jeho pozice nebude jednoduchá, bude-li zjištěn úpadek společnosti k dřívějšímu datu, než byl podán insolvenční návrh. Soud nerozhoduje podle skutečnosti, ale podle prokázaného stavu. Vznikne-li stav důkazní nouze, dopadá na společníka a ten musí nahradit škodu.

3 § 98 odst. 1 insolvenčního zákona ve znění platném od 1. 1. 2012, ve vazbě na § 3 odst. 3 insolvenčního zákona.

4 Podrobněji viz Bulletin advokacie č. 11/2011, str. 36 an.

5 Dále jen „korporace“ nebo společnost.

6 prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.: Další změna koncepce německých soudů v ochraně věřitelů v insolventní společnosti? Právní rozhledy č. 2/2009, str. 54 a následně.

7 Podrobněji viz § 66a odst. 2 až 6 obchodního zákoníku.

8 § 190b odst. 3 věta první obchodního zákoníku.

Pokud řídí společnost fyzická osoba, která jedná sama za sebe, odpovídá za škodu sama. Je-li řídící osobou právnická osoba, odpovídá za škodu ta fyzická osoba, která za ni jedná. Právnická osoba souběžně ručí za splnění závazku k náhradě škody.⁹ Jde o *vnitřní* odpovědnost. Plnění může požadovat přímo řízená společnost, nikoli její věřitelé. Řízená společnost je také aktivně legitimována k podání žaloby, pokud závazek není splněn dobrovolně. Kromě toho může podat žalobu též každý další společník řízené osoby.¹⁰

V případě insolvenčního řízení může uplatnit nárok na náhradu škody *insolvenční správce*, pokud je osobou s dispozičním oprávněním.¹¹ Ten pak rozdělí vymožené plnění věřitelům podle pravidel insolvenčního práva. Věřitelé mají přednost před společníky řízené osoby. Společníci stojí až na konci „fronty“ na majetek dlužníka.¹² Žaloba dalšího společníka může být úspěšná jen tehdy, je-li dostatek prostředků na uspokojení všech (externích) věřitelů. Jinak by společníci předbíhali věřitele v pomyslné frontě na aktiva společnosti.

Pro úplnost je třeba dodat, že obchodní zákoník upravuje také *vnější* odpovědnost ovládajících osob, které odpovídá přímý nárok *věřitelů* na náhradu škody vůči společníkovi nebo jiné ovládající osobě. Tento nárok upravuje zákon výslovně pro případ, že věřitel nemůže být uspokojen z majetku společnosti. Řídící osoba zde ručí za závazek k náhradě škody.¹³

Pokud ovládající osoba neuzavře s ovládanou osobou ovládací smlouvu, vzniká faktické ovládnutí přímo ze zákona. Společník jako řídící osoba nesmí využít svého vlivu k tomu, aby prosadil přijetí takového opatření nebo uzavření takové smlouvy, z nichž může ovládané osobě vzniknout majetková újma. Jinak vzniká jeho *vnitřní* odpovědnost vůči řízené společnosti, které je povinen nahradit vzniklou škodu.¹⁴ Osoby, které jsou členy statutárního orgánu ovládající osoby, ručí za splnění tohoto závazku k náhradě škody.¹⁵ V případě, kdy společník protahuje krizovou situaci společnosti v úpadku, odpovídá za opožděné podání insolvenčního návrhu insolvenčnímu správci. Ten má zájem doplnit majetkovou podstatu řízené společnosti, aby mohl uspokojit věřitele alespoň poměrně, v co nejvyšším rozsahu.

9 Viz § 190b odst. 3 obchodního zákoníku.

10 Viz § 190b odst. 4 obchodního zákoníku; „dalším“ společníkem se míní jiný společník než ten, který se sám dopustil škodlivého jednání („škůdce“ je legitimován pasivně, nikoli aktivně).

11 § 229 a § 249 insolvenčního zákona.

12 Tento přírůbek používá a dále rozvádí Richter, T. v publikaci *Insolvenční právo*, 1. vydání, ASPI, Wolters Kluwer, Praha 2008, str. 73.

13 Viz § 190b odst. 5 obchodního zákoníku.

14 § 66a odst. 8 a 14 obchodního zákoníku.

15 § 66a odst. 15 obchodního zákoníku.

16 S ohledem na formulaci obchodního zákoníku ale není vyloučen ani opačný (slovní) výklad, sice že vnější odpovědnost ovládajících osob se týká právě situace předlužení řízené společnosti – viz formulace § 190b odst. 5 obchodního zákoníku, zejména slova: „pokud nárok věřitele nemůže být uspokojen z majetku řízené osoby“.

17 Nález Ústavního soudu České republiky sp. zn. IV. ÚS 1834/10 ze dne 22. listopadu 2010.

18 § 66 odst. 6 obchodního zákoníku.

19 § 23 a § 24 nového trestního zákoníku; trestné činy, které přicházejí v úvahu, zmiňují v článku *Odpovědnost manažerů za opožděné podání insolvenčního návrhu po 1. lednu 2012*, Bulletin advokacie č. 11/2011, str. 39 (pasáž *Trestní odpovědnost*).

VNITŘNÍ NEBO VNĚJŠÍ ODPOVĚDNOST?

Soudní praxe bude muset ještě vyřešit otázku, **jaký je poměr vnitřní a vnější odpovědnosti společníků a dalších ovládajících osob**. Zejména jde o to, zda je možné uplatňovat vnější odpovědnost i tehdy, pokud se již nachází řízená společnost v úpadku. Vnější odpovědností se rozumí stav, kdy nároky uplatňují přímo *věřitelé*, a vnitřní odpovědností situace, kdy má aktivní legitimaci *insolvenční správce*.

Jde o to, zda má insolvenční správce získat plnění do majetkové podstaty dlužníka a pak je rozdělit mezi věřitele podle pravidel insolvenčního práva, nebo zda se má uspokojovat separátně každý věřitel, resp. zda je možný souběh žalob věřitelů a insolvenčního správce. Za použití *logického* výkladu se kloním k názoru, že insolvenční zákon má jako speciální předpis (*lex specialis*) přednost před obecnou úpravou obchodního zákoníku (*lex generalis*). Sama podstata insolvenčního práva spočívá v řešení souběhu pohledávek více věřitelů a jejich uspokojování *podle přesných pravidel*. Je-li dlužník v úpadku, zásadně není možné plnění jen některým věřitelům nebo částečné uspokojování pohledávek věřitelů *jinak než podle pravidel insolvenčního práva*. Z toho plyne aktivní legitimace insolvenčního správce, nikoli věřitelů.¹⁶

ODPOVĚDNOST VLIVNÝCH OSOB

Opožděné podání insolvenčního návrhu *výrazně zhoršuje šance věřitelů na uspokojení jejich pohledávek*. Od 1. ledna 2012 je proto zavedena *bezvýjimečná* povinnost korporátních dlužníků podat insolvenční návrh, je-li firma v úpadku. Po tomto dni platí pravidlo „Neplatí-li firma, platí manažer“. Manažer musí nahradit škodu ve výši rozdílu mezi zjištěnou výší pohledávky a částkou, kterou věřitel obdrží z majetku společnosti. Pokud způsobí protahování krizové situace společník nebo jiná osoba, která řídí chod společnosti, odpovídají tyto osoby za škodu společně a nerozdílně.

Jak široce může být vykládáno řízení firmy, dokládá insolvenční řízení společnosti *Oděvní podnik, a. s.* se sídlem v Prostějově. Zde soudy dovodily, že řídící osobou je financující banka. Případ dospěl až k Ústavnímu soudu, který korigoval rozhodnutí obecných soudů, avšak zatím se jednoznačně *nevyjádřil* k tomu, zda a za jakých podmínek může banka tvořit koncern s úvěrovanou společností.¹⁷ Faktem je, že financující banka zpravidla *má* přehled o ekonomické situaci společnosti, kterou úvěruje. Otázkou je, zda může odpovídat za škodu, když po 1. lednu 2012 například doporučí mimosoudní restrukturalizaci předlužené společnosti a určí pro ni poradce. Zákon zná v každém případě také odpovědnost jiných osob než jen společníků obchodních společností nebo dalších osob s formálním vztahem ke společnosti, pokud tyto osoby uplatňují podstatný vliv na chování společnosti.¹⁸

Osoby, které mají vliv na protahování krizové situace a odhalují podání insolvenčního návrhu, nesou nejen civilní odpovědnost z titulu náhrady škody a ručení, ale i trestněprávní odpovědnost. Jde o jejich odpovědnost spolu s manažery dlužníka ve formě spolupachatelství, organizátorství, návo-du či pomoci.¹⁹

✿ Autor je advokátem v Praze, členem představenstva ČAK a insolvenčním správcem se zvláštním povolením.

Odvrácení úpadku platebně neschopného dlužníka po podání insolvenčního návrhu

JUDr. OLDŘICH ŘEHÁČEK, Ph.D.

Dne 29. dubna 2011 bylo v insolvenčním rejstříku v rámci insolvenčního řízení vedeného pod sp. zn. MSPH 60 INS 628/2011 (insolvenční řízení na majetek společnosti SAZKA, a. s.) zveřejněno rozhodnutí Vrchního soudu v Praze,

č. j. 2 VSPH 313/2011-A-156. Tímto rozhodnutím bylo zrušeno předběžné opatření nařízené insolvenčním soudem (Městským soudem v Praze), jímž byl shora uvedený dlužník omezen při činnosti právních úkonů nad rámec omezení spojených s účinky, jež vyvolává zahájení insolvenčního řízení [§ 111 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)]. Jedním z důvodů, pro který insolvenční soud předběžné opatření nařídil, bylo „flagrantní porušení insolvenčního zákona“, které mělo mimo jiné spočívat v tom, že dlužník vyjednával o uzavření úvěrové smlouvy (která by byla uzavřena mimo režim ust. § 41 a násl. insolvenčního zákona, tedy mimo rámec speciální insolvenčněprávní úpravy úvěrového financování). **Vrchní soud v Praze však dospěl k závěru, že takto nelze bez dalšího (mimo jiné) zamýšlenou úvěrovou smlouvu hodnotit, pokud měla sloužit k zapravení dlužnických závazků způsobem, který nepředstavuje nepřípustné zvýhodnění některého z věřitelů.**

Tento pro praxi významný (mimo jiné i s přihlédnutím k nemožnosti podání dovolání proti danému usnesení) a dle mého zcela správný závěr, si dovoluji v následujícím textu stručně rozvést.

Dlužník je ve smyslu ust. § 3 odst. 1 insolvenčního zákona v úpadku, jestliže má více věřitelů, vůči těmto věřitelům má peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti¹ a tyto závazky není schopen plnit. Dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou – podnikatelem, je v úpadku i tehdy, je-li předlužen. O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku (§ 3 odst. 3 insolvenčního zákona).

Nezbytným předpokladem pro zjištění úpadku dlužníka je tedy jeho platební neschopnost (musí jít o objektivní stav, nikoli jen o platební nevělu,²) event. předlužení.³

V ust. § 3 odst. 2 insolvenčního zákona jsou pak konstruovány čtyři vyvratitelné právní domněnky, jejichž alternativní naplnění má za následek, že již není na navrhujeícím věřiteli,⁴ aby prokazoval dlužnickou platební neschopnost, ale je naopak na dlužníkovi, aby prokázal, že své peněžité závaz-

ky schopen plnit je. *K tomu lze dodat, že nebyly-li takové domněnky v průběhu insolvenčního řízení dlužníkem vyvráceny, pak osvědčují dlužnickou neschopnost platit své splatné závazky [znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona], nikoli však existenci „více věřitelů“ dlužníka [znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona], ani existenci peněžitých závazků těchto věřitelů „po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti“ [znak uvedený v § 3 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona].⁵*

Obecně lze konstatovat, že **dlužník prokáže skutečnost, že není v platební neschopnosti tím, že prokáže, že prostředky k zapravení svých peněžitých závazků má. Tuto skutečnost musí prokázat** (bylo-li na něj v důsledku naplnění některé z vyvratitelných právních domněnek přeneseno břemeno tvrzení a břemeno důkazní) **nejpozději při ústním jednání k projednání insolvenčního návrhu (srov. ust. § 133 insolvenčního zákona).** Dlužník tedy v okamžiku podání insolvenčního návrhu nutně nemusí disponovat dostatkem finančních prostředků; postačí, když finanční prostředky k uhrazení (alespoň) svých závazků ve smyslu ust. § 3 odst. 1 písm. a) a b) insolvenčního zákona (tzn. peněžitých závazků vůči více věřitelům po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti) získá do dne konání soudního jednání o podaném insolvenčním návrhu. Jestliže je totiž (byť až) na tomto jednání prokázáno, že dlužník je schopen své závazky plnit, nejsou splněny zákonem stanovené předpoklady pro vydání rozhodnutí o úpadku a insolvenční návrh musí být zamítnut (§ 143 odst. 1 insolvenčního zákona).

Možností, jak může dlužník v průběhu insolvenčního řízení získat peněžní prostředky, je více. Dlužník může zejména uzavřít smlouvu o (finančním) úvěru (§ 497 a násl. obchodního zákoníku) či smlouvu o půjčce (§ 657 a násl. občanského zákoníku).

Důležité je nicméně rozlišovat mezi uzavřením těchto smluv v režimu ust. § 41 a násl. insolvenčního zákona a mimo tento režim.⁶

Je-li smlouva o úvěru (smlouva obdobná) uzavírána dlužníkem dle ust. § 41 a násl. insolvenčního zákona, pak mimo jiné

- musí být uzavřena pro udržení provozu dlužníkovra podniku (§ 41 odst. 1 insolvenčního zákona);
- musí být uzavřena při respektování přednostního práva dosavadních zajištěných věřitelů (§ 41 odst. 2 insolvenčního zákona);

1 Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 1. 2007, sp. zn. 29 Odo 1121/2004.

2 Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 12. 2007, sp. zn. 29 Cdo 5044/2007.

3 Úpadek ve formě předlužení není v tomto článku dále uvažován.

4 V tomto článku je uvažováno pouze o insolvenčním řízení zahájeném na návrh věřitele.

5 Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. 12. 2010, sp. zn. 29 NSČR 10/2009 KSOS 22 INS 1108/2008.

- musí být uzavřena za obvyklých obchodních podmínek (§ 41 odst. 1 insolvenčního zákona; srov. též § 502 odst. 1 obchodního zákoníku);
- může být splnění této smlouvy zajištěno majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka (§ 41 odst. 1, resp. § 248 odst. 2 insolvenčního zákona – např. zástavním právem k nemovitostem dlužníka nebo i k celému jeho podniku);
- k jejímu uzavření musí být udělen souhlas věřitelského výboru (zástupce věřitelů) – § 58 odst. 2 písm. c) insolvenčního zákona;
- pohledávky věřitelů z úvěrového financování jsou pohledávkami za majetkovou podstatou [a to s právem na přednostní uspokojení před většinou ostatních pohledávek za majetkovou podstatou, resp. pohledávek jim postavených na roveň – viz ust. § 168 odst. 1 písm. f), § 305 odst. 2 a § 357 odst. 1 insolvenčního zákona].

Je-li smlouva o úvěru (smlouva obdobná) uzavírána mimo režim ust. § 41 a násl. insolvenčního zákona, pak je třeba (toliko) dodržet omezení vyplývající z ust. § 111 insolvenčního zákona (nebylo-li vydáno předběžné opatření dle ust. § 113 insolvenčního zákona⁷). Na druhou stranu však pohledávky z úvěrové smlouvy (či smlouvy o půjčce) uzavřené po zahájení insolvenčního řízení za účelem odvrácení rozhodnutí o úpadku (za účelem zapravení pohledávek, jejichž existence je předpokladem pro zjištění úpadku) nejsou pohledávkami přednostními (tzn. pohledávkami za majetkovou podstatou, resp. pohledávkami jim postavenými na roveň – viz ust. § 168 odst. 1 a § 169 insolvenčního zákona). Splnění této smlouvy též nemůže být zajištěno majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka [srov.

§ 109 odst. 1 písm. b), resp. § 248 odst. 2 insolvenčního zákona].

V souvislosti s uzavíráním předmětných smluv mimo rámec ust. § 41 a násl. insolvenčního zákona nelze uvažovat o aplikaci ust. § 223 trestního zákoníku. Trestného činu předpokládaného tímto ustanovením, tj. trestného činu zvýhodnění věřitele, se totiž může dopustit jen dlužník (osoby jeho jménem jednající⁸), který je v úpadku. Jestliže je však dlužník schopen uzavřením příslušné smlouvy odvrátit svou platební neschopnost (má reálnou možnost takovou smlouvu uzavřít a tuto pak skutečně uzavře), není v úpadku a nemůže se tedy ani dopustit daného trestného činu.

Dále je třeba zdůraznit, že **uzavření úvěrové smlouvy (smlouvy o půjčce) bude zásadně souladné s principy, na kterých je postaven insolvenční zákon (§ 5 insolvenčního zákona).** Uzavřením této smlouvy totiž zásadně dojde k rychlému, hospodárnému a nejvyššímu možnému (úplnému) uspokojení věřitelů (resp. těch věřitelů, jejichž pohledávky vytvářejí předpoklad pro rozhodnutí o úpadku dlužníka). Uzavření úvěrové či obdobné smlouvy tak zásadně bude ve společném zájmu věřitelů. Tímto zájmem, který je aprobován insolvenčním zákonem, je totiž nejvyšší možné, tedy optimálně úplné, uspokojení jejich pohledávek. Jiné zájmy věřitelů (např. zájem na převzetí dlužníkovy podniku) insolvenčním zákonem chráněny nejsou.

Stranou není možno nechat ani skutečnost, že sjednání úvěrové smlouvy či smlouvy o půjčce, která by znamenala překonání platební neschopnosti dlužníka – obchodní společnosti a následné rychlé ukončení insolvenčního řízení, může být relevantní pro splnění povinnosti členů statutárního orgánu dlužníka, jakožto řádných hospodářů (srov. § 194 odst. 5, potažmo § 135 odst. 2 obchodního zákoníku), jednat v nejlepší zájmu a ku prospěchu společnosti (dlužníka),⁹ resp. předcházet škodám (§ 415 občanského zákoníku). Odpovědným podle občanského zákoníku totiž nebude jen ten, kdo si v občanskoprávním styku počíná podle podmínek konkrétní situace natolik bedlivě (pozorně), aby přitom nezpůsobil mj. škodu na majetku či právech druhého.¹⁰ A je nepochybné, že čím déle insolvenční řízení (resp. nejistota o tom, zda dlužník je anebo není v úpadku) trvá, tím výraznější bude poškození dlužníkovy podniku (srov. ust. § 5 obchodního zákoníku), a to zejména pokud jde o osobní složku podnikání (klientelu); toto poškození se pak nepochybně následně dotkne i majetkových práv dlužníkových věřitelů (míry uspokojení jejich pohledávek).

Je samozřejmé, že uzavřením úvěrové či obdobné smlouvy (smluv) dojde na straně dlužníka ke vzniku dalšího závazku, resp. dalších závazků; je však třeba vidět, že věřitel, se kterým je tato smlouva uzavírána, vstupuje do daného závazkového vztahu se znalostí věci, tedy s vědomím, že smlouvu uzavírá se subjektem, který se nachází v insolvenčním řízení (tato znalost je všem osobám zajištěna prostřednictvím veřejně přístupného insolvenčního rejstříku¹¹) a že pohledávka ze smlouvy uzavřené po zahájení insolvenčního řízení (do rozhodnutí o úpadku) mimo rámec ust. § 41 a násl. insolvenčního zákona bude nepřednostní a nezajištěnou pohledávkou.

Uzavření takovéto smlouvy však není v rozporu s insolvenčním zákonem a tím méně pak s trestním zákoníkem; její uzavření je jen o podnikatelském riziku kontrahujícího věřitele na straně jedné a schopnosti (možnosti) dlužníka takovou smlouvu uzavřít (a tím předejít svému úpadku) na straně druhé.¹²

✦ Autor, insolvenční správce se zvláštním oprávněním, je advokátem v Praze.

6 Jak uvádí T. Richter (in Richter, T.: Insolvenční právo, 1. vyd., ASPI, Wolters Kluwer, Praha 2008, str. 184) ... v kontextu sporů o pořadí s předinsolvenčními věřiteli o to, zda k platnému vzniku či zajištění postinsolvenční pohledávky bylo či nebylo třeba souhlasu věřitelského výboru podle § 58 odst. 2 písm. c) insolvenčního zákona, lze naopak očekávat strategické argumenty nových věřitelů o tom, že určitá postinsolvenční pohledávka ve skutečnosti není pohledávkou z úvěrového financování.

7 K vydání tohoto předběžného opatření však insolvenční soud může přistoupit jen výjimečně, a to po pečlivé úvaze tehdy, když nepostačí omezení spojená s účinky, jež vyvolává zahájení insolvenčního řízení (a ve stejném rozsahu rozhodnutí o úpadku), v jejichž důsledku je dlužníku umožněno jen tzv. běžné nakládání s majetkovou podstatou (v závislosti na tom, zda řízení bylo zahájeno insolvenčním návrhem věřitele nebo insolvenčním návrhem dlužníka). Takové rozhodnutí soudů nemůže být závislé jen na osvědčení skutečností rozhodných pro uložení konkrétního předběžného opatření, jež je jinak vydáváno na riziko navrhovatele, jak to předpokládá ustanovení § 75c odst. 1 písm. a) o. s. ř. Jelikož jde o omezení dispozičních oprávnění dlužníka, která jsou mu podle zákona zásadně zachována s výjimkou prohlášení konkurzu, nebude zpravidla možné, aby soud vydal předběžné opatření podle § 113 IZ bez slyšení dlužníka, popřípadě bez dokazování (usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 2. 2010, sp. zn. 3 VSPH 17/2010-B-12 MSPH 96 INS 5317/2008).

8 Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. dubna 1998, sp. zn. Tz 43/1998, ve kterém se mj. uvádí: „V této souvislosti je však třeba konstatovat, že pokud by skutečně ve věci rozhodovalo představenstvo akciové společnosti jako kolektivní statutární orgán, nevylučuje to obecně individuální trestní odpovědnost jednotlivých členů takového kolektivního orgánu, kteří se na zmíněném rozhodnutí podíleli ... V praxi bude přicházet v úvahu především trestní odpovědnost s přihlédnutím k stupni nebezpečnosti činu pro společnost (§ 3 odst. 2, 4 trestního zákona) zejména u iniciátorů takového kolektivního rozhodnutí členů kolektivního orgánu, kteří se na rozhodnutí prokazatelně podíleli (hlasovali pro ně), a poté i u realizátorů takového kolektivního rozhodnutí, kterými jsou zpravidla statutární orgány, popř. další orgány příslušné společnosti a zejména vrcholoví manažeři (nezákonné, resp. protizákonné rozhodnutí kolektivního orgánu, které dokonce naplňuje znaky trestného činu, je nemůže zavazovat).“

9 Srov. např. Černá, S.: Obchodní právo. Akciová společnost, 3. díl, ASPI, Praha 2006, str. 185, či Griffin, S.: Company Law: fundamental principles, Pearson, Harlow 2006, str. 242.

10 Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010.

11 Viz internetové stránky Ministerstva spravedlnosti ČR – www.justice.cz.

12 Tím samozřejmě není vyloučena možnost spáchání trestného činu (např. trestného činu úvěrového podvodu dle ust. § 211 trestního zákoníku) ze strany dlužníka (osob jednajících jeho jménem – viz poznámka 8).

Trestní odpovědnost právnických osob za porušení daňových předpisů

JUDr. Ing. VÁCLAV PÁTEK

Česká republika neměla donedávna stanovenou trestní odpovědnost pro právnické osoby. Situaci změnil nový zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim,

č. 418/2011 Sb. (dále také „zákon o trestní odpovědnosti PO“), který je účinný od 1. ledna 2012. Nový zákon vyjmenovává trestné činy, které se budou vztahovat i na právnické osoby, ve svém ustanovení § 7. Mezi vyjmenovanými trestnými činy jsou uvedeny i trestné činy daňové, poplatkové a devizové. **Právě tento nový zákon byl inspirací pro mé zamyšlení nad dosavadní praxí odpovědnosti právnických osob za daňové delikty.** Není sporu v tom, že z nového zákona o trestní odpovědnosti PO lze vyvodit, že do 31. 12. 2011 právnické osoby nejsou za daňové delikty trestně odpovědné. Trestné činy daňové jsou uvedeny v hlavě šesté dílu 2 trestního zákoníku. Konkrétně se jedná o činy uvedené v ustanovení § 240, § 241 a § 243 TrZ. Na daňové trestné činy dle § 241 současně dopadají speciální ustanovení o účinné lítosti dle § 242 TrZ. Na zbylé činy pak obecné ustanovení o účinné lítosti podle § 33 TrZ.

Zamyšlení nad novou trestní odpovědností právnických osob za daňové delikty souvisí se zamyšlením nad stávající právní úpravou daňových trestných činů obecně.

1. JAK VLASTNĚ JSOU OBECNĚ ODHALOVÁNY A ZJIŠŤOVÁNY TRESTNÉ ČINY DAŇOVÉ?

Nejčastěji se podezření na spáchání trestného činu daňového zjistí v průběhu, resp. po skončení daňové kontroly, prováděné místně příslušným správcem daně. Správce daně na základě svých zjištění sepiše zprávu o daňové kontrole, a poté vystavuje dodatečný platební výměr, kterým vyměřuje dodatečnou daňovou povinnost. **Správce daně v praxi často ve shodě s ustanovením § 8 trestního řádu oznamuje státnímu zástupci nebo policejním orgánům skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin.** Oznámení jsou podávána v případech, kdy správci daně doměřují daňovou povinnost nejen fyzickým osobám, ale i osobám právnickým. O tom, zda došlo skutečně ke spáchání trestného činu, pak musí rozhodnout orgány činné v trestním řízení.

Bez ohledu na samotná zjištění prováděná správcem daně (tj. ekonomicky odborně znalými úředními osobami), musí orgány činné v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) znovu provést všechny úkony vedoucí ke zjištění, zda byl spáchán trestný čin, jaká je výše vzniklé škody a kdo trestný čin spáchal. Samotné zjištění správce daně, popsané ve zprávě o daňové kontrole, nepostačuje pro vznesení obvinění.

Zatímco v daňovém právu důkazní břemeno stíhá daňové subjekty, v trestním právu musí dokazovat OČTŘ. V praxi OČTŘ samozřejmě vychází z důkazů provedených správcem daně. Tam, kde jde stran skutkových okolností o zcela nezpochybnitelné skutkové okolnosti, jde o rozumné praktické uspořádání, které šetří čas všech zainteresovaných. U takových důkazů není nutné dokazování provádět znova. Autorovi statě je z vlastní praxe známo, jak zpravidla vypadají zprávy o daňové kontrole. Správci daně popíší skutkové okolnosti vedoucí k tomu, že je stanovena jiná daňová povinnost než původně tvrzená kontrolovanou osobou. Zprávy až na velmi vzácné výjimky neobsahují hodnocení stran úmyslu.

Na zjištění daňových orgánů, které vedou k dodatečnému stanovení daňové povinnosti, navazují sankce dle daňových předpisů.

2. SANKČNÍ ŘÍZENÍ ZE STRANY SPRÁVCŮ DANĚ

Správce daně při vystavení dodatečného platebního výměru musí podle daňového řádu vyměřit také penále a následně i úrok z prodlení.¹ Penále i úrok z prodlení se ve smyslu § 2 odst. 5 daňového řádu (dále jen „d. ř.“) považují za příslušenství daně a sledují její osud. Samotné penále je předepsáno spolu s dodatečnou daňovou povinností na stejném dodatečném platebním výměru. **Pokud je daňová povinnost dodatečně zvyšována, je podle ustanovení § 251 daňového řádu penále ve výši 20 %. Stejná výše penále je předepsána i v případech, kdy je snižován daňový odpočet (např. nadměrný odpočet u daně z přidané hodnoty). Pokud je snižována daňová ztráta, je vyměřováno penále ve výši jednoho procenta. Toto poslední penále se bude týkat pouze daňových povinností vzniklých po účinnosti daňového řádu. U daňových povinností vzniklých do 31. 12. 2010 se v případě snížení daňové ztráty bude stanovovat v souladu s přechodným ustanovením § 264 bodu 13 d. ř. penále ve výši pět procent.**

¹ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, nabyl účinnosti k 1. 1. 2011.

Samotný úrok z prodlení lze považovat za platební sankci, odpovídající škodě (ceně peněz) vzniklé státu z toho, že daňová povinnost nebyla uhrazena včas. Naproti tomu penále vyměřované při zjištění, že původní daňová povinnost byla stanovena v nižší, než správné výši, je nutné již považovat za určitou správní sankci (správní trestání). Tato správní sankce, dle zákona označovaná jako penále, je vyměřována všem stejně bez ohledu na důvody, které byly spojeny s původním přiznáním daňové povinnosti v nesprávné výši. Správce daně také není vybaven žádnou moderační pravomocí a vyměřované penále nemůže nijak snižovat ani promíjet.

Za zmínku stojí, že do 31. 12. 2010 mohl správce daně, případně ministerstvo financí, vyměřované penále promíjet, a to zcela či částečně.² Celková výše penále nemá ze zákona žádný strop. Pokud tedy bude dodatečně stanovena daňová povinnost ve výši 100 milionů Kč, musel by správce daně vyměřit penále ve výši 20 milionů Kč. Poté by ještě vyměřoval úrok z prodlení.

Pokud daňové přiznání není vůbec podáno, případně je podáno opožděně, je správce daně povinen stanovit podle § 250 d. ř. pokutu. Pokuta se stanovuje ve výši 0,05 % stanovené daně za každý den prodlení, nejvýše však 5 % stanovené daně. Maximální výše částky pokuty pak nesmí být vyšší než 300 000 Kč.

Výše úroku z prodlení je stanovena v § 252 daňového řádu a odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou, zvýšené o 14 procentních bodů, platné pro první den příslušného kalendářního období. Úrok z prodlení se uplatní nejdéle za 5 let prodlení. Pokud porovnáme úrok z prodlení jako platební sankci za nesplnění platební povinnosti veřejnoprávní povahy a výši obvyklého úroku z prodlení v soukromé právní sféře, vidíme, že stát požaduje dvojnásobek toho, co je obvyklé za porušení platební povinnosti mezi soukromými osobami.

3. K SAMOTNÉ POVAZE PENÁLE A HISTORICKÝ EXKURZ

Penále ve výši 20 % z dodatečně stanovené daňové povinnosti se součástí daňového řádu stalo jako nástupce ustanovení § 37b zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (dále také jen „ZSDP“).

Z hlediska kategorizace sankčních povinností lze penále považovat za správní trestání. Důvodová zpráva k daňovému řádu označuje penále jako *obligatorní sankci* vznikající přímo ze zákona. Podle důvodové zprávy jde o následek za nesplnění povinnosti tvrzení, který má mít povahu *platebního deliktu*.

Osobně se domnívám, že zde se důvodová zpráva dopouští logické nepřesnosti. Pokud označuje penále jako sankci za nesplnění povinnosti tvrzení, tak nemůže jít o platební delikt, ale jde o delikt v rovině nalézací (tvrzení). Daňový řád hned

ve svém úvodu určuje, že správa daní má dvě stránky. První je správné zjištění a stanovení daní (rovina tvrzení) a druhou je zabezpečení jejich úhrady (rovina platební). To znamená, že pokud správce daně koriguje stránku tvrzení, tak nelze hovořit o platebním deliktu. Platebním deliktem je až ta stránka uhrazovací. To znamená, pokud správná výše daně je uhrazena pozdě, dochází k platebnímu deliktu a nastupuje platební sankce, kterou je úrok z prodlení.

Dělení a škatulkování různých skutků může být dobré z hlediska akademických prací, pro samotnou praxi bývá často zavádějící. Pokud ve veřejném právu něco označujeme za platební sankci, co to vlastně má znamenat? Že to není trestání? Tuhle otázku zde nehodlám řešit a ponechávám ji dále akademické sféře, nicméně na určité souvislosti upozorním. Na druhou stranu jsem výše dovodil, že penále je sankcí za delikt v rovině nalézací.

Penále dle daňového řádu, jak výše zmíněno, je nástupcem penále dle § 37b ZSDP. Svým charakterem jde o ustanovení, které nebylo součástí dotčeného zákona od počátku. Původně při přijetí ZSDP bylo penále sankcí, která v sobě obsahovala obě složky, tj. sankci za delikt v rovině platební i nalézací. Současný charakter daňového penále dle ustanovení § 37b ZSDP existuje s účinností od 1. ledna 2007 na základě zákona č. 230/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Je nutné upozornit, že novela ZSDP nebyla součástí předloženého návrhu a jednalo se ve skutečnosti o přílepek k návrhu zákona o statistické službě. Návrh upravující novou výši sankci včetně nového § 37b byl bez jakéhokoliv odůvodnění předložen jako pozměňovací návrh ZSDP v rámci jednání rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR dne 10. 11. 2005 nad návrhem novely zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě.³ Do doby, než bylo do zákona o správě daní a poplatků zavedeno penále dle § 37b, zákon obsahoval penalizační sankci, jež v sobě zahrnovala jak sankci za platební delikt, tak i sankci správního trestání za chybné tvrzení, přičemž se jednalo o časové penále s maximální dobou jeho tvorby. Výše penále byla rozdílná, pokud dodatečně stanovena daň byla stanovena na základě zjištění správce daně, nebo na základě opravného tvrzení daňového subjektu.

Správní sankce je nutné posuzovat nejen s ohledem na vnitrostátní právo, ale v celém kontextu právního systému České republiky, tj. ústavního pořádku ve smyslu čl. 112 Ústavy a navazujících mezinárodních smluv včetně Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). **Judikatura Nejvyššího správního soudu řeší poměrování správního trestání s obsahem trestního obvinění dle čl. 6 Úmluvy. Příklad nalezneme v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Afs 9/2008-328, který řeší pokutu uloženou Úřadem na ochranu hospodářské soutěže. Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí uvedl:⁴**

„Evropský soud pro lidská práva odmítl posuzovat „trestní charakter“ vnitrostátních sankcí pouze prismatem vnitrostátního práva a uchýlil se k autonomnímu výkladu pojmu „trestní obvinění“. Pro posouzení, zdali daná sankce má „trestní

2 K promíjení penále mohlo dojít v souladu s ustanovením § 55a zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v návaznosti na vyhlášku č. 299/1993 Sb., kterou se zmocňují územní finanční orgány k promíjení příslušenství daně.

3 Viz poslanecký tisk 1095/0, 4. volební období 2002 až 2006, předložený dne 1. 9. 2005, <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?0=4&CT=1095&CT1=0> a usnesení RV 1095/1 z 10. 11. 2005, <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?0=4&ct=1095&ct1=1>

4 Rozhodnutí 5 Afs 9/2008-328 bylo publikováno na www.nssoud.cz, a dále ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu 2/2009, rozhodnutí č. 1767.

Ilustrační foto Jakub Stadler

*charakter“ ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy (a vzhledem k výše uvedenému jednotnému výkladu i pro účely čl. 4 Protokolu č. 7 a čl. 7 Úmluvy), Evropský soud definoval tzv. „Engel kritéria“ (pojmenovaná podle kauzy Engel a další proti Nizozemí, rozsudek ze dne 8. 6. 1976, stížnosti č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72 a 5370/72; české shrnutí dostupné in BERGER, V.: Judikatura Evropského soudu pro lidská práva. IFEC: Praha, 2006, str. 262-265), která konzistentně aplikuje. Tzv. Engel kritéria jsou následující: (1) **formální zařazení do trestního nebo správního (disciplinárního) práva** v rámci právního systému členského státu (přičemž jako pomocné vodítko může sloužit i kvalifikace činu v ostatních smluvních stranách Úmluvy; Evropský soud pro lidská práva tak hledá společný jmenovatel všech smluvních stran); (2) **povaha (závažnost) deliktu**; a (3) **povaha a přísnost sankce, která za protiprávní jednání hrozí** (Engel a další proti Nizozemí, op. cit., § 82; srov. rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 1. 2006, č. j. 4 As 2/2005-62, publikovaný pod č. 847/2006 Sb. NSS). Tato kritéria byla rozvedena následnou judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (Öztürk proti Německu, rozsudek ze dne 21. 2. 1984, stížnost č. 8544/79, § 47 – § 54; Ziliberberg proti Moldavsku, rozsudek ze dne 1. 2. 2005, stížnost č. 61821/00, § 29 – § 38; Jussila proti Finsku, rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 23. 11. 2006, stížnost č. 73053/01, § 30 – § 38 a § 43; Matyjek proti Polsku, rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 30. 5. 2006, stížnost č. 38184/03, § 48 – § 59).“*

Pokutu za pozdě podané daňové tvrzení, resp. za vůbec nepodané daňové tvrzení lze považovat taktéž za správní sankci. Ani tato pokuta není platební sankcí. Stejně jako penále dle

§ 37b ZSDP ani pokuta dle § 68 ZSDP za pozdě podané tvrzení nemá žádný horní limit. Výše jsem již zmínil, že pokuta za pozdní tvrzení dle daňového řádu horní limit stanoven má.

DÍLČÍ ZÁVĚR K POVAZE PENÁLE A POKUTY

Podle výše uvedených „Engel kritérií“ je nutné zkoumat samotný penalizační charakter z hlediska přiměřenosti trestních sankcí, a zda jsou naplněny podmínky **pro uložení trestní sankce**. Je na zvážení, zda by při ukládání všech správních sankcí nemělo být zkoumáno zavinění daňového subjektu. To se týká i sankcí v souvislosti s podáváním vlastního daňového tvrzení. Nelze totiž vyloučit situace, kdy k chybně deklarované daňové povinnosti dochází z důvodů nejasnosti daňových předpisů (v českém daňovém právu zcela obvyklé), různosti možných výkladů či dokonce postupu dle informací samotné daňové správy (třebaže neoficiálních). Pokud v rámci správního trestání není zkoumáno *zavinění* daňového subjektu a trestní sankce je uložena bez jakéhokoliv zkoumání, nelze vyloučit, že půjde o porušení práva na spravedlivý proces.

Pokud je nesprávně stanovena daňová povinnost, stát ukládá podle daňového řádu kromě platební sankce v podobě úroku z prodlení ještě dvě další sankce, které jsou sankcemi správního trestání. První je pokuta dle ustanovení § 250 d. ř. za pozdní podání daňového tvrzení, případně za jeho nepodání, přičemž tato správní sankce má zákonem stanovený limit. Vzhledem k určitému limitu by tato pokuta nemusela být označována za nepřiměřenou. Jsem si však vědom, že samotná přiměřenost nemůže být vázána pouze na stanovený limit. Druhá správní sankce je v daňovém řádu nazývána penále. Tato druhá správ-

ní sankce nemá stanovenou žádnou hranici a nelze vyloučit, že může dosáhnout v absolutních částkách nepřiměřené výše. Za nepřiměřené lze označit ty výše, kdy částka penále mnohonásobně převyšuje rozumnou míru. V takovém případě pak může jít o sankci, která neprojde Engel kritérii.⁵

4. POZICE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU A PORUŠENÍ PRINCIPU NE BIS IN IDEM

Přestože trestní zákoník je právní předpis nový, skutková podstata daňových trestných činů zůstala stejná jako u předchozího zákona. Při tvorbě trestního zákoníku došlo pouze k přečíslování příslušných ustanovení. **Ve své podstatě jde stále o formulaci základních daňových trestných činů, jak byla připravena za doby vlády komunistické strany. Nově přidáné trestné činy za nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení a navazující na výše uvedeném tvrzení nic nemění. Provázanost trestního zákoníku s příslušnými daňovými předpisy je veskrze žádná.**

Z hlediska nákladů na státní správu se může jevit zcela nepochopitelným plýtváním prostředků, když veškerá zjištění správních úřadů jsou pro trestní řízení nepoužitelná. Na těchto závěrech nemění nic ani ústavněprávní rovina o záka- zu donucování k sebeobviňování. Podstata trestnosti v případě daňových trestných činů spočívá na úmyslu. Velké množství daňových doměrků má svůj základ v komplikovanosti daňového systému. Přesto se v trestních řízeních lze setkat se situacemi, kdy OČTR považují pouhé chyby při stanovení základu daně za důvody pro zahajování trestního stíhání. S ohledem na nové dělení trestních činů se v daňové oblasti lze setkat s přečiny a zločiny. Vzhledem k nově stanovené hranici maximální výše trestu nemůže být daňový trestný čin zvláště závažným zločinem.

Problematická situace neprovázanosti daňových předpisů a předpisů trestního práva se projevuje nejčastěji ve dvou rovinách. První rovinu spatřuji v nově nastaveném správním trestání v daňové oblasti. **Pokud při každém dodatečném stanovení daně následuje vyměření daňového penále, je otázkou, zda případné zahajování trestního stíhání není porušení záka- zu ne bis in idem.**

Za situace, kdy daňový subjekt je správním orgánem potrestán trestní sankcí v podobě vyměřeného penále, případně pokuty za nepodání daňového tvrzení, nelze bez porušení zásady *ne bis in idem* již za stejný skutek stanovovat trestní sankci. Problémem v tomto případě je tak skutečnost, že daňové právo je v převážné míře obsazeno ekonomicky zdatnými odborníky, zpravidla však nepravvníky, a trestní právo na druhé straně ovládají sice právníci, ale zpravidla lidé, kteří se s ekonomickými otázkami nejsou schopni úspěšně vypořádat.

5 Autorovi statě je známo rozhodnutí NSS ze dne 28. 4. 2011 č. j. 1 Afs 1/2011, ve kterém tento soud uvádí, že penále je údajná paušalizovaná náhrada škody a nelze jej chápat jako správní delikt či trestní obvinění ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.). Tento právní názor se však dotýká funkce penále dle § 63 zákona o správě daní a poplatků, ve znění zákona před 31. 2. 2006. Pro znění § 37b zákona o správě daní a poplatků není tento právní názor nijak vyargumentován a je nutné jej jako nepodložený odmítnout.

6 Např. Baxa, J.; Dráb, O.; Kaniová, L.; Lavický, P.; Schillerová, A.; Šimka, K.; Žížková, M.: Daňový řád. Komentář, II. díl, Wolters Kluwers ČR, a. s., Praha 2011, str. 1457.

Nový zákon v sobě obsahuje ustanovení § 28 o vztahu k řízení o správním deliktu. **Otázkou je, jaká je vlastně povaha daňového penále.** V komentářích k daňovému řádu se objevují výklady, že má jít o peněžitou sankci.⁶ Komentáře však neřeší a nerozebírají povahu deliktu. **Problém je vytvořen tím, že daňový řád je samostatným autonomním procesním předpisem pro oblast správy daní a používá vlastní terminologii. Z obecného hlediska se však stále jedná o správní právo a porušení daňových předpisů by mělo být správním deliktem.**

Jsem si vědom, že analýza principu *ne bis in idem* by zaslouhvala mnohem větší prostor, než mu věnujeme zde. K této oblasti je možné se vrátit v závislosti na případné odezvě a dalších komentářích.

5. TRESTNÍ ODPOVĚDNOST ZA ZKRÁCENÍ DANĚ A PRÁVNICKÉ OSOBY

Nyní se zastavme u nejpodstatnější části této statě, která se dotýká trestní odpovědnosti za skutky právnických osob. Základní ustanovení skutkové podstaty trestného činu daňového dle § 240 odst. 1 trestního zákoníku zní:

„Kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou povinnou platbu nebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.“

Judikatura dovodila přičitatelnost jednání právnické osoby orgánu této právnické osoby, a tím i trestní odpovědnost. Při studiu současné judikatury se lze setkat se situací, že fyzická osoba je odsouzena za spáchání trestného činu daňového, kterého se měla dopustit v pozici statutárního zástupce konkrétní právnické osoby. Lze poukázat na konkrétní rozhodnutí Nejvyššího soudu řešícího dovolání, kde se trestní odpovědnost fyzické osoby dovozuje z jejího konání v pozici jednatele a společníka společnosti s ručením omezeným.

Trestný čin podle ustanovení § 148 trestního zákona (odpovídá trestnému činu podle ustanovení § 240 trestního zákoníku) je kupříkladu spatřován v tom, že dvě právnické osoby uskutečňovaly mezi sebou obchodní transakce, ze kterých nebyla odváděna daň, případně byla nezákonně nárokována daň z přidané hodnoty. Domnívám se, že právě zde je kritický bod. Daňová povinnost musí být přisuzována příslušným právnickým osobám. Samotný jednatel, který je fyzickou osobou, nemůže daň zkrátit. Tu zkracuje právnická osoba. Pokud vláda prosadila trestní odpovědnost právnických osob, tak potvrdila, že dosud takováto odpovědnost nebyla.

Mohu se tedy ptát, **jak je možné, že je jednatel souzen za trestný čin zkrácení daně, který musí být přisuzován právnické osobě?** Odpověď je možná jednodušší, než se může zdát. Bude to patrně proto, že se soudci ani OČTR pořadně nezamýšlí nad současnou právní úpravou. Přestože obhájce za obviněného upozorňuje, že šlo o skutky právnické osoby, Nejvyšší soud v rámci posuzování dovolání takovouto argumentací odmítne, aniž by jednoznačně podal vysvětlení.

Je paradoxem, že Nejvyšší soud přiznává, že každá z obchodních společností je samostatným subjektem se samostatným postavením v oblasti daní, a současně zkrácení daně

přisuzuje fyzické osobě.⁷ Na přisouzení trestní odpovědnosti za daňové trestné činy fyzické osobě za jednání právnické osoby nelze využít výkladová ustanovení TZ (např. § 114 TZ). Na druhé straně podle současného textu TZ nelze vyloučit u fyzické osoby jednající za právnickou osobu trestní odpovědnost ve spolupachatelství (§ 23 TZ).

Problém nepochopení textace trestního zákona a stejně tak trestního zákoníku u trestných činů daňových ve vztahu k odpovědnosti statutárních orgánů u právnických osob může tkvět i v tom, že, jak již bylo zmíněno, skutková podstata tohoto trestného činu je z doby socialismu. Lze si obtížně představit, že v době socialismu by vedoucí představitelé socialistického podniku mohli způsobit zkrácení daně. Skutková podstata trestného činu dle § 148 byla nástrojem pro perzekuci vlastních občanů, kteří uskutečňovali určité ekonomické aktivity.

Vzhledem k tomu, že jako právnické osoby prakticky působily pouze státní podniky a případně družstva, ve kterých vedoucí představitelé byli zpravidla členy vládnoucí komunistické strany, nemuselo být uvažováno o případné trestní odpovědnosti za zkrácení daně u statutárních orgánů těchto právnických osob. Pokud by tyto osoby měly způsobit zkrácení daně, dopadla by na ně pravděpodobně skutková podstata jiných trestných činů, např. sabotáž dle § 97 nebo podvracení republiky dle § 98 trestního zákona či snad zneužívání socialistického podnikání dle § 120. I když ani zde nejde ve skutečnosti o skutkovou podstatu, kde trestní odpovědnost je na zástupci právnické osoby za činnost dotčené právnické osoby.

Pokud se podíváme na komentovaný trestní zákoník a citovanou judikaturu k § 240 TrZ, tak tam stále najdeme odkazy na judikaturu z doby tuhého socialismu.⁸ Domnívám se, že takovéto odkazy jsou zcela nepatřičné, minimálně z důvodu jiného zakotvení ústavních principů a mezinárodních smluv. Současně komentář staví na rozdílu subjektu plátce daně a subjektu trestného činu zkrácení daně, který nemusí být totožný. Domnívám se, že stavět argumentaci na judikatuře z roku 1968, případně 1965, je v tomto směru zcela nepatřičné. Výklad, kdy trestní odpovědnost je rozšiřována na fyzické osoby bez patřičné právní úpravy, lze považovat za nepřijatelně extenzivní, který je v trestním právu nepřijatelný. Nelze totiž pominout rovinu trestního práva a rovinu ústavního práva v době rozsudků z roku 1968. Trestní právo té doby stálo na Ústavě z roku 1960, která byla pojatá spíše jako politický než jako právní dokument. Vždyť tato ústava konstatovala, že „socialismus v naší vlasti zvítězil“ a že nyní mají být vytvářeny předpoklady „pro přechod naší společnosti ke komunismu“. Asi se předpokládalo, že v komunismu již k žádnému zkrácení daní stejně nebude docházet.

KRÁTKÝ HISTORICKÝ EXKURZ A CESTA K NOVÉMU TRESTNÍMU ZÁKONÍKU

Podívejme se pro srovnání na právní úpravu trestného činu zkrácení daně, jaká byla za první republiky. Podle § 185 zákona ze dne 15. června 1927, č. 76 Sb. z. a n. o přímých daních, je jednoznačné, že tehdejší úprava, ačkoliv nepostihovala právnické osoby, postihovala i zkrácení daně u právnických osob. To bylo umožněno tím, že skutková podstata trestného činu v § 185 odst. 1 zněla:

„Trestného činu se dopouští, kdo ve věci vlastní daně **anebo jako zástupce** (§ 262) **nebo zmocněnec** v rozporu s informací stranou mu danou v přiznání nebo oznámení tímto zákonem nařízeném, v odpovědi na dotaz finančního úřadu, v oprávněném prostředku nebo v jakémkoliv jiném podání k finančnímu úřadu nesprávně uvede nebo potvrdí nebo něco, co je povinen uvést, zatají nebo do stanovené lhůty nepodá přiznání nebo oznámení tímto zákonem nařízených, je-li takové jednání nebo opominutí způsobilo vyměření zákonné daně zmařiti nebo přivoditi vyměření menší než zákonné daně.“

Druhý odstavce dotčeného paragrafu rozšiřoval trestnost na další osoby a další daně. Paragraf 262, na který je odkazováno, upravoval způsobnost jednání, zastoupení a plnou moc. Ve světle dnešních měřítek se trestní odpovědnost za zkrácení daně právnickou osobou vztahovala na statutární orgány, to je na ty, co jsou podle platných ustanovení k zastupování nebo k likvidaci oprávněni.

V případě daně z obratu a daně přepychové (zákon ze dne 21. prosince 1923, č. 268 Sb. z. a n.) byla trestní odpovědnost konstruována také pouze na fyzické osoby, i když se zkrácení daně projevovalo u právnické osoby. Konkrétní úprava § 41 odst. 1 citovaného zákona zněla:

„Přestupku zkrácení daně se dopouští, kdo v daňovém přiznání nebo v odpovědi na dotaz nebo dekret nebo při celním odbavení, ve stížnosti, v žádosti o osvobození od daně, za snížení nebo vrácení daně nebo poskytnutí jinaké daňové výhody, vědomě a v úmyslu daň zkrátiti učiní nesprávná udání nebo zamlčí určité okolnosti, čímž může zmařiti předepsání daně, způsobiti vyměření daně nižší částkou, než kterou by podle zákona měl platiti, nebo získati osvobození od daně, snížení nebo vrácení daně nebo dosáhnouti jiné daňové výhody, která jemu po zákonu nepřísluší. Nezáleží na tom, byl-li daňový přestupek dokonán, či jde-li jen o pokus. Pokusu přestupku zkrácení daně dopouští se také, kdo vědomě a v úmyslu daň zkrátiti nesprávně vede předepsaný daňový záznam nebo obchodní knihy nebo vydává účty o tuzemských dodávkách tak, jako by šlo o dodávky z ciziny do tuzemska.“

Doplňuji k tomu z Komentáře Novotného a Kurfursta:

„Zásadně lze trestati jen osoby fyzické. Pro daňové přestupky spáchané v daňových věcech osob právnických nelze trestati tyto, nýbrž fyzické osoby za ně jednající a to nikoliv kteroukoliv z osob oprávněných za právnickou osobu jednat, nýbrž právě tu fyzickou osobu, která provedla jednání (např. podepsala nesprávné přiznání) nebo je odpovědná za opomenutí, jež tvoří skutkovou podstatu dotčeného přestupku.“⁹

Právo státu na daň nikdo nepopírá. Bohužel zákonodárci v poslední době neustále kazuisticky rozšiřují skutkové podstaty určitých trestných činů, aniž by se zabývali skutečným obsahem a smyslem daných ustanovení. Takto se do ustanovení § 148 trestního zákona (předchůdce § 240 trestního

7 Z posledních se jedná např. o rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 7 Tdo 503/2010 z 9. 6. 2010.

8 Šámal, P. a kol.: Trestní zákoník II. § 240 až 241. Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2010, str. 2213.

9 Novotný, B.; Kurfurst, J.: Daň z obratu a daň přepychová. Všechny platné zákony a nařízení s vysvětlivkami, obsahem důležitějších normativních vnesení a judikaturou podle stavu dne 1. ledna 1936, Právnické knihkupectví a nakladatelství V. Linhart, Praha 1936.

zákoníku) dostaly pojmy jako *pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti* atd. Tyto pojmy jsou současně již obsahem pojmu *jiné povinné platby*. Stejně kazuisticky byl vytvořen a následně doplněn § 147 trestního zákona (dnes § 241 trestního zákoníku). Osobně jsem se domníval, že při tvorbě nového trestního zákoníku se zákonodárce nad skutkovými podstatami znovu zamyslí. Rozhodně by stálo za to, pokud by se více inspiroval např. prvorepublikovou úpravou trestného činu zkrácení daně. Opak se stal pravdou. Neustále se hovořilo o tom, jaké změny přinese nový trestní zákoník, ale na příkladu daňových trestných činů lze vidět, že trestní zákoník byl vytvořen formou „*Ctrl C*“ – „*Ctrl V*“ ze socialistického trestního zákona a přečíslováním paragrafů.

Pokud se totiž podíváme na text původního § 148 zákona č. 140/1961 Sb., tak nelze jinak konstatovat. Původní text byl:

„Kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, poplatek nebo jinou podobnou dávku, bude potrestán odnětím svobody až tři léta nebo nápravným opatřením nebo peněžitým trestem.“

Proti tomu v textu trestního zákoníku pouze přibýly pouze kazuistické pojmy, které bylo možné výkladově překlenout. Zatímco hospodářská situace se po roce 1989 změnila zcela zásadně, skutková podstata trestných činů daňových přes svoji kazuistiku stále odpovídá hospodářské situaci Československé socialistické republiky.

6. ZKRÁCENÍ DANĚ A ÚČINNÁ LÍTOST

Aplikace pravidla účinné lítosti v případě trestného činu zkrácení daně doznala v poslední době radikální změny. Změnu způsobil zcela **zásadní obrat ve výkladu účinné lítosti provedený Ústavním soudem v nálezu ze dne 28. července 2009, sp. zn. IV. ÚS 3093/2008**. Ústavní soud se vyslovil k rozdílnosti úpravy obecného ustanovení o účinné lítosti v § 66 tr. zák. (nyní § 33 TrZ), které se mimo jiné týká i trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby („zkrácení daně“), a speciálního ustanovení o účinné lítosti upravenému v § 147a tr. zák. (nyní § 242 TrZ), které se týká výhradně trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby („neodvedení daně“). Podle speciálního ustanovení platí, že *„trestní odpovědnost za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241) zaniká, jestliže pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vyhlášovat rozsudek.“*

Ústavní soud v odstavci 14 shora citovaného nálezu konstatuje, že *„Trestní zákon zná, mimo obecné ustanovení o účinné lítosti v § 66, rovněž speciální ustanovení o účinné lítosti uvedené v § 147a, které se týká výhradně trestného činu neodvedení daně dle § 147 trestního zákona. V § 147a trestního zákona je lhůta, v níž je možné projevit účinnou lítost, ukončena počátkem vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně. V typově*

shodné trestné činnosti, definované v § 147 a 148 trestního zákona, považuje Ústavní soud pojem „neodvedení“ za terminologicky významnější zásah do chráněného zájmu státu. Tomuto pojmu je přitom zvláštním ustanovením poskytnuta přesně definovaná lhůta pro uplatnění účinné lítosti. Naopak terminologicky užšímu pojmu „zkrácení“ je poskytnuta pouze obecná ochrana, v níž není lhůta zákonem stanovena. Ústavní soud proto považuje za nepřijatelné, aby lhůty k uplatnění účinné lítosti byly pro obdobnou trestnou činnost tak rozdílné. Zvláště pak v případě, kdy přísnější je interpretace obecného ustanovení § 66 trestního zákona než zákonné vymezení v § 147a trestního zákona.“

Není to poprvé, kdy se Ústavní soud podstatným způsobem odchýlil od rozhodovací praxe obecných soudů, reprezentované především Nejvyšším soudem. Při studiu dotyčného nálezu je však nutné poznamenat, že Ústavní soud měl pro své rozhodnutí zcela racionální důvody. Jednalo se o trestní stíhání jednatelky za nesprávné a neoprávněné zaúčtování faktur, což vedlo ke snížení daňového základu a tedy i vypočtené daně z příjmů. Při kontrole byla společnost, tj. právnické osobě doměřena daň a následně i vyměřeno penále, které společnost v plném rozsahu uhradila.

Trestní stíhání fyzické osoby pak začalo až 9 měsíců po doplacení dlužné částky daně. Městský soud v Brně stěžovatelku shledal vinnou a vyměřil jí trest odnětí svobody v trvání dvaceti měsíců, podmíněně odložený na zkušební dobu dvou a půl roku. Odvolací soud přihlédl *„k projevené účinné lítosti“*, rozsudek zrušil a stěžovatelku obžaloby zprostil. Nejvyšší soud neposoudil jednání stěžovatelky jako dobrovolné, když vycházel z rozhodnutí kolegia Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 15 TDo 756/2006. NS dovodil, že stěžovatelka své plnění učinila pod reálnou hrozbou trestního stíhání. Lze upozornit, že ÚS v popisu skutečností zmiňuje, že penále bylo uhrazeno stěžovatelkou. Upozorňuji, že stěžovatelka, která podala ústavní stížnost, je fyzická osoba, a ke zkrácení daně došlo u právnické osoby.

Domnívám se, že jde o směřování odpovědnosti. Ačkoliv neznám spis, dovozují, že penále uhradila právnická osoba a nikoliv stěžovatelka, která byla jednatelkou této právnické osoby. V nálezu ÚS, ani v usneseních NS není žádné vysvětlení, na jehož základě úkony právnické osoby, tj. podání daňového přiznání a následné doplacení dodatečně doměřené daně a vyměřeného penále mohou být přisuzovány fyzické osobě. Vzhledem k tomu, že v konečném důsledku nálezu ÚS došlo k osvobození dotyčné fyzické osoby, není nutné tuto nesrovnalost dále zkoumat. Dovolují si jen poznámku na okraj. Daňová kontrola, která zjistila rozdíl mezi daní přiznanou a daní dodatečně vyměřenou byla zahájena v únoru 2003. Vzhledem k tomu, že se jednalo o daňovou povinnost ve vztahu k roku 1999, počínaje rokem 2009 by se jednalo o daňovou kontrolu prováděnou po prekluzi a daňová kontrola by byla nezákonná.¹⁰

Nový zákon o trestní odpovědnosti právnických osob ve svém ustanovení § 11 o účinné lítosti má obdobnou úpravu jako trestní zákoník. Výše uvedený právní názor na účinnou lítost dovozenou v případě fyzické osoby lze vztáhnout i na posuzování trestnosti právnické osoby.

10 K prekluzi práva vyměřit daň došlo uplynutím tří let do konce roku 1999, tj. ke dni 31. 12. 2002 ve smyslu nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1611/07 ze dne 19. 11. 2008 (změna správní praxe při výkladu nazývaném 3+0 oproti dřívějšímu 3+1).

7. TRESTNOST PRÁVNICKÝCH OSOB ZA DAŇOVÉ SKUTKY DE LEGE FERENDA

Nový zákon o trestní odpovědnosti právnických osob při ponechání současného výkladu reprezentovaného obecnými soudy může způsobit pěkný zmatek. Podle ustanovení § 7 jsou mezi vyjmenovanými trestnými činy i trestné činy dle § 240, § 241 a § 243. Za tyto trestné činy má být odpovědná podle § 8 právnická osoba. **Pokud jsou dnes za trestný čin zkrácení daně, ke kterému dojde na straně právnické osoby, hnány k odpovědnosti fyzické osoby jednající za PO, je otázkou, jak budou orgány činné v trestním řízení postupovat do budoucna. Má to znamenat, že si vyberou, koho budou trestně stíhat?** To je, zda k trestní odpovědnosti bude hnána právnická osoba, anebo jako dnes fyzická osoba v pozici statutárního zástupce.

Zatímco dnes obecné soudy posílají fyzické osoby jednající za právnické osoby při zkrácení daně právnickou osobou do vězení, má to znamenat, že se od roku 2012 budou rozhodovat, zda sankci dostane právnická osoba, nebo jako dnes pošlou fyzickou osobu do vězení? Mám pocit, že v tomto směru je zákon nedomyšlený. Není zřejmé, co zákonodárce zamýšlí. Důvodová zpráva na str. 31 uvádí, že: „*Trestní stíhání fyzické osoby a trestní stíhání právnické osoby pro týž skutkový základ se nevyklučuje.*“ Má to znamenat, že za jeden čin budou souzeny dvě různé osoby?

K samotnému § 7 se v důvodové zprávě uvádí: „*Tento katalog trestných činů byl rozšířen o daňové trestné činy, aby došlo k poskytnutí obdobné ochrany finančním zájmům České republiky, jako je poskytována finančním zájmům Evropské unie (viz § 260 trestního zákoníku). Zavedení trestní odpovědnosti právnických osob za daňové trestné činy kromě toho nepochybně povede k posílení tlaku na řádné plnění daňové povinnosti. Díky nově zavedené provázanosti vztahu trestního řízení a daňového řízení z hlediska časového prostoru pro vyměření či doměření daně (srov. § 148 odst. 6 a 7 daňového řádu) lze očekávat i větší efektivitu z hlediska odstranění škodného následku nezaplacení či neodvedení daně ze strany právnických osob.*“

Příznává tím předkladatel, že dnes zkrácení daně u právnické osoby nemůže být postihováno, a to ani skrze její statutární zástupce? To přece není pravda. Jak již bylo výše uvedeno, sankční nástroje za neodvedení daní jsou dostatečnou hrozbou. **Domnívám se, že sankce z daňového řádu jsou dostatečnou hrozbou pro odstranění škodlivého následku nezaplacení či neodvedení daně. Pokud by současně trestní zákoník byl upraven tak, aby jednoznačně stanovoval trestní odpovědnost osob jednajících za právnickou osobu, bylo by to mnohem prospěšnější.** Pak by nemohlo docházet k takovým situacím, jako svého času při financování politických stran.¹¹ Skoro jako vtíp by mohl pak být brán závěr, že nová úprava je dle důvodové zprávy hrozbou, že právnická osoba bude moci být zrušena pro nezaplacení daní. To by odpovídalo jakémusi trestu pro dlužníky.

8. ZÁVĚR

Bez ohledu na to, že jsou známy právní názory a extenzivní výklady soudců Nejvyššího soudu, prezentované mi-

mo jiné i v komentářích k trestnímu zákoníku, přisuzující trestní odpovědnost za zkrácení daně právnickou osobou osobám, které za právnickou osobu jednají, se domnívám, že tyto právní závěry neodpovídají současné právní úpravě. **Podle platné právní úpravy by nemělo být možné přímo a samostatně dovést trestněprávní odpovědnost dle § 240 či § 241 trestního zákoníku u fyzické osoby za zkrácení daně, ke kterému dojde u právnické osoby.** Tento závěr dovozují ze striktního výkladu znění příslušného ustanovení § 240 TrZ a z ústavního pořádku. Česká republika deklaruje, že je demokratickým státem, který ctí Ústavu a mezinárodní smlouvy. Lze doplnit, že v případě trestných činů jiný než striktní výklad nepřichází v úvahu. Nevyklučuji, že by nebylo možné trestní odpovědnost pro osoby jednající za právnickou osobu dovést z jiných ustanovení. Myslím, že jako advokátovi mi nepřisluší, abych něco takového vyhledával. Je velice tristní, že stát nedokázal za dvacet let svého demokratického vývoje upravit skutkovou podstatu trestného činu zkrácení daně tak, aby jednoznačně postihovala i fyzické osoby v pozicích statutárních orgánů.

Podnikání fyzických osob je ve zcela horší pozici. Na druhé straně, při vědomí nálezu Ústavního soudu ve věci aplikace účinné litosti lze uzavřít, že stejně jako přiznal Ústavní soud účinnou litost v případě statutárního zástupce právnické osoby, která zaplatila dlužnou daň a penále dříve, než bylo zahájeno trestní stíhání, lze stejnou účinnou litost uplatnit i u podnikající fyzické osoby. Podle komentovaného zákona bude možné stejnou účinnou litost dovést i pro právnické osoby.

Domnívám se, že zařazení daňových trestných činů do zákona o trestní odpovědnosti právnických osob bylo spíše nešťastné než vhodné. Není patrně sporu, že tento nový zákon v sobě obsahuje ústavněprávní rozměr. Teprve praxe postupně ukáže životaschopnost nové úpravy. Při vědomí, jak dlouho trvají soudní řízení, si budeme muset na ústavněprávní závěry počkat ještě nějakou dobu.

Závěry v tomto článku nelze považovat za konečné a jsou spíše podnětem pro další diskusi. Rozhodující bude, jak se k novému zákonu postaví praxe v podobě trestní represe vůči konkrétním právnickým osobám a jak na tuto represí budou reagovat soudní instituce. Dobu, kdy bude odborná veřejnost seznámena s prvními pravomocnými rozsudky lze obtížně odhadnout. Věřme, že předtím se tato nová úprava mnohokrát přetřese v odborných člancích a seminářích.

✿ Autor, daňový specialista, je advokátem v Praze.

Za cenné podněty a připomínky k formulaci právních závěrů zde uvedených děkuji JUDr. Petře Novákové, Ph.D., a JUDr. Ing. Janu Vučkovi. Příspěvek vyjadřuje výlučně osobní názory autora.

¹¹ Jde o připomenutí situace z devadesátých let minulého století kolem trestního stíhání konkrétní fyzické osoby (místopředsedy ODS), která podepsala daňové přiznání k dani darovací za politickou stranu, když tato politická strana jeden dar rozepisovala na více osob, a snažila se tím snížit svoji daňovou povinnost.

Ještě k diskusi: Zanikají smrtí zaměstnance pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění?

Mgr. LUKÁŠ SMUTNÝ

Tento článek je reakcí na dva články publikované v Bulletinu advokacie, a to článek uvedený v č. 5/2009 Bulletinu autora JUDr. Lukáše Klegy¹ pod názvem „Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním“, a dále článek uvedený v č. 7/2009 Bulletinu autora JUDr. Jana Pichrta, Ph.D., publikovaný pod názvem „Zanikají smrtí zaměstnance pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění?“² který byl reakcí na prvně uvedený článek. Pro připomenutí opakuji základní rozpor těchto dvou článků, když druhý článek je reakcí na pouhou část článku prvního (co do zániku práv pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění), který se snažil vyložit širší problematiku přechodu práv v případě smrti jinak než děděním.

Cílem tohoto článku jest shrnutí obou názorů, přiklon k jednomu z nich, který je dle mého názoru správný, a v neposlední řadě je cílem rozvinutí argumentační linie na jeho podporu. V neposlední řadě nastíním čtenářům aktuální judikaturu Nejvyššího soudu ČR, který se již i touto otázkou zabýval.

V prvně uvedeném článku autor JUDr. Lukáš Klega uvedl následující stanovisko, citují: „...dle ustanovení § 328 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, peněžité nároky zaměstnance jeho smrtí nezanikají (s výjimkou nároku na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění), ...“³

Ve druhém článku autor JUDr. Jan Pichrt, Ph.D., uvedl tento závěr, citují: „Peněžité práva (pohledávky na peněžité plnění)

smrtí zaměstnance nezanikají; od 1. 1. 2007 to platí i o pohledávkách na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění.“⁴

Na tomto místě jest třeba uvést, ještě před přikloněním se k jednomu ze shora uvedených závěrů, že první z názorů byl součástí množiny rozsáhlejšího tématu, a tudíž se mu nedostalo dostatečného zdůvodnění, naproti tomu reakce prezentovaná druhým článkem s odlišným závěrem na danou problematiku byla zaměřena na tuto konkrétní materii přímo. I tato skutečnost může vést u mnoha čtenářů k závěru, že se přikloní k názoru prezentovanému ve druhém článku. Aby se tak dostalo přímému srovnání obou argumentačních linií, vzniká tento článek jako reakce na předchozí dva články.

Nyní tedy přistupme k samotnému hodnocení obou názorů.

Pro první názor hovoří jednak historický vývoj pracovní práva, a dále i subsidiarita občanského zákoníku, která se k dnešnímu dni na základě rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. Pl. 83/06, jež zrušilo delegaci na občanský zákoník, přiznává občanskému zákoníku v otázkách, které zákoník práce neupravuje. Již autor druhého článku zmínil právní úpravu před 1. 1. 2007, tedy za platnosti a účinnosti starého zákoníku práce č. 65/1965 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kdy bylo jasné a zřejmé, že do 31. 12. 2006 bylo oporou pro takové tvrzení znění ustanovení § 260 starého zákoníku práce (SZP), jehož odstavec první zněl následovně:

(1) Nárok na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění smrtí zaměstnance zaniká.

V daném ustanovení tak byla jednoznačně uvedena výlučka pro práva na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění. Při srovnání se současnou úpravou dospíváme k závěru, že ustanovení § 328 zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (ZP), jsou téměř totožná s druhým a třetím odstavcem ustanovení § 260 SZP. Jak již poukázal autor druhého ze shora zmíněných článků, zásadní rozdíl je v tom, že **ZP již neobsahuje nikde ve svém textu výlučku pro nárok na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, jak jej upravoval SZP v odstavci prvním ustanovení § 260.**

Na tomto místě je třeba si položit otázku, zda bylo vůli zákonodárce tuto výlučku do zákona již nezahrnout, anebo zda počítal zákonodárce se zažitým výkladem či dokonce se zřejmou subsidiaritou občanského zákoníku, přes kterou by se

1 Klega, L.: Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním, Bulletin advokacie č. 5/2009, str. 16.

2 Pichrt, J.: Zanikají smrtí zaměstnance pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění?, Bulletin advokacie, č. 7-8/2009, str. 56.

3 Klega, L.: Práva, která v případě smrti přecházejí jinak než děděním, Bulletin advokacie č. 5/2009, str. 16.

4 Pichrt, J.: Zanikají smrtí zaměstnance pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění?, Bulletin advokacie, č. 7-8/2009, str. 56.

dalo dospět ke stejnému závěru za použití ustanovení § 579 odst. 2 občanského zákoníku, které zní:

„Smrtí věřitele právo zanikne, bylo-li plnění omezeno jen na jeho osobu; zanikne i právo na bolestné a na náhradu za ztížení společenského uplatnění.“

K tomu je třeba připomenout, že před rozhodnutím Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 83/06, kdy platil přísný princip delegace v případě odkazu na občanský zákoník, nebylo zmíněné ustanovení v taxativním výčtu ustanovení, na která se delegace vztahovala (Ústavní soud daným rozhodnutím zrušil princip delegace s účinností od 13. 4. 2008). Tuto skutečnost z teleologického výkladového principu lze vyložit jedinečně tak, že toto ustanovení nemělo být podporováno občanským zákoníkem a tedy k jedinému závěru, že občanský zákoník a jeho ustanovení upravující přechod práv za bolest a ztížení společenského uplatnění nejsou co do úpravy přechodu práv za bolest a ztížení společenského uplatnění pro pracovní právní vztah použitelná. Dle mého názoru je tedy zřejmé, že **při porovnání obou úprav je čitelná vůle zákonodárce, který chtěl odlišit a zvýhodnit nároky pozůstalých po zůstaviteli vyplývající z pracovních vztahů, tedy, že smrtí zaměstnance nároky na plnění na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění nezaniknou a přechází na dědice zůstavitele.**

Pokud jest v publikaci „Nový zákoník práce v praxi“ uveden výklad ten, že „zákoník práce účinný od 1. 1. 2007 už sice výslovně nezmiňuje, že smrtí zaměstnance zaniká též právo na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, ale tento závěr vyplývá ze samotného charakteru této náhrady“⁵ je třeba souhlasit s autorem druhého ze shora uvedených článků, že takový názor vychází z již pro nový zákoník práce nepoužitelné judikatury, neboť hmotněprávní úprava nového zákoníku práce obdobně ustanovení jako starý zákoník práce neobsahuje (viz shora v textu). Vycházet pak proti výslovnému znění zákona argumentací určitou zvyklostí (či charakterem náhrady, který byl dán předchozím právním předpisem) není na místě, neboť kontinentální právní systém jest založen na jiných hodnotách, než systém angloamerický a jest třeba ctít úpravu, jež je výslovně uvedena v zákonném předpise, a dát jí přednost před výkladem založeným na určité zvyklosti, která je s touto úpravou v rozporu.

Dle mého názoru jest jediným možným a správným výkladem ten provedený Janem Pichrtem v jeho již shora zmiňovaném článku,⁶ tedy že počínaje 1. 1. 2007 pohledávky na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění (které již existují v podobě peněžitých nároků) smrtí zaměstnance nezanikají, a to z následujícího důvodu.

Ze znění zákoníku práce jest zřejmé, že ani po 13. 4. 2008, při použití principu subsidiarity, není možné ustanovení § 579 občanského zákoníku aplikovat na zánik závazků v důsledku smrti zaměstnance, neboť zákoník práce co do této materie obsahuje vlastní a dle mého názoru vyčerpávající úpravu provedenou v ustanovení § 328, které v odstavci prvním stanoví: „Peněžitá práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají.“ Je třeba zdůraznit, že současně platná a účinná právní úprava provedená zákoníkem práce nestanoví z tohoto pravidla žádnou výjimku, jako SZP, když důvod, proč tomu tak jest, bude uveden dále v textu. Subsidiární použití obč. zák. by navíc bylo možné jen za splnění těchto podmínek:

- nevylučuje-li to výslovně zákoník práce,
- nemá-li ZP vlastní speciální úpravu,
- neodporuje-li to zásadám (principům) pracovního práva.

Pouze za splnění všech těchto podmínek lze použít subsidiárně občanský zákoník na vztahy z pracovního právního vztahu. Jak bylo shora uvedeno, přinejmenším podmínka druhá, tedy absence vlastní speciální úpravy zde není splněna, neboť ZP danou materii upravuje odlišně od občanského zákoníku.

Z daného ustanovení jest zřejmé, že množina peněžitých práv, mezi něž patří i náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění, na která jest nárok již v podobě peněžitých náhrad (tedy k uplatnění samotného nároku na odškodnění došlo ještě před smrtí zaměstnance), vyjma nároku na mzdu a platová práva z pracovního vztahu uvedeného v § 3 větě druhé, která přechází postupně na manžela, děti a rodiče zaměstnance, jestliže s ním žili v době smrti ve společné domácnosti, jdou do aktiv dědictví.

Na podporu tvrzení, že tyto nároky (nároky za bolest a ztížení společenského uplatnění zaměstnance) přechází na dědice, pokud není zvláštní úprava, a samotný charakter úpravy provedené v ustanovení § 328 ZP podporuje fakt, že souběžně se schvalováním ZP byl schválen zákon zvláštní, a to zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců. Z této skutečnosti jednoznačně vyplývá, že zákonodárce musel pro tento zvláštní zákon vytvořit v předpise, který byl tímto zvláštním zákonem prováděn, základ pro jeho existenci, což zákoník práce činí právě v ustanovení § 328 ZP. K jinému závěru ani nelze dojít, neboť takový opačný závěr by byl založen na argumentu ad absurdum, vedoucím k nelogickému a nepřijatelnému závěru. Takový závěr by znamenal rozpor mezi interpretací zákoníku práce a zákonem o úrazovém pojištění, tedy že na základě zákoníku práce ve spojení s občanským zákoníkem peněžitá práva zanikají, a v rozporu s tím by existoval prováděcí předpis v podobě zvláštního zákona o úrazovém pojištění, který by upravoval přechod těchto práv, okruh oprávněných osob a postup, jaký mají tyto osoby učinit pro uplatnění tohoto nároku.

Při schvalování zákoníku práce bylo tedy počítáno s tím, že problematika náhrad za bolest a ztížení společenského uplatnění bude dopodrobna řešena ve zvláštním zákoně (resp. okruh oprávněných osob a postup při uplatnění náhrady), a to v zákoně o úrazovém pojištění zaměstnanců, který měl dle původních legislativních záměrů nabýt účinnosti ve stejný den jako ZP.⁷ Je třeba připomenout, že tento zvláštní zákon řeší právě přechod práv za bolest a ztížení společenského uplatnění obdobně, jak jej řeší věta druhá odstavce prvního ustanovení § 328 ZP. Tedy nezakládá sám o sobě nárok na tato plnění, neboť ten je již založen v ustanovení § 328 ZP, ale pouze stanoví okruh oprávněných osob a postup, jak mají tyto oprávněné osoby postupovat v konkrétním případě. Při vědomí této skutečnosti jest třeba dojít

5 Bukovjan, P. in Jakubka, J. a kol.: Nový zákoník práce v praxi, Verlag Dashöfer, Nakladatelství, spol. s r. o., Praha 2009, str. 4.

6 Srov. s Pichrt, J.: Zanikají smrtí zaměstnance pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění?, Bulletin advokacie, č. 7-8/2009, str. 56.

7 Ve stejném duchu je napsán i komentář k zákoníku práce, srov. s Jouza, L.: Zákoník práce s komentářem, 2. aktualizované vydání, BOVA POLYGON, Praha 2007, str. 701.

k závěru, že v současné době, kdy není ještě účinná úprava řešící zvláštní postup přechodu těchto práv, přechází tato práva, tedy práva za bolest a ztížení společenského uplatnění, do dědictví. Na otázku uvedenou v druhém ze shora uvedených článků Jana Pichrta:

„Co přinese vývoj, resp. zákon o úrazovém pojištění zaměstnanců, až (pokud vůbec či v jakém znění) nabude účinnosti, je otázkou, ...“⁸ je dle mého názoru jednoznačná odpověď, kterou není třeba nikterak dopodrobna řešit a vykládat, tedy ta, že tato práva nebudou spadat do dědictví, ale jejich přechod se bude řídit tímto zvláštním zákonem, především jeho ustanovením § 36 odst. 1 zákona č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců ve znění pozdějších předpisů „(1) Zemřel-li zaměstnanec nebo oprávněný po vzniku nároku na dávku, přechází nárok na výplatu dávky, která nebyla vyplacena, postupně na manžela (manželku), děti a rodiče, jestliže žili s příjemcem v době jeho smrti v domácnosti. Podmínka žít v domácnosti nemusí být splněna u dětí, které mají nárok na sirotčí důchod po zemřelém.“

Zcela pak souhlasím s názorem Jana Pichrta, který ve svém článku uvádí, že v dané věci „nelze odhlédnout ani od určitých specifických okolností těchto náhrad v oblasti pracovněprávní, tedy že se jedná o náhradu, která má být zaměstnanci poskytnuta zaměstnavatelem jednorázově, v rozsahu, ve kterém zaměstnavatel odpovídá za pracovní úraz či nemoc z povolání zaměstnance (tedy za újmu, kterou zaměstnanec utrpěl, když konal pro zaměstnavatele jím přidělenou práci atd. atd.). I z tohoto úhlu pohledu se mi zdá stávající úprava této otázky v pracovněprávních vztazích docela případná, neboť nemůže již dojít k tomu, že by prodlení zaměstnavatele (dlužníka) v kombinaci s úmrtím zaměstnance (věřitele) vedlo v důsledku zániku pohledávky smrtí zaměstnance k „úsporám tohoto druhu“ na straně zaměstnavatele.“⁹

Pro ilustraci si dovoluji uvést reálný případ z mé advokátní praxe, kdy pojišťovna odmítla vyplatit náhradu za bolestné ztížení společenského uplatnění v částce ve výši 180 000 Kč za situace, kdy již tento nárok z titulu pojistné smlouvy zaslala poštovní poukázkou na adresu zaměstnance (výzva a poukázka se tak již dostala do dispozice oprávněného), který ve lhůtě pro vyzvednutí zásilky zemřel, tudíž finanční prostředky nebyly vyplaceny, neboť si je na poštovní poukázku nestihl zemřelý oprávněný převzít. Je třeba v dané věci poukázat na skutečnost, že nejmenovaná pojišťovna na několikrát výzvy reagovala zamítavě s odkazem nejprve na ustanovení starého zákoníku práce (kdy už skončí neprofesionalita či čestnost v přístupu těchto institutů k ostatním dotčeným subjektům je jen otázkou) a později na zcela jiné ustanovení aktuálně platného a účinného ZP (ust. § 379 ZP, pozn. autora).

Na konec samotného článku si dovolím čtenáře upozornit na aktuální judikaturu Nejvyššího soudu ČR, ze které si lze učinit závěr, jakým bude s největší pravděpodobností nahlíženo na obdobné nároky ze strany soudu. Nejvyšší soud v rozhodnutí **21 Cdo 936/2010** ze dne 7. 4. 2011 hovoří jed-

noznačně ve prospěch pozitivního přístupu k dané problematice, tedy, že shora uvedené nároky nezanikají, nýbrž přechází, a to na dědice zůstavitele. Nejvyšší soud mimo jiné uvedl: „Podle nové právní úpravy účinné od 1. 1. 2007 peněžité práva (pohledávky na peněžité plnění) zaměstnance jeho smrtí zásadně (bez výjimky) nezanikají. Okolnost, že v ustanovení § 328 odst. 1 zák. práce (ve znění účinném od 1. 1. 2007) „chybí“ oproti dosavadní právní úpravě zmínka o osudu nároků na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, zřejmě znamená, že to, že „peněžité práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají“, platí od 1. 1. 2007 i o pohledávkách na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění. Smrtí zaměstnance tedy veškeré peněžité pohledávky, které má zaměstnanec podle zákoníku práce nebo jiných právních předpisů, kolektivní smlouvy, vnitřních předpisů nebo smlouvy (dohody) za zaměstnavatelem, nabývají jeho dědici (k tomu, kdo je dědicem srov. § 473 až § 480 obč. zák., § 175q odst. 1 o. s. ř.), popřípadě vypravitel pohřbu zaměstnance, jestliže bylo řízení o dědictví zastaveno a nepatrný majetek po zaměstnanci byl vydán tomu, kdo se postaral o pohřeb (srov. § 175h o. s. ř.), nebo stát, jestliže dědictví nenabude žádný z dědiců (srov. § 462 obč. zák.), anebo v případě předluženého dědictví zaměstnance ten z jeho věřitelů, který peněžité pohledávky zemřelého zaměstnance převzal na základě soudem schválené dohody uzavřené mezi dědici a věřiteli zůstavitele [srov. § 471 odst. 1 obč. zák., § 175p, § 175q odst. 1 písm. c) a § 175s o. s. ř.], nebo ten, kdo je nabyt v rámci likvidace dědictví. V případě, že zaměstnanec žil v době smrti ve společné domácnosti s manželem, dětmi nebo rodiči, nenabývají dědici jeho mzdová a platová práva ze základního pracovněprávního vztahu až do výše trojnásobku zaměstnancova průměrného výdělku (srov. § 328 odst. 1 větu druhou zák. práce, ve znění účinném od 1. 1. 2007). Ve vztahu k pohledávkám na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění však žádné omezení ve prospěch uvedených osob není, a proto se tyto pohledávky v plné výši stávají předmětem dědického řízení. Nejvyšší soud České republiky proto dospěl k závěru, že právo zaměstnance na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, které vzniklo po 1. 1. 2007, smrtí zaměstnance nezaniká; v plné výši se stává předmětem dědického řízení a přechází na toho, komu tato pohledávka podle výsledku dědického řízení připadla.“

Ze shora uvedeného je tedy zřejmé, že u Nejvyššího soudu převážil názor prezentovaný v článku Jana Pichrta, jehož i já sám jsem zastáncem, tedy názor, že **právo zaměstnance na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, které vzniklo po 1. 1. 2007, smrtí zaměstnance nezaniká; v plné výši se stává předmětem dědického řízení a přechází na toho, komu tato pohledávka podle výsledku dědického řízení připadla.**

✿ Autor je advokátem v Hradci Králové.

⁸ Pichrt, J.: Zanikají smrtí zaměstnance pohledávky na náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění?, Bulletin advokacie, č. 7-8/2009, str. 56.

⁹ Tamtéž.

Stručně k principu transparentnosti veřejné správy (a též k jednomu aktuálnímu judikátu NSS)

JUDr. PETR KOLMAN, Ph.D.

Ve svém článku si dovoluji zamyslet se nad problematikou transparentnosti veřejné správy. Záměrně tak učním stručně!¹

S rozmachem moderního právního státu (*Rule of law, Rechtsstaat, État de droit, Estado de Derecho, Stato di diritto, Rechtsstaat, Hukukun üstünlüğü*) narůstají samozřejmě legitimní požadavky na kvalitu veřejné správy. Jedním z neopomenutelných kvalitativních prvků určitě je transparentnost veřejné správy.

Pod zmíněným principem transparentnosti můžeme též rozumět průhlednost, dostatečnou informovanost a s tím související veřejnou kontrolu správy věcí veřejných.

Kterak v této souvislosti mj. judikoval český Nejvyšší správní soud?² *Mezi základní atributy liberálně-demokratického státu patří důsledná implementace nástrojů limitujících různými způsoby nositele veřejné moci, daná vědomím o její možné zneužitelnosti. Jeden z těchto nástrojů představuje rovněž kontrola výkonu veřejné moci ze strany občanů, z čehož plyne imperativ otevřenosti a transparentnosti veřejné správy, bez kterého by tato kontrola nemohla být efektivně realizována.*

S. Skulová uvádí, že pro moderní právní státy se staly základními principy demokratičnost, otevřenost, **transparentnost** veřejné správy, participace občanů na výkonu veřejné správy spolu s principem subsidiarity, a také odpovědný výkon veřejné správy. Všechny zmíněné principy nacházejí svůj výraz také v našich ústavních předpisech a jsou více či méně rozpracovány některými zákonnými úpravami.³

Zmíněný **princip transparentnosti** můžeme nalézt primárně vtělený především do ústavního práva na informace (čl. 17 a čl. 35 Listiny základních práv a svobod).

V zákonné rovině musíme připomenout jako hlavní právní předpisy napomáhající uvedení principu transparentnosti veřejné správy v život

- zákon číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,

- zákon číslo 123/1998 Sb., o informacích o životním prostředí.

Pro komparaci uvedme, že v SR řeší infoproblematiku jen zákon jeden. In concreto: Do roku 2000 měla SR zvláštní zákon o právu na informace o životním prostředí – zákon č. 171/1998 Z.z.,

o právu na informace o životním prostředí. Ten byl na Slovensku řádně zrušen pozdějším zákonem č. 211/2000 Z.z., o svobodném přístupu k informacím.⁴ Ten řeší přístup k informacím všeobecně a relativně komplexně, tedy informace o životním prostředí z nich nikterak nevyzdvihuje.

Právo na informace z hlediska systematiky ústavního pořádku řadíme v ČR mezi práva *politického charakteru*, zaručená Listinou základních práv a svobod. Politická práva jsou neodmyslitelně spjata s aktivitou člověka při správě věcí veřejných ve státě. Do ústav se tato politická práva začala prosazovat již od dob Velké francouzské revoluce a lze je vystopovat už v Prohlášení práv člověka a občana, vydaném koncem 18. století.

Přední moravský právní teoretik J. Filip k tomu píše: *Širší pojetí politických práv pod nimi nechápe jen účast na správě veřejných záležitostí formou hlasování nebo výkonem nějaké funkce nebo úřadu, nýbrž sem řadí i to, co se někdy označuje jako politická svoboda. To je např. svoboda projevu, právo na informace, svoboda sdružování, shromažďování.*⁵

Právo na informace je právem specifické povahy. Jeho zvláštnost tkví v tom, že je právem jako takovým (tedy samo o sobě), a zároveň je třeba ho chápat jako most k uskutečnění práv dalších. Zároveň také právo na informace naopak může stát v cestě k realizaci jiných práv.⁶

Pokud jsem se zmínil o významu *práva na informace* jako mostu či prostředku k právům dalším, zaručených v našem ústavním pořádku, dokládám toto tvrzení kupříkladu skutečností, že právo na informace je nezbytné pro efektivní realizaci práva shromažďovacího (zaručené v článku 19 Listiny) nebo práva petičního (článek 18 Listiny), taktéž je přirozeným předpokladem pro výkon práva sdružovacího (čl. 20 Listiny).

A conto právo na informace jako překážka k výkonu práv dalších zde poukazuje zejména na možnost střetu realizace práva na informace versus právo na ochranu soukromých údajů,

1 Autor si je zde vědom slov bývalého českého ústavního soudce V. Cepla, který v jednom z rozhlasových pořadů (vysílaných veřejnoprávním rozhlasem ČR), kritizoval současný trend mnohých právních vědců (a právníků vůbec), kteří to, co by se dalo napsat na 5 stran, „roztáhnou“ na 20 stran a mylně se domnívají, že pak se článek stane přínosnějším.

2 In concreto – Jud. NSS ze dne 7. května 2009, sp. zn. 1 As 29/2009-59.

3 Srov. Skulová, S.: Princip dobré správy jako součást modernizace veřejné správy, Právník č. 6/2005, str. 553 a násled.

4 V plném originálním znění: z. č. 211/2000 Z.z. zo 17. mája 2000, o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií).

5 Cit. Filip, J.: Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva, Masarykova univerzita, Brno 1997, str. 93.

6 Viz Kolman, P.: Právo na informace, Masarykova univerzita, Brno 2010.

tedy dat ze soukromého a rodinného života (článek 10 Listiny). V právu na informace je obsažena jistá nebezpečnost pro legální oprávnění zajištěná jak ústavními zákony, tak právními předpisy nižší právní síly. Z toho do jisté míry vyplývá, proč nelze právo na informace (stejně tak transparentnost veřejné správy) chápat *neomezeně*.

Právo na informace není ničím neohrazeným oprávněním člověka k uspokojení jeho zvědavosti (jedním z relevantních odrazů vyššího stupně zvědavosti – tedy bulvární – je skutečnost, že ve většině zemí EU bulvární deníky zaujímají první místo v počtu prodaných výtisků, v Česku je to deník Blesk a na Slovensku deník Nový čas,⁷ což je určitě významný sociologický fenomén), nýbrž je to právo na informace v politickém slova smyslu, sloužící k realizaci občana ve veřejném životě daného státu. To značí, aby kterýkoliv člověk žijící ve státě mohl získávat relevantní informace o tom, co se děje ve společnosti a na základě těchto informací měl dispozici realizovat svá politická práva.

V neposlední řadě musíme za vlastnost práva na informace jako ústavního práva označit možnost jeho přímé aplikace, resp. tzv. samo-vykonatelnost ústavního práva, ze které mj. vyplývá, že ještě před platností a účinností zákona číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím či z. č. 123/1998 Sb., o informacích o životním prostředí, už byla veřejná správa České republiky povinna poskytovat požadované informace. Přirozeně s výjimkou: Pakliže by touto poskytnutí již tehdy zabraňovalo určité relevantní zákonné ustanovení (např. ochrana utajovaných skutečností). Kvůli neexistenci vědomí či alespoň povědomí mezi veřejností (de facto i mezi právníky) o možnosti zmíněné přímé aplikace práva na informace, žel ani nedocházelo k příliš časté realizaci podávání žádostí o informace dle čl. 17 LZPS.⁸

Hlavním smyslem *principu transparentnosti* ve veřejné správě je ochrana veřejného zájmu a snížení prostoru pro korupci a klientelismus. Není to nicméně smysl jediný – otevřenost a transparentnost správy věci veřejných má kladný vliv takéž pro ochranu individuálních práv.

Projevem principu transparentnosti ve veřejné správě je i povinnost orgánů veřejné správy zdůvodňovat svá rozhodnutí.

7 Vydavatelem obou zmíněných leaderů na novinovém trhu je vydavatelství Ringier (přesněji Ringier ČR, a. s. a Ringier Slovakia, a. s.) – které jsou součástí švýcarské vydavatelské skupiny Ringier AG, jež kromě ČR a SR působí rovněž v domovském Švýcarsku, Německu, Maďarsku, Rumunsku, Srbsku, Ukrajině, též mimo Evropu – v Číně, Indii, Indonézii a Vietnamu. Prodaný náklad Blesku je aktuálně 432 170 výtisků denně.

8 Z této „předstošestkové“ doby je vhodné připomenout usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 16. května 1996, sp. zn. III. ÚS 28/96 ve věci ústavní stížnosti V. M. proti ministru zemědělství České republiky o poskytnutí informací. III. ÚS 8/96, kde se mj. píše (volně a zkráceně citováno): Právo na informace je nepochybně subjektivním právem každého občana. Odmítnout poskytnutí takové informace je možné pouze v případech zákonem výslovně stanovených. Takové rozhodnutí je dle názoru ÚS ČR rozhodnutím správního orgánu a tedy soudně přezkoumatelné. Zajímavostí je, že stěžovatel (kterým byl budoucí ministr Vladimír Mlynář, tehdy ještě v pozici šéfredaktora týdeníku Respekt) se svou stížností neuspěl, ale právní názory obsažené v tomto judikátu ÚS ČR se staly důležitou inspirativní posilou pro budoucí ochranu práva na informace.

9 A tudíž i jejich prospěchu, byť ten nemusí být zřejmý na první (laický) pohled.

10 Srov. Hrabalová, S., Klímová, V., Nunvářová, S.: *Metody a nástroje řízení ve veřejné správě*, MU, Brno 2005, str. 120.

11 Viz jud. NSS č. j. 5 As 57/2010 -79.

12 Viz blíže Jeřábková vs. Městská rada Mohelnice 22 Ca 248/2000, Krajský soud v Ostravě.

Informovanost občanů (resp. i fyzických osob bez státního občanství pobývajících na území státu) je fundamentálním znakem tvorby a rozvíjení efektivního demokratického systému ve státě. Poskytování informací by mělo mj. nutit všechny orgány veřejné správy řádně a včas zdůvodňovat svá rozhodnutí. Aby občané byli ztotožnění s tím, že činnost těchto orgánů probíhá ve veřejném zájmu.⁹

Na rozdíl od práva na informace, jež je pokládáno za jedno ze základních práv de facto již od vzniku demokratických právních států, se participace občanů na rozhodování objevila ve většině zemí teprve před několika desetiletími.

Participaci občanů na rozhodování z pohledu správní vědy rozumíme zapojování občanů nejen primárně do tvorby rozhodnutí, ale rovněž relevantní spoluúčast na realizaci toho kterého rozhodnutí přijatého veřejnou správou.

Lidé nemusí být zapojeni pouze přímo, ale též přes různé své reprezentanty. K tomu je třeba, aby občané byli informováni a popřípadě následně organizováni. To znamená svobodu sdružování a práva na informace na jedné straně, a organizovanou občanskou společnost na straně druhé.¹⁰

V souvislosti s naším tématem se mi jeví vhodné připomenout (popularizovat) jeden nový zajímavý judikát Nejvyššího správního soudu (NSS).

NSS vydal na konci května 2011 průlomové rozhodnutí – žadatelé o informace (kterým může být de facto každý) mají právo vědět, jaké odměny dostali úředníci.¹¹ Soud mj. konstatoval, že zveřejnění výše odměn nijak neporušuje zákon o ochraně osobních údajů. Právě zmíněná ochrana osobních údajů byla důvodem, proč se informace o odměnách úředníků prozatím neposkytovaly.

O co v předmětné kauze šlo? Občan se zeptal magistrátu města Zlína jako povinného subjektu dle z. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jaké mimořádné odměny dostal v letech 2000 až 2008 vedoucí oddělení informačních systémů. U každé odměny žádal o zdůvodnění, za co byla vedoucímu tato odměna udělena. Skeptičtější čtenář ošlehaný advokátní praxí teď možná očekává, že zlínský magistrát neposkytl tazateli nic, to ovšem není pravda. Magistrát z Bafova města neposkytl „pouze“ informaci o výši těchto odměn. Podrobná informace o tom, jaké mimořádné a zvlášť významné úkoly, za něž byla předmětnému pracovníkovi přiznána odměna, tento pracovník splnil, a o tom, ve kterých měsících byla odměna vyplacena, byla žadateli řádně poskytnuta. Nota bene, že jsou poskytnutelné informace o tom, jaké pracovní úkoly plnil zaměstnanec obce a který z těchto úkolů příslušný orgán obce shledal mimořádným nebo zvlášť významným pro udělení mimořádné odměny, judikoval už v roce 2001 v cause *Jeřábková vs. Mohelnice* Krajský soud v Ostravě.¹²

Že šlo o právně složitou „bitvu“ nasvědčuje fakt, že nejprve zlínský Magistrát a posléze i Krajský „správní“ soud v Brně zaujali jiný právní názor než posléze NSS a žádost o informaci odmítli. Podle nich, zjednodušeně řečeno, jde o soukromý majetek fyzické osoby – úředníka, který odměnu dostal. Zveřejnění konkrétní částky by podle nich znamenalo porušení zákona o ochraně osobních údajů.

Autor tohoto článku, nejen jako učitel práva na informace, ale především jako občan ČR souhlasí s názorem NSS, že právo na ochranu osobních údajů není neomezené. A poskyt-

nutí úplných údajů o tom, jak se nakládá s veřejnými penězi, má prioritu před ochranou osobních dat úředníků a dalších osob činných ve veřejné správě. Byť se to může zdát někomu na první pohled jako nepřijemný zásah do soukromí.

Rád bych upozornil, že **žadatelem o informaci může být každý člověk, i cizinec či nezletilá osoba**. Nutno též vyvrátit rozšířený mýtus, že by si kupř. občan města Písku mohl požádat o informace jen radnici v jeho městě, klidně se může zeptat i v Jihlavě či na Kladně, aniž by tam třeba v životě kdy byl. Na úplný závěr je třeba vyvrátit „pověru“, že z. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, je předpisem sloužícím pouze „novinářské lobby“. Kdepak, tohoto zákona může využít každý, komu není lhostejná správa věcí veřejných v České republice.

D. Hendrych konstatuje, že efektivnost veřejné správy je dána mírou racionálního chování jejích nositelů při uskutečňování zamýšlených cílů v daných podmínkách a čase. Míra racionality se vztahuje především k výběru prostředků a zdrojů zabezpečujících dosahování konkrétních cílů.¹³

Mám za to, že míra této racionality přímo stoupá s narůstající transparentností veřejné správy.

✦ Autor je učitelem správního práva a práva na informace na PF MU v Brně.

13 Hendrych, D.: Správní věda – teorie veřejné správy, ASPI, Praha 2003, str. 158.

Zánik funkce exekutora v průběhu exekučního řízení

JUDr. MICHAELA BALOUSOVÁ

Změna exekutora v průběhu exekučního řízení z důvodu zániku jeho funkce není jevem příliš běžným, nicméně ani zcela ojedinělým. Z exekučního řádu, zák. č. 120/2001 Sb., ve

znění pozdějších změn (dále „exekuční řád“ či „EŘ“), zcela jasně vodítko, jak by měl oprávněný či exekuční soud postupovat, bohužel nevyplývá; to může být také důvodem skutečnosti, že postup soudů je v obdobných případech rozdílný. Lze pomocí analogie dospět ke správnému postupu? Jaké problémy současná úprava v exekučním řádu, případně dalších předpisech působí?

Exekuci může provádět pouze soudní exekutor, tedy osoba splňující předpoklady exekučního řádu, kterou stát pověřil exekutorským úřadem. **Funkce exekutora může zaniknout způsoby uvedenými v § 15 odst. 1 exekučního řádu:**

- a) smrtí exekutora,
- b) prohlášením exekutora za mrtvého,
- c) odvoláním exekutora,
- d) jestliže exekutor pozbyl státní občanství České republiky,
- e) jestliže byl exekutor zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo byla tato způsobilost omezena,
- f) dnem právní moci rozhodnutí, kterým bylo uloženo kárné opatření odvolání z exekutorského úřadu.

Nejčastěji půjde zřejmě o důvod uvedený pod písmenem a) smrt a pod písmenem c) odvolání exekutora. V druhém odstavci téhož ustanovení jsou pak uvedeny okolnosti odvolá-

ní exekutora ministrem spravedlnosti. Uvažujme tedy nadále o těchto dvou možnostech zániku funkce.

Pokud jde o průběh exekučního řízení, to je zahájeno na návrh oprávněného, který na základě exekučního titulu žádá o nařízení exekuce a současně o pověření konkrétního exekutora, aby provedl exekuci. Obecně lze uvést, že výběr exekutora je jen a pouze na oprávněném, jenž by se měl pochopitelně s exekutorem na provedení exekuce domluvit; právo vybrat exekutora rozhodně nemá povinný, jemuž přísluší pouze námitka podjatosti ve smyslu § 29 exekučního řádu.¹

Pověření exekutora pak podle § 51 exekučního řádu zaniká a) jeho vyloučením, b) zastavením exekuce, c) vymožením, d) pověřením jiného exekutora. Nicméně jistě si lze představit i další situace, v jejichž důsledku pověření zanikne; shodný názor ostatně mají i autoři komentáře k exekučnímu řádu,² kteří se domnívají, že jde o výčet demonstrativní a že kromě těchto důvodů může pověření zaniknout skončením funkce exekutora (viz výše).

SMRT EXEKUTORA

Funkce exekutora zaniká ex lege smrtí exekutora, a to k okamžiku úmrtí; není třeba, aby pro zánik funkce byl učiněn určitý úkon. Se zánikem funkce končí také pověření exekutora provést exekuci, a tudíž **by měl oprávněný u exekučního soudu navrhnout pověření jiného exekutora**. V případě, že exekuční soud zjistí, že funkce exekutora zanikla, dříve než oprávněný, navrhne pověření nového exekutora, vyzve jej k označení nového exekutora současně s poučením, že pokud tak neučiní v určité lhůtě, exekuční řízení bude zastaveno. Někdy exekuční soudy postupují analogicky podle § 39 EŘ, byť toto ustanov-

1 Srov. Martina Kasíková, Zdeněk Kučera, Vladimír Plášil, Karel Šimka, Miroslava Jirmanová, Jaroslav Hubáček: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), 2. vydání, 2009, str. 175.

vení se výslovně týká prvotního návrhu na nařízení exekuce, nikoliv již situace, kdy exekuce byla nařízena a až v průběhu exekučního řízení zanikla jedna z podmínek pro pokračování v exekuci, tj. zaniklo pověření exekutora.

Další variantou postupu oprávněného, byť dle mé zkušenosti ne příliš často využívanou, je **vyčkání do obsazení uvolněného exekutorského úřadu a následné pokračování v řízení novým exekutorem ve smyslu § 15 odst. 5 EŘ**. Toto ustanovení současně dává oprávněnému možnost zvolit si jiného exekutora, pokud by s novým exekutorem nesouhlasil; o této skutečnosti jej musí nový exekutor poučít. V praxi však, s ohledem na poměrně dlouho trvající výběrové řízení o jmenování nového exekutora do uvolněného exekutorského úřadu a proti tomu stojící zájem oprávněného na urychleném provedení exekuce, nepůjde o zhusta využívanou možnost.

ODVOLÁNÍ EXEKUTORA

Na rozdíl od výše uvedeného způsobu zániku funkce exekutora působí odvolání exekutora ministrem spravedlnosti v dalším postupu v exekučním řízení mnoho těžkostí a nejasností. **Důvody odvolání exekutora vypočítává exekuční řád v ustanovení § 15 odst. 2 následovně:**

- a) na žádost exekutora,
- b) jestliže byl exekutor pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin spáchaný v souvislosti s exekuční činností,
- c) jestliže exekutor nedoloží Exekutorské komoře stejnopis nebo ověřenou kopii smlouvy o pojištění své odpovědnosti za škodu do 30 dnů po svém jmenování exekutorem nebo zanikne-li jeho pojištění odpovědnosti za škodu a exekutor jej do 30 dnů neobnoví,
- d) jestliže si exekutor do tří měsíců po složení slibu bez vážných důvodů neotevře v sídle exekutorského úřadu, do kterého byl jmenován, kancelář a nebude připraven vykonávat exekuční činnost,
- e) jestliže soud na návrh ministerstva spravedlnosti rozhodl, že exekutor vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nemůže řádně nejméně po dobu jednoho roku vykonávat exekuční činnost.

Uvažujeme nadále pouze o situacích uvedených pod body a) a b), když situace uvedené pod ostatními body zřejmě nebudou příliš častými důvody odvolání exekutora.

a) odvolání exekutora na vlastní žádost

Důvody, které soudního exekutora vedou k rezignaci, mohou být různé a ministr spravedlnosti, který jej na základě takové žádosti odvolá, je nezkoumá. Ministr spravedlnosti by měl v rozhodnutí o odvolání uvést datum, k němuž končí funkce odvolávaného exekutora (zřejmě půjde o okamžik, který je uveden v žádosti exekutora). K tomuto datu tedy končí funkce exekutora a současně zaniká i jeho pověření v rámci již prováděných exekucí.

Shodně jako u zániku funkce smrtí bude na oprávněném, aby si zvolil nového exekutora, příp. vyčkal na obsazení exekutorského úřadu novým exekutorem. Jelikož pověření exekutora zaniklo, není třeba, aby exekuční soud rozhodující o pověření nového exekutora v usnesení nejprve zprostil pověření původního exekutora, neboť k zániku jeho pověření došlo již samotným odvoláním.

Praxe soudů však není v tomto postupu jednotná, a tak se lze setkat i s tím, že exekuční soudy zprošťují pověření exekutora, jehož pověření však již zaniklo odvoláním; takový výrok ovšem nebude mít zřejmě žádný negativní dopad na účastníky exekučního řízení či další osoby. Dle mého názoru povinný, ač mu takové usnesení o pověření nového exekutora je doručováno, není osobou oprávněnou podat proti výroku o pověření nového exekutora odvolání. Vycházím z premisy, že výběr exekutora je vždy na oprávněném, povinnému přísluší – ve vztahu k exekutorovi – pouze námitka podjatosti ve smyslu § 29 EŘ.³

Na druhou stranu jsem se již ve své praxi setkala s tím, že soud výslovně přiznal povinnému možnost se proti výroku o pověření nového exekutora odvolat; neumím si nicméně představit právní podklad takové možnosti. Pokud totiž není povinný oprávněn podat odvolání do výroku o pověření exekutora v usnesení o nařízení exekuce (tj. při pověření prvního exekutora), není mi jasné, z jakého důvodu by k tomu měl mít oprávnění při pověření dalšího exekutora.

b) odvolání exekutora v důsledku trestné činnosti

V případě, že je exekutor odvolán ministrem spravedlnosti v důsledku trestné činnosti, specifikované v ustanovení § 15 odst. 2 písm. b) EŘ, zaniká výkon exekutorského úřadu s tím, že výkon úřadu se pozastavuje dnem doručení rozhodnutí o odvolání exekutorovi. Ministr spravedlnosti může ještě před rozhodnutím o odvolání rozhodnout o pozastavení výkonu exekutorského úřadu ve smyslu § 122 odst. 1 EŘ, jestliže bylo proti němu zahájeno trestní řízení za úmyslný trestný čin nebo za trestný čin související s exekuční činností, a to až do právní moci rozhodnutí.

V obou případech pozastavení výkonu úřadu **není takový exekutor oprávněn vykonávat žádnou exekutorskou činnost, kterou za něj přebírá s veškerými oprávněními jeho zástupce ve smyslu § 16 EŘ**. Právní úprava povinného zastupování exekutora v určitých situacích byla vytvořena zejm. k tomu, aby spisy exekutora, který nemůže vykonávat exekutorskou činnost, nezůstaly „ležet ladem“, nicméně nelze očekávat, že by zastupující soudní exekutor měl dostatek kapacity na to, aby v exekuční činnosti pokračoval, tím spíše, pokud je jeho zastupování pouze dočasné.

Volba nového exekutora a možnost, aby v exekuci pokračoval exekutor nově jmenovaný do exekutorského úřadu odvolaného exekutora, jsou obdobné jako u exekutora odvolaného na vlastní žádost.

Standardní postup při trestné činnosti exekutora ve smyslu § 15 odst. 2 písm. b) EŘ (úmyslná trestná činnost či trestná činnost související s exekuční činností) by tedy měl být následující:

1. ministr spravedlnosti se dozví o pravomocném odsouzení exekutora pro trestný čin,
2. ministr spravedlnosti zahájí řízení o odvolání exekutora,
3. ministr spravedlnosti může exekutorovi pozastavit výkon úřadu, pak veškerá pravomoc přechází na zastupujícího exekutora,

2 Martina Kasíková, Zdeněk Kučera, Vladimír Plášil, Karel Šimka, Miroslava Jirmanová, Jaroslav Hubáček: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), 2. vydání, 2009, str. 215 a násl.

3 Srov. Martina Kasíková, Zdeněk Kučera, Vladimír Plášil, Karel Šimka, Miroslava Jirmanová, Jaroslav Hubáček: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), 2. vydání, 2009, str. 175.

4. pokud ministr spravedlnosti exekutora odvolá (z důvodu pravomocného odsouzení), doručením rozhodnutí o odvolání se exekutorovi pozastavuje výkon činnosti, a to i v případě, že mu dosud pozastavena nebyla,
5. oprávněný má právo zvolit si jiného exekutora nebo vyčkat obsazení exekutorského úřadu jiným exekutorem,
6. exekuční soud vydá usnesení, v němž pověří provedením exekuce exekutora uvedeného v návrhu oprávněného.

ROZHODNUTÍ, KTERÝM BYLO ULOŽENO KÁRNÉ OPATŘENÍ ODVOLÁNÍ Z EXEKUTORSKÉHO ÚŘADU

V tomto případě by měl být postup obdobný jako u smrti exekutora. Zánik jeho pověření k provedení exekuce zaniká spolu se zánikem jeho funkce, právní mocí rozhodnutí kárné komise.

ODMĚNA EXEKUTORA

Složitější než změna exekutora bude nicméně otázka odměny exekutora. Obecně platí, že exekutor má nárok na odměnu, kterou určuje exekuční tarif (vyhl. č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších změn). Dle § 11 odst. 2 exekučního tarifu zanikne-li pověření exekutora k provedení exekuce rozhodnutím soudu mj. o pověření jiného exekutora provedením exekuce [§ 51 písm. a), b) a d) zákona], činí odměna exekutora, jehož pověření zaniklo, 3000 Kč, nestanovi-li se dále jinak. Pokud exekutor před tím, než zaniklo jeho pověření k provedení exekuce na peněžitě plnění, již vymohl část pohledávky, náleží mu odměna stanovená z výše vymožené části pohledávky. Exekutor má vedle takto určené odměny nárok i na náhradu účelně vynaložených výdajů ve smyslu § 13 exekučního tarifu, a to ve výši 3500 Kč, nebo vyšší, pokud tyto vyšší náklady exekutor prokáže.

Jestliže tedy původní exekutor vymohl určitou částku, náleží mu odměna vypočtená z vymožené částky a dále paušální náhrada účelně vynaložených výdajů. Nový exekutor má nárok na odměnu ze zbývajících (vymožené) částky a dále na paušální náhradu účelně vynaložených výdajů. V důsledku změny exekutora se tedy náklady exekuce zvýší minimálně o náhradu účelně vynaložených výdajů ve výši 3500 Kč a DPH. V případě, že původní exekutor nevymůže žádnou částku, náleží mu odměna ve výši 3000 Kč a paušální náhrada výdajů, nový exekutor má pak nárok na odměnu z celé vymožené částky a dále opět na paušální náhradu výdajů. V tomto případě jsou tedy náklady exekuce vyšší minimálně o částku 6500 Kč, případně zvýšenou o DPH.

Je otázkou, kdo je povinen hradit takto zvýšené náklady exekuce, resp. zda lze takto zvýšené náklady exekuce pokládat za účelně vynaložené a zda lze jejich úhradu uložit tomu, kdo je obecně povinen k úhradě veškerých nákladů exekuce, tj. v zásadě povinnému, výjimečně oprávněnému. V každém případě se o nákladech exekuce, tedy nákladech oprávněného, povinného, původního exekutora i nového exekutora, rozhoduje v příkazu k úhradě nákladů exekuce vydaném novým soudním exekutorem, nikoliv v usnesení soudu o změně exekutora.⁴

Podle § 11 odst. 4 exekučního tarifu jestliže exekutor zavinil, že jeho pověření zaniklo, odměna mu nenáleží. Toto ustanovení nám ovšem nedává žádné vodítko, co si pod pojmem

zavinění exekutora představit. Některé případy bude možné odvodit z § 44b EŘ, který dává oprávněnému možnost domáhat se změny exekutora z důvodů zvláštního zřetele hodných; mezi ně bude patřit zejména situace, v níž exekutor nevykonává žádnou činnost směřující k vymožení pohledávky oprávněného, další budou zřejmě odvozovat exekuční soudy přímo z okolností případu. Připomeňme, že takovou okolností není bez dalšího narušení důvěry mezi oprávněným a exekutorem či jiný důvod nespokojenosti oprávněného subjektivní povahy.⁵

Budou však náklady exekuce patřit exekutorovi, jehož pověření zaniklo z jiných důvodů, tedy proto, že zanikla i jeho funkce? Jak je uvedeno výše, exekutor může být ze své funkce odvolán ministrem spravedlnosti. Může být však odvolání exekutora důvodem pro nepřiznání nákladů exekuce? To je samozřejmě otázka, která není, alespoň dle mých informací, dosud spolehlivě vyřešena.

Při rozhodování o případném nepřiznání nákladů exekuce by měl být rozhodujícím činitelem **důvod exekutorova odvolání**; přikláním se k tomu, že v případě odvolání na vlastní žádost [§ 15 odst. 2 písm. a) EŘ] je třeba zvážit okolnosti – zdravotní stav by pravděpodobně důvodem nepřiznání nebyl [shodně pravděpodobně i § 15 odst. 2 písm. e) EŘ], ovšem u rezignace bez objektivní příčiny by se o takové sankci vůči exekutorovi dalo uvažovat. Odvolání z důvodu trestného činu exekutora [§ 15 odst. 2 písm. b) EŘ] či zánik funkce právní mocí uložení kárného opatření odvolání z exekutorského úřadu [§ 15 odst. 2 písm. f) EŘ] by jistě mohly patřit mezi ty situace, v nichž lze nalézt zavinění exekutora na zániku jeho funkce. Vyšší náklady exekuce, vzniklé v důsledku změny exekutora, by v takovém případě nebylo dle mého názoru možné uložit k úhradě ani jednomu z účastníků.

Další nejasnosti ovšem přináší ustanovení § 11 odst. 4 exekučního tarifu v situaci, kdy exekutor vymohl určité plnění předtím, než jeho pověření zaniklo. Z kontextu celého paragrafu 11 by bylo možné dovodit, že v případě, kdy pověření zanikne kvůli zavinění exekutora, nemá žádný nárok na odměnu. Takový výklad by dle mého názoru nebyl správný; tak především není důvod, proč by neměl mít soudní exekutor nárok na odměnu z vymožené částky, resp. proč by určité chování exekutora, které vyústí až v jeho zproštění a pověření nového exekutora, mělo mít vliv na odměnu z činnosti, kterou činil dříve.

Nový exekutor by navíc vymáhal jen zbývajících část, jen z této zbývajících části by byla vypočtena odměna, a tudíž by byl povinný (výjimečně oprávněný) neodůvodněně zvýhodněn, neboť by byl nucen uhradit nižší náklady exekuce. Domnívám se tedy, že **pokud exekutor sice zavinil zánik svého pověření, nicméně předtím stačil vymoci část plnění, náleží mu odměna minimálně z této částky**; diskutabilní pak zůstává otázka placení paušální náhrady výdajů (viz výše).

Závěrem by bylo možné vhodně uvést přání, aby soudní judikatura sjednotila náhled na tuto problematiku, který by vnesl více právní jistoty do vztahů vyvolaných exekucemi, a to jak pro oprávněné a povinné, tak i pro soudní exekutory samotné.

✿ Autorka je advokátkou v Praze.

4 Srov. např. rozhodnutí Ústavního soudu České republiky sp. zn. I. ÚS 119/09.

5 Srov. stanovisko Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. Cpjn 200/2005.

Promlčení nároku na náhradu nákladů řízení

Nárok na náhradu nákladů řízení je třeba považovat za příslušenství pohledávky (jistiny). Promlčela-li se pohledávka (jistina) přisouzená oprávněnému pravomocným platebním rozkazem, pak se jako příslušenství této pohledávky promlčel i přiznaný nárok na náhradu nákladů řízení.

**Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011,
č. j. 31 Cdo 488/2009**

Odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 4 usnesením ze dne 24. 4. 2008, č. j. 64 Nc 15384/2007 – 35, zamítl návrh povinného na zastavení exekuce [nařízené usnesením téhož soudu ze dne 21. 6. 2007, č. j. 64 Nc 15384/2007 – 10, ve spojení s usnesením Městského soudu v Praze ze dne 23. 1. 2008, č. j. 17 Co 21/2008 – 25, podle vykonatelného platebního rozkazu téhož soudu ze dne 15. 5. 1997, sp. zn. 7 C 355/95, k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši 296 707,73 Kč (tj. úrok z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 40 897 Kč od 15. 5. 2003 do 4. 5. 2007)], pro náklady předcházejícího řízení ve výši 3204 Kč, pro náklady exekuce a náklady oprávněného, které budou v průběhu řízení stanoveny, jejímž provedením pověřil soudního exekutora, odůvodněný vznesenou námitkou promlčení vymáhané pohledávky, a rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Soud prvního stupně zjistil, že citovaným platebním rozkazem byla povinnému uložena povinnost zaplatit oprávněnému částku 40 897 Kč s úrokem z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 8800 Kč od 3. 5. 1995 do zaplacení, s úrokem z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 13 921 Kč od 12. 5. 1995 do zaplacení, s úrokem z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 12 268 Kč od 21. 5. 1995 do zaplacení, s úrokem z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 5908 Kč od 1. 6. 1995 do zaplacení a náklady řízení ve výši 3204 Kč, že mezi účastníky šlo o obchodní závazkový vztah vzniklý ze smlouvy o dodávce pekařských, cukrářských a ostatních výrobků ze dne 7. 3. 1995, v jejímž čl. IV. bodu 4 bylo ujednáno, že platba faktur bude prováděna v hotovosti do pěti dnů od převzetí souhrnné faktury, a v čl. IV. bodu 5, že povinný jako kupující zaplatí oprávněné jako prodávající za každý den prodlení se zaplacením faktury penále (které soud posoudil jako smluvní pokutu) ve výši 0,5 % denně z dlužné částky. Faktury byly splatné – na částku 13 800 Kč dne 2. 5. 1995, z níž povinný uhradil 5000 Kč, na částku 13 921 Kč dne 11. 5. 1995, na částku 12 268 Kč dne 20. 5. 1995 a na částku 5908 Kč dne 31. 5. 1995. Z obsahu exekučního spisu dále vyplývá, že oprávněný podal návrh na nařízení exekuce dne 11. 5. 2007 pro částku 296 707,73 Kč, představující úrok z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 40 897 Kč za dobu od 15. 5. 2003 do 4. 5. 2007 a pro náklady předcházejícího řízení ve výši 3204 Kč.

Soud prvního stupně s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. října 2002, sp. zn. 29 Odo 847/2001 (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 36/2003 Sbírkou soudních

rozhodnutí a stanovisek – dále též jen „R 36/2003“, který je, stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněn níže a vydán od 1. 1. 2001, veřejnosti dostupný také na webových stránkách Nejvyššího soudu), dovodil, že právo na zaplacení smluvní pokuty je právem vzniklým z porušení povinnosti, kterou zajišťuje, a počátek běhu promlčecí doby začíná podle § 393 odst. 1 obch. zák. běžet dnem, kdy byla porušena povinnost zaplatit peněžitý závazek (kupní cenu), tj. prvním dnem prodlení povinného (v daném případě dnem 3. 5. 1995 pro částku 8800 Kč, dnem 12. 5. 1995 pro částku 13 921 Kč, dnem 21. 5. 1995 pro částku 12 268 Kč a dnem 1. 6. 1995 pro částku 5908 Kč, tzn. dnem 1. 6. 1995 pro celkovou částku 40 897 Kč). V souladu s § 365 věty první obch. zák. povinnost dlužníka splnit závazek řádně a včas v důsledku jejího porušení a nastalého prodlení nezaniká a trvá dál až do doby poskytnutí řádného plnění nebo do doby, kdy zanikne jiným způsobem. Proto každým dnem po dobu, po kterou trvá prodlení, dlužník opětovně porušuje svoji povinnost plnit řádně a včas, proto za každý den prodlení vzniká věřiteli další právo na smluvní pokutu. U práva na zaplacení smluvní pokuty sjednané procentní sazbou ze stanovené částky za každý den prodlení s placením peněžitého závazku tedy začala běžet promlčecí doba ve smyslu § 393 odst. 1 obch. zák. nejen prvním dnem prodlení, ale i každým dalším dnem prodlení, za který vzniklo oprávněnému právo na smluvní pokutu, jež se promlčí uplynutím čtyřleté promlčecí doby počítané od tohoto dne.

Jestliže tedy oprávněný podal návrh na nařízení exekuce pro uspokojení smluvní pokuty ve výši 0,5 % denně z částky 40 897 Kč za dobu od 15. 5. 2003 do 4. 5. 2007, kapitalizované částkou 296 707,73 Kč, není tento nárok promlčen, a návrh povinného na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), odůvodněný vznesenou námitkou promlčení, není důvodný.

K odvolání povinného (a jeho manželky) Městský soud v Praze usnesením ze dne 7. 10. 2008, č. j. 17 Co 318/2008 – 62, změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že exekuci podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavil, a dále rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky před soudy obou stupňů a o tom, že oprávněná je povinna zaplatit soudnímu exekutorovi „na náhradu nákladů řízení“ částku, která bude uvedena v samostatném usnesení do tří dnů od právní moci usnesení o stanovení výše nákladů řízení (usnesením ze dne 3. 12. 2008, č. j. 17 Co 318/2008 – 69, Městský soud v Praze rozhodl, že náhrada nákladů řízení soudního exekutora Mgr. Martina Svobody se určuje částkou 0 Kč). Odvolací soud – na rozdíl od soudu prvního stupně – dovodil, že pravomocným platebním rozkazem (§ 174 odst. 1 o. s. ř.), který je pro účastníky závazný (§ 159a odst. 1, 4 o. s. ř.) a jehož správnost není exekuční soud oprávněn přezkoumávat [§ 40 odst. 1 písm. a) zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „exekuční řád“)], bylo oprávněnému přiznáno právo na úrok z prodlení, který nevzniká samostatně za každý den prodlení, ale jednorázově v den, kterým se dlužník ocitl v prodlení se splněním svého závazku, přičemž tímto dnem počíná u tohoto práva běžet podle § 393 odst. 1 obch. zák.

promlčecí doba, a jejím uplynutím se právo promlčí jako celek (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2006, sp. zn. 21 Cdo 3173/2005, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 5, ročníku 2007, pod číslem 64).

Jestliže v daném případě „byla nejdéle splatná pohledávka oprávněného splatná dne 31. 5. 1995“, ocitl se v prodlení dne 1. 6. 1995, a promlčecí doba tak podle § 408 odst. 1 obch. zák. skončila dne 1. 6. 2005. Protože návrh na nařízení exekuce byl podán až dne 11. 5. 2007 a povinný a jeho manželka vznesli námitku promlčení, dospěl městský soud k závěru, že právo oprávněného se promlčelo. Totéž podle odvolacího soudu platí i pro náklady předcházejícího řízení, které jsou příslušenstvím pohledávky [§ 121 odst. 3 o. s. ř. (správně zřejmě jde o citaci zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku – dále též jen „obč. zák.“)], neboť i o nich platí, že dojde-li k promlčení pohledávky, nelze je při uplatněné námitce promlčení vymoci. Dále odvolací soud uvedl, že za situace, kdy exekuční titul nabytí právní moci a vykonatelnosti v roce 1997, se oprávněný po dobu deseti let o předmětnou pohledávku „nezajímal“ a povinný se svým jednáním na opožděně podaném návrhu na nařízení exekuce jinak nepodílel, nelze ani dovozovat, že by námitka promlčení byla uplatněna v rozporu s dobrými mravy či zásadami poctivého obchodního styku.

Proti tomuto usnesení podal oprávněný dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Poukazuje na to, že „exekuci vymáhá úroky z prodlení přiznané exekučním titulem za období čtyř let před podáním návrhu na exekuci, a to s vědomím, že jistina pohledávky byla v době podání návrhu promlčena“; úroky z prodlení se však podle jeho názoru promlčují samostatně a lze je požadovat za dobu nepřevyšující promlčecí dobu. Nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, který s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3173/2005 dovodil, že nárok na úroky z prodlení se na rozdíl od nároku na smluvní pokutu promlčuje v okamžiku, kdy dojde k promlčení jistiny; argumentaci uvedenou v tomto a dalších totožných rozhodnutích považuje dovolatel za správnou jen potud, že zánikem hlavního závazku zaniká i závazek akcesorický. Problém však je v tom, že promlčením závazek (hlavní ani vedlejší) nezániká, a proto nelze souhlasit s názorem uvedeným v citovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu, že dojde-li k promlčení hlavního závazkového vztahu, nemůže se takový právní následek uplynutí času nevztahovat k závazku vedlejšímu, neboť je rozdíl mezi tím, kdy dojde k zániku akcesorického závazku v případě zániku hlavního závazku, a tím, kdy dojde k promlčení hlavního závazku, jež nemá za následek zánik závazku; z toho dovozuje, že hlavní i vedlejší závazek mohou mít „co do počátku i konce rozdílné promlčecí doby“. Uvedený závěr Nejvyššího soudu je podle dovolatele navíc i v rozporu s platnou právní úpravou, neboť podle § 110 odst. 3 obč. zák., které „je použitelné i pro obchodní vztahy, se úroky a úroky z prodlení promlčují samostatně a zákonem je pro ně stanovena samostatná promlčecí doba“.

V této souvislosti vyslovuje názor, že pokud by měl zákonodárce v úmyslu stanovit, že promlčení úroků z prodlení nastává okamžikem promlčení hlavního závazku, uvedl by výslovně, že k promlčení nároku na úroky a úroky z prodlení dojde nejpozději okamžikem promlčení pohledávky, z níž úroky či úroky z prodlení běží, stejně jako výslovně stanovil, že k pro-

mlčení zástavního práva nedojde před promlčením jím zajištěné pohledávky. Dále namítá, že na danou věc měly být aplikovány závěry uvedené v R 36/2003, týkající se promlčení smluvní pokuty, neboť není akceptovatelné, že „promlčení smluvní pokuty a úroků z prodlení se řídí zásadně odlišnými pravidly, neboť povinnost k úhradě úroků z prodlení nevzniká samostatně (nově) za každý den prodlení, nýbrž jednorázově v den, kdy se dlužník ocitl v prodlení“. Protože uvedené závěry Nejvyššího soudu, z nichž odvolací soud vycházel, nemohou obstát, „měl by Nejvyšší soud zaujmout odlišné stanovisko, které je konformní s platnou právní úpravou a jejím logickým výkladem“. Za nesprávný považuje i závěr odvolacího soudu o promlčení nároku na náhradu nákladů nalézacího řízení, neboť nabytí exekuční titul právní moci dne 20. 7. 1997 a návrh na nařízení exekuce byl podán dne 11. 5. 2007, je zřejmé, že k promlčení podle § 408 obch. zák. nedošlo. Navrhl, aby usnesení odvolacího soudu bylo zrušeno a aby mu věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Tříčlenný senát Nejvyššího soudu č. 20 Cdo, který měl podle rozvrhu práce dovolání projednat a rozhodnout o něm, se hodlá odchýlit od právního názoru, vysloveného v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2008, sp. zn. 20 Cdo 5406/2007, v němž uvedl: „Náklady nalézacího (i vykonávacího) řízení jsou zvláštním nárokem hmotněprávní povahy, jejichž vznik je ex lege podmíněn zahájením konkrétního občanského soudního řízení. Hmotněprávní povaha těchto nároků vyplývá z jejich podstaty, kterou je ve sporném řízení vznik určitých nákladů spojených s uplatněním pohledávky v důsledku chování dlužníka (§ 121 odst. 3 obč. zák.). Je-li pohledávka uplatněna u soudu (za takové uplatnění pak lze nepochybně považovat též vymáhání pohledávky cestou soudního výkonu rozhodnutí nebo exekuce podle zákona č. 120/2001 Sb.), považuje se nárok na náhradu nákladů řízení za její příslušenství. Jako nedílné příslušenství vymáhané pohledávky sdílí náklady na její uplatnění (soudem přiznaný nárok na náhradu nákladů řízení) její právní osud, a to rovněž v otázce promlčení. Vznikla-li tedy, tak jako v posuzovaném případě, vymáhaná pohledávka z obchodněprávního vztahu, začne promlčecí doba soudem přiznaného nároku na náhradu nákladů řízení běžet prvním dnem po uplynutí lhůty, kterou soud (v rozhodnutí, kterým byla náhrada nákladů přiznána) účastníkovi řízení k náhradě nákladů řízení určí a činí čtyři roky (§ 391 odst. 1 a § 397 obch. zák.). I zde ovšem platí zákonné omezení promlčecí doby podle § 408 obch. zák.; výkon rozhodnutí musí být zahájen v desetileté lhůtě, počítané ode dne, kdy lhůta začala běžet poprvé (§ 408 odst. 1 obch. zák.), a v určitých případech prodloužené o další tři měsíce od vykonatelnosti rozhodnutí (§ 408 odst. 2 obch. zák.)“.

Proto věc postoupil podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia.

Dovolací soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (viz článek II, bod 12. části první zákona č. 7/2009 Sb.). Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem,

a že je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. d), odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a s § 130 exekučního řádu, dospěl po přezkoumání napadeného usnesení odvolacího soudu k závěru, že dovolání není důvodné.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.

Podle § 269 odst. 1 o. s. ř. nařízený výkon rozhodnutí zastaví soud na návrh nebo i bez návrhu.

Podle § 52 odst. 1 exekučního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.

Podle § 55 odst. 1 exekučního řádu, ve znění účinném do 31. 10. 2009, exekutor nerozhoduje o zastavení exekuce podle ustanovení o zastavení výkonu rozhodnutí (§ 268 a 290 občanského soudního řádu).

V posuzovaném případě je exekučním titulem vykonatelný platební rozkaz Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 15. 5. 1997, sp. zn. 7 C 355/95, pravomocný dnem 20. 7. 1997, jimž povinnému byla uložena povinnost zaplatit oprávněnému do 15 dnů ode dne doručení tohoto platebního rozkazu částku 40 897 Kč s úrokem z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 8800 Kč od 3. 5. 1995 do zaplacení, s úrokem z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 13 921 Kč od 12. 5. 1995 do zaplacení, s úrokem z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 12 268 Kč od 21. 5. 1995 do zaplacení, s úrokem z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 5908 Kč od 1. 6. 1995 do zaplacení a náklady řízení ve výši 3204 Kč.

Ze zjištění soudů obou stupňů se pak podává, že mezi účastníky šlo o obchodní závazkový vztah vzniklý ze smlouvy o dodávce pekařských, cukrářských a ostatních výrobků ze dne 7. 3. 1995.

I když z připojeného nalézacího spisu Obvodního soudu pro Prahu 4 vedeného pod sp. zn. 7 C 355/95 vyplývá, že žalobce (v daném řízení oprávněný) se žalobou, doručenou soudem dne 28. 11. 1995, domáhal vydání platebního rozkazu, jimž žalovanému (povinnému) bude uložena povinnost zaplatit mu částku 40 897 Kč, dále smluvní poplatek z prodlení ve výši 0,5 % denně z částky 5000 Kč počínaje od 12. 5. 1995, z částky 13 921 Kč počínaje od 12. 5. 1995, z částky 12 268 Kč počínaje od 21. 5. 1995 a z částky 5908 Kč od 1. 6. 1995 až do zaplacení a náklady řízení ve výši 1604 Kč, to vše do 15 dnů od právní moci rozhodnutí, nalézací soud přiznal exekučním titulem žalobci – kromě jistiny – specifikovaný úrok z prodlení z jednotlivých částek.

Soud v exekučním (vykonávacím) řízení pak není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost vydaného vykonatelného pla-

tebního rozkazu, jelikož obsahem rozhodnutí vydaného v nalézacím řízení je vázán a je povinen z něj vycházet (srov. např. odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98, uveřejněného pod číslem 4/2000 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Při řešení otázky, kterým právním předpisem se řídí promlčení smluvních úroků z prodlení v obchodních závazkových vztazích, je třeba vyjít z ustálené judikatury Nejvyššího soudu, která dovodila, že právní úprava promlčení v obchodním zákoníku má komplexní povahu (srov. např. rozsudek velkého senátu obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 35 Odo 619/2002, publikovaný pod číslem 26/2004 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, a usnesení téhož soudu ze dne 28. 4. 2010, sp. zn. 20 Cdo 3234/2008).

Není tudíž správný názor dovolatele, že „ustanovení § 110 odst. 3 obč. zák. je použitelné i pro obchodní vztahy“.

Dovolací soud nesouhlasí ani s námitkami oprávněného, že v případě promlčení jistiny pohledávky v době podání návrhu na nařízení exekuce (výkonu rozhodnutí) se smluvní úroky z jistiny přisouzené exekučním titulem promlčují samostatně, a to ve čtyřleté promlčecí době podle § 397 obch. zák., a že na danou věc měly být aplikovány závěry uvedené v R 36/2003, týkající se promlčení smluvní pokuty.

Podle § 391 odst. 1 obch. zák. u práv vymahatelných u soudu začíná běžet promlčecí doba ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno u soudu, nestanoví-li tento zákon něco jiného.

Podle § 397 obch. zák. nestanoví-li zákon pro jednotlivá práva jinak, činí promlčecí doba čtyři roky.

Podle § 408 odst. 1 obch. zák. bez ohledu na jiná ustanovení tohoto zákona skončí promlčecí doba nejpozději po uplynutí 10 let ode dne, kdy počala poprvé běžet. Námitku promlčení však nelze uplatnit v soudním nebo rozhodčím řízení, jež bylo zahájeno před uplynutím této lhůty.

Podle § 408 odst. 2 obch. zák. bylo-li právo pravomocně přiznáno v soudním nebo rozhodčím řízení později než tři měsíce před uplynutím promlčecí doby nebo po jejím uplynutí, lze rozhodnutí soudně vykonat, jestliže řízení o jeho výkonu bylo zahájeno do tří měsíců ode dne, kdy mohlo být zahájeno.

Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 26. 11. 2003, sp. zn. 20 Cdo 1595/2002, uveřejněném pod číslem 13/2006 Sbírkou rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 13/2006“), uvedl, že již systematický výklad zařazení ustanovení § 391 a § 397 do téhož (totiž třetího) oddílu jedenáctého dílu první hlavy třetí části obchodního zákoníku nemůže vést k závěru jinému, než že čtyřletá obecná promlčecí doba je dobou, v níž je třeba uplatnit u soudu právo, které není podloženo exekučním titulem. Tomu také odpovídá ustálená soudní praxe, jež za „úkon považovaný podle předpisu upravujícího soudní řízení za jeho zahájení“ (§ 402 obch. zák.) pokládá zásadně (srov. k tomu dále usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2009, sp. zn. 29 Cdo 46/2009, uveřejněné pod číslem 113/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek) návrh, resp. žalobu (§ 79 odst. 1 o. s. ř.).

Naproti tomu v souzené věci jde o otázku, kdy se promlčuje právo již pravomocně (v nalézacím řízení) přiznané, a tedy (potažmo), kdy nejpozději může oprávněný podat návrh na nařízení exekuce (výkonu rozhodnutí) podle exekučního titulu, aniž by se vystavil nebezpečí úspěšně vznesené námit-

ky promlčení, resp. aniž by exekuce mohla být posléze pro promlčení zastavena.

Jediné ustanovení, v němž obchodní zákoník upravuje promlčení ve vztahu k výkonu rozhodnutí, a kde používá pojmu „právo pravomocně přiznané v soudním nebo rozhodčím řízení“, je ustanovení § 408 odst. 2, zařazené ovšem v jiném, totiž pátém oddílu téhož dílu, hlavy a části obchodního zákoníku. Ze zařazení tohoto ustanovení za ustanovení § 408 odst. 1 obch. zák., zakotvující desetiletou lhůtu, nutno dovodit, že právo pravomocně přiznané lze vykonat v exekučním řízení zahájeném v desetileté lhůtě podle § 408 odst. 1 obch. zák., počítané ode dne, kdy lhůta počala běžet poprvé [tj. u práva na plnění závazku podle § 392 odst. 1 obch. zák. ode dne, kdy měl být závazek splněn (ode dne splatnosti pohledávky)].

Ustanovení § 408 odst. 2 obch. zák. sice výslovně neurčuje, že rozhodnutí vydané v soudním či rozhodčím řízení, přiznávající určité právo, lze soudně vykonat, bylo-li exekuční (vykonávací) řízení zahájeno v desetileté lhůtě, ale pro tam uvedené případy (o něž v souzené věci nejde) dokonce stanoví prodloužení promlčecí doby (o tři měsíce ode dne, kdy vykonávací řízení mohlo být zahájeno). Touto „promlčecí dobou“, o jejímž uplynutí hovoří (v souvislosti s prodloužením lhůty k výkonu rozhodnutí) ustanovení § 408 odst. 2 obch. zák. – logicky – není obecná čtyřletá doba (§ 397 obch. zák.) stanovená pro uplatnění práva v nalézacím řízení, tedy pro podání žaloby (§ 391 odst. 1 obch. zák.), nýbrž doba desetiletá, upravená v předcházejícím odstavci téhož paragrafu, tedy v § 408 odst. 1 obch. zák. (srov. opět závěry obsažené v R 13/2006).

Z uvedeného vyplývá, že řízení o exekuci či o výkon rozhodnutí přiznávajícího určité právo musí být zahájeno v desetileté lhůtě, počítané ode dne, kdy lhůta počala běžet poprvé (§ 408 odst. 1 obch. zák.), a v určitých (nikoli ovšem předmětném) případech v desetileté lhůtě prodloužené o další tři měsíce od vykonatelnosti rozhodnutí (§ 408 odst. 2 obch. zák.). Dovolatel se tudíž mylí, dovozuje-li, že v exekučním řízení se v jeho případě uplatní čtyřletá promlčecí doba podle § 397 obch. zák., jelikož při řešení otázky, kdy se promlčuje právo na výkon rozhodnutí, tedy právo již pravomocně (v nalézacím řízení) přiznané dovolateli, je pojmově vyloučeno uvažovat o promlčecí době určené k uplatnění téhož práva (podáním žaloby, již se nalézací řízení teprve zahajuje).

Podle § 121 odst. 3 obč. zák. příslušenství pohledávky jsou úroky, úroky z prodlení, poplatek z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním.

Definice příslušenství pohledávky obsažená v ustanovení § 121 odst. 3 obč. zák. platí i pro obchodní závazkové vztahy (srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 2. 1997, sp. zn. 1 Cmo 758/95, uveřejněné pod číslem 14/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Otázku promlčení smluvních úroků z prodlení vyplývajících z obchodního závazkového vztahu (§ 369 odst. 1 obch. zák.) pravomocně přiznaných rozhodnutím soudu, vyřešil odvolací soud v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu, s níž sice dovolatel nesouhlasí, dovolací soud však na zaujatých právních závěrech nemá důvod cokoli měnit.

V rozsudku ze dne 8. 2. 2007, sp. zn. 21 Cdo 681/2006, 21 Cdo 682/2006, uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročníku 2007, pod číslem 104, Nejvyšší soud uve-

dl, že „nelze souhlasit s názorem, že úroky z prodlení se promlčují po dnech, a promlčecí doba tedy běží samostatně pro právo na zaplacení úroků z prodlení za každý den prodlení se zaplacením jistiny. V opačném případě by se popíralo, že povinnost platit úrok z prodlení jako právní následek prodlení dlužníka se splněním dluhu je příslušenstvím pohledávky tomuto dluhu odpovídající a že povinnost platit úroky z prodlení tedy představuje vedlejší (akcesorický) závazkový právní vztah. Tento názor by nutně musel mít za následek (v rozporu s účelem právního institutu promlčení) vznik kategorie ‚nepromlčitelných práv‘, v níž by byl dlužník ‚donucován‘ prostřednictvím nikdy nepromlčitelných úroků z prodlení ke splnění jistiny pohledávky, ačkoliv již došlo k jejímu promlčení (...)“. Takový následek by byl nepochybně absurdní. V uvedeném případě proto Nejvyšší soud při interpretaci § 393 odst. 1 obch. zák. dospěl k závěru, že „povinnost dlužníka platit úroky z prodlení se splněním úvěru nebo jiného dluhu (závazku) nevzniká samostatně (nově) za každý den trvání prodlení, ale jednorázově v den, kterým se dlužník ocitl v prodlení se splněním tohoto závazku; tímto dnem počíná u tohoto práva podle ustanovení § 393 odst. 1 obch. zákoníku běžet promlčecí doba a jejím uplynutím se právo promlčí jako celek.“ (Dále srov. např. též odůvodnění rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2010, sp. zn. 31 Cdo 4291/2009, uveřejněného pod číslem 96/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2006, Cpjn 202/2005, uveřejněné pod číslem 39/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

V rozsudku ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 21 Cdo 3477/2006, Nejvyšší soud dále dospěl k závěru, že „povinnost platit úroky a úroky z prodlení nemůže trvat déle, než trvá závazek hlavní. Splněním dluhu (závazku) nebo jeho zánikem z jiného důvodu zaniká (končí) také povinnost platit úroky a úroky z prodlení jako vedlejší (akcesorický) závazkový právní vztah; zůstává tu jen povinnost zaplatit dospělé úroky a úroky z prodlení. Dojde-li k promlčení hlavního závazkového právního vztahu, nemůže se takový právní následek uplynutí času nevztahovat k závazku vedlejšímu (akcesorickému)“.

Ačkoliv tyto právní závěry zformuloval Nejvyšší soud v rámci nalézacího řízení týkajícího se obchodněprávního vztahu, pokládá Nejvyšší soud takto obecně vyjádřené úvahy o promlčení práva na vymožení smluvních úroků z prodlení (je-li promlčena soudem pravomocně přisouzená jistina pohledávky) za plně aplikovatelné (při výkladu § 408 obch. zák.) i na exekuční (vykonávací) řízení.

Dovolatel nesouhlasí s názorem uvedeným v usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3173/2005, podle kterého „dojde-li k promlčení hlavního závazkového vztahu, nemůže se takový právní následek uplynutí času nevztahovat k závazku vedlejšímu“, a v této souvislosti namítá, že „je rozdíl mezi tím, kdy dojde k zániku akcesorického závazku v případě zániku hlavního závazku, a tím, kdy dojde k promlčení hlavního závazku, jež nemá za následek zánik závazku“, z čehož dovozuje, že „hlavní i vedlejší závazek mohou mít co do počátku i konce rozdílné promlčecí doby“.

V tomto ohledu je mu možno přisvědčit jen v názoru, že promlčením závazek nezaniká a že nadále trvá jako tzv. na-

turální obligace. V kontextu odůvodnění označeného rozhodnutí ovšem Nejvyšší soud dospěl – bez jakékoliv pochybnosti – k závěru, že stejné právní následky jako v případě zániku hlavního závazkového vztahu (splněním či jiným způsobem) a v důsledku toho i závazku vedlejšího nastávají i v případě, že dojde k promlčení hlavního závazkového vztahu (a tudíž i vedlejšího závazku) a dlužník se promlčení dovolá, a nikoliv, že promlčením hlavní (i vedlejší) závazkový vztah zaniká.

Bylo-li v daném případě zjištěno, že desetiletá promlčecí doba u vymáhané jistiny skončila nejpozději dne 31. 5. 2005, tj. před podáním návrhu na nařízení exekuce dne 11. 5. 2007, pak odtud plyne jako správný závěr odvolacího soudu, že povinný se ocitl v prodlení dne 1. 6. 1995, a promlčecí doba ohledně smluvních úroků z prodlení z jistiny tak podle § 408 odst. 1 obch. zák. skončila dne 1. 6. 2005. Protože návrh na nařízení exekuce byl podán až dne 11. 5. 2007 a povinný a jeho manželka vznesli námitku promlčení, promlčelo se nejen právo oprávněného na zaplacení přisouzené jistiny (o čemž nepochyboval ani dovolatel), nýbrž i právo oprávněného na zaplacení smluvených úroků z prodlení.

Na uvedeném závěru nic nemění ani argumentace obsažená v R 36/2003. Toto rozhodnutí se zabývá smluvní pokutou (sjednanou procentní sazbou ze stanovené částky za každý den prodlení) a pro posouzení promlčení smluvených úroků z prodlení v exekučním řízení jeho závěry nejsou (oproti mnění dovolatele) uplatnitelné.

Zbývá vypořádat se s dovoláním zpochybněným závěrem odvolacího soudu, že dojde-li k promlčení pohledávky přisouzené exekučním titulem, nelze vymoci ani náklady předcházejícího (nalézacího) řízení.

Nárok na náhradu nákladů řízení má základ v procesním právu a vzniká teprve na základě pravomocného rozhodnutí soudu, které má v tomto směru konstitutivní povahu (k tomu srov. Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, uveřejněné pod číslem 52/1998 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, bod XXXVII. stanoviska, a dále Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 7. vydání. Praha: C. H. Beck 2006, str. 676). Rozhodnutí o nákladech řízení (nárok na náhradu nákladů řízení) je totiž jako procesní nárok zpravidla závislé na rozhodnutí ve věci samé; v takovém případě pak platí, že nenabude-li rozhodnutí ve věci samé právní moci, nelze

hovořit ani o vzniku práva na náhradu nákladů řízení. Proto pohledávka z titulu práva na náhradu nákladů řízení před soudem zpravidla vzniká (na rozdíl od hlavního závazku, jenž byl předmětem soudního řízení) po právní moci rozhodnutí ve věci samé (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2004, sp. zn. 32 Odo 529/2003, rozsudek téhož soudu ze dne 27. 9. 2007, sp. zn. 29 Cdo 238/2007, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročníku 2008 pod číslem 92, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2009, sp. zn. 20 Cdo 1932/2007, ze dne 30. 7. 2009, sp. zn. 29 Cdo 4857/2007, ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. 20 Cdo 275/2008, ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. 21 Cdo 1520/2009).

Bez zřetele k tomu, že tento nárok vzniká (konstituuje se) až pravomocným rozhodnutím soudu, však jde stále o příslušenství pohledávky (příslušenství jistiny). Po promlčení (jistiny) pohledávky již nelze vymoci ani toto její příslušenství.

I zde se prosadí závěr formulovaný k příslušenství pohledávky (byť šlo o jiný druh příslušenství) ve výše citovaném usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 3173/2005, podle kterého promlčení hlavního závazkového vztahu (jistiny) má za následek též promlčení závazku vedlejšího (zde tvořeného příslušenstvím, jež má podobu nákladů spojených s uplatněním jistiny). Závěr, že neurčuje-li zákon něco jiného, sdílí příslušenství pohledávky osud (právní režim) pohledávky (jistiny) samotné, Nejvyšší soud zformuloval také v usnesení ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 Cdo 2114/2008.

Lze tedy shrnout, že promlčela-li se podle § 408 obch. zák. pohledávka (jistina) přisouzená oprávněnému pravomocným platebním rozkazem, pak se jako příslušenství této pohledávky (§ 121 odst. 3 o. s. ř.) promlčel i nárok na náhradu nákladů řízení přiznaný oprávněnému tímto exekučním titulem.

Dovolatelem uplatněný dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tedy dán není. Nejvyšší soud proto zamítl jeho dovolání jako nedůvodné podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem o. s. ř.

Výrok o nákladech dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 243b odst. 5, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., když dovolání oprávněného bylo zamítnuto a ostatním účastníkům řízení podle obsahu spisu v dovolacím řízení náklady nevznikly.

✦ Právní věta redakce.

inzerce

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

Advokátní úschova

Přijme-li advokát do „úschovy“ peníze klienta, tedy spravuje jeho majetek, případně část majetku účelově vymezenou, nestává se tím dlužníkem osoby, které má podle ujednání s klientem peníze vydat. Tato osoba není účastníkem právního vztahu advokáta a jeho klienta. Výjimku představuje tzv. svěrečnická smlouva (inominátní kontrakt ve smyslu § 51 o. z.), kterou uzavírají s advokátem všechny strany závazkového právního vztahu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 10. 2011, č. j. 33 Cdo 3077/2010

Odůvodnění:

V záhlaví označeným rozhodnutím krajský soud změnil ve věci samé rozsudek Okresního soudu ve Vsetíně ze dne 7. 9. 2009, č. j. 9 C 43/2008-189, tak, že žalovanému uložil zaplatit žalobci 2 000 000 Kč s úroky z prodlení za dobu od 31. 10. 2006 do zaplacení ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou v každém kalendářním pololetí a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, zvýšené o 7 procentních bodů, do tří dnů od právní moci rozsudku; žalobci přiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud převzal skutkový stav zjištěný v řízení před soudem prvního stupně a uzavřel, že složením částky 14 000 000 Kč do „úschovy“ JUDr. E. P., advokátky, se žalovaný povinnosti zaplatit žalobci kupní cenu podle § 588 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obč. zák.“), nezprostil; účastníci totiž nesjednali se zmíněnou advokátkou svěrečnickou smlouvu, takže přijetím peněz do její „úschovy“ vznikl právní vztah jen mezi advokátkou a žalovaným. Rozvazovací podmínku pro případ, že kupní cenu žalovaný zcela nezaplatí (bod VI. smlouvy), označil odvolací soud za neurčitou (proto neplatnou podle § 37 odst. 1 obč. zák.) a obranou žalovaného, který tvrdil, že předmět koupě byl vadný, se nezabýval.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním, jímž – podle obsahu – uplatnil dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Za vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, pokládá chybu odůvodnění, v jehož textu odvolací soud uvedl, že „*odvolání žalovaného důvodné není*“, když odvolatelem byl žalobce, nepřezkoumatelnost rozsudku (ovšem bez jakéhokoliv bližšího zdůvodnění) a neprovedení důkazů, které měly prokázat, že žalobce byl klientem JUDr. E. P. Nesprávně posoudil odvolací soud podle dovolatele otázku pasivní věcné legitimace. Žalovaný splnil povinnost kupujícího způsobem předpokládaným v bodě III. smlouvy, tj. zaplatil kupní cenu složením částky 14 000 000 Kč dne 1. 3. 2006 do advokátní „úschovy“ (k rukám třetí osoby). Povinnost převést kupní cenu po předložení výpisu z katastru nemovitostí již zatěžovala JUDr. E. P., s níž žalobce (prodávající) a žalovaný (kupující) sjednali svěrečnickou smlouvu o způsobu placení kupní ceny. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce se ve vyjádření ztotožnil se skutkovými i právními závěry odvolacího soudu a navrhl, aby dovolání bylo pro zjevnou bezdůvodnost odmítnuto, případně zamítnuto.

Dovolání – přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. – důvodné není.

Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečností), jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.], i když nebyly v dovolání vycity; jinak je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.).

Vadami, které žalovaný výslovně namítl, řízení před soudy obou stupňů netrpí, resp. nejde o takové vady, které mají za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Označení žalovaného za odvolatele v odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu je opravitelné postupem podle § 164 o. s. ř. (z odůvodnění ostatně jednoznačně vyplývá, že účastníkem, který napadl rozsudek odvolacího soudu, je žalobce), námitka nepřezkoumatelnosti je – jak již bylo výše řečeno – nekonkrétní (odůvodnění napadeného rozsudku splňuje požadavky § 157 odst. 2 ve spojení s § 211 o. s. ř.) a z pohledu § 120 odst. 1, věty druhé, ve spojení s § 211 o. s. ř. neobstojí ani výtky neprovedení navržených důkazů (zde navíc takových, které s ohledem na právní posouzení věci byly nepodstatné). Protože řízení před soudy nižších stupňů není postiženo ani jinými – žalovaným nezmiňnými – vadami, je úspěšnost dovolání závislá již jen na posouzení právního závěru odvolacího soudu, podle něhož je žalovaný ve sporu věcně legitimován.

Právní posouzení je ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 588 obč. zák. vznikne z kupní smlouvy prodávajícímu povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj prodávajícímu dohodnutou cenu.

Skutkový stav, z něhož vyšel odvolací soud, je následující. Smlouvou z 1. 3. 2006 žalobce prodal žalovanému specifikované nemovitosti včetně zařízení (movitých věcí) za sjednanou cenu 14 000 000 Kč (právní účinky vkladu vlastnického práva nastaly 1. 3. 2006). Podle bodu III. smlouvy zaplatil žalovaný (kupující) kupní cenu do advokátní úschovy JUDr. E. P., která se zavázala „*kupní cenu převést prodávajícímu ... do patnácti pracovních dnů od té doby, kdy jí jedna ze stran ... předloží list vlastnictví, na kterém v části A bude vyznačen jako vlastník kupující*“. Obě smluvní strany vyslovily souhlas s „*takto uhrazenou kupní cenou*“. Pod textem smlouvy a podpisy prodávajícího a kupujícího je uvedeno: „*Tato kupní smlouva byla sepsána v advokátní kanceláři JUDr. E. P., advokátky, pracoviště Hradec Králové, která současně prohlašuje, že účastníci této smlouvy, jejichž totožnost zjistila a ověřila zákonným způsobem, tuto smlouvu před ní osobně podepsali*“. Podle protokolu z 1. 3. 2006 vložil žalovaný (zájemce o koupi nemovitostí) do úschovy JUDr. E. P. 14 000 000 Kč. Dohodli se na tom, že uvedená částka zůstane v úschově do předložení (kteroukoli stranou kupní smlouvy) výpisu z listu vlastnictví,

v němž bude žalovaný zapsán jako vlastník, že po předložení výpisu „bude ... kupní cena poukázána na účet prodávajícího ... ve lhůtě 15 pracovních dnů“ s tím, že advokátka nevydá kupní cenu v žádném jiném případě, než jak je uvedeno výše. Závěrem protokolu žalovaný a JUDr. E. P. sjednali, že „podmínky lze měnit pouze souhlasně na základě dohody obou účastníků a zejména žádný z účastníků není oprávněn sám žádat, kromě případů stanovených podmínkami úschovy sjednanými dnešního dne, vydání peněz z úschovy.“ Protokol je podepsán advokátkou a žalovaným. Dopisem datovaným 21. 9. 2006, který JUDr. E. P. obdržela 9. 10. 2006, požádal žalobce o převedení kupní ceny na svůj účet, dokládaje výpisem z katastru nemovitostí, že žalovaný byl zapsán jako vlastník předmětů kupní smlouvy. Dne 13. 10. 2006 se žalovaný dohodl s JUDr. E. P., že ve prospěch žalobce uvolní z úschovy jen 7 000 000 Kč, kdežto zbylých 7 000 000 Kč advokátka složí podle pokynu žalovaného na zvláštní depozitní účet A. R., advokáta; tím se vypořádaly vztahy mezi žalovaným a JUDr. E. P. co se úschovy peněz týče. To, že – vyjma zmíněných 7 000 000 Kč obdržel žalobce na kupní cenu dalších 5 000 000 Kč, nebylo mezi účastníky sporné.

Není pochyb o tom, že při splnění podmínek stanovených v § 568 obč. zák. může dlužník splnit svůj závazek jednostranným (solučním) úkonem, jimž je uložení předmětu plnění do úřední úschovy (srov. § 185a a násl. o. s. ř.). Na rozdíl od soudní úschovy a jejich účinků je přijetí předmětu závazku (peněz) advokátem v rámci jeho činnosti podle § 56 a § 56a zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 85/1996 Sb.“), výrazem správy cizího majetku, která se děje na základě smlouvy s klientem. Přijme-li advokát do „úschovy“ peníze klienta, tedy spravuje-li jeho majetek, případně část majetku účelově vymezenou, nestává se tím dlužníkem osoby, které má podle ujednání s klientem peníze vydat; tato osoba totiž není účastníkem právního vztahu advokáta a jeho klienta. Výjimku představuje tzv. svěřenecká smlouva (inominátní kontrakt ve smyslu § 51 obč. zák.), kterou – jak správně dovodily soudy obou stupňů

– uzavírají s advokátem všechny strany závazkového právního vztahu (srov. *mutatis mutandis* rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2003, sp. zn. 20 Cdo 1981/2002, uveřejněné v časopise Soudní judikatura 3/2004 pod číslem 63, a ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 29 Odo 399/2003).

Názor dovolatele, že svěřenecký právní vztah vznikl tím, že kupní smlouvu sepsala s prodávajícím a kupujícím JUDr. E. P., která v bodě III. smlouvy způsob úhrady kupní ceny ve výši 14 000 000 Kč vázala – ve shodě s tím, co sjednala s žalovaným – na předložení průkazu vkladu vlastnického práva ve prospěch kupujícího, není správný. Z listin datovaných 1. 3. 2006 a 13. 10. 2006 se podává, že dohoda advokátky a žalovaného, k níž žalobce nepřistoupil, zahrnuje pouze pokyny, jimiž žalovaný vázal dispozici s penězi představujícími sjednanou kupní cenu; to, že šlo o vztah pouze mezi advokátkou a žalovaným, vyplývá jednoznačně z listiny datované 13. 10. 2006, jíž byla správa částky složené do „úschovy“ advokátce (bez účasti žalobce) vypořádána.

Závěr odvolacího soudu, že se žalovaný nezprostil povinnosti zaplatit kupní cenu (její část) složením peněz do „úschovy“, je tudíž správný a Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).

O nákladech dovolacího řízení dovolací soud rozhodl podle § 243b odst. 5 věty první, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci náklady, které mu v dovolacím řízení vznikly; tyto náklady sestávají z odměny advokáta v částce 38 650 Kč (§ 1 odst. 1, § 2, § 3 odst. 1, § 3 odst. 3, § 10 odst. 3 a § 18 odst. 1 vyhlášky č. 484/2000 Sb., v platném znění), z paušální částky náhrad hotových výdajů 300 Kč (§ 13 odst. 1 a 3 vyhlášky č. 177/199 Sb., v platném znění) s připočtením částky 7790 Kč odpovídající dani z přidané hodnoty, kterou je advokát povinen z těchto částek odvést podle zákona č. 235/2004 Sb. (§ 137 odst. 3, § 151 odst. 2 o. s. ř.).

❖ Rozhodnutí zaslal JUDr. JAN MIKŠ, advokát v Praze.

❖ Právní věta redakce.

Krádež – subjektivní stránka

Úmysl prisvojit si cizí věc musí mít pachatel již v době, kdy se jí zmocnil. Pokud by chtěl s cizí věcí disponovat jen po přechodnou dobu, a poté umožnit vlastníkovu, aby se ujal výkonu svých vlastnických práv, mohlo by se podle okolností jednat o neoprávněné užívání cizí věci.

V případě, kdy se obviněný zmocní cizí věci, aby dosáhl vrácení věci vlastníkovi a vykonává jakési quasi-zadržovací právo, je třeba posuzovat použití trestního práva velmi zdrženlivě z hlediska zásady subsidiarity trestní represe a použití trestního práva jako prostředku ultima ratio.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 9. 2011, č. j. 3 Tdo 579/2011

Odůvodnění:

V rámci odsuzující části rozsudku Okresního soudu Brno -venkov ze dne 29. 1. 2010, sp. zn. 12 T 110/2007, byl obviněný J. K. (bod I/ výroku) uznán vinným přečinem krádeže podle „§ 205 odst. 1 trestního zákoníku“ (tj. zákona č. 40/2009 Sb., účinného od 1. 1. 2010, dále jen „tr. zákoník“) na tom skutkovém základě, že „v přesně nezjištěné době od 1. 2. 2005 do 5. 6. 2006 v obci Ú., okr. B., odcizil z rodinného domu na ul. N., kde měl do 9. 5. 2006 trvalý pobyt, věci ve výlučném vlastnictví poškozené Z. K., a to koženou sedací soupravu černé barvy, kombinovanou chladničku s mrazničkou zn. Indesit, černý konferenční stůl, 4 nerezové židle s černým a vínovým čalouněním, přičemž neudržováním domu způsobil v domě výskyt plísně, odkryl elektrickou instalaci bojleru, demontoval kryt plynového ohříváče a svým jednáním způsobil poškozené Z. K. škodu odcizením ve výši 29.250 Kč.“ Za tento přečin a dále za sbíhající se trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213

odst. 1 trestního zákona [tj. zákona č. 140/1961 Sb., účinného do 31. 12. 2009 (dále jen „tr. zák.“)], kterým byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 19. 8. 2009, sp. zn. 2 T 69/2009, ve znění usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 10. 2009, sp. zn. 7 To 385/2009, byl obviněn podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku, za současného zrušení pravomocného výroku o trestu z posledně citovaného rozsudku Okresního soudu Brno-venkov, odsouzen k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtrnácti měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let. Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku soud obviněnému uložil povinnost nahradit ve zkušební době podmíněného odsouzení podle svých sil škodu, kterou trestnou činností způsobil. Výrokem podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu zároveň uložil povinnost nahradit poškozené Z. K. škodu ve výši 29 250 Kč.

O odvolání obviněného proti výroku o vině a trestu a odvolání poškozené do výroku o náhradě škody předmětného rozsudku rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 3 To 468/2010, jímž podle § 258 odst. 1 písm. b), f), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek v celé odsuzující části. Za podmínek podle § 259 odst. 3 tr. ř. poté nově rozhodl tak, že obviněného na *témže* skutkovém základě jako soud prvního stupně uznal vinným přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Za tento přečin a sbíhající se trestný čin zanedbání povinné výživy podle § 213 odst. 1 tr. zák., kterým byl obviněný uznán vinným rozsudkem Okresního soudu Brno-venkov ze dne 19. 8. 2009, sp. zn. 2 T 69/2009, ve znění usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 22. 10. 2009, sp. zn. 7 To 385/2009, obviněného podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 2 tr. zákoníku, za současného zrušení pravomocného výroku o trestu z posledně citovaného rozsudku Okresního soudu Brno-venkov, odsoudil k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtrnácti měsíců, jehož výkon mu podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání tří let. Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku mu zároveň uložil povinnost nahradit podle svých sil ve zkušební době podmíněného odsouzení škodu, kterou trestnou činností způsobil. O uplatněném nároku poškozené Z. K. bylo rozhodnuto tak, že obviněnému se podle § 228 odst. 1 tr. ř. ukládá povinnost nahradit jmenované škodu ve výši 29 250 Kč. Se zbytkem nároku na náhradu škody pak byla poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Rozsudek odvolacího soudu nabyl právní moci dne 27. 10. 2010 [§ 139 odst. 1 písm. a) tr. ř.].

Shora citovaný rozsudek odvolacího soudu napadl obviněný J. K. následně *dovoláním*, které zároveň směřovalo i proti odsuzující části rozsudku soudu prvního stupně. Uplatněným dovolacím důvodem byl důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

V odůvodnění tohoto *mimořádného* opravného prostředku dovolatel namítl, že již rozhodnutí soudu prvního stupně bylo v odsuzující části stíženo vadami podřaditelnými pod zvolený dovolací důvod. Odvolací soud přesto v plném rozsahu navázal na chybnou aplikaci hmotného práva a vadně právní závěry soudu prvního stupně posléze přejal do svého rozhod-

nutí. Podle dovolatele soud prvního stupně sice provedl ve věci velmi rozsáhlé dokazování, avšak skutkový stav věci vadně vyhodnotil a v důsledku toho i nesprávně právně posoudil. Odvolací soud se v rámci svého rozhodování omezil pouze na obecné konstatování o správnosti učiněných závěrů, aniž by se blíže zabýval argumentací obsaženou v řádném opravném prostředku. Dovolatel je přesvědčen, že v jeho případě nebylo dostatečně prokázáno především naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty přečinu krádeže. Zdůraznil, že přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku je přečinem úmyslným a že v každém konkrétním případě musí být jednoznačně zjištěn úmysl pachatele přisvojit si cizí věc. V uvedené souvislosti citoval skutkový závěr soudu prvního stupně, podle kterého na počátku neměl v úmyslu trvale odebrat věci z dispozice poškozené, avšak poté, co ho poškozená uvědomila o tom, že důvod, pro který věci zadržoval, je bezpředmětný, bylo na něm, aby věci vrátil. Na tomto základě pak soud vytvořil hypotetickou právní konstrukci o jakémsi následném či pozdějším „donaplnění“ skutkové podstaty přečinu krádeže ve všech obligatorních znacích, tzn. včetně úmyslného zavinění. To je však podle dovolatele v rozporu se zásadou *nullum crimen sine lege*. Dovolatel současně poukázal i na časové vymezení skutku v tzv. skutkové větě výroku rozsudku soudu prvního stupně. Skutek, který mu je kladen za vinu, byl vymezen obdobím od 1. 2. 2005 do 5. 6. 2006, avšak k naplnění subjektivní stránky skutkové podstaty přečinu krádeže mělo podle soudu dojít až v roce 2007, tedy v době, co proběhla korespondence s poškozenou a nebylo mezi nimi dosaženo dohody o vzájemném vrácení věci. Dovolatel opětovně zdůraznil, že zavinění jako vnitřní vztah člověka k určitým skutečnostem, jež zakládají trestný čin, musí být dáno již v době činu, a uzavřel, že předmětný skutek není trestným činem (přečinem), protože zde absentuje subjektivní stránka skutkové podstaty.

S ohledem na výše uvedené důvody obviněný v závěru dovolání navrhl, *aby Nejvyšší soud České republiky vydal ve smyslu ustanovení § 265k odst. 1 tr. ř. usnesení, kterým z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zruší pravomocný rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 3 To 468/2010, a výrok ad I) rozsudku Okresního soudu Brno-venkov ze dne 29. 1. 2010, sp. zn. 12 T 110/2007, a v souladu s ustanovením § 265m tr. ř. sám rozhodne tak, že ho zproští obžaloby; případně ve smyslu ustanovení § 265l odst. 1 tr. ř. přikáže věcně a místně příslušnému orgánu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.*

K podanému dovolání se v souladu s ustanovením § 265h odst. 2 tr. ř. písemně vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), podle něhož jsou námitky uplatněné obviněným z hlediska důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. nejen právně relevantní, ale i důvodné. Poukázal na to, že po subjektivní stránce se u přečinu krádeže vyžaduje úmysl, který musí zahrnovat všechny znaky objektivní stránky trestného činu, tedy i přisvojení si věci. Pachatel proto musí jednat v úmyslu trvale vyloučit poškozeného z dispozice s odcizenou věcí. Úmysl přisvojit si věc přitom musí mít pachatel již v době, kdy se jí zmocňuje; jestliže se pachatel zmocní cizí věci bez tohoto úmyslu, může se podle okolností jednat o jiný trestný čin, např. o trestný

čin neoprávněného užívání cizí věci podle § 207 tr. zákoníku. S přihlédnutím k tomu, že normy trestního práva hmotného není na místě vykládat rozšiřujícím způsobem, nebude podle názoru státního zástupce subjektivní stránka přečinu krádeže naplněna tam, kde se pachatel zmocní cizí věci s jiným úmyslem, než si ji присвоjit a teprve následně pojme úmysl si ji trvale ponechat nebo s ní naložit jiným způsobem trvale vylučujícím vlastníka z dispozice s ní. (Jde o situaci do jisté míry obdobnou případu, kdy dlužník až dodatečně pojme úmysl vypůjčené peníze věřiteli nevrátit, přičemž takovýmto jednáním nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu podvodu.) Dovolatel lze přisvědčit v názoru, že podle trestního zákoníku nepřichází v úvahu nějaké dodatečné naplnění subjektivní stránky přečinu krádeže podle § 205 tr. zákoníku. Skutek v podobě vymezené v tzv. skutkové větě napadeného rozsudku, v souvislosti s jeho rozvedením v odůvodnění obou soudních rozhodnutí, pak podle státního zástupce všechny znaky souzeného přečinu nenaplnuje.

Pro úplnost státní zástupce doplnil, že i kdyby bylo vycházeno z konstrukce, podle které byl přečin krádeže obviněným dokonán až poté, kdy věci nevrátil poškozené, ačkoli byl informován o absenci podmínek pro výkon zadržovacího práva, musel by takovýto závěr najít odraz především v jiném znění tzv. skutkové větě výroku rozsudku, zejména pokud se týká vymezení doby spáchání skutku. Ve skutkové větě jsou kromě toho nadbytečně uvedeny údaje týkající se poškození zařízení domu, když pro přečin poškození cizí věci podle § 228 tr. zákoníku dovolatel uznán vinným nebyl a s odcizením věci tato poškození (plíseň, zásahy do spotřebičů) zřejmě ani skutkově nesouvisela.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem uzavřel státní zástupce své vyjádření návrhem, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 3 To 468/2010, a aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. uvedenému soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Současně navrhl, aby Nejvyšší soud v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. učinil navrhované rozhodnutí v neveřejném zasedání. S rozhodnutím věci v neveřejném zasedání pak vyjádřil souhlas i pro případ jakéhokoli jiného než výše navrhovaného rozhodnutí [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

Obviněný J. K. je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká. Dovolání bylo podáno v zákonné dvouměsíční dovolací lhůtě (§ 265e odst. 1 tr. ř.), prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 věta první tr. ř.) a současně splňuje formální a obsahové náležitosti předpokládané v ustanovení § 265f odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) dále zkoumal, zda v předmetné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a tr. ř. Shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.

Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní důvody, o které obviněný dovolání opírá, lze podřadit pod dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1

písm. g) tr. ř., na který je v dovolání odkazováno. Toto zjištění má zásadní význam z hlediska splnění podmínek pro provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (srov. § 265i odst. 1, odst. 3 tr. ř.).

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulaci zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. To znamená, že s poukazem na uvedený dovolací důvod se není možné domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Na podkladě tohoto dovolacího důvodu proto nelze hodnotit správnost a úplnost skutkového stavu ve smyslu § 2 odst. 5, odst. 6 tr. ř. Případy, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy nutno odlišovat od případů, kdy je rozhodnutí založeno na nesprávném skutkovém zjištění. Dovolací soud přitom musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení, a je povinen zjistit, zda právní posouzení skutku je či není v souladu se způsobem jednání předpokládaným v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

S přihlédnutím k obsahu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak jej Nejvyšší soud vyložil shora, je zřejmé, že dovolání obviněného J. K. bylo podáno *právně relevantně*. Poněvadž Nejvyšší soud zároveň neshledal žádný z důvodů pro odmítnutí dovolání, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno, a to v rozsahu a z důvodů, jež byly v dovolání uvedeny, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a dospěl k následujícím závěrům:

V obecné rovině je nejprve nutno uvést, že trestný čin (přečin) krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku *je dokonán zmocněním se cizí věci s úmyslem присвоjit si ji*, dojde-li na cizím majetku ke způsobení škody nikoliv nepatrné (srov. § 138 odst. 1 tr. zákoníku). Pachatel se věci zmocnil, jestliže si vytvořil možnost volně s ní nakládat s vyloučením faktické moci osoby, která nad ní má moc a které se tato moc odnímá. Přisvojením cizí věci se rozumí uskutečnění záměru pachatele *trvale* s věcí disponovat, tedy vyloučit dosavadního vlastníka z držení, užívání a nakládání s věcí. Jak zmocnění se, tak присвоjení si cizí věci, včetně způsobení škody na cizím majetku musí být cílem pachatele. Po subjektivní stránce se tedy vyžaduje jeho úmysl (§ 15 tr. zákoníku), který musí zahrnovat všechny znaky objektivní stránky skutkové podstaty (jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem). Úmysl присвоjit si cizí věc musí mít pachatel krádeže již *v době, kdy se jí zmocnil*. Pokud by chtěl s cizí věcí *disponovat jen po přechodnou dobu*, a poté umožnit vlastníkovu nebo oprávněnému držiteli, aby se opětovně ujal výkonu svých práv, mohlo by se – podle okolností – případně jednat o trestný čin (pře-

čin) neoprávněného užívání cizí věci podle § 207 tr. zákoníku.

V předmětné trestní věci soud prvního stupně dospěl ke skutkovému závěru, že „obžalovaný na počátku neměl v úmyslu trvale odebrat uvedené věci z dispozice poškozené, avšak poté, co jej poškozená uvědomila o tom, že důvod, pro který věci zadržoval, je bezpředmětný, kdy některé věci, které žádal vydat, již měl, nebo již neexistovaly nebo byly poškozeny, bylo na obžalovaném, aby věci poškozené vrátil.“ Na tomto základě pak soud dovodil právní závěr, že obviněný „trvale znemožnil dispozici poškozené s předmětnými věcmi a tedy že se tak v úmyslu přímém dopouští přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 trestního zákoníku“ (viz str. 7 rozsudku).

Podle tzv. skutkové věty výroku rozsudku obou soudů měl obviněný (dovatel) inkriminované věci „odcizit“ v době od 1. 2. 2005 do 5. 6. 2006. Z odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně ovšem vyplývá, že jeho úmysl trvale vyloučit poškozenou z práva disponovat s předmětnými věcmi vznikl až podstatně později [konkrétně v době, kdy inkriminované věci již měl po určitou dobu ve faktické dispozici; přesněji až poté, co byl poškozenou (v r. 2007) – k písemné výzvě na vrácení jeho vlastních věcí – zpraven o tom, že některé z nich mu již nemůže vrátit z důvodu jejich zničení či z toho důvodu, že je již nemá v držení.] To by ovšem znamenalo, že v době, kdy se měl zmocnit věcí ve vylučném vlastnictví poškozené, které byly ve vztahu k němu věcmi cizími, dovoatel ještě nejednal v úmyslu „přisvojit si je“ ve smyslu ustanovení § 205 odst. 1 písm. a) tr. ř. *Za popsanych okolností pak nelze přehlédnout ani občanskoprávní rozměr celé věci, kdy obviněný (dovatel) s údajným cílem dosáhnout vrácení svých vlastních věcí vykonával k osobnímu majetku poškozené jakési „quasi-zadržovací“ právo. K použití trestního práva jako prostředku ultima ratio mělo být za daných okolností proto přistupováno velmi zdrženlivě (srov. též ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku).*

Odvolací soud ve svém rozhodnutí následujícím po zrušení rozsudku soudu prvního stupně navázal nejen na skutková zjištění učiněná soudem prvního stupně, ale především také na jeho pochybnost vzbuzující právní závěry (viz výše), když de facto odstranil jen formální pochybení týkající se použité právní kvalifikace skutku, který byl původně označen pouze jako přečin krádeže podle „§ 205 odst. 1“ tr. zákoníku namísto § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

Se zřetelem k výše uvedeným skutečnostem má Nejvyšší soud za to, že v posuzovaném případě *nelze dospět k jinému závěru, než že skutek v podobě formulované v tzv. skutkové větě výroku o vině z rozsudku obou soudů (a podrobněji rozvedený především v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně), nenaplnuje všechny zákonné znaky skutkové podstaty přečinu krádeže, neboť nebylo spolehlivě a bez pochybností zjištěno, že dovoatel v době páchaní činu (tj. podle výroku rozsudku od 1. 2. 2005 do 5. 6. 2006), kdy se měl věci poškozené zmocnit (či přesněji svévolně je zadržovat), jednal též v úmyslu (§ 15 tr. zákoníku) tyto věci si „přisvojit“. Protože skutková zjištění soudů zjevně nedovolují spolehlivý hmotněprávní závěr, že se dovoatel vůči poškozené Z. K. dopustil přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, nebylo použití této právní kvalifikace v posuzovaném případě na místě.*

To znamená, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu i jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně spočívá

jí – v dovolatelem vytýkaném směru – na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Nejvyšší soud proto z podnětu důvodně podaného dovolání obviněného J. K. zrušil podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 3 To 468/2010, a zároveň zrušil i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu Brno-venkov ze dne 29. 1. 2010, sp. zn. 12 T 110/2007, a to ve výroku pod bodem I), jímž byl obviněný (dovatel) uznán vinným přečinem krádeže podle „§ 205 odst. 1 trestního zákoníku“, ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody. Podle § 265k odst. 2 věta druhá tr. ř. zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí (tj. na zrušený rozsudek odvolacího soudu a zrušené části rozsudku soudu prvního stupně) obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Okresnímu soudu Brno-venkov přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Toto své rozhodnutí učinil podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání, neboť zjištěné vady zároveň nebylo možno odstranit v zasedání veřejném.

Věc se tak vrací do stadia řízení před soudem prvního stupně. To znamená, že Okresní soud Brno-venkov se jí v rozsahu zrušení bude muset znovu zabývat, přičemž v novém řízení *bude povinen postupovat v souladu s právním názorem, který k projednávaným právním otázkám ve svém rozhodnutí vyslovil Nejvyšší soud (§ 265s odst. 1 tr. ř.).* Jde především o to, aby provedené důkazy znovu vyhodnotil v souladu s jejich obsahem a učiněná skutková zjištění řádně promítl do svého nového rozhodnutí, tzn. podrobně v něm vyjádřil genezi počinání obviněného ve vztahu k věcem poškozené Z. K. *Poté se bude muset znovu zabývat právním posouzením předmětného skutku, a to i z hlediska jiné v úvahu přicházející právní kvalifikace a taktéž z hlediska zásady subsidiarity trestní represe upravené v ustanovení § 12 odst. 2 tr. zákoníku.*

- ❖ Rozhodnutí zaslala Mgr. SIMONA ZUKALOVÁ, Advokátní kancelář Bartončík a Bartončík v Praze.
- ❖ Právní věta redakce.

TRESTNÍ PŘEDPISY 2012

rozsáhlé změny trestního řádu a trestního zákoníku
nový zákon o trestní odpovědnosti právnických osob

www.sagit.cz

Sagit

inzerce

Jednou větou

Rozhodnutí soudu ve věci samé bez výsledku účastníka nelze považovat za postup, kterým byla odňata účastníkovi možnost jednat před soudem, když účastník má k dispozici jiné procesní prostředky jak realizovat svá procesní práva. Výslech účastníka je jenom jedním z řady důkazních prostředků, jimiž soud zjišťuje skutečný stav věci. Výslech účastníka neslouží a nemůže sloužit k realizaci procesních práv účastníka.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2011, č. j. 32 Cdo 4892/2010
Soudní rozhledy, sešit č. 102/2011, rozhodnutí č. 106

Okolnost, že obviněný byl doposud potrestán toliko sankcemi nespojenými s přímým výkonem odnětí svobody, není sama o sobě pro hodnocení možností jeho nápravy určující a rozhodující a v žádném případě nevylučuje závěr, že možnost nápravy obviněného je obzvláště ztížena (při úvaze o uložení výjimečného trestu).

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 2010, č. j. 6 Tdo 9762010
Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR, sešit č. 8/2011, rozhodnutí č. 46

Bylo-li manželství pravomocně rozvedeno podle § 24a zák. o rodině, ač nebyla uzavřena smlouva o vypořádání vzájemných majetkových vztahů, lze k vydobytí závazku, který vznikl za trvání manželství jen bývalému manželovi (povinnému), naříditi exekuci (výkon rozhodnutí) i na majetek patřící do zaniklého společného jmění, které v době zahájení řízení o výkon (vydáním exekučního příkazu) nebylo vypořádáno. Druhému manželovi tudíž nesvědčí ve smyslu § 267 odst. 1 o. s. ř. právo k majetku, které nepřipouští exekuci.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 2610/2009
Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR, sešit č. 8/2011, rozhodnutí č. 100

Výkonem práva kritiky nedojde k neoprávněnému zásahu do osobnosti fyzické osoby jedině v případě, že jde o kritiku právem přípustnou, resp. oprávněnou. Ta předpokládá, že při ní nejsou překročeny meze věcné a konkrétní kritiky a současně to, že je taková kritika přiměřená i co do obsahu, formy i místa, tedy, že nevybočuje z mezí nutných k dosažení sledovaného a zároveň uznaného cíle.

O věcnou kritiku nejde, vychází-li z nepravdivých podkladů a dovozuje-li z těchto nepravdivých podkladů vlastní hodnotící úsudky znevažujícího charakteru.

Při hodnocení míry a dopadů předmětného zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzické osoby je třeba vycházet z objektivního principu, kdy zásahem by se takto cítil dotčeným na cti a vážnosti každý, kdo by se nacházel na místě této osoby.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 11. 2010, sp. zn. 30 Cdo 5161/2008
Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR, sešit č. 8/2011, rozhodnutí č. 101

Právo ze směnky přiznané pravomocným rozhodnutím soudu se promlčí v desetileté promlčecí lhůtě podle § 110 odst. 1 obč. zák., a to i v případě, že směnka zajišťovala obchodněprávní vztah.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. 12. 2010, sp. zn. 20 Cdo 436/2009
Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR, sešit č. 8/2011, rozhodnutí č. 103

Konkurenční doložka obsažená v mandátní smlouvě nesmí být nepřiměřená, nesmí omezovat činnost zavázaného konkurenční doložkou více, než odpovídá pravidlům poctivého obchodního styku. V případě pochybností o přiměřenosti konkurenční doložky je dáno právo soudu takovou konkurenční doložku omezit, nebo prohlásit za absolutně neplatnou.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25. 2. 2011, č. j. 23 Cdo 4192/2008
Soudní rozhledy, sešit č. 10/11, rozhodnutí č. 111

K zachování lhůty k podání odvolání podle § 83 z. č. 500/2004 Sb., správního řádu, dojde, je-li poštovní zásilka, obsahující odvolání, adresovaná věcně a místně příslušnému správnímu orgánu, podána posledního dne lhůty držiteli poštovní licence nebo zvláštní poštovní licence. To platí i v případě, kdy odvolání postupuje věcně a místně příslušnému správnímu orgánu jiný (nepříslušný správní orgán), u kterého bylo odvolání (nesprávně) podáno a kterému povinnost postoupit takové odvolání ukládá právní předpis.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2010, sp. zn. 29 Cdo 1167/2009

Stálé odročování jednání soudů na žádost stran bez stanovení lhůt a povinností stranám může v důsledku znamenat nesprávný úřední postup, tedy nepřiměřenou délku řízení přičitatelnou státu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2011, č. j. 30 Cdo 5270/2009
Soudní judikatura, sešit 12/2011, rozhodnutí č. 169

Závěr o včasnosti přihlášky pohledávky podle § 173 odst. 1 a 4 insolvenčního zákona lze učinit jen tehdy, byla-li přihláška posledního dne lhůty stanovené insolvenčním soudem v rozhodnutí o úpadku odevzdána orgánu, který má povinnost písemnost doručit insolvenčnímu soudu.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2010, sen. zn. 29 NS ČR 2/2010
Soudní judikatura, sešit 12/2011, rozhodnutí č. 178

Narušením veřejného pořádku podle § 119 odst. 2 písm. b) zák. č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, může být jen takové jednání, které bude představovat skutečné, aktuální a dostatečně závažné ohrožení některého ze základních zájmů společnosti (viz čl. 27 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES). I v takovém případě je však nutné zohlednit individuální okolnosti života cizince a přihlídnout k jeho celkové životní situaci.

Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2011, č. j. 3 As 4/2010
Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, sešit 11/2011, rozhodnutí č. 2420

Michal Králík:

Uplatňování nároků z věcných práv a rozhodování o nich (vybrané procesněprávní a hmotněprávní souvislosti)

Leges, s. r. o., Praha 2011,
336 stran, 450 Kč.

V závěru loňského roku uvedlo nakladatelství Leges na trh novou publikaci osvědčeného autora Michala Králíka, zaměřenou na procesněprávní a hmotněprávní souvislosti uplatňování nároků z věcných práv. Jak připomíná sám tvůrce v předmluvě, práce má cíl veskrze praktický a v souladu s tím vychází ze závěrů, k nimž dospěla soudní praxe, a snaží se je převést do čtenářsky uchopitelné podoby. Přístup soudní praxe je tedy upřednostněn před výklady teoretickými a doktrinálními. Úmyslem autora přitom nebylo sestavit monografii komplexně analyzující celou oblast věcných práv z hmotněprávní stránky, ale sepsat praktickou příručku, věnovanou zejména těm aspektům věcných práv, které advokátské či soudcovské praxi činí potíže; důraz je kladen především na procesní stránku věci, samozřejmě v návaznosti na zkoumanou hmotněprávní problematiku.

Výsledná podoba práce těmto cílům skutečně odpovídá.

Pomineme-li úvod, je práce rozvržena do sedmi kapitol. Nejprve se zabývá obecnými procesními otázkami týkajícími se věcných práv, poté postupně dobrými mravy, právními normami s relativně neurčitou hypotézou v oblasti věcných práv, vybranými procesními aspekty peněžitých náhrad v oblasti věcných práv, hmotněprávními a procesními souvislostmi při ochraně vlastnického práva, společným jměním manželů a konečně řízením ve věcech podílového spoluvlastnictví. Jak vidno i z tohoto stručného přehledu obsahu, práce je pojata zcela originálně a nemá v tomto směru žádný předobraz v české odborné literatuře zabývající se problematikou věcných práv.

Témata, jimiž se autor v práci zabývá, lze skutečně považovat za ta, která činí či mohou činit v praxi výrazné problémy. V tom lze spatřovat značnou hodnotu práce. Čtenář se tak kupř. může dočíst o problematice právních norem s relativně neurčitou hypotézou – jež nikdy nebyla v české literatuře komplexně zpracována –, o ustanoveních věcněprávní části občanského zákoníku, v nichž lze takové normy nalézt, a především o procesních dopadech těchto ustanovení. Nejvýznamnějším a zároveň bytostně praktickým aspektem je závěr, že úvahu odvolacího soudu založenou na právní normě s relativně neurčitou hypotézou je dovolací soud oprávněn přezkoumávat jenom tehdy, je-li zjevně nepřiměřená, což je v práci ve vztahu k jednotlivým věcněprávním institutům vždy důkladně rozvedeno. Advokátovi, který je s tímto právním názorem obeznámen, by se pak jistě nemělo stávat, že by formuloval dovolací důvody nesprávně, tedy především že by namítal okolnosti, kterými není dovolací soud oprávněn se zabývat.

Obdobně prakticky užitečných informací je v práci celá řada, včetně kupř. doporučení, jak formulovat žalobní petit v reivindikační žalobě (viz s. 140 a násl.). Svě v práci naleznou nejen advokáti, ale samozřejmě i jiní představitelé právní praxe. V této souvislosti lze poukázat např. na výklad na s. 244 a násl., jenž ve své podstatě představuje návod pro soudce, jak postupovat při zadávání

znaleckých posudků v řízení o vypořádání společného jmění manželů, zejména v jaké procesní situaci lze zpracování posudku zadat, čím se může znalec zabývat, z jakého hlediska může soud znalecký posudek přezkoumávat, jak jej mohou zpochybnit účastníci, či jak jej má hodnotit soud.

Práce se díky své struktuře dívá na jeden institut často z řady různých pohledů. Tak kupř. výši náhrady za zřízení věcného břemene, tzv. práva nezbytné cesty, se recenzované dílo nezabývá jenom v kapitole věnované peněžitým náhradám (s. 113 a násl.), ale též v rámci rozboru právních norem s relativně neurčitou hypotézou (srov. s. 75). Tento způsob zpracování tak umožňuje čtenáři lépe vstřebat praktická úskalí, která jsou s instituty věcného práva spjata.

Po obsahové stránce je kniha orientována výrazně prakticky, jak ostatně bylo záměrem autora. Práce především velmi důkladně shrnuje rozhodovací praxi v oblasti věcných práv. Výklad vychází ze závěrů judikatury; každá kapitola je krom toho doplněna o přehled nejvýznamnějších právních vět. Samotný rozbor však v žádném případě nelze považovat za kompilát judikatorních závěrů. Autor, jenž je jakožto soudce Nejvyššího soudu zařazen do jeho tzv. vlastnického senátu, detailně zná současnou judikaturu, jakož i vývoj rozhodovací praxe v oblasti věcných práv. V práci tak nejen analyzuje a zobecňuje závěry rozhodovací praxe, či poukazuje na rozhodnutí, která jsou zásadní a popř. budou dále určovat směr, jímž se bude vývoj právních názorů zřejmě ubírat, ale upozorňuje rovněž na úskalí právních názorů vyslovených v dřívějších rozhodnutích, která se sice dodnes běžně v komentářové literatuře citují, avšak jejichž užitečnost je dnes již velmi pochybná (srov. např. výklad na s. 103 ohledně R 35/1994).

Chybí-li dosud k určitým právně významným otázkám z oblasti věcných práv judikatura, přichází autor s vlastními návrhy na jejich řešení. Srov. např. rozbor otázky vlivu právních závad vážnoucí na věci v podílovém spoluvlastnictví na stanovení přiměřené náhrady při zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví (s. 98-99),

či problematiky koncepce a způsobu určení náhrady za vypořádání stavby na cizím pozemku jejím příkázáním do vlastnictví vlastníka pozemku (s. 120). Posuzovaná kniha rovněž přináší nejen stručné informace o právní úpravě věcných práv v návrhu občanského zákoníku, ale místy též upozorňuje na možné interpretační problémy (např. s. 117). Těžiště díla však spočívá v současném právním stavu, a to krom jiného i proto, že spory z této úpravy plynoucí se budou v soudní praxi vyskytovat ještě řadu let poté, co budeme mít konečně právo brát se o vlastní štěstí autoritativně zákonodárcem potvrzeno v novém občanském zákoníku.

Ačkoliv Michal Králík mínil knihu zpracovat jako praktickou příručku, a takto ji také velmi zdařile sepsal, je skutečný význam práce daleko větší. Kniha přímo vybízí teorii, aby se začala – buď od samého počátku, nebo intenzivněji – zabývat kupř. problematikou právních norem s relativně neurčitou hypotézou a jejich procesními dopady, či otázkami souvisejícími s konstitutivními rozhodnutími: např. zda je udržitelný obecný závěr, dle něž námítka výkonu práva v rozporu s dobrými mravy nelze uplatnit, rozhoduje-li soud konstitutivně; zda jsou možné jiné způsoby vypořádání neoprávněné stavby než ty, které výslovně uvádí občanský zákoník; či zda je možné, aby rozsudek pro uznání – a tím spíše opírá-li se jenom o zcela kuriózní, nekonceptní a dle mého přesvědčení ústavně nekonformní fikci uznání nároku – mohl mít konstitutivní povahu. Témat k zamyšlení je ale mnohem více, a je velkým přínosem posuzované práce, že je nabízí.

Recenzovaná kniha je zdařilým praktickým dílem a záslužně zaplňuje citelnou mezeru v současné odborné literatuře. Zároveň ji lze považovat za natolik podnětnou, že přisoudit jí nálepkou pouhé praktické příručky by bylo hrubým podceněním jejich kvalit. Z tohoto pohledu lze knihu doporučit nejen advokátům, soudcům či jiným praktikům, ale každému, kdo se problematice věcných práv věnuje.

♣ JUDr. PETR LAVICKÝ, Ph.D.,
katedra občanského práva PF MU

Lukáš Páchl:

Insolvenční zákon s judikaturou

Wolters Kluwer ČR, a. s.,
Praha 2011, 484 stran, 648 Kč.

V málokteré oblasti práva je taková shánka po nové judikatuře jako v oblasti insolvenčního řízení. Rozsáhlá právní úprava, která patří mezi klíčové předpisy našeho právního řádu, vyvolává i několik let po nabytí účinnosti stále řadu otázek, jež judikatura soudů ještě zdaleka nestačila zodpovědět. Tím spíše přichází vhod publikace, která mapuje aktuální stav v oblasti insolvenční judikatury a nabízí přehled soudních rozhodnutí, která mají potenciál řadu těchto problémů řešit. Autorem publikace je Mgr. Lukáš Páchl, který se zabývá problematikou řešení úpadku v praxi již více než deset let a v současné době působí jako insolvenční správce.

Vzhledem k tomu, že není ještě dostatek judikatury Nejvyššího soudu, vychází autor především z judikatury vrchních soudů, doplněné v některých případech rozhodnutími Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, včetně odlišných stanovisek. Na rozdíl od jiných publikací nedoplňuje zákonná ustanovení konstruovanými právními větami, ale cituje konkrétní části odvodnění, která vykládají text zákona, a v řadě případů zachovává i významné

části vylíčení skutkového stavu. Citace však nejsou neúměrně dlouhé a odpovídají na konkrétní problémy, které se objevují při aplikaci jednotlivých ustanovení zákona.

Závěrečná část publikace přináší vybranou judikaturu k nařízení rady ES č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, a to zejména judikaturu Evropského soudního dvora.

Publikace vychází ze systematiky insolvenčního zákona a umožňuje tak rychlou orientaci v relevantní judikatuře k jednotlivým ustanovením, přičemž některá ustanovení zákona dosud nejsou judikatorním výkladem pokryta. Nejpočetnější judikatura je zatím zařazena k hlavě IV. první části zákona (Projednání úpadku a rozhodnutí o něm), a to zejména judikatura věnovaná zahájení insolvenčního řízení, náležitostem insolvenčního návrhu, účinkům zahájení insolvenčního řízení, roli předběžného správce a schůze věřitelů; a dále k hlavě V. první části zákona, týkající se věřitelů a uplatňování pohledávek.

Tato publikace je zatím jediná svého druhu v dané oblasti a je cennou pomůckou pro soudce, advokáty i insolvenčního správce. Vzhledem k tomu, že se do budoucna počítá s její pravidelnou aktualizací, věříme, že se stane společně s komentářem k insolvenčnímu zákonu pomůckou nezbytnou. Čtenáři zde najdou nejen judikatorní výklad ustanovení zákona, ale i cenné vodítko k vyhledání příslušné judikatury, která by podpořila jejich argumentaci. Řadu otázek jistě zodpoví i připravované druhé vydání komentáře k insolvenčnímu zákonu, které vydá nakladatelství Wolters Kluwer v průběhu tohoto roku.

♣ JUDr. VÁCLAV FIALA,
šéfredaktor právní oblasti nakladatelství
Wolters Kluwer ČR, a. s.

Tomasz J. Kotliński:

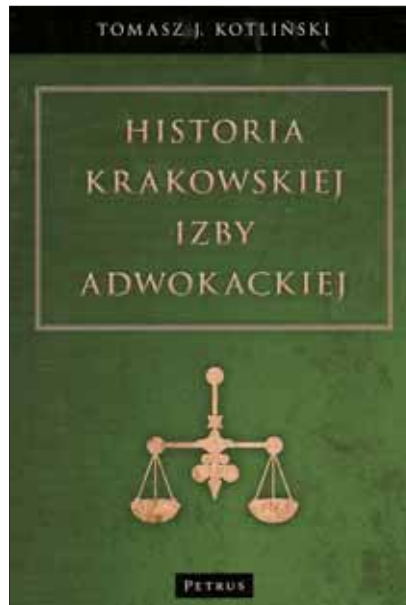
Historia krakowskiej izby adwokackiej

Petrus, Krakov 2011, 136 stran,
ISBN 978-83-7720-021-6.

Z oblasti regionálnych dejín advokácie krajín, susediacich s bývalou Českou a Slovenskou Federatívnou Republikou, ide v knižnej literatúre o ucelený pohľad na vývoj nášho povolania v haličskom regióne počas tzv. zlatého obdobia advokácie vymedzeného rokmi 1849 až 1939. Za aktuálnu možno vybranú tematiku pokladať i s ohľadom na to, že dejiny advokácie sú v súčasnosti predmetom obširného skúmania v Českej republike, na Slovensku i v Rakúsku, čím sa riešená problematika stáva významnou pre tisícky členov advokátkeho spoločenstva v strednej Európe.

Prvá časť knihy má názov **Organizácia Advokátskej komory v Krakove v rokoch 1868–1939**. Aj keď Provizórny advokátsky poriadok v Rakúskom cisárstve uzrel svetlo sveta už po Jari národov a porážke revolúcie v roku 1849, za skutočný prameň novodobej advokácie autor považuje až Advokátsky poriadok z roku 1868. Ako prvú advokátsku komoru v Rakúsku po páde feudalizmu autor zaznamenáva viedenskú pod predsedníctvom Eugena Megelde von Mühlfelda, pričom krakovská, založená v roku 1862, bola jednou z 8 pôsobiacich v Haličskom kráľovstve; v samotnom meste Krakov vykonávalo advokáciu v roku 1852 iba 8 advokátov! Samosprávu v advokácii tvorili valné zhromaždenie, výbor a rada komory. Z kárnych orgán nevynecháva T. J. Kotliński disciplinárnu radu a súd, kde menuje aj jednotlivých predsedov týchto orgánov.

V druhej časti monografie sa možno dočítať o **činnosti advokátskej rady** v období, kedy bola Halič súčasťou Kráľovstiev a krajín zastúpených na Ríšskej rade, resp. v Rakúskom cisárstve, teda v **rokoch 1868-1918** vrátane účasti krakovskej komory v Stálej delegácii rakúskych advokátskych komôr so sídlom vo Viedni. Aj v podmienkach cudzej nadvlády sa uskutočnil I. zjazd poľských advokátov v roku

1914 vo Lvove. Čitateľa určite zaujme podrobné venovanie sa tragédii krakovských a všeobecne haličských advokátov a advokátskych koncipientov v čase Prvej svetovej vojny, keď počas okupácie väčšiny Haliče vojskami Ruskej ríše (1914-15) kancelárie viacerých advokátov boli postupom frontu zničené a mnoho z nich bolo nútených ujsť pred cáorskými vojskami. Do konca roku 1914 svoje sídla opustilo až 350 advokátov z obvodu komory a do rakúsko-uhorskej armády bolo povolaných 150 advokátov i 135 advokátskych kandidátov. Keďže ruská armáda bola nebezpečne blízko aj Pevnosti Krakov, uvažovalo sa aj o presťahovaní sídla komory, vo Viedni dokonca vybavoval záležitosti advokátov krakovskej komory jej podpredseda J. Rosenblatt. V hlavnom meste podunajskej monarchie bola napokon pre advokátov založená pomocná pokladnica z iniciatívy ďalšieho haličského advokáta Seweryna Panetha, organizovaného ale v ľvovskej komore.

Predmetom tretej kapitoly knihy s názvom **Činnosť advokátskej rady v rokoch 1918-1932** je najmä snaha o unifikáciu právnej úpravy advokácie na území bývalého ruského, nemeckého (pruského) a rakúskeho (rakúsko-uhorského) záboru po znovuobnovení nezávislého Poľska v roku 1918. V nezávislom štáte sa uskutočnil už v roku 1919 II. zjazd poľských advokátov vo Varšave a v roku 1925 došlo aj k novelizácii právnej úpravy advokácie. V krakovskej advokátskej komore sa pre množstvo dostupnej

časopiseckej i knižnej literatúry mohla zriadiť i funkcia knihovníka. Na programe dňa bola aj nová tarifa, a to nielen pre zmenu zákonnej meny z korún na zloté, tzv. autonómna tarifa sa zaviedla v roku 1923. V roku 1932 dochádza aj k zmene v osobe najvyššieho predstaviteľa krakovskej advokátskej komory, ktorým sa stáva predseda Zväzu Poliakov – Židov J. Trammer.

Pod názvom **Činnosť advokátskej rady v rokoch 1932-1939** sa možno oboznámiť s pôsobením advokátov krakovskej komory počas najprudkejšieho nárastu jej členskej základne v beckovskom Poľsku. Schválenie novej unifikácejnej právnej úpravy advokácie prezidentom v roku 1932 (Rozporządzenie Prezydenta RP „Prawo o ustroju adwokatury“) a najmä parlamentom v roku 1938 (Ustawa „Prawo o ustroju adwokatury“) znamenalo úplné novum po viac než polstoročnej dobe platnosti rakúskeho zákona z roku 1868. V tomto období však aj v súvislosti s napätou medzinárodnopolitickou situáciou v Európe na aktuálnosti nabrala téma národnostného, resp. náboženského zloženia krakovskej advokátskej komory, keďže značnú časť jej predstaviteľov tvorili osoby izraelitského vierovyznania. V roku 1938 sa dokonca valné zhromaždenie Zväzu poľských advokátov domáhalo zvýšenia počtu Poliakov medzi advokátmi, z ktorých väčšina bola židovského pôvodu.

Predposlednou časťou monografie sú **Združenia spojené s Krakovskou advokátskou komorou**, kde autor spomína už od roku 1896 v Krakove existujúce Združenie advokátskych koncipientov (aplikantów adwokackich) so 120 riadnymi a 15 čestnými členmi v roku 1925, či Spolok advokátskych koncipientov obvodu Apelačného súdu v Krakove založený v roku 1938. Kandidátom advokácie sa dokonca podarilo zorganizovať I. zjazd advokátskych koncipientov z Malopoľska a Tešínskeho Sliezka v roku 1927 v Krakove a II. zjazd o rok neskôr vo Lvove. Aj advokáti z obvodu krakovskej advokátskej komory si obdobne ako koncipienti organizovali svoj spolkový život, už počas Rakúsko-Uhorska v roku 1905 vznikol v Krakove Advokátsky klub pod predsedníctvom Romana Jakubowského. Ján Jakubowski stál zase na čele v roku 1912 založeného Zväzu obrancov – Združenia advokátov a ad-

vokátskych koncipientov, ktorý slúžil na ochranu ich záujmov, keďže napríklad v prvom období priznávajú im haličskými súdmi boli o 40 % nižšie než v iných korunných krajinách Rakúska. V ďalšom haličskom meste Lvove bol zase v roku 1911 založený Zväz poľských advokátov, z ktorých počas existencie sanacionného režimu časť členov vstúpila do v roku 1933 vzniknutého Kruhu advokátov Poľskej republiky. Nakrátko navyše existoval Kruh advokátov Poliakov, vytvorený na ich odlišenie od židovských príslušníkov tohto právnického stavu. Z hľadiska sociálneho zabezpečenia nemožno nespomenúť v roku 1882 založené Haličské združenie zabezpečenia penzií vdovám a sirotám po advokátoch či v roku 1923 kreovanú Svojpomocnú pokladnicu advokátov a advokátskych koncipientov.

Záverečná kapitola knihy má názov **Advokáti krakovskej komory**, kde autor uvádza najskôr číselný nárast počtu jej členov, keď v roku 1870 ich mala iba 32, z toho 25 v Krakove. Do roku 1882 v sídle komory narástol počet kancelárií na 35, ale ešte o dva roky neskôr pripadal jeden advokát na 1535 obyvateľov mesta. Tento počet členov komory vzrástol v roku 1902 na 291 advokátov i 146 advokátskych koncipientov. V obnovenej II. Poľskej republike komora evidovala v roku 1923 už 682 advokátov a 211 koncipientov, rok pred vypuknutím Druhej svetovej vojny až 1466 advokátov spolu so 787 advokátskymi koncipientmi. Čo sa týka už vyššie spomenutého židovského elementu, počet advokátov komory izraelského vyznania stúpil z 29 % v roku 1880 na väčšinu 52,3 % v roku 1910, pričom v roku 1937 až 700 z celkových 1294 advokátov komory, čiže 54 % jej členov predstavovali Židia. Autor spomína aj politické a spoločenské angažovanie sa advokátov, z ktorých M. Zybliekiewicz, F. Weigel a F. Szlachtowski sa stali primátormi Kráľovského mesta Krakov. Z časopiseckej tvorby je uvádzané Právnické slovo z roku 1911 či v rokoch 1913-33 vychádzajúci Advokátsky pohľad, alebo od roku 1925 vychádzajúci Hlas advokátov.

✿ JUDr. RUDOLF MANIK,
advokát v Košiciach

Peter Kerecman, Rudolf Manik:

História advokácie na Slovensku

EUROKÓDEX, s. r. o., Bratislava
2011, 656 stran, 1539 Kč.

Príslušníci advokátního stavu, historické a zájmové o histórii advokácie boli již minulým číslom Bulletinu advokácie informovaní o vydání a křtu monografie, která se věnuje dějinám advokácie na Slovensku.

Lze konstatovat, že také pro advokátní stav na Slovensku platí to, co pro poměry v advokácii české charakterizovala historička Andrea Pokludová: to, jak dějiny tohoto povolání zpracovávají současní představitelé advokácie „*lze pokládat za jeden z indikátorů znovu nabyté profesní identity v polistopadové éře.*“¹ Hned v úvodní větě Peter Kerecman přesto skromně uvádí, že „*na Slovensku se historie advokácie, na rozdiel od iných štátov, doposiaľ nestala predmetom hlbšieho záujmu odbornej literatúry, či ich systematického spracovania*“, pričom recenzentovi je známo, že právě spoluautoři předkládaného textu se dějinám advokácie dlouhodobě věnují. Těž čtenář Bulletinu advokácie o nich zaručeně ví, že vydali již dříve publikace, zpracovávající dílčím způsobem dějiny advokácie na Slovensku,² a že se hned od jejího prvního konání v roce 2004 zúčastňují pravidelně s referátem každoročně ko-

naných konferencí o historii advokácie. S ohledem na úctu a odborné přátelství s oběma pány si dovolím bez jejich souhlasu prozradit, že oba autoři recenzované publikace jsou na těchto konferencích publikem vždy napjatě očekáváni a že zejména ti, kteří v srdci nosí československou vzájemnost, se těší na jejich osobitý a rétoricky dokonalý, v kultivované slovenštině podaný přednes referátů.

Autoři publikace jsou dnes proto zákonitě v oboru dějin advokácie obecně uznávanými renomovanými odborníky, které lze bez nadsázky označit za největší současné znalce historie slovenské advokácie. Okolnost, že kromě zájmu o její dějiny advokácii sami i prakticky vykonávají, je pro ně velkou výhodou, umožňující uchopit dané téma s pochopením širších souvislostí na jedné a znalostí právněhistorické metody na druhé straně.

Spoluautoři si rozdělili etapy dějin advokácie, které po úvodní části věnované dějinám advokácie v antickém Římě, exkurzu o advokácii ve Francii a v oboru kanonického práva, pojednávají od období feudalismu do dnešních dnů. Vyváženě se v jednotlivých partiích věnují dobové právní úpravě advokácie, advokátnímu stavu i významným osobnostem advokátů. Minimálně v posledně zmíněném okruhu je práce přínosná i pro čtenáře – neprávnicka, neboť příslušníci advokácie se významně zapsali do národních politických a kulturních dějin. I slovenská advokácie patřila a patří ke „květu společnosti“, advokácie, vykonávaná lege artis je noblesním povoláním.

Dějiny advokácie jsou tématem faktograficky širokým. Vzhledem k tomu není v silách jednotlivce ani autorského kolektivu zpracování dané problematiky definitivně uzavřít. Spoluautorům lze však složit poklonu, že shromáždili prakticky všechnu relevantní literaturu k danému tématu i otázkám souvisejícím, a pečlivě pracovali s tištěnými prameny i s archivními materiály. Díky tomu provází obsahově bohatý text velice zajímavé a mnohdy jistě dosud nepub-

1 Srv. A. Pokludová: Formování inteligence na Moravě a ve Slezsku 1857-1910, Slezské zemské muzeum, Opava 2008, str. 21.

2 Srv. P. Kerecman: Kapitoly z dějin advokácie na Slovensku, Agentura Penelopa, Košice 2005; R. Manik: Z dějin advokácie na Slovensku, Košice 2005.

likované obrazové přílohy, na nichž se dílčím způsobem podílel jistě i brněnský advokát a sběratel pohlednic fotografií soudních budov Lubomír Činka. Na rozdíl od některých obdobných prací o dějinách advokacie, včetně monografie o historii advokacie v českých zemích, poslouží zájemci o další bádání rozsáhlý poznámkový aparát. Kniha tak není zákonitě psána pro jedno přečtení, ale je určena k systematickému studiu či jako trvalý informační zdroj, který by neměl chybět v žádné advokátské knihovně.

Čtenář, který již ledacos pamatuje, k nimž se recenzent subjektivně řadí, nemůže nad otevřenou publikací nevzpomenout na nesdílitelná a pro něj nezapomenutelná a v srdci navždy uchovaná společně nádherné zážitky na půdě domácích, evropských i celosvětových advokátských polích, prožité se Štefanem Detvaieim, Darinou Michalkovou, Pavlem Erbenem a dalšími slovenskými advokátními přáteli, kteří dějiny slovenské advokacie nepsali jako historikové, ale svou pilnou a vždy elegantní nezištnou prací pro slovenský a souvisle i náš advokátní stav.

Knihu provází stručné německé resumé, publikace by si však v každém případě zasloužila, aby byla vydána i v cizojazyčné, a to anglické či německé mutaci.

Text je psán sice dvěma autory, v zásadě však obdobným souladným stylem, takže jednotlivé kapitoly na sebe dobře navazují. Excelentní úroveň knihy podtrhuje bezchybná práce vydavatelství, které si mimo jiné tímto počinem připsalo další dlouhodobý úspěch a důkaz o tom, jak vedle publikací praktického rázu dbá o vydávání knih trvale hodnotných a nevyžadujících kvůli věcným změnám v obsahu každoroční nová a doplněná vydání...

Závěrem nezbývá, než autorům monografie pogratulovat. Publikace, která jistě najde i četné čtenáře v České republice, příslušníkům advokátního stavu na Slovensku i ve spřátelených českých zemích umožní, aby, řečeno slovy Waltera Scotta, v oboru práva posílili svoje renomé „architektů“. Ti, kteří si pořídili monografii o dějinách advokacie v českých zemích, tak mají ideální možnost doplnit svoji knihovnu o slovenský pendant.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK,
soudce Ústavního soudu ČR

Přečetli jsme za vás

JUDr. Karel Svoboda, Ph.D.:

Chystá se přehodnocení režimu doručování a koncentrací

Jurisprudence č. 6/2011, str. 24-27.

Autor článku, soudce Okresního soudu v Plzni, upozorňuje na vývoj v oblasti doručování písemností v civilním řízení po zavedení tzv. souhrnné novely OSŘ č. 7/2009, a její dopady, které zhodnotila odborná komise vytvořená ministerstvem spravedlnosti.

V úvodní části nazvané „Jak dál s doručováním“ autor připomíná, že novelou OSŘ č. 7/2009 byla téměř zcela převedena odpovědnost za doručování na stranu adresáta, neboť soud v civilním řízení doručuje soudní písemnosti na zákonem vymezenou adresu bez ohledu na to, zda se tam adresát zdržuje (adresát však může zvolit i adresu jinou či si zřídit datovou schránku). V souvislosti s tím odborná komise přišla s návrhem, aby místní příslušnost soudu byla určována dle reálného místa pobytu, ne dle adresy v Centrální evidenci.

Komise také dospěla k názoru, že není nutná změna v doručování u osob, které nemají v Centrální evidenci obyvatel uvedenou adresu, či u cizinců. Pokud jde o účastníka, u kterého není místo pobytu známo a nelze mu doručit písemnost ani na adresu v cizině, je tato situace řešena pomocí institutu opatrovníka, kdy jsou písemnosti posléze doručovány pouze jemu a opatrovník hájí účastníkovy zájmy.

Pokud se týče platebních rozkazů, Soudcovská unie navrhuje doručování nejen do vlastních rukou žalovaného, ale i prostřednictvím tzv. fikce (uložením u soudu či na poště), a to alespoň v případech tzv. bagatelních věcí (např. u finančních věcí, kde částka nepřesahuje 10 000 Kč). Poukazuje přitom na následné konání soudu, kdy bývá zpra-

vidla vyneseno rozhodnutí pro zmeškání, když soud obešlo žalovaného a doručeno je pomocí fikce. Přínosem by bylo urychlení vyřízení řady sporů. Odborná komise oproti tomu argumentuje tím, že soudy by vynášely rozsudky bez snahy zjistit pravý stav věci, a návrh změn neakceptuje.

V oblasti datových schránek odborná komise doporučuje novelizovat příslušná zákonná ustanovení tak, aby již nebylo nutné čekat na uplynutí úložní doby a písemnost by byla doručena již v okamžiku dodání do datové schránky s odůvodněním, že pokud někdo již datovou schránku má, může do ní kdykoliv vstoupit.

V části druhé se autor zaměřil na problematiku doručování rozhodčích nálezů. Uvádí, že nyní je účinné doručení rozhodčího nálezu, pokud si účastník písemnost osobně převezme či jej pošta uloží na jeho zákonné adrese (příp. prostřednictvím datové schránky). Je důležité zmínit, že rozhodce nemá právo zřídit svou úřední desku, ani není oprávněn k přístupu do Centrální evidencie obyvatel, aby mohl prověřit, zda je adresa uvedená v rozhodčím nálezu adresou zákonnou. Autor upozorňuje na problémy s tím související, protože soudy posléze zamítají návrhy na nařízení exekuce z důvodu nevykonatelnosti, protože rozhodčí nález nebyl řádně doručen. Také v tomto případě je využíván institut opatrovníka, ale jak autor uvádí, exekuční soud má právo zejména posoudit, zda rozhodce adekvátně pátral po aktuální adrese, jinak by rozhodčí nález nemohl nabýt právní moci a tím ani vykonatelnosti.

Dalším problémem, kterým se autor zabýval, je problematika doručování rozhodcem, který nemá zřízenou datovou schránku a má doručovat osobě, která ji ze zákona mít musí. Autor uvádí, že v obou výše zmíněných případech by měl rozhodce požádat o doručení soud, avšak tím dochází ke zvyšování nákladů i prodlužování řízení. Východiskem by se měla stát novela, podle které bude povinnou součástí smlouvy o rozhodci i stanovení způsobu doručování rozhodčího nálezu. Pravděpodobně v něm budou uvedeny konkrétní doručovací adresy, na které se budou vztahovat účinky doručení jako u zákonné adresy. Jak autor dále

připomíná, smlouva o rozhodci by měla obsahovat i způsob oznámení změny doručovací adresy.

„Vyhodnocení nového režimu koncentrací“ je název části třetí, kde se autor vyjadřuje k dosavadnímu fungování režimu koncentrace civilního sporu, která se na základě novely č. 7/2009 vztahuje ke skončení prvního nebo přípravného jednání.

Otázkou zůstává, zda se koncentrace váže jen k účastníkovi, kterému hrozí neúspěch, nebo ke všem účastníkům řízení (tzn. na řízení jako celek). Autor se kloní k prvnímu názoru, což podkládá argumentem, že koncentrace se vztahuje pouze k účastníkovi, kterému je adresováno poučení. Dále také poukazuje na skutečnost, že důkazní břemeno, které odůvodňuje žalobní petit, leží na žalobci, ke kterému je tedy směřováno poučení o hrozícím neúspěchu. Žalovaný až poté prokazuje fakta, vylučující žalobcovu tvrzení a důkazy. Autor se ale domnívá, že na shodná tvrzení účinky koncentrace nedopadají, neboť nejsou předmětem dokazování.

Jako protichůdný argument autor uvádí ustanovení § 118b odst. 1 a § 114c odst. 5 OSŘ, na jehož základě je koncentrace po skončení prvního a přípravného jednání vztahována na řízení jako celek.

Rozpor mezi oběma názory by měl být řešen judikaturou, autor nepředpokládá v tomto případě nutnost novely.

Někteří členové komise přišli s návrhem tzv. smíšené koncentrace, která by umožňovala soudcům z vlastní vůle či i na základě návrhu některé ze stran koncentraci prolomit, pokud by to okolnosti případu vyžadovaly. Komise však nedospěla k jednotnému závěru, jakým způsobem by bylo možno takové zásahy provést. Přínosem modelu smíšené koncentrace by mělo být urychlení rozhodování řízení a zabránění striktnímu dodržování zásad koncentrace v případech, kdy by lpění na zásadě koncentrace mohlo vést k nespravedlivému rozhodnutí.

V závěru článku autor ještě doplňuje, že k prolomení koncentrace by mělo dojít při jakémkoli poučení o hrozícím neúspěchu, které je dodatečně poskytováno na základě § 118a odst. 1-3 OSŘ. Argumentuje tím, že ve složitějších případech je těžké rozeznat důvo-

dy, proč účastník netvrdí či neprokaže vše podstatné. Poučení ze strany soudu tedy tvoří jeden funkční celek, proto také následek musí být jednotný, a to prolomení koncentrace. V současnosti však zákonodárce zastává názor odlišný, když deklaruje, že k prolomení koncentrace dochází pouze z důvodu dodatečného poučení na základě § 118a odst. 2 OSŘ. Dle mínění autora je tento stav řešitelný pouze prostřednictvím novely.

JUDr. Michal Pašta:

Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem

Právní rádce č. 10/2011, str. 34-38.

Autor se v článku zabývá jednostranným ukončením pracovního poměru zaměstnavatelem, známým mezi laickou veřejností také jako „hodinová výpověď“ či „výpověď na hodinu“, které je jedním ze způsobů ukončení pracovního poměru uvedených v zákoně. V druhé části článku pak autor rozebírá roli odborových organizací.

V úvodním textu autor seznamuje čtenáře s důvody pro okamžité zrušení pracovního poměru. Dále zde uvádí nezbytné náležitosti, kterými jsou a) písemná forma, b) důvod – jeho přesné skutkové vymezení, které již nelze měnit, c) včasné a řádné doručení zaměstnanci, jehož nedodržení vede k neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru.

Prvním zmíněným důvodem je pravomocné odsouzení pro úmyslný trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dobu delší než jeden rok, v případě úmyslného trestného činu spáchaného při plnění pracovní povinnosti nebo v přímé souvislosti s ní se pak doba trvání nepodmíněného trestu zkracuje na dobu delší než šest měsíců. Jak autor zdůrazňuje, a v následujícím textu podrobněji rozvádí, musí jít o pravomocné odsouzení zaměstnance, které nabylo právní moci a je uložen trest odnětí svobody, ne trest jiný.

Dalším důvodem k okamžitému zrušení pracovního poměru je porušení pracovní povinnosti, která vyplývá z právního předpisu a vztahuje se na práci vykonávané zaměstnancem, zvláště hrubým způsobem. Náležitosti jsou zde zaviněné porušení pracovní povinnosti zaměstnancem a jeho intenzita, tedy porušení zvláště hrubým způsobem. Ovšem v zákoníku práce definice zvláště hrubého porušení povinností zaměstnancem chybí. Proto je důležité, aby zaměstnavatel ke každému případu přistupoval individuálně a citlivě hodnotil jeho okolnosti, ať už se jedná o osobu zaměstnance, jeho pozici či funkci, nebo celkovou situaci. Dále by mělo být přihlédnuto k tomu, zda se jedná o první či několikáté porušení povinností. Zaměstnavatelův závěr by pak měl být ve svém odůvodnění co nejvíce konkrétní. Jako příklady autor uvedl požívání alkoholu a jiných návykových látek v pracovní době a zaviněnou neomluvenou nepřítomnost.

K zániku pracovního poměru dochází doručením zrušovacího projevu. Lhůta pro okamžité zrušení pracovního poměru je do dvou měsíců ode dne, kdy se zaměstnavatel o důvodu vedoucím k okamžitému zrušení pracovního poměru dozvěděl. Jde o lhůtu subjektivní, kdy rozhodným okamžikem je, kdy se zaměstnavatel dozví o takovém jednání zaměstnance. Objektivní lhůta pak činí jeden rok ode dne, kdy nastala skutečnost, na základě které by mohl zaměstnavatel jednostranně pracovní poměr ukončit, např. od poslední absence zaměstnance. Výjimkou je, pokud se jedná o porušení pracovní povinnosti vyplývající z pracovního poměru v cizině. V tomto případě počíná dvouměsíční lhůta běžet okamžikem návratu z ciziny. V situaci, kdy dochází k šetření věci jiným orgánem, lhůta dvou měsíců běží od okamžiku, kdy se zaměstnavatel dozvěděl výsledky tohoto šetření.

Autor také připomíná osoby, se kterými tímto způsobem ukončit pracovní poměr nelze. Výčet zahrnuje těhotné, zaměstnance a zaměstnankyně na mateřské a rodičovské dovolené. Ze společných ustanovení o rozvázání pracovního poměru ještě vyplývá, že nemůže jít o zaměstnance, který je v režimu dočasné práce neschopného pojištěnce.

Autor článku také podrobněji popisuje situaci, kdy u zaměstnavatele působí odborová organizace, která se v případě ukončování pracovního poměru zapojuje. U jednoho zaměstnavatele může působit odborových organizací více, pokud někteří zaměstnanci nejsou členy žádné z nich, pak za ně jedná ta, která má nejvíce členů.

Podle zákoníku práce musí zaměstnavatel okamžitě zrušení pracovního poměru projednat s odborovou organizací, tzn. sdělit jí svůj záměr, a zpětnou vazbou je mu stanovisko odborové organizace. K projednání musí dojít před ukončením pracovního poměru. Za souhlasné stanovisko bývá považováno i písemné neodmítnutí do 15 dnů od žádosti o projednání zaměstnavatelem. Je třeba připomenout, že souhlas má omezenou platnost, využít musí být do dvou měsíců od jeho udělení, jinak propadá a zaměstnavatel musí žádat o souhlas nový.

Pokud ovšem nastane situace, kdy odbory odmítnou souhlas udělit, je okamžitě zrušení pracovního poměru neplatné a následný spor rozhoduje soud. Když ten dojde k závěru, že nemůže být po zaměstnavateli spravedlivě požadováno, aby zaměstnance dále zaměstnával, je ukončení pracovního poměru platné.

V případě, že k žádnému projednání nedošlo, zaměstnavatel např. nepodal žádost, není tím dána neplatnost ukončení pracovního poměru, autor ale připomíná, že může dojít k uplatnění sankce ze strany inspektorátu práce.

Jak autor dále zdůrazňuje a podrobněji rozvíjí, je užíván zvláštní přístup u členů orgánů odborových organizací, kdy v případě, že nebyla podána žádost o stanovisko odborové organizaci, je takové rozvázání pracovního poměru považováno za neplatné. Toto ustanovení se vztahuje na členy orgánů odborových organizací v době jejich funkčního období a jeden rok od jeho skončení. Členové orgánů odborových organizací požívají ochrany na základě úmluvy Mezinárodní organizace práce z roku 1971.

Autor dále zdůrazňuje, že odborová organizace má právo sdělovat zaměstnavateli svá stanoviska a názory ohledně všech ukončování pracovního poměru, ten však není povinen se jimi řídit.

Závěrem autor zmiňuje, že zaměstnavatel má povinnost oznamovat od-

borové organizaci všechna ukončení pracovního poměru, nejen okamžité zrušení, a to ve lhůtách, které si dohodli, nejčastěji v kolektivní smlouvě.

JUDr. Luboš Chalupa:

Úhrada za užívání bytu po skončení nájmu s regulovaným nájemným do zajištění bytové náhrady

Právní rádce č. 6/2011, str. 21-22.

Autor se ve svém článku věnuje problematice skončení nájmu bytu, resp. dvěma aspektům této problematiky. Nejprve se autor věnuje problematice stanovení výše úhrady za užívání bytu po skončení nájmu s regulovaným nájemným do zajištění bytové náhrady. Autor kritizuje současný výklad ustanovení § 712a OZ. Konstatuje, že výklad, který umožňuje bývalému nájemci, aby byt i po skončení nájmu dále užíval a hradil přitom pouze regulované nájemné, je dále neudržitelný, neboť je v rozporu s ustanovením čl. 11 Listiny základních práv a svobod a čl. 1 bod 1 Dodatkového protokolu č. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Autor rovněž poukazuje na skutečnost, že jiní dodavatelé statků pro život stejně nezbytných obdobnou povinnost nemají.

Autor se dále zabývá praktickými aspekty procesu vyklizení bytu po skončení nájmu a poukazuje na trvalý převis nabídky volných bytů nad poptávkou. Doporučuje pak vlastníkům nemovitostí, aby bytovou náhradu zajistili nájemcům již v tříměsíční výpovědní lhůtě.

V závěrečné fázi svého příspěvku se autor věnuje vyklizení bytu po skončení nájmu a kritizuje překážky, které klade zákonodárce do cesty vlastníkům bytů, kteří se po skončení nájmu domáhají jeho vyklizení. Autor kritizuje současnou praxi i právní úpravu, když vyjmenovává jednotlivé kroky, které musí vlastník podniknout, aby se mohl ujmout svých práv, a navrhuje i možné řešení do budoucna, které by přispělo ke zjednodušení systému.

✦ Mgr. JAN MATES

Mgr. Jaroslav Valenta:

Dva roky přípravného jednání

Právní rozhledy č. 1/2012, str. 18 - 21.

Autor - soudce okresního soudu hodnotí institut přípravného jednání od jeho zavedení zákonem č. 7/2009 Sb. 1. 7. 2009. Konstatuje, že institut přípravného jednání nesplnil očekávání, je uplatňován dosti výjimečně, některými soudci je dokonce ignorován. Důvod pro tento stav vidí autor v právní úpravě, která užití tohoto institutu komplikuje.

Jde především o podmínku doručování předvolání k přípravnému jednání do vlastních rukou, když náhradní doručení je vyloučeno. Tato podmínka komplikuje situaci také při doručování do ciziny. Nedostatek právní úpravy vidí autor i v nerovnosti postihu žalobce a žalovaného. Zatímco žalobce při nedostavení se k jednání riskuje zastavení řízení a může pak podat žalobu znovu, žalovaný riskuje vydání rozsudku pro uznání se všemi jeho důsledky a povahou překážky věci rozsouzené.

Autor se zabývá mj. situací, kdy se nedostaví k nařízenému přípravnému jednání ani žalobce, ani žalovaný. V této otázce nepanuje jednota. Autor se přiklání k řešení, podle kterého by měl být sankcionován nejprve žalobce zastavením řízení. Akademická sféra zastává názor, že nelze vydat ani rozsudek pro uznání, ani řízení zastavit, neboť se tyto následky navzájem kompenzují.

Článek se rovněž zabývá otázkou náhrady nákladů řízení při jeho zastavení a vrácením soudního poplatku. Autor vyslovuje politování nad tím, že právní úprava zejména doručování, vyloučení náhradního doručení a komplikovanost přípravy odsuzuje institut přípravného jednání k praktické nepoužitelnosti.

✦ JUDr. PAVEL BLANICKÝ

inzerce

 WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř
specialista na vaše pojištění

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 11/2011

JUDr. Peter Kerecman, Ph.D.:

Zodpovednosť advokáta za škodu, 2. časť

Zodpovednosť advokáta za škodu spôsobenou pri výkone advokacie je dnes objektívna zodpovednosť. Její súčasťou je právná úprava je výsledkom historického vývoje a je v súčasnosti na Slovensku dotvorená málo rozvinutou judikaturou, čož je dôsledkom zásadní změny právní úpravy předpokladů jejího vzniku přijetím prvního svobodného zákona o advokácii. Význam pro řešení vznikajících otázek má i právní povaha samotného vztahu klient – advokát. Zvláštním problémom je zodpovednosť advokáta za škodu spôsobenou právním názorem. Zodpovednosť advokáta vůči klientovi, prípadně jiným osobám, může být však i zodpovednosť mimosmluvní, založenou na částečně odlišných principech. Součástí zodpovednosti advokáta je i zodpovednosť za věci převzaté od klienta nebo pro klienta. Znalost problematiky zodpovednosti za škodu způsobenou advokátem je pro advokáta nutná nejen v případě, když je vůči němu uplatněna žaloba, ale i proto, že umožňuje advokátovi vyvarovat se jednání, které by mohlo k vzniku této zodpovednosti vést.

JUDr. Milan Hodás:

Mlčanlivosť advokáta

Boj proti terorismu a praní špinavých peněz znamenal i zásah do historicky silně zakořeněného institutu profesní mlčenlivosti advokátů. V článku se autor pokouší přiblížit historický kontext institutu mlčenlivosti, jeho legitimitu a některé ústavněprávní konotace. Na základě ústavněprávní komparace upozorňuje na možné porušení práva na obhajobu, práva na ochranu soukromí, či práva na svobodný výkon povolání. V neposlední řadě věnuje pozornost právní úpravě Evropské unie, jakož i judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Závěr článku je laděný v právně-filozofickém duchu a je věnován analýze vztahu svobody a bezpečnosti a dopadu tohoto vztahu na institut profesní mlčenlivosti advokátů.

č. 12/2011

JUDr. Adrián Graban:

Zápis inžinierskych stavieb a práv k nim do katastra nehnuteľnosti

Autor se snaží zprostředkovat některé úvahy o aplikačních problémech při zápisech zákonných věcných břemen při inženýrských stavbách do katastru nemovitostí, přičemž poukazuje nejen na jednotlivé problémy, ale nabízí i jejich řešení. Autor poukazuje na úskalí poměrně vágní právní úpravy poskytující široký prostor pro uvážení správního orgánu při zápisech těchto věcných břemen, zaměřuje se na mechanismus jejich zápisu, formální i materiální předpoklady jejich zápisu, a také na koncepci zápisů energetických věcných břemen v České republice.

JUDr. Adriana Horváthová:

Nové trestné činy v slovenskom právnom poriadku

Článek poskytuje základní přehled o nových trestných činech zavedených do slovenského trestněprávního kodexu jeho nepřímou novelizací zákonem

č. 262/2011 Z.z. Přesto, že k novelizaci došlo nepřímo, svým rozsahem (56 bodů novely trestního zákona) a výrazným vlivem si vyžaduje pozornost veřejnosti. Stěžejním tématem článku jsou nové skutkové podstaty, které trestní zákon dosud neznal. Odborníkům v oblasti trestního práva by však nemělo uniknout ani množství dalších změn už existujících skutkových podstat, které nejsou zachyceny v textu článku.

JUDr. Tomáš Dvořák, Ph.D., Daniel J. Kratky:

Možnosti zriadenia predkupného práva k družstevným podielnickým listom stanovami ich emitenta

Autoři nastolují potřebu odborného zamyšlení nad specifikou družstevních podílnických listů (DPL), jakož i existující praxí družstev ve vztahu k omezením převoditelnosti DPL. Z identifikace DPL, jakožto předmětu soukromoprávních vztahů, autoři vyvozují stanovisko o možnosti zřízení smluvního předkupního práva k DPL, přičemž se blíže věnují otázce možnosti jeho zřízení v samotných stanovách družstva, které jsou smlouvou sui generis. Následnou analýzou právního charakteru stanov, vlastnického práva k DPL a rozhodovacího procesu o zřízení předkupního práva k DPL však docházejí k závěru o nemožnosti zřízení předkupního práva k DPL samotnými stanovami jejich emitenta.

z advokacie

SLOUPEK KARLA ČERMÁKA 64

Z ČESKÉ ADVOKACIE

Z kárné praxe 65

Z jednání představenstva ČAK 68

Z EVROPY

Podmínky pro usazování a hostování advokátů
v některých zemích EU 69

Sacrificium intellectus

Rčení v titulku je poměrně nového data. Vzniklo po prvním vatikánském koncilu, který se konal v letech 1869-1870 a schválil konstituci *Pater aeternus*, nu, a tato konstituce vyhlásila dogma o neomylném učitelství biskupa římského, neboli dogma o papežské neomylnosti. Známy katolický teolog a církevní historik Johann Döllinger (1799-1890) to nedokázal přenést přes rozum a založil kvůli tomu s kamarády církev starokatolickou, která dosud leckdes funguje a neomylnost papeže neuznává. Pruskému kancléři Otto Bismarckovi se neomylnost taky nelíbila, vyhlásil kvůli ní v Prusku *Kulturkampf*, jen tak mimochodem porazil Francii u Sedanu a učinil Prusko neomylně nejmocnějším státem v Evropě.

Tak, a právě v té době se začalo říkat, že rozum je třeba tu a tam obětovat něčemu vznešenějšímu či užitečnějšímu, než je rozum sám, a papežská neomylnost v dobách sjednocování Itálie velice užitečná byla. Papež Pius IX. (1792-1878) se stal vatikánským vězněm Viktora Emanuela II. (1820-1878), byl okraden o převážnou část majetku a zbaven veškeré světské moci. Aspoň ve věcech víry si tedy papež musel vyhradit poslední slovo, aby se církev nerozložila na místní spolky, kde by si každý hlásal, co by chtěl.

A propos, Itálie. Italoskeptici, hlavně španělští Bourbonové, kteří vládli v království obojí Sicílie, v té době strašně nadávali italojuhujícím Cavourovi (1810-1861) a Garibaldi (1807-1882) za zpackaný projekt jednotné Itálie a společné italské měny (italská lira vznikla v r. 1861). Vykřikovali, že Sicílie (Palermo) a Lombardie (Milano) k sobě jdou jako nebe a dudy, případně jako ulice Na Ořechovce v Praze a ulice Matiční v Ústí nad Labem, a přímo jákali, když byl Viktor Emanuel na fous od státního krachu sjednocené Itálie. Byl to mnohem tenčí fous než za Berlusconiho a teď za Montiho. No, a vidíte, španělští Bourbonové, království obojí Sicílie a papež Pius IX. vám nic neříkají, kdežto juhuj Garibaldi je pro vás pořád ještě pojem, byť nejasný, a po via Cavour se rádi špacírujete, když jste v Římě.

Ale zpět k neomylnosti.

Nám právníkům papežská neomylnost nevádí, protože jsme na neomylnost zvyklí od soudů. Nějaký ten soud je vždycky nejvyšší a jeho učitelství úřad je ve věcech práva stejně neomylný, jako ve věcech víry úřad biskupa římského. Nějací heretici od okresních soudů nebo učenci z fakult mají do práva co mluvit zrovna tak málo, jako do křéda farář z Horní Cerekve nebo děkanka katolické teologické fakulty v Olomouci. Je to tak správně, protože jinak by se justice rozpadla,

což by zajisté byla větší újma, než když se rozpadne jen rozum nejvyššímu soudci. Oběť rozumu není tedy přinášena nadarmo.

Vedle toho ještě také platí, že neomylnost papeže a soudů je relativní, tedy vztahuje se jen k něčemu, jako k víře nebo k právu, a ne ke všemu možnému, jako třeba k českému pravopisu nebo k malé násobilce. Neomylné bytosti samy, jako papež a soudcové, si navíc pečlivě uchovávají zbytky zdravého rozumu k tomu, aby neomylnými výroky šetřili a dobře si je předem rozmysleli. V církvi to může trvat i pár staletí a u soudů, jak sami víte, i pár desetiletí. Požadovat od institucí nadaných neomylností i rychlost může jen nějaký český podnikatelský nedouk.

Absolutní neomylnost - a navíc rychlá jako blesk - je naopak podstatným znakem příslušníků povolání prognostických, jako např. kartářek, numerologů, hvězdopřevců, meteorologů, a hlavně ekonomů.

Stát, právo, církev, teologii, matematiku a pravopis nemají ekonomové rádi, protože omezují jejich svobodu. Svobodu vložil do jejich ducha při stvoření světa sám Hayek a Friedman. Před stvořením byla Země pustá, prázdná a regulovaná. Posvátným posláním ekonomů je proto deregulace. Deregulovat je zapotřebí především úplatky, hazard, úvěry, drogy, pobídky, daně a exekutory. Každý investor svobodně určí, kdo mu bude pobídky a daně v cenách platit a v jaké výši a rozhodne i o jejich přerozdělování mezi tisk, televizi, sportovce, důchodce a vědce. Přerozdělování se bude nazývat sponzoring, případně dobročinnost. Každý investor bude mít svého almužníka. Výběrem daní investor svobodně pověří vhodnou vymáhač agenturu, např. ABL. Deregulovány budou i vymáhačí poplatky, příplatky na palivo od MUS a rizikové přírůžky na neprůstředné vesty a pendrekky. Investor nejenže nepotřebuje známé regulátory Rychetského a Duku, ale, jak vidíte, je mu na houby i Kalousek, Kubice a Vondra. Fundraising a ochranku si investor umí zajistit sám.

Tak toto je v krátkosti obsah absolutně neomylného učení ekonomického. Sídlo příslušného neomylného úřadu musí být někde v Praze, možná v Liberálním institutu, protože učení je medializováno výhradně z Prahy. Naparující se kohouti o něm do omrzení kokrhají v novinách a slepičky koketně kvokají v televizi. Varují hříšné lidstvo před evropskými ekonomickými bludari, sektáři a kacíři a před americkými odpadlíky. „Vaše cesta vede do pekel,“ hřímají neomylníci a horlivě bourají euroval, který na nás nastražili sám satanáš Sarkozy a luciferka Merkelová. Kéž oběť českých slepičích mozečků stoupá jako vonný celopal před tvář gospodina Putina a brány nebeských gulagů necht se nám otevrou!

Mám pocit, že k vysvětlení *sacrificii intellectus* to pro dnešek bohatě stačilo.

Leden 2012

✿ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže v průběhu jednání o uzavření dohody o úschově kupní ceny tuto kupní cenu převezme, a poté ji převede v rozporu s navrženými ujednáními.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 27. 5. 2011, sp. zn. K 110/2010

Kárně obviněná JUDr. E. T. byla uznána kárně vinnou tím, že poté, co dne 26. 1. 2010 poukázala A. A. prostřednictvím svého otce B. B. na její depozitní účet částku 2 060 000 Kč, jak bylo předem ujednááno v návrzích zamýšlené dohody o úschově kupní ceny, která však nebyla uzavřena, tuto částku A. A. ani jejímu otci B. B. nevrátila a dne 27. 1. 2010 ji bez vědomí a předchozího souhlasu A. A. v rozporu s předchozími ujednáními obsaženými v návrhu výše zmíněné zamýšlené dohody o úschově kupní ceny, kde měla vystupovat jako schovatel, převedla ze svého depozitního účtu na spořicí účet svého klienta, realitní kanceláře C., s. r. o., a ačkoliv ji A. A. dopisem ze dne 7. 5. 2010 vyzvala k vrácení částky 2 060 000 Kč, na tuto výzvu nereagovala,

tedy

- porušila vázanost právními předpisy a v jejich mezích příkazy klienta,
- nechránila práva a oprávněné zájmy klienta a neřídila se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednala čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedorážovala pravidla profesionální etiky ukládající jí
 - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
 - povinnost plnit převzaté závazky,
 - povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzala ke stanovenému účelu, opatřovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu,

čímž

porušila § 3 odst. 1 zákona o advokacii ve spojení s § 451 odst. 1 obč. zák. a dále § 16 odst. 1, 2 a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky.

Za to se jí podle § 32 odst. 3 písm. e) zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 3000 Kč. Náklady jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto kárného rozhodnutí na účet České advokátní komory.

Z odůvodnění:

Předsedou kontrolní rady ČAK jako kárným žalobcem byla na kárně obviněnou podána dne 5. 10. 2010, pod č. j.

K 110/2010 kárná žaloba, která vinila kárně obviněnou z toho, že poté, co dne 26. 1. 2010 poukázala A. A. prostřednictvím svého otce B. B. na její depozitní účet částku 2 060 000 Kč, jak bylo předem ujednááno v návrzích zamýšlené dohody o úschově kupní ceny, která však nebyla uzavřena, tuto částku A. A. nevrátila a dne 27. 1. 2010 ji bez vědomí a souhlasu A. A. a v rozporu s předchozími ujednáními obsaženými v návrhu dohody o úschově kupní ceny, kde měla vystupovat jako schovatel, převedla ze svého depozitního účtu na spořicí účet svého klienta, realitní kanceláře C., s. r. o. a ačkoliv ji A. A. dopisem ze dne 7. 5. 2010 vyzvala k vrácení částky 2 060 000 Kč, na tuto výzvu nereagovala.

Tímto jednáním se měla kárně obviněná dopustit kárného provinění, v důsledku čehož měla porušit v kárné žalobě vyjmenovaná ustanovení zákonů a stavovských předpisů.

Kárný senát projednal výše uvedenou kárnou žalobu na svém jednání dne 27. 5. 2011. Toto jednání kárného senátu proběhlo bez přítomnosti kárně obviněné, neboť ta se, ač řádně předvolána, k jednání kárného senátu nedostavila. V této souvislosti nutno poznamenat, že předchozí den před jednáním kárného senátu byla na ČAK doručena e-mailová zpráva Mgr. M. T., v níž žádala o omluvu kárně obviněné z nařízeného jednání kárného senátu s tím, že kárně obviněná se omlouvá z jednání kvůli zdravotnímu stavu svého manžela, kterého téhož dne hospitalizovali ve vinohradské nemocnici. Z této zprávy lze tedy dovodit za prvé, že jejím autorem není jednak kárně obviněná, ale jiná osoba, přičemž kárnému senátu není znám vzájemný vztah autora této zprávy a kárně obviněné, a za druhé, že i přes tuto okolnost tato zpráva neobsahuje žádost kárně obviněné o odročení jednání kárného senátu z důvodů uvedených v § 16 odst. 3 kárného řádu. Vzhledem k tomu, že nenastaly podmínky, kdy by bylo nutno jednání kárného senátu odročit a jednat pouze za účasti kárně obviněné, kárný senát ve vztahu k ustanovení § 16 odst. 2 kárného řádu rozhodl o jednání v její nepřítomnosti.

V rámci uvedeného jednání kárný senát provedl v předmětné věci dokazování, a to čtením listinných důkazů, konkrétně pak stížností stěžovatelky ze dne 5. 5. 2010, včetně jejího doplnění ze dne 14. 6. 2010, částí výpisu z bankovního účtu, e-mailu ze dne 27. 1. 2010, návrhu na vklad vlastnického práva, dohody o úschově kupní ceny a kupní smlouvy ze dne 28. 1. 2010, dopisu stěžovatelky ze dne 7. 5. 2010, vyjádřením kárně obviněné ke stížnosti ze dne 12. 5. 2010, včetně jejího doplnění ze dne 8. 7. 2010, detailu transakce eKonta, smlouvy o poskytování právních služeb ze dne 24. 9. 2009, svěrenecké smlouvy ze dne 28. 1. 2010 a úplného výpisu z matričního listu kárně obviněné ze dne 26. 5. 2011, z něhož bylo mimo jiné zjištěno, že v rubrice kárné řízení nemá kárně obviněná žádný záznam.

Stanovisko kárně obviněné k celému případu zjistil kárný senát z jejího vyjádření k podané stížnosti datovaného 12. 5. 2010, jakož i z doplnění tohoto vyjádření ze dne 8. 7. 2010. V těchto listinách kárně obviněná uvedla, že dne 27. 1. 2010 byla z jejího depozitního účtu poukázána na účet realitní kanceláře C., s. r. o. částka 2 060 000 Kč. Dále kárně obviněná uvedla, že stěžovatelka byla jednatelem této společnosti o tomto převodu informována a na účet jmenované firmy byla poukázána částka přijata rovněž 27. 1. 2010, což potvrzuje i další listinný důkaz, kterým je část výpisu z eKonta kárně obviněné. Rov-

něž potvrdila, že stěžovatelka společně s jednatelem uvedené firmy (realitní kanceláře) a D. D. uzavřeli následně svěřeneckou smlouvu o správě výše uvedené částky, což bylo doloženo dalším listinným důkazem, který byl v této věci kárným senátem proveden, a to konkrétně svěřeneckou smlouvou ze dne 28. 1. 2010, která byla uzavřena za účelem zajištění finančního plnění z kupní smlouvy s tím, že na účet firmy C., s. r. o. jako správce dle této smlouvy převedla stěžovatelka částku 2 060 000 Kč již před uzavřením kupní smlouvy. Z toho kárně obviněná dovozuje, že s penězi složenými na její účet bylo disponováno v pořádku a že všichni účastníci transakce včetně stěžovatelky se zvoleným způsobem projevíli souhlas. Ve svém doplnění kárně obviněná poté dodala, že spolupráci se zmíněnou realitní kanceláří C., s. r. o. ukončila, protože je pro ni celá záležitost velice nepřijemná s tím, že jí nebylo známo, že by došlo k nějakým pochybným transakcím, neboť realitní kancelář pracuje na trhu nemovitostí dlouhou dobu, s dovětkem, že na její dotazy směřované vůči této firmě ohledně vypořádání do úschovy složené částky, kauze stěžovatelky a D. D. již nikdo nereagoval. K dalším okolnostem, jakož i ke svým osobním či majetkovým poměrům se kárně obviněná nevyjádřila.

Z výše uvedených listinných důkazů bylo kárným senátem dále zjištěno a kárný senát vzal za prokázané, že kárně obviněná skutečně převzala právní zastoupení realitní kanceláře C., s. r. o. a v dané věci tedy vystupovala jako její právní zástupkyně. Tuto skutečnost dovodil kárný senát ze smlouvy o poskytování právních služeb ze dne 4. 9. 2009, uzavřené mezi kárně obviněnou a zmíněnou realitní kanceláří.

Z dalších listin, které byly provedeny k důkazu, kárný senát zjistil, a to z e-mailové korespondence z 27. 1. 2010, že kárně obviněná zaslala stěžovatelce konečné verze návrhů kupní smlouvy datované 28. 1. 2010, přílohy č. 1 k této kupní smlouvě – Dohody o úschově kupní ceny a návrhu na vklad vlastnického práva z kupní smlouvy, rovněž datovaný 28. 1. 2010. Jak vyplývá z těchto listin doručených kárně obviněnou stěžovatelce, tyto měly sloužit k převodu vlastnického práva k nemovitostem z prodávající D. D. na stěžovatelku za sjednanou kupní cenu 2 132 000 Kč, přičemž první část kupní ceny 72 000 Kč byla stěžovatelkou jako kupující složena záloha ve prospěch zprostředkovatele převodu firmy C., s. r. o. a druhá část kupní ceny ve výši 2 060 000 Kč měla být uhrazena stěžovatelkou jako kupující podle dohody o úschově kupní ceny, která je přílohou č. 1 kupní smlouvy. Z této přílohy bylo zjištěno, že dohoda o úschově měla být uzavřena mezi kárně obviněnou jako uschovatelem a prodávající a kupující z kupní smlouvy s tím, že výše uvedená druhá část kupní ceny bude stěžovatelkou coby kupující poukázána nejpozději do 28. 1. 2010 na její v této dohodě uvedený účet, kdy v dohodě byly dále dohodnuty i podmínky vyplacení uschované částky. Dle návrhu na vklad vlastnického práva mělo poté dojít k finální části převodu vlastnictví k nemovitostem z D. D. na stěžovatelku.

Konečně pak z dopisu stěžovatelky ze dne 7. 5. 2010 bylo zjištěno, že stěžovatelka vyzvala kárně obviněnou k navrácení finanční částky 2 060 000 Kč, kterou kárně obviněná prostřednictvím svého otce B. B. zaslala dne 26. 1. 2010 do úschovy na účet otevřený za účelem koupě nemovitostí s tím, že s těmito penězi kárně obviněná samovolně bez souhlasu stěžovatelky i jejího otce B. B. disponovala a zaslala je na účet rea-

litní kanceláře C., s. r. o. a tudíž požaduje zaslání předmětné částky ve lhůtě do 15. 5. 2010 na účet, z něhož byly finanční prostředky kárně obviněné poukázány.

Jak je možno dovodit ze stížnosti stěžovatelky i jejího doplnění, které byly rovněž k důkazu čteny, kárně obviněná obdržela dne 26. 1. 2010 na svůj účet vedený z důvodu úschovy peněz částku 2 060 000 Kč. Kárně obviněná převedla tyto finanční prostředky na bankovní účet realitní kanceláře C., s. r. o., na jejíhož jednatele bylo podáno trestní oznámení z důvodu podezření ze zpronevěry, když se jednalo o realitní kancelář, která v daném případě měla zprostředkovat koupi nemovitostí mezi D. D. jako prodávající a stěžovatelkou jako kupující. Na účet kárně obviněné byly stěžovatelkou předmětné finanční prostředky poukázány na základě označení bankovního spojení uvedeného v návrhu dohody o úschově kupní ceny, která tvořila přílohu č. 1 návrhu kupní smlouvy, kteroužto společně s návrhem na vklad do KN dne 26. 1. 2010 prostřednictvím e-mailu kárně obviněná stěžovatelce zaslala. V den následující, tedy 27. 1. 2010, kdy kárně obviněná převedla jí poukázané prostředky na účet realitní kanceláře, zaslala novou verzi smlouvy, kde již bylo uvedeno nové číslo bankovního spojení s tím, že věřila ve správný postup kárně obviněné proto, že jednatel realitní kanceláře potvrdil přijetí částky, která mu kárně obviněnou byla zaslána.

Na základě těchto zjištění měl tedy kárný senát za to, že se v rámci dokazování podařilo osvědčit skutkové okolnosti uváděné v kárné žalobě, čili že skutečně kárně obviněná porušila své stavovské povinnosti tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí, neboť na základě provedených důkazů bylo osvědčeno, a záhodno podotknout, že kárně obviněná nikdy ani nerozporovala, že v kauze převodu vlastnických práv k nemovitostem prostřednictvím kupní smlouvy, která byla následně uzavřena mezi D. D. jako prodávající a stěžovatelkou jako kupující, měla vystupovat jako schovatel části kupní ceny ve výši 2 060 000 Kč, což vyplývá nepochybně z návrhu dohody o úschově kupní ceny, jakožto přílohy č. 1 k vlastní kupní smlouvě. Rovněž v průběhu kárného řízení nebylo zpochybněno ani to, že stěžovatelkou prostřednictvím jejího otce B. B. byla tato částka poukázána na k tomuto účelu zřízený účet kárně obviněné. Taktéž není sporu o tom, a v řízení bylo prokázané, že následující den poté, co kárně obviněná na tento svůj účet zmíněné finanční prostředky od stěžovatelky obdržela, poukázala je, a to aniž by k tomu měla jakýkoliv, neřku-li výslovný pokyn stěžovatelky, na bankovní účet svého klienta – realitní kanceláře C., s. r. o. V kontextu s tímto hodnocením je nutno připustit, že stěžovatelka byla při vědomí, že k této transakci z účtu kárně obviněné na účet realitní kanceláře skutečně došlo, neboť sama ve svém doplnění stížnosti uvedla, že v takový postup kárně obviněné měla důvěru proto, že tento transfer peněz jí jednatel realitní kanceláře potvrdil, nehledě na to, že skutečnost o tom, že peníze, které poukázala kárně obviněné, skončily na účtu realitní kanceláře, vyplývá i z textu svěřenecké smlouvy z 28. 1. 2010, již stěžovatelka vedle ostatních smluvních stran podepsala.

V návaznosti na uvedené skutečnosti bylo proto na místě, aby se kárný senát vypořádal s obhajobou kárně obviněné, kterou uplatnila v rámci svých vyjádření k podané stížnosti, a to, že stěžovatelka s dispozicí s penězi, které byly poukázá-

ny původně na její svěřenecký účet, souhlasila, a že dispozice s penězi proběhla v pořádku. V tomto směru tedy bylo nutno vyhodnotit otázku, zdali dodatečné zjištění stěžovatelky, že kárně obviněná bez jejího jakéhokoliv předchozího souhlasu disponovala s penězi tak, že je poukázala den následující po jejich složení na její účet na účet realitní kanceláře, která v té době prokazatelně dle uzavřené smlouvy o poskytování právních služeb byla jejím klientem, zbavuje kárně obviněnou kárné odpovědnosti či nikoliv.

Při úvaze o této otázce považuje kárný senát za výsostně důležité poukázat na to, že nejen poskytování právních služeb advokátem, ale nadto institut úschovy prostřednictvím advokáta vykazuje maximální požadavky na zajištění oprávněných zájmů a práv klienta a jeho důvěry ve spolehlivost služeb, které mu v tomto směru advokát může poskytnout. Nelze přehlédnout, že klientem, s nímž kárně obviněná měla uzavřenu smlouvu o poskytování právních služeb, byl subjekt odlišný od stěžovatelky, a to realitní kancelář, která byla konečným subjektem, na jehož účtu peníze, poukázané původně stěžovatelkou kárně obviněné, skončily. Rovněž tak je nespornou skutečností, že stěžovatelka byla, a to zcela důvodně, na základě návrhů právních dokumentů, které jí kárně obviněná dne 26. 1. 2010 zaslala, v dobré víře, že je to kárně obviněná, kdo bude z titulu dohody o úschově kupní ceny, která byla přílohou č. 1 kupní smlouvy, schovatelem a tudíž osobou odpovědnou za to, že s penězi složenými do úschovy bude nakládáno v souladu s podmínkami, které si smluvní strany stanovily.

Na základě toho i přes to, že nakonec předmětná dohoda o úschově kupní ceny, na základě níž by se kárně obviněná stala schovatelem finančních prostředků ve výši 2 060 000 Kč, nebyla s kárně obviněnou uzavřena, bylo nespornou a nezadatelnou povinností kárně obviněné coby advokáta disponovat s penězi, které jí v této dobré víře stěžovatelka prostřednictvím svého otce zaslala na její svěřenecký účet, s péčí řádného hospodáře a jen v souladu s pokyny, které jí byly předem k takové dispozici složitelem peněz uděleny. Za situace, kdy nedošlo nakonec k uzavření smluv podle návrhů, které stěžovatelka od kárně obviněné obdržela, a kárně obviněná se smluvně uschovatelkou peněz z titulu vypořádání kupní ceny nestala, neměla kárně obviněná dle přesvědčení kárného senátu jinou možnost dispozice s penězi, než tyto vrátit buď přímo stěžovatelce jako kupující, a tudíž smluvní straně, která má hradit kupní cenu, nebo stěžovatelce prostřednictvím jejího otce B. B., jehož prostřednictvím byly, na účet kárně obviněné určený v návrhu dohody o úschově kupní ceny, peníze složeny.

Za stavu, kdy tedy kárně obviněná neměla žádný pokyn ani souhlas stěžovatelky k tomu, aby druhého dne po složení finančních prostředků na její účet tyto poukázala na účet svého klienta, nelze na toto její počínání dle úsudku kárného senátu nahlížet jinak, než na samovolnou a neoprávněnou dispozici s finančními prostředky, které jí byly, byť předčasně, svěřeny. Na tomto závěru nemůže nic podstatného změnit ani okolnost, že následně po uskutečnění převodu peněz od kárně obviněné k jejímu klientu – realitní kanceláři C., s. r. o., byla stěžovatelka o tomto transferu uvědoměna a že následně uzavřela svěřeneckou smlouvu s D. D. a realitní kanceláři C., s. r. o. jako správcem svěřené částky. K takovému postupu by mohlo dojít s tím, že by se kárně obviněná vyvinila jen za to-

ho předpokladu, že by si kárně obviněná před tím, než poukázala svěřené peněžní prostředky na účet svého klienta, vyžádala s takovou dispozicí předem souhlas od stěžovatelky, což se však nestalo a v průběhu celého kárného řízení nebyla zjištěna jediná relevantní skutečnost, která by takovému, bezpochyby obezřetnému postupu ze strany kárně obviněné bránila.

Navíc z důkazního řízení zřetelně vyplynulo, že kárně obviněná nebyla v podstatě do dnešního dne schopna, a to ani přes podanou kárnou žalobu, dospět k jakémukoli sebereflexi a reálnému vyhodnocení vzniklé situace, když z jejích vyjádření je jednoznačně zřejmé, že považuje své jednání za správné, když mimo výše uvedeného ve svém doplněném písemném vyjádření výslovně uvedla, že v případě dalšího šetření a obviňování její osoby se obrátí na státní zastupitelství ohledně přešetření činnosti jednatele svého dnes již bývalého klienta realitní kanceláře C., s. r. o., z čehož lze dovodit, že případnou odpovědnost, pakliže by jí byla nakonec ochotna připustit, by směřovala nikoliv vůči sobě, ale vůči svému bývalému klientu.

Na podkladě všech výše popsaných závěrů a úvah kárného senátu proto kárný senát dospěl k závěru, že kárná žaloba byla podána na kárně obviněnou vskutku důvodně a je jí nutno uznat vinnou tak, jak bylo formulováno v kárné žalobě. Zde kárný senát dospěl jen k drobnému doplnění skutkové věty, a to z důvodu, že k předmětnému transferu peněz došlo prostřednictvím jiné osoby, než je stěžovatelka a z důvodu, že při formulaci skutku kárného provinění považoval kárný senát za vhodné doplnit, že se excesu kárně obviněná dopustila při absenci předchozího souhlasu stěžovatelky.

Ve vztahu k výroku o vině vážil velmi pečlivě kárný senát i rozhodnutí ve výroku o uložení kárného opatření. Při úvaze o druhu a výši uloženého kárného opatření tedy vycházel kárný senát jednak ze závažnosti provinění, jehož se kárně obviněná dopustila. Právě v této konsekvenci dospěl kárný senát k závěru, že samovolnou neoprávněnou dispozicí se svěřenými finančními prostředky advokátem je nutno považovat za jedno z nejzávažnějších kárných provinění, přičemž nelze přehlédnout, a tato okolnost měla rovněž význam na zvolený druh kárného opatření, též výši finančních prostředků, která se v daném případě pohybovala nad hranicí dvou milionů korun, kterou lze jistě považovat za částku značně vysokou. Pro komplexní posouzení výroku o uložení kárného opatření zohlednil kárný senát též přístup kárně obviněné k projednávanému skutku, kdy kárně obviněná evidentně nebyla schopna dokráčet k jakémukoli sebekritickému náhledu na své delikttní počínání, že by se jakýmkoliv způsobem pokusila napravit vzniklý závažný stav, ani nemluvě. Za důležité považuje kárný senát též zmínit, že vedle represivní úlohy ukládání kárných opatření sledoval svým rozhodnutím též preventivní vliv pro daný druh kárného provinění. S přihlédnutím ke všem těmto kritériím potom kárnému senátu nezbylo, než přistoupit k nejpřísnějšímu kárnému opatření, kterým je vyškrtnutí ze seznamu advokátů, a to i přesto, že kárně obviněná doposud nebyla kárně postižena.

V souladu s výrokiem o vině poté kárný senát též rozhodl o náhradě nákladů kárného řízení podle ust. § 33a zákona o advokacii a usnesení představenstva ČAK uveřejněného v č. 2/1999 Věstníku ČAK.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 5. – 6. 12. 2011 SEŠLO NA SVÉ 23. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK (KAŇKOVĚ PALÁCI) V PRAZE. JAKO PRAVIDELNĚ PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň informoval členy představenstva, že zadal legislativnímu odboru, aby ve spolupráci s JUDr. Hokem předložili na lednové zasedání představenstva návrh úpravy stavovských předpisů pro vytvoření elektronické knihy evidence depozit pro advokáty.

Dále seznámil představenstvo s **odpovědí nejvyššího státního zástupce ve věci neoprávněného poskytování právních služeb**, které mu ČAK avizovala jako stále se opakující a narůstající problém. Představenstvo přivítalo v dopise naznačený postoj Nejvyššího státního zastupitelství. Ukládá předsedovi, aby ve spolupráci s aparátem Komory a tajemníkem sdělovali další případy neoprávněného poskytování právní pomoci a aby se v přiměřené lhůtě tato záležitost opět hodnotila při pravidelných setkáních s nejvyšším státním zástupcem.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň dále ještě informoval, že dosud stále nebyla uzavřena jednání o návrhu ministerstva spravedlnosti na úpravu vyhlášky č. 484/2000 Sb. a s tím souvisejícího návrhu na úpravu vyhl. č. 177/1996 Sb. ČAK předložila ministerstvu obsáhlý připomínkový materiál; jeho

obsah, závažnost a reakce ostatních justičních složek vedly k tomu, že ministerstvo spravedlnosti obsáhle přehodnocuje svá stanoviska a předseda ČAK s ministerstvem stále jedná.

Představenstvo ČAK vzalo na vědomí, že aktuální zájemce o pronájem vinárny v Kaňkově paláci definitivně oznámí své stanovisko do 15. 12. 2011; nedojde-li k dohodě s tímto zájemcem, představenstvo pověřilo předsedu opětovným nabídnutím vinárny na velkých realitních portálech.

Místopředseda ČAK JUDr. Antonín Mokřý informoval o mezinárodním úspěchu ČAK, neboť česká advokacie zvítězila v řízení o uspořádání výročního kongresu AIJA pro rok 2014. Dále seznámil členy představenstva s jednáními a **dosavadním legislativním projednáváním zákona o mediaci** s tím, že další jednání ÚPV PS Parlamentu ČR bylo v této věci odročeno na leden 2012.

Představenstvo ČAK projednalo a schválilo jednomyslně plán zahraničních cest pro příští rok. Dále členové představenstva projednali a **schválili návrh rozpočtu ČAK pro rok 2012** s tím, že by měl být vyrovnaný a v položce nákladů počítá i se zamýšlenou investicí pro opravu dvorního traktu budovy ČAK. Představenstvo ČAK ještě projednalo a **schválilo rozpočet sociálního fondu ČAK pro rok 2012**.

Podrobný zápis z 23. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) je všem advokátům a advokátním koncipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání.

Podmínky pro usazování a hostování advokátů v některých zemích EU

Odbor mezinárodních vztahů České advokátní komory předkládá široké advokátní obci komparativní studii o usazování a hostování českých advokátů (ale samozřejmě nejen českých) v okolních deseti zemích Evropské unie.

Země jsou seřazeny v abecedním pořádku.

Odbor mezinárodních vztahů ČAK byl v mnohém závislý na informacích, které poskytly/neposkytly dožádané kontaktní osoby, proto jsou u některých zemí informace svým rozsahem odlišné. Vycházelo se z údajů dostupných v roce 2011.

BELGIE

Profesní označení

Avocat; Advocaat

Evropský advokát musí při poskytování právních služeb v Belgii používat svůj profesní titul vyjádřený v jazyce/jazycích svého domovského státu s uvedením profesní organizace, jíž je členem, nebo soudu, u něhož působí v souladu s právními předpisy svého domovského státu.

Usazený evropský advokát dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

Soudní zákon (*Code judiciaire*), kniha III. – advokátní komora, hlava IBIS o výkonu advokacie advokáty pocházejícími z členského státu Evropské unie v Belgii, kapitola II. o volném usazování – čl. 477quinquies – 477octies.

Povinný zápis v advokátní komoře či regionální advokátní komoře

Evropský advokát se zapisuje v některé z advokátních komor v Belgii.

Kontaktní údaje na advokátní komory

Orde van Vlaamse Balies
Koningsstraat 148
B-1000 BRUSSEL
Tel.: +32.(0)2.227 54 70
Fax: +32.(0)2.227 54 79
E-mail: ovb@advocaat.be
www.advocaat.be

Ordre des barreaux francophones et germanophones
Maison de l'Avocat
Avenue de la Toison D'Or, 65
B-1060 BRUXELLES
Tel.: +32.(0)2.648.20.98
Fax: +32.(0)2.648.11.67
Email: info@avocat.be
www.avocat.be

V Belgii se nachází více advokátních komor, než zde uvedené, u kterých se advokáti mohou zapsat.

Požadované dokumenty pro zápis

Evropský advokát se zapisuje v souladu s čl. 432 Soudního zákona a dokládá Radě advokátní komory (*le conseil de l'Ordre*) osvědčení o svém zápisu u příslušného orgánu svého domovského státu. Osvědčení nesmí být v čase předložení starší tři měsíců. Musí v něm být zmíněna kárná řízení vedená v domovském státě. Rada advokátní komory může usazeným evropským advokátům uložit, aby si sjednali pojištění odpovědnosti za škodu, přičemž stanoví podmínky takového pojištění. Bere přitom případně v úvahu existenci pojištění usazeného evropského advokáta, které má sjednáno podle pravidel svého domovského státu,

a to v míře, v jaké toto domácí pojištění poskytuje ekvivalentní krytí pojištění belgického uvedeného v předchozí větě. Pokud je krytí domácí pojištěním jen částečné, může Rada advokátní komory požadovat uzavření pojištění nebo, pokud o to usazený evropský advokát požádá, doplňkové záruky pro krytí událostí, které nejsou pojištěním uzavřenou v domovském státě pokryty.

Způsob výkonu advokacie

Výkon advokacie usazenými evropskými advokáty je neslučitelný se zaměstnáními a placenými činnostmi, ať už veřejnými nebo soukromými, ledaže nebude ohrožena nezávislost advokáta a důstojnost advokacie.

Jedna nebo více osob zapsaných v seznamu advokátů v Belgii, kteří vykonávají svou profesi pod profesním titulem jiného členského státu Evropské unie a jsou členy jednoho uskupení v domovském státě, mohou vykonávat advokacii v Belgii v rámci pobočky nebo vedlejší kanceláře. Nicméně, pokud jsou základní pravidla, podle nichž se řídí toto uskupení v domovském státě, neslučitelná se základními pravidly obsaženými v belgických právních předpisech, použije se tato belgická právní úprava tehdy, je-li její dodržování zdůvodněno obecným zájmem spočívajícím na ochraně klienta a třetích osob. Dvě nebo více osob pocházejících z jednoho uskupení nebo z jednoho domovského státu, kteří jsou zapsáni v seznamu advokátů v Belgii a vykonávají advokacii pod profesním titulem jiného členského státu Evropské unie, mohou vykonávat

advokacii v uskupení za podmínek stanovených pro advokáty zapsané v seznamu advokátů u některé z belgických advokátních komor.

Právě uvedené (viz dva předcházející odstavce) se použije na společný výkon advokacie v Belgii:

- a) více osob pocházejících z různých členských států a vykonávajících advokacii pod jejich domovskými profesními tituly;
- b) jedné nebo více osob zmíněných v bodě a) a jednoho nebo více advokátů zapsaných v seznamu advokátů u některé z belgických advokátních komor.

Osoba, která chce vykonávat advokacii pod svým domovským profesním titulem, informuje advokátní komoru, u níž žádá o zápis podle čl. 477quinquies Soudního zákona, o tom, že je členem uskupení ve své domovské zemi, a poskytne veškeré potřebné informace týkající se tohoto uskupení.

Rada belgické advokátní komory, u níž je usazený evropský advokát zapsán, nebo žádá o zápis do seznamu usazených evropských advokátů, může usazenému evropskému advokátovi zakázat vykonávat advokacii v Belgii, pokud je členem uskupení, jehož členy nejsou jen advokáti. O uskupení podle předchozí věty se jedná (tedy že jeho členy nejsou jen advokáti), pokud je splněna alespoň jedna z následujících podmínek:

1. kapitál tohoto uskupení je zcela nebo zčásti držen osobami, které nejsou advokáty ve smyslu Soudního zákona;
2. název, pod nímž vykonává advokacii, je používán osobami uvedenými v předchozím bodě;
3. rozhodovací pravomoc je vykonávána fakticky nebo právně osobami uvedenými v bodě 1.

Rada advokátní komory každého okrsku může být zároveň proti otevření pobočky nebo vedlejší kanceláře advokátů, chtějících se zapsat do seznamu usazených evropských advokátů, pokud zjistí, že toto uskupení advokátů obsahuje osoby, které nejsou advokáty ve smyslu předchozí věty. Osoby zapsané na seznam usazených evropských advokátů, které jsou členy uskupení, mohou na všech dokumentech a listinách, včetně elektronických, vyhotovovaných či používaných při jejich profesní činnosti uvádět název uskupe-

ní, jehož jsou členy v domovském státě. V takovém případě uvádějí právní formu uskupení, jakou má toto v domovském státě, a případně i jména členů uskupení vykonávajících advokacii v Belgii.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Evropský advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány. V některých případech musí spolupracovat s advokátem zapsaným u některé z belgických advokátních komor.

Spolupracující advokát

Při zastupování klientů před soudy nebo při poskytování obhajoby v trestním řízení je usazený evropský advokát povinen jednat ve shodě s advokátem zapsaným u belgické advokátní komory. Belgický advokát představí usazeného evropského advokáta před jednáním předsedovi soudu, u něhož se řízení, v němž usazený evropský advokát zastupuje svého klienta, vede.

Ostatní

Na všech dokumentech a listinách, včetně těch, které jsou činěny v elektronické podobě, vyhotovovaných či používaných v rámci své profesní činnosti, uvádí usazený evropský advokát:

- a) advokátní komoru, u níž je v Belgii zapsán;
- b) svůj domovský profesní titul;
- c) profesní organizaci, u níž je zapsán ve svém domovském státě, nebo soud, u něhož je oprávněn působit v souladu s právními předpisy svého domovského státu.

Domovský profesní titul a skutečnosti citované výše pod písm. a) – c) se uvádějí v úředním jazyce nebo v jednom z úředních jazyků domovského státu a zároveň také alespoň v jazyku nebo v jazycích soudního okrsku, v němž se nachází belgická advokátní komora, u níž je usazený evropský advokát zapsán.

Hostující evropský advokát dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

Soudní zákon (*Code judiciaire*), kniha III. – advokátní komora, hlava IBIS o výkonu advokacie advokáty pocházejícími z členského státu Evropské unie v Belgii, kapitola I. o volném poskytování služeb – čl. 477bis – 477quater.

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Hostující evropský advokát musí být představen předsedovi advokátní komory, která působí v obvodu soudu, u něhož se koná jednání při zastupování před soudy nebo při poskytování obhajoby v trestních věcech.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Evropský advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány. V některých případech musí spolupracovat s advokátem zapsaným u některé z belgických advokátních komor.

Spolupracující advokát

Při zastupování před soudy nebo při poskytování obhajoby v trestních věcech hostující evropský advokát musí:

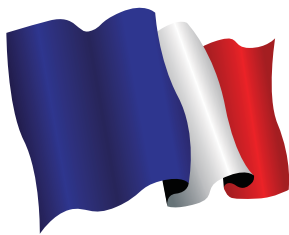
- 1) postupovat ve shodě s advokátem zapsaným v seznamu advokátů u některé z belgických advokátních komor;
- 2) být před jednáním představen spolupracujícím belgickým advokátem:
 - a) předsedovi advokátní komory, která působí v obvodu soudu, u něhož se koná jednání;
 - b) předsedovi soudu, u něhož bude svého klienta zastupovat.

Ostatní

Hostující evropští advokáti vykonávají svou profesní činnost v Belgii v souladu s belgickými advokátními právními předpisy, s výjimkou těch, které se týkají sídla nebo zápisu, aniž jsou dotčeny jejich povinnosti plynoucí z právních předpisů jejich domovského státu. Při činnostech nespočívajících v zastupování před soudy a v poskytování obhajoby v trestním řízení se hostující evropští advokáti řídí belgickými advokátními právními předpisy, s výjimkou těch, které se týkají sídla nebo zápisu, pokud

- a) tyto předpisy mohou být dodržovány advokáty neusazenými v Belgii;
- b) dodržování těchto předpisů je objektivně odůvodněno zajištěním bezvadného výkonu advokátních činností, důstojnosti profese a zachování neslučitelnosti.

Profesní podmínky a právní předpisy domovského státu hostujícího evropského advokáta přitom nejsou dotčeny.

FRANCIE

Profesní označení

Avocat

Evropský advokát musí při poskytování právních služeb ve Francii používat svůj profesní titul vyjádřený v jazyce/jazycích svého domovského státu s uvedením profesní organizace, jíž je členem, jakož i advokátní komory, u níž je ve Francii zapsán (v případě usazeného advokáta).

Usazený evropský advokát dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

Zákon č. 71-1130 z 31. prosince 1971 o reformě určitých soudních a právnických profesí (*Loi n°71-1130 1971-12-31 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques*) – čl. 83 – 88 a čl. 91 – 92.

Nařízení č. 91-1197 z 27. listopadu 1991 o advokacii (*Décret n°91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat*) – čl. 200 – 201 a čl. 203 – 203-1.

Domovský profesní titul smí být zmíněn jen v oficiálním jazyku/jazycích členského státu, v němž byl získán. Vedle domovského profesního titulu usazený evropský advokát uvádí i domovskou profesní organizaci, jíž je členem, jakož i advokátní komoru, u níž je ve Francii zapsán.

Povinný zápis v advokátní komoře či regionální advokátní komoře

Usazený evropský advokát se zapíše na zvláštní seznam u některé z francouzských advokátních komor, kterou si pro tento zápis vybere. Advokátní komory jsou ve Francii vytvářeny u soudů vyšší instance (*tribunal de grande instance*), ty se nacházejí v hlavních městech francouzských departementů a v některých dalších obcích.

Kontaktní údaje na advokátní komoru

Conseil National des Barreaux
22, rue de Londres
F-75009 PARIS
Tel.: +33.1.53 30 85 66
Fax: +33.1.53 30 85 67
E-mail: presidence@cnb.avocat.fr
www.cnb.avocat.fr

Ve Francii se nachází více advokátních komor, než zde uvedená, u kterých se advokáti mohou zapsat.

Požadované dokumenty pro zápis

Písemná žádost adresovaná příslušné regionální advokátní komoře, ke které je nutno doložit:

1. Osvědčení vydané kompetentním orgánem svého domovského státu, jímž advokát prokáže, že je nositelem příslušného profesního titulu.
2. Pojištění pro případ odpovědnosti za škodu v souladu s ustanoveními čl. 27 zákona č. 71-1130. Tato povinnost se považuje za splněnou, pokud advokát prokáže, že je rovnocenně pojištěn ve své domovské zemi podle předpisů své domovské země. Pokud rada advokátní komory (*conseil de l'ordre*) vysloví neadekvátnost pojištění, je advokát povinen se patřičně připojistit.

Způsob výkonu advokacie

Samostatný výkon advokacie, společný výkon advokacie. Je zavedena možnost tzv. zaměstnaného advokáta. Evropský advokát může také vykonávat advokacii v rámci nebo jménem uskupení založeného pro společný výkon advokacie dle práva domovského členského státu, a to za podmínky, že:

1. více než polovina kapitálu a hlasovacích práv je držena osobami působícími v rámci nebo jménem zahraniční společnosti pod profesním titulem „l'avocat“ nebo pod jedním z profesních titulů uvedených v seznamu obsaženém v čl. 83 zákona č. 71-1130;
2. zbývající kapitál a hlasovací práva jsou držena osobami vykonávajícími advokacii pod profesním titulem „l'avocat“ nebo pod jedním z profesních titulů uvedených v seznamu obsaženém

v čl. 83 zákona č. 71-1130, nebo osobami vykonávajícími některou z dalších svobodných právnických profesí, majících regulovaný statut nebo chráněný profesní titul;

3. členové řídicích, statutárních a kontrolních orgánů vykonávající svou profesi v rámci nebo jménem zahraniční společnosti;
4. název zahraniční společnosti mohou používat pouze členové profesí zmíněných v bodě 1.

Pokud nejsou splněny podmínky uvedené pod body 1 až 4, může usazený evropský advokát ve Francii působit jen v souladu s pravidly uvedenými v předchozí větě (tj. podle čl. 7 a 8 zákona č. 71-1130). Může nicméně uvádět název zahraniční společnosti, v níž nebo jejímž jménem ve své domovské zemi vykonává advokacii. Usazený evropský advokát může za podmínek stanovených v rozhodnutí Státní rady (*Conseil d'Etat*) vykonávat ve Francii advokacii v rámci nebo jménem společnosti založené podle práva členského státu, v němž byl profesní titul získán, a která má za cíl společný výkon více svobodných profesí majících regulovaný statut nebo chráněný profesní titul.

Vymezuje se také možnost advokátů a potažmo i usazených evropských advokátů zřídit si ve Francii pobočku. Usazeným evropským advokátům je tak dána možnost, stejně jako francouzským advokátům, zřídit si vedle svého sídla, které je ve Francii, i druhou kancelář, ta nemusí být v obvodu stejného soudu vyšší instance, jako hlavní kancelář.

Omezení při poskytování právních služeb

Výkon advokacie advokátem pocházejícím z jiného členského státu EU než z Francie vylučuje jakoukoliv účast, i příležitostnou, na výkonu funkcí v rámci justice. Usazený evropský advokát nesmí ve Francii působit v oblastech, v nichž mají výlučnou působnost ministerští či jiní úředníci.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Pokud evropský advokát zastupuje klienta v řízení před soudy nebo jinými orgány, anebo klienta obhajuje v trestním řízení, působí tak za stejných podmínek jako advokát zapsaný u kterého-

li francouzské advokátní komory. Řídí se francouzskými profesními předpisy, aniž jsou dotčeny povinnosti plynoucí z profesních předpisů jeho domovské země, které nejsou v rozporu s francouzskými profesními předpisy.

Hostující evropský advokát dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

Nařízení č. 91-1197 z 27. listopadu 1991 o advokacii (*Décret n°91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat*) – čl. 200 – 202-3.

Hostující evropský advokát při poskytování právních služeb ve Francii používá svůj domovský profesní titul vyjádřený v jazyku nebo v jednom z jazyků svého domovského státu, a vedle toho jméno profesní organizace, jíž je členem, nebo soudu, u něhož je oprávněn působit v souladu s právem svého domovského státu.

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Ve věcech řešených před soudem vyšší instance (*tribunal de grande instance*), kde je zastupování advokátem povinné, může hostující evropský advokát klienta zastupovat, jen pokud si zvolil domicil u advokáta působícího u dotčeného soudu, a pokud byly tomuto advokátovi platně doručeny písemnosti týkající se daného řízení. Hostující evropský advokát podléhá stejným pravidlům jako francouzský advokát, který v případě, kdy zastupuje klienta před soudem, v jehož obvodu není zapsán u advokátní komory, se musí dostavit k prezidentovi a „vyššímu úředníkovi“ státního zastupitelstva příslušného v dané věci a předsedovi advokátní komory a také musí uvědomit advokáta zastupujícího protistranu.

Omezení při poskytování právních služeb

Hostující evropští advokáti nesmí ve Francii působit v oblastech, v nichž mají výlučnou působnost ministerští či jiní úředníci.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Pokud hostující evropský advokát zastupuje klienta v řízení před soudy ne-

bo jinými orgány, anebo klienta obhajuje v trestním řízení, působí tak za stejných podmínek jako advokát zapsaný u kterékoli francouzské advokátní komory. Řídí se francouzskými profesními předpisy, aniž jsou dotčeny povinnosti plynoucí z profesních předpisů jeho domovské země, které nejsou v rozporu s francouzskými profesními předpisy.

Generální prokurátor u odvolacího soudu (*procureur général près la cour d'appel*), u něhož hostující evropský advokát svého klienta zastupuje, předseda místně příslušné advokátní komory, předseda a členové soudu nebo soudního či disciplinárního orgánu, nebo zástupce orgánu veřejné správy, před nímž hostující evropský advokát jedná, mohou tohoto advokáta požádat, aby prokázal své oprávnění vykonávat advokacii.

Spolupracující advokát

V těch občanskoprávních věcech řešených před soudem vyšší instance (*tribunal de grande instance*), kde je zastupování advokátem povinné, může hostující evropský advokát klienta zastupovat, jen pokud si zvolil domicil u advokáta působícího u dotčeného soudu, a pokud byly tomuto advokátovi platně doručeny písemnosti týkající se daného řízení. K žalobě, resp. k replice k žalobě připojí dokument podepsaný tímto (francouzským) advokátem, čímž se prokáže existence smlouvy o domicilu mezi oběma advokáty pro dané řízení. Před odvolacím soudem (*cour d'appel*) je hostující evropský advokát povinen vystupovat ve shodě s advokátem oprávněným zastupovat strany před tímto soudem. Každý z advokátů může smlouvu o zvoleném domicilu kdykoliv ukončit výpovědí adresovanou druhé smluvní straně a advokátům ostatních stran řízení, hostující evropský advokát si však přitom musí zvolit pro účely dalšího poskytování právních služeb domicil u jiného advokáta. O ukončení smlouvy o zvoleném domicilu se uvědomí soud a oznámí se mu také jméno advokáta, u něhož si hostující evropský advokát zvolil dočasný domicil.

ITÁLIE

Profesní označení

Avvocato

Evropský advokát musí však při poskytování právních služeb v Itálii používat svůj profesní titul vyjádřený v jazyce svého domovského státu.

Usazený evropský advokát dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

Zákon č. 1578 z 27. listopadu 1932 (předpokládá se, že bude přijat nový zákon za cca půl roku).

Zákon č. 96 z roku 2001 – implementace směrnice 98/5/ES.

Povinný zápis v advokátní komoře či regionální advokátní komoře

Advokát se zapisuje v regionální advokátní komoře, v jejímž obvodu bude mít sídlo své advokátní kanceláře.

Kontaktní údaje na advokátní komoru

Consiglio Nazionale Forense

Via del Governo Vecchio, 3

I-00186 ROMA

Tel.: +39 06977488

Fax: +39 0697748829

www.consiglionazionaleforense.it

Požadované dokumenty pro zápis

Písemná žádost (není stanovena žádná forma této žádosti) adresovaná příslušné regionální advokátní komoře, ke které je nutno doložit:

- dokument, který prokazuje, že je advokát občanem některého státu EU,
- osvědčení o zapsání do seznamu advokátů v České republice (tj., že advokát prokazuje, že je oprávněn vykonávat advokacii ve svém domovském státě, tj. tam, kde je zapsán v seznamu advokátů pod příslušným profesním

označením); toto osvědčení nesmí být v okamžiku jeho předložení starší tři měsíců.

Žádost se předkládá v italském jazyce; ostatní dokumenty musí být úředně přeloženy do italského jazyka.

Způsob výkonu advokacie

Samostatný výkon advokacie, společný výkon advokacie. Není zavedena možnost tzv. zaměstnaného advokáta.

Omezení při poskytování právních služeb

Consiglio Nazionale Forense vede zvláštní seznam advokátů, kteří jsou oprávněni vystupovat před Nejvyšším soudem. Tito advokáti musí vykonávat advokátní profesi v minimální délce 12 let nebo musí složit speciální zkoušku.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Evropský advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány, a to ve spolupráci s advokátem zapsaným v některé z italských advokátních komor. Před zastupováním před italskými soudy je evropský advokát povinen oznámit předsedovi místní advokátní komory, že bude zastupovat klienta před místním italským soudem a tohoto klienta (danou věc) musí dostatečně specifikovat (uvést jméno klienta, věc, ve které jej zastupuje).

Spolupracující advokát

Evropský advokát musí být před soudem doprovázen italským advokátem, se kterým má písemnou smlouvu. Při absenci této písemné smlouvy se může italský advokát před soudem před zahájením jednání ústně za tohoto evropského advokáta zaručit – italský advokát totiž odpovídá za hladký průběh soudního jednání v případě, že před soudem zastupuje evropský advokát.

Hostující evropský advokát dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

Zákon č. 1578 z 27. listopadu 1932 (předpokládá se, že bude přijat nový zákon za cca půl roku).

Zákon č. 31 z 9. února 1982 – implementace směrnice 77/249/EHS.

Hostující advokát je oprávněn poskytovat právní služby dočasně a příležitostně pod profesním označením, které získal ve svém domovském státě, a to v jazyce tohoto domovského státu.

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Evropští hostující advokáti se u advokátní komory nezapisují.

Před zastupováním před italskými soudy je evropský advokát povinen oznámit předsedovi místní advokátní komory, že bude zastupovat klienta před místním italským soudem, a tohoto klienta (danou věc) musí dostatečně specifikovat (uvést jméno klienta, věc, ve které jej zastupuje).

Omezení při poskytování právních služeb

Consiglio Nazionale Forense vede zvláštní seznam advokátů, kteří jsou oprávněni vystupovat před Nejvyšším soudem. Tito advokáti musí vykonávat advokátní profesi v délce min. 12 let nebo musí složit speciální zkoušku.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Evropský advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány, a to ve spolupráci s advokátem zapsaným v některé z italských advokátních komor.

Spolupracující advokát

Evropský advokát musí být před soudem doprovázen italským advokátem, se kterým má písemnou smlouvu. Při absenci této písemné smlouvy se může italský advokát před soudem před zahájením jednání ústně za tohoto evropského advokáta zaručit – italský advokát totiž odpovídá za hladký průběh soudního jednání v případě, že zde zastupuje evropský advokát.

MAĎARSKO

Profesní označení

Ugyvéd

Označení, které evropský advokát používá ve svém domovském státě (Rechtsanwalt, Solicitor, Barrister, Advocat, Abogado atd.). Pokud by kterékoliv z domovských označení mohlo působit jako zaměnitelné ve srovnání s označením maďarským, je třeba ho doplnit vysvětlením v maďarštině.

Pokud tvoří kancelář výhradně evropští advokáti, nebo v jejím názvu není uvedeno alespoň příjmení jednoho člena – advokáta, je třeba použít v názvu kanceláře namísto „advokátní kancelář“ pouze výraz „kancelář“. Název kanceláře může obsahovat i cizojazyčný název advokátního sdružení.

Usazený evropský advokát dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

Zákon XI z r. 1998 o advokátech (dále „zákon o advokacii“).

Zákon XI z r. 2003, kterým se zákon o advokacii novelizoval, v kap. IX, k 13. 3. 2003 (implementace k 1. 4. 2004), viz www.complex.hu.

K implementaci těchto předpisů byla Maďarskou advokátní komorou vydána Pravidla činnosti advokáta ES na území Maďarské republiky vykonávané občanem některého z členských států ES a oprávněného k výkonu advokátní činnosti pod profesním označením uvedeným ve zvláštním právním předpise (dále „Pravidla“). Zmocnění k vydání Pravidel viz § 111 odst. 2 písm. c), § 112 odst. L písm. k) a § 89/k zákona o advokacii.

Povinný zápis v advokátní komoře či regionální advokátní komoře

Podle Pravidel činnosti advokáta ES na území Maďarské republiky vykonávané

občanem některého z členských států ES a oprávněného k advokátní činnosti pod profesním označením uvedeným ve zvláštním právním předpise („Pravidla“), je usazený advokát – na rozdíl od advokáta hostujícího –, který hodlá svoji činnost na území Maďarské republiky vykonávat soustavně, povinen požádat o zápis do seznamu jmen vedeném komorou. Žádost podává komoře příslušné podle místa kanceláře, kterou pro účely výkonu své činnosti v Maďarsku zakládá. Za činnost stálou, soustavnou, charakteristickou pro usazeného advokáta, se považuje taková, která je poskytována pravidelně. Usazený advokát může být v Maďarsku zapsán pouze u jedné komory, na jejímž území může provozovat svoji kancelář. Ať je však zapsán u kterékoliv z nich, vede ústřední registr usazených evropských advokátů ústřední Maďarská advokátní komora v Budapešti. Pravidla upravují i postavení zaměstnaného advokáta (evropského), který musí být zaregistrován v Maďarské advokátní komoře (regionální komora tu nestačí) do seznamu zaměstnaných advokátů ES. Žádost o registraci ovšem podává v komoře podle sídla kanceláře advokáta, nebo advokátní kanceláře, s níž se smlouva o pracovním poměru uzavírá.

Kontaktní údaje na advokátní komoru

Magyar Ügyvédi Kamara
Szemere utca 8
HU-1054 Budapest
Tel. +36 13119800
Fax +36 13117867
E-mail: mukail.tynetwork.hu
www.magyarugyvedikamara.hu

Regionální advokátní komory:

<http://magyarugyvedikamara.hu/tart/index/7/1>

Požadované dokumenty pro zápis

Žadatel musí doložit ověřeným maďarským překladem listiny ne starší než tři měsíce, vystavené organizací, která v jeho domovském státě vede seznam advokátů, že je v tomto státě oprávněn vykonávat advokátní činnost, dále prokázat, že má advokátní pojištění odpovědnosti platné pro území Maďarské republiky a písemně potvrdit, že souhlasí s tím, aby pojišťovna na žádost komory (u které chce být zapsán) poskytla informace o platnosti a podmínkách advokátního

pojištění odpovědnosti („Souhlasné prohlášení o pojištění“). Musí rovněž dát písemným prohlášením komoře předem souhlas k tomu, aby vydala „Souhlas s poskytnutím údajů“ a učinit prohlášení podle zákona o advokacii. Toto prohlášení je povinen učinit i zaměstnaný evropský advokát („Jednotné prohlášení pro přijetí“).

Zápis do seznamu oznámí příslušná komora v Maďarské republice advokátní komoře domovského státu žadatele, která vede evidenci advokátů, a zároveň Maďarské advokátní komoře, která vede ústřední evidenci o údajích v seznamu jmen. Ta jediná je oprávněna poskytnout informace o údajích evidence, resp. o jejich změnách, na žádost komory domovského státu žadatele.

Způsob výkonu advokacie

Zaměstnaným evropským advokátem je ten, koho Maďarská advokátní komora zaregistruje do seznamu zaměstnaných evropských advokátů. Evropský advokát, který hodlá vykonávat advokátní činnost na území Maďarska jako evropský zaměstnaný advokát, je povinen svoji žádost o zápis podat u advokátní komory příslušné podle sídla kanceláře advokáta, nebo advokátní kanceláře, která s ním uzavírá smlouvu o pracovním poměru. Žadatel – evropský advokát – musí uhradit za řízení o zápisu do seznamu poplatek ve výši určené Maďarskou advokátní komorou.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Ve spolupráci s maďarským advokátem.

Spolupracující advokát

Při zastupování před soudy či obhajobě v trestním řízení je usazený evropský advokát povinen jednat ve shodě s advokátem zapsaným u maďarské či některé z regionálních advokátních komor.

Ostatní

Pojištění – před podáním žádosti o zápis je evropský advokát povinen obstarat si prohlášení od pojišťovny o podmínkách pojištění, které v Maďarsku uzavřel. Předloží ho komoře při podání žádosti o zápis. Pokud má uzavřené pojištění ve svém domovském státě a je platné pro území Maďarska (ale podmínky pojistné smlouvy nejsou identické s těmi, kte-

ré ukládají maďarské právní předpisy), nařídí komora uzavření doplňujícího pojištění advokátní odpovědnosti.

Hostující evropský advokát dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

Zákon XI z r. 1998 o advokátech (dále „zákon o advokacii“) a zákon XI z r. 2003, kterým se zákon o advokacii novelizuje zejména v jeho kapitole IX, a to k 13. 3. 2003 s tím, že byl implementován k 1. 4. 2004, tedy k datu vstupu Maďarska do EU. Platný text zákona najdete na www.complex.hu.

K implementaci byla Maďarskou advokátní komorou vydána Pravidla činnosti advokáta ES na území Maďarské republiky vykonávané občanem některého z členských států ES a oprávněného k advokátní činnosti pod profesním označením uvedeným ve zvláštním právním předpise (dále „Pravidla“).

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Vykonává-li hostující advokát svoji činnost příležitostně, avšak o zápis nežádá, je povinen na výzvu komory, soudu, nebo mandanta doložit, že je oprávněn vykonávat kteroukoliv z činností advokáta uvedených v § 5 zákona o advokacii. Při nesplnění této povinnosti nemůže nadále vykonávat advokátní činnost na území Maďarské republiky. K případnému zápisu do seznamu viz předchozí pasáž k usazenému advokátovi.

Omezení při poskytování právních služeb

Není.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Zastupování před maďarským soudem nebo jiným orgánem je hostující advokát povinen oznámit příslušné komoře podle místa poskytování služeb a sdělit své jméno, název organizace, která v domovském státě vede evidenci advokátů, evidenční číslo, profesní označení podle domovského státu a kontaktní údaje. Jestliže hostující advokát poskytuje příležitostně právní služby bez zápisu do seznamu, může komora, příslušná podle místa poskytování právních služeb, zkontrolovat dodržení požadavků ze zákona.

Spolupracující advokát

Pokud uzavře smlouvu o spolupráci s maďarským advokátem nebo s maďarskou advokátní kanceláří, může hostující evropský advokát svou žádost podat u příslušné komory podle sídla spolupracujícího advokáta nebo kanceláře, popřípadě, při absenci takové smlouvy, u komory příslušné podle místa poskytovaných služeb. Což může být soud, u něhož se vede případ vyžadující činnost hostujícího advokáta, nebo sídlo jiné instituce, u níž případně probíhá řízení, v němž je hostující advokát činný.

Ostatní

Kárná odpovědnost hostujícího advokáta se řídí ustanoveními kapitoly VI zákona o advokacii s tím, že jako kárný trest lze uplatnit namísto vyloučení z komory zákaz výkonu advokátní činnosti na území Maďarské republiky. Současně s kárným trestem je i vyškrtnut ze seznamu jmen.

Odpovědnost se řídí podle bodu 27 kapitoly II Pravidel. Pozastavení činnosti se řídí ustanovením § 17 zákona o advokacii, zatímco přeregistrace k jiné komoře ustanovením § 19 odstavec 2 zákona o advokacii.

NĚMECKO**Profesní označení**

Rechtsanwalt

Evropský advokát musí však při poskytování právních služeb v Německu používat svůj profesní titul vyjádřený v jazyce svého domovského státu.

Usazený evropský advokát dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

Gesetz über die Tätigkeit europäischer Rechtsanwälte in Deutschland (= EURAG) ze dne 9. 3. 2000 (BGBl.is.182,1349), díl II.

Odkazy na Bundesrechtsanwaltsordnung – BGBl.Teil III, Gliederungsnummer 303-8 (=BRAO).

Usazený evropský advokát je advokátem, který je zapsán v Seznamu usazených evropských advokátů, vedených příslušnou německou advokátní komorou. Usazený evropský advokát musí používat profesní označení své země původu, tj. advokát. Oproti hostujícímu evropskému advokátovi musí mít registrované sídlo.

Povinný zápis v advokátní komoře či regionální advokátní komoře

Na rozdíl od ČR působí na území SRN 27 advokátních komor, proto musí být žádost o přijetí podána u té místně příslušné advokátní komory, na jejímž území chce advokát advokátní činnosti vykonávat.

Přijetí do německé advokátní komory je nutné a také žádoucí pouze tehdy, pokud se advokát v obvodu této advokátní komory usadí (tedy vykonává-li advokátní činnost v tomto místě stabilním a kontinuálním způsobem tím, že nabízí své služby ze svého „nového“ sídla občanům tohoto přijímacího státu – srov. ESD Sb. 1995, I-4165, „Gebhard“).

Advokát v takovém případě působí pod svým „domovským“ označením (advokát) – je zakázán překlad slova advokát do německého jazyka nebo sebeoznačení jako „evropský advokát“, může se však označit jako člen advokátní komory v XY. Může také užívat označení, včetně právní formy společnosti, jejímž členem je v ČR.

Musí být registrován u své domovské advokátní komory (ČAK) jako advokát (musí být oprávněn poskytovat advokátní služby ve své domovské zemi).

Kontaktní údaje na advokátní komoru

Kontakt na federální AK: Bundesrechtsanwaltskammer (BRAK)

Littenstrasse 9

10179 Berlin

Tel.: 030/284 939-0

Fax: 030/284 939-11

E-mail: zentrale@brak.de

www.brak.de

Požadované dokumenty pro zápis

1. žádost o přijetí,
2. životopis,
3. fotografie,
4. prohlášení o státní příslušnosti,

5. potvrzení o příslušnosti advokáta k ČAK, ne starší než tři měsíce (popř. doložení předchozího členství v advokátní komoře na území SRN),
6. doklad o pojištění odpovědnosti advokáta za poskytování právních služeb v německém právu na území SRN [pojištění musí trvat bez přerušení po celou dobu usazení, a to u pojišťovny, která je oprávněna sjednávat toto pojištění na území SRN (může jít o pojišťovnu na území ČR) s minimální krytou škodou 250 000 eur v jednotlivém případě, v kalendářním roce pak min. 1 000 000 eur]. Pojištění netřeba uzavírat v Německu, pokud má advokát uzavřeno rovnocenné pojištění v ČR;
7. doložení dalšího akademického titulu.

Dojde-li k trvalému odnětí licence v domovském státě, je zrušeno oprávnění k výkonu též v německé AK. Jde-li o časově přechodné odnětí licence v domovském státě, německá AK může pozastavit (zrušit) přijetí do své AK. Německá AK uvedomí o zápisu či výmazu ČAK.

Poplatek za vyřízení žádosti o přijetí do německé AK je 250 eur. Po dobu členství v advokátní komoře se platí roční příspěvek na činnost komory cca 200 eur (závisí na stavovských předpisech jednotlivých advokátních komor).

Způsob výkonu advokacie (samostatný advokát vs. zaměstnaný advokát)

Samostatný i společný výkon advokacie. Je-li advokát zaměstnan či je-li činný ve stálých služebních vztazích, má omezení dle § 46 BRAO (např. nesmí zastupovat před žádnými soudy, ani arbitrážními).

Omezení při poskytování právních služeb

Žádné.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Usazený evropský advokát není jakkoliv omezen v přístupu k soudům a ostatním státním institucím (výjimkou je občanskoprávní revize před Spolkovým soudním dvorem).

Spolupracující advokát

Ne.

Ostatní

Při účasti na společnosti v zemi původu je tu informační povinnost vůči německé AK.

Pro omezené či vyloučené ručení usazeného advokáta platí předpoklady uvedené v § 59j BRAO.

Pro úplnost upozorňujeme na možnost začlenění (3. díl EURAG) do německé advokátní komory jako advokát, čili získání stejného postavení jako německý advokát. Předpokladem je:

1. tři roky trvalé a efektivní činnosti jako „usazený advokát“ v německém právu, nebo
2. kratší doba než tři roky trvalé a efektivní činnosti ve zvláštních případech, nebo
3. složení zkoušky způsobilosti.

Hostující evropský advokát
dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

EURAG – 5. díl (plný název zákona viz právní úprava usazeného advokáta).

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Charakteristikou činnosti evropského hostujícího advokáta je dočasnost poskytování služby. Podmínkou jeho působení je aktivní licence v zemi původu, na požádání musí doložit své oprávnění působit ve své zemi jako advokát, jinak není oprávněn právní služby poskytovat. Hostující advokát nemusí být registrován u německé advokátní komory, ani u soudu či jiného orgánu v Německu. Nemusí mít v Německu sídlo. Používá pouze profesní označení země původu „advokát (při ČAK)“, tj. stejně jako u evropského usazeného advokáta. Je dozorován Saskou advokátní komorou v Drážďanech.

Omezení při poskytování právních služeb

V soudním nebo úředním jednání ve věcech trestních, disciplinárních, služebních nebo profesních, ve kterých se mandant není schopen hájit sám nebo sám vést spor, může evropský hostující advokát činit právní úkony pouze ve shodě s místním advokátem (tj. německým advokátem s místní licenci) – viz § 28 EURAG.

Součinnost s konzultantem musí písemně doložit při prvním úkonu vůči

či danému orgánu. Oznamit se musí i ukončení spolupráce. Úkony, u nichž není v okamžiku jejich činnosti prokázána součinnost s advokátem-konzultantem, jsou neplatné.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Viz výše.

Spolupracující advokát

Ano – viz výše.

NIZOZEMÍ**Profesní označení**

Advocaat

Evropský advokát musí však při poskytování právních služeb v Nizozemí používat svůj profesní titul vyjádřený v jazyce svého domovského státu.

Usazený evropský advokát
dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

Zákon o advokacii z 23. června 1952 (poslední novela datována k 13. červenci 2002), viz www.advocatenorde.nl.

Povinný zápis v advokátní komoře či regionální advokátní komoře

Advokát se zapisuje v regionální advokátní komoře, v jejímž obvodu bude mít sídlo své advokátní kanceláře.

Kontaktní údaje na advokátní komoru

Nederlandse Orde van Advocaten
P.O. Box 30851
NL-2500 GW DEN HAAG
Tel.: +31.70.335 35 35
Fax: +31.70.335 35 31
E-mail: danielle.ball@advocatenorde.nl
Website: www.advocatenorde.nl

Požadované dokumenty pro zápis

Písemná žádost (není stanovena žádná forma této žádosti) adresovaná přísluš-

né regionální advokátní komoře, ke které je nutno doložit:

- a) Dokument, který osvědčuje, že advokát je občanem některého státu Evropské unie.
- b) Celou dokumentaci o právním vzdělání a osvědčení o způsobilosti vykonávat advokacii v některém ze členských států Evropské unie (tj. diplom z právnické fakulty, osvědčení o způsobilosti vykonávat advokacii).
- c) Osvědčení o případných znalostech nizozemského práva (v případě, že těmito znalostmi disponuje).

Veškeré tyto dokumenty musí být úředně přeloženy do holandštiny.

Pokud regionální advokátní komora odmítne zapsat advokáta do seznamu evropských usazených advokátů, může se advokát odvolat podle holandského „všeobecného zákona o správním právu“ (General Administrative Law Act = Algemeen wet bestuursrecht).

Zastupování před soudy a jinými orgány

Usazený advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány za stejných pravidel, jak jsou k tomu oprávnění advokáti zapsaní u některé z nizozemských advokátních komor.

Pokud si to evropský advokát přeje, je oprávněn nosit talár, který nosí před soudem ve svém domovském státě.

Spolupracující advokát

Pokud poskytuje usazený advokát právní služby v rámci zastupování klienta před soudy v takovém řízení, ve kterém je vyžadováno zastoupení advokátem, musí evropský advokát spolupracovat s advokátem zapsaným v seznamu advokátů – s tzv. spolupracujícím advokátem. Spolupracující advokát ověřuje, zda je hostující advokát oprávněn vykonávat advokacii ve své domovské zemi; za toto ověření je odpovědný příslušnému soudu. Spolupracující advokát představí soudci hostujícího advokáta při prvním jednání před příslušným soudem.

Hostující evropský advokát
dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

Zákon o advokacii z 23. června 1952 (poslední novela datována k 13. červenci 2002), viz www.advocatenorde.nl.

Hostující advokát je oprávněn poskytovat právní služby dočasně a příležitostně pod profesním označením, které získal ve svém domovském státě, a to v jazyce tohoto domovského státu.

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Evropští hostující advokáti se u advokátní komory nezapisují. Při poskytování právních služeb je hostující advokát povinen uvádět jméno profesní organizace, ve které je členem.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Hostující advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány za stejných pravidel, jak jsou k tomu oprávněni advokáti zapsaní u některé z nizozemských advokátních komor. V některých případech musí spolupracovat s advokátem zapsaným v některé z nizozemských advokátních komor.

Spolupracující advokát

Pokud poskytuje usazený advokát právní služby v rámci zastupování klienta před soudy v takovém řízení, ve kterém je vyžadováno zastoupení advokátem, musí evropský advokát spolupracovat s advokátem zapsaným v seznamu advokátů – s tzv. spolupracujícím advokátem.

Spolupracující advokát ověřuje, zda je hostující advokát oprávněn vykonávat advokacii ve své domovské zemi; za toto ověření je odpovědný příslušnému soudu.

Spolupracující advokát představí soudci hostujícího advokáta při prvním jednání před příslušným soudem.

Hostující advokát by si měl zvolit adresu sídla svého spolupracujícího advokáta pro komunikaci se soudy (příp. jinými orgány) při zastupování klienta před soudy v takovém řízení, ve kterém je vyžadováno zastoupení advokátem. Soudce (předsedající soudce) může povolit, aby hostující advokát mluvil jiným jazykem než holandsčinou, pokud se domnívá, že to nijak nenaruší průběh řízení. Může také nařídit, aby se dostavil tlumočnick.

POLSKO

Profesní označení

Adwokat, Radca prawny

Evropský advokát musí však při poskytování právních služeb v Polsku použít svůj profesní titul vyjádřený v jazyce svého domovského státu. Zároveň uvádí svou příslušnost ke své domovské advokátní komoře, jejímž je členem, a v jakém rámci právní služby v Polsku poskytuje, tj. jako advokát (adwokat), nebo právní rádce (radca prawny).

Usazený evropský advokát dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

Zákon o poskytování právních služeb zahraničními advokáty na území Polské republiky ze dne 5. července 2002, ve znění pozdějších předpisů.

Povinný zápis v advokátní komoře či regionální advokátní komoře

Advokát se zapisuje v regionální advokátní komoře, v jejímž obvodu bude mít sídlo své advokátní kanceláře.

Kontaktní údaje na advokátní komory

Národní komora rádců právních
Krajowa Izba Radców Prawnych – National Council of Legal Advisors
Aleje Ujazdowskie 18 lok. 4
PL-00-478 WARSZAWA
Tel.: +48.22.621.21.14
Fax: +48.22.621.21.14
E-mail: kirp@kirp.pl
www.kirp.pl

Národní komora advokátů
Naczelna Rada Adwokacka – The Polish Bar Council
16, ul. Świetojeńska
PL-00-202 WARSZAWA
Tel.: +48 22 505 25 00
Fax: +48 22 505 25 08
E-mail: nra@nra.pl
www.nra.pl

Požadované dokumenty pro zápis

Písemná žádost (není stanovena žádná forma této žádosti) adresovaná příslušné regionální advokátní komoře, ke které je nutno doložit:

- dokument, který prokazuje, že advokát je občanem některého státu EU,
- osvědčení o zapsání do seznamu advokátů v České republice (tj., že advokát prokazuje, že je oprávněn vykonávat advokacii ve svém domovském státě, tedy tam, kde je zapsán v seznamu advokátů pod příslušným profesním označením); toto osvědčení nesmí být v okamžiku jeho předložení starší tří měsíců,
- pojištění odpovědnosti za škodu při poskytování právních služeb na území Polské republiky, které je povinen advokátní komoře předkládat každý rok.

Žádost předkládá advokát té regionální advokátní komoře, v jejímž obvodu bude mít své sídlo advokátní kanceláře. Žádost se předkládá v polském jazyce; ostatní dokumenty musí být úředně přeloženy do polského jazyka.

Způsob výkonu advokacie

Samostatný výkon advokacie, společný výkon advokacie. Je zavedena možnost tzv. zaměstnaného advokáta. Právní rádce může dokonce působit jako firemní právník (in-house) v různých společnostech i ve státních institucích za předpokladu, že bude zachována jeho nezávislost.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Evropský advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány. V některých případech musí spolupracovat s advokátem zapsaným u některé z polských advokátních komor.

Spolupracující advokát

Poskytuje-li evropský advokát právní služby spočívající v zastupování v řízení před soudy nebo jinými orgány, ve kterých musí být účastník zastoupen advokátem nebo právním rádcem, je evropský advokát povinen spolupracovat s advokátem nebo právním rádcem. V případech, ve kterých nesmí poskytovat právní služby právní rádce, je po-

vinen evropský advokát spolupracovat s advokátem. Vzájemnou spolupráci si advokáti upraví smlouvou.

Evropský advokát je povinen předložit soudu či jinému příslušnému orgánu tuto smlouvu při prvním učiněném úkonu v řízení. Pokud evropský advokát tuto smlouvu o vzájemné spolupráci nepředloží, soud (orgán) mu stanoví dodatečnou lhůtu ke splnění této povinnosti. Pokud ani v této dodatečné lhůtě evropský advokát smlouvu nepředloží, není oprávněn zastupovat účastníka v řízení jako advokát.

Ostatní

Pokud ve své zemi původu poskytoval advokát právní služby prostřednictvím společného výkonu advokacie, je oprávněn, kromě svého profesního titulu, uvádět taktéž název tohoto společného výkonu advokacie a zároveň je povinen oznámit advokátní komoře způsob výkonu advokacie ve své domovské zemi.

Hostující evropský advokát dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

Zákon o poskytování právních služeb zahraničními advokáty na území Polské republiky ze dne 5. července 2002, ve znění pozdějších předpisů.

Při poskytování právních služeb používá advokát profesní titul vyjádřený v jazyce státu, ve kterém získal oprávnění poskytovat právní služby. Zároveň uvádí svou příslušnost ke své domovské advokátní komoře.

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Evropští hostující advokáti se u advokátní komory nezapisují.

Omezení při poskytování právních služeb

Informace k tomuto bodu nebyly poskytnuty.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Evropský advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány. V některých případech musí spolupracovat s advokátem zapsaným v některé z polských advokátních komor.

Spolupracující advokát

Poskytuje-li evropský advokát právní služby spočívající v zastupování v řízení před soudy nebo jinými orgány, ve kterých musí být účastník zastoupen advokátem nebo právním rádce, je evropský advokát povinen spolupracovat s advokátem nebo právním rádce. V případech, ve kterých nesmí poskytovat právní služby právní rádce, je povinen evropský advokát spolupracovat s advokátem. Vzájemnou spolupráci si advokáti upraví smlouvou.

Evropský advokát je povinen předložit soudu či jinému příslušnému orgánu tuto smlouvu při prvním učiněném úkonu v řízení. Pokud evropský advokát tuto smlouvu o vzájemné spolupráci nepředloží, soud (orgán) mu stanoví dodatečnou lhůtu ke splnění této povinnosti. Pokud ani v této dodatečné lhůtě evropský advokát smlouvu nepředloží, není oprávněn zastupovat účastníka v řízení jako advokát.

Ostatní

Evropský advokát si zvolí svého zmocněnce pro doručování, na jehož adresu se budou zasílat veškeré písemnosti (rozhodnutí orgánů aj.) spojené s poskytováním právních služeb v Polsku – většinou se osoba spolupracujícího advokáta shoduje právě s osobou zmocněnce pro doručování. V případě, že evropský advokát zmocněnce pro doručování neuvědve, budou písemnosti zasílány účastníkovi řízení, pokud má sídlo/bydliště v Polsku, a pokud nikoliv, budou tyto písemnosti zakládány do spisu a tímto považovány za doručené.

RAKOUSKO

Profesní označení

Rechtsanwalt

Evropský advokát musí však při poskytování právních služeb v Rakousku používat svůj profesní titul vyjádřený v jazyce svého domovského státu.

Usazený evropský advokát dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

Rechtsanwaltsordnung (=RAO), zákon z 31. 7. 1945, Bundesgesetz über den freien Dienstleistungsverkehr und die Niederlassung von europäischen Rechtsanwälten in Österreich (=EIRAG).

Povinný zápis v advokátní komoře či regionální advokátní komoře

Ano. Usazený evropský advokát je advokátem, který je zapsán v Seznamu usazených evropských advokátů, vedených příslušnou advokátní komorou.

Usazený evropský advokát musí používat označení advokát. Oproti hostujícímu evropskému advokátovi musí mít registrované sídlo.

Kontaktní údaje na advokátní komoru

Österreichischer Rechtsanwaltskammertag
Tuchlauben 12
1-1010 Wien
Tel: (01) 535 12 75-0
Fax: (01) 535 12 75 -13
E-mail: rechtsanwalte@oerak.at
www.oerak.at

Požadované dokumenty pro zápis

Náležitosti k zápisu do Seznamu jsou: rodný list, doklad o státním občanství nebo cestovní pas, v případě změny příjmení listina, na základě které došlo ke změně, např. oddací list, doklad o příslušnosti k ČAK, ne starší tří měsíců, doklad o udělení akademického titulu,

doklad o existenci profesního pojištění a dvě fotografie.

Co se týče profesního pojištění, pak platí, že musí být zajištěno pojistné krytí v minimální výši 400 000 eur. Advokátní komoře stačí, když příslušná pojišťovna podle § 15 EIRAG podepíše potvrzení o zajištění profesního pojištění, není nutno si sjednávat pojistnou smlouvu přímo v Rakousku; např. Generali Pojišťovna, a s. umí uzavřít příslušnou pojistnou smlouvu, když se jedná o tzv. evropské pojistné krytí. Pojistné pak činí (při pojistném limitu 400 000 eur) 16 700 Kč a rozsah pojištění zároveň také kryje činnost na území ČR.

Omezení poskytování právních služeb

Žádné.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Není omezení, je ale třeba spolupracovat s místním advokátem – viz níže.

Spolupracující advokát

Ano, Einvernehmensrechtsanwalt (je to místní spolupracující advokát, který je zapsán v seznamu příslušné advokátní komory. Jde o advokáta, se kterým jedná hostující evropský advokát **ve shodě**, proto takové označení).

Ostatní, další specifika

Usazený evropský advokát musí hradit „své“ komoře stejné finanční částky, jaké hradí tuzemští, rakouští advokáti. V tomto příspěvku vycházíme výlučně z údajů Hornorakouské advokátní komory, které jsou však použitelné i pro zbývajících osm advokátních komor (v Rakousku je celkově devět advokátních komor, dle počtu spolkových zemí a nad nimi stojí ŐRAK). Hornorakouský advokát musí své komoře ročně zaplatit celkem **17 200 eur**. Tato částka se skládá ze: příspěvku na činnost komory ve výši 640 eur, penzijního pojištění ve výši 6600 eur, doplňkového penzijního pojištění ve výši 3000 eur, zdravotního pojištění ve výši 2700 eur, doplňkového zdravotního pojištění ve výši 900 eur, pojištění odpovědnosti ve výši 2200 eur a doplňkového pojištění odpovědnosti ve výši 1200 eur.

Usazený evropský advokát musí zaplatit příspěvek komoře 640 eur. O pojištění odpovědnosti platí to, co je uvedeno výše, pokud si to usazený evropský advokát

nezajistí v ČR, pak musí platit, co je výše uvedeno. Co se týče penzijního a zdravotního pojištění, pak je třeba zohlednit, zda převážujícím místem výkonu advokacie bude ČR nebo Rakousko. Pokud převážujícím místem výkonu advokacie bude Česko, je nutno pracovat s Nařízením 883/2004. Pokud jde o sociální pojištění stačí předložit formulář A1 a nemusí se hradit penzijní pojištění, včetně příplatku. To však neplatí pro zdravotní pojištění, neboť VZP či jiná pojišťovna nevystaví formulář S1, pokud bydlíště a obvyklý pobyt bude na území České republiky; pak je nutno počítat s platbou 3600 eur. Kromě výše uvedeného musí usazený evropský advokát každý rok zaplatit 100 eur do tzv. Vertrauensschadenfonds, dále 201,67 eur do Treuhand-Einrichtung a 44 eur za tzv. kolektivní úrazové pojištění. Jak je zřejmé, finanční zátěž pro usazeného evropského advokáta je více než značná, a to se vyplatí pro málokterého českého advokáta. Kromě jiného má usazený evropský advokát daňovou povinnost ve vztahu k příjmům, které dosáhl na území Rakouska. Samozřejmě existuje smlouva o zamezení dvojího zdanění, ale je-li usazený evropský advokát českým daňovým rezidentem a neplatí u něj výjimka ze zdanění jeho celosvětových příjmů (výjimka znamená, že více než 183 dní během 12 měsíců vykonává advokátní praxi v Rakousku), pak své příjmy v Rakousku zdaní 15% sazbou daně, přičemž příjmy v Rakousku musí zdanit podle rakouských daňových sazeb, a následně je prováděna tzv. metoda zápočtu na českou daň a nezapočtená daň je daňovým nákladem příštího roku. Rakouské daňové sazby jsou poměrně značné, od 60 000 eur nahoru je sazba 50 %. Do 11 000 eur daňového základu se neplatí žádná daň. Po třech letech praxe usazeného evropského advokáta je možný pohovor na advokátní komoře a po jeho úspěšném absolvování lze být zapsán do Seznamu rakouských advokátů. Na tento pohovor musí vzít advokát výsledky své práce a s těmi advokátní komoru seznámit.

Hostující evropský advokát dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

RAO (Rechtsanwaltsordnung), EIRAG (Europäisches Rechtsanwalts-gesetz).

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Hostující evropský advokát může v Rakousku, v rámci volného poskytování služeb, poskytovat právní služby pod profesním označením advokát.

Pokud hostující evropský advokát chce zastupovat klienty před soudy a úřady, tak musí prokázat, že je zapsán v seznamu ČAK. Stačí předložení advokátního průkazu spolu s českým občanským průkazem.

Hostující evropský advokát si v rámci výkonu právních služeb nemusí zřizovat kancelář, nemusí mít sídlo na území Rakouska; pokud se tak stane, musí to písemně oznámit místně příslušné advokátní komoře.

Při výkonu své činnosti mají hostující evropští advokáti stejná práva a povinnosti jako rakouští advokáti, což na druhé straně znamená, že hostující evropští advokáti podléhají doзору příslušné advokátní komory, včetně případného disciplinárního řízení.

Hostující evropský advokát není registrován u příslušné advokátní komory, ani neexistuje Seznam hostujících evropských advokátů.

Zastupování před soudy a jinými orgány

V případě, že hostující evropský advokát chce se svým klientem předstoupit před rakouský soud, pak platí, že v soudních sporech, kde je povinné zastoupení rakouským advokátem, musí mít hostující evropský advokát předem zajištěného spolupracujícího advokáta (Einvernehmensrechtsanwalt). Einvernehmensrechtsanwalt je advokátem, který je zapsán v seznamu příslušné advokátní komory. Jde o advokáta, se kterým jedná hostující evropský advokát **ve shodě**, proto takové označení. Povinné zastoupení advokátem, podle rakouského ZPO, je vždy před okresními soudy (BG) při hodnotě předmětu sporu více než 5000 eur a před všemi vyššími soudy – LG, OLG, OGH (kromě pracovních a sociálních soudů). Ve sporech pod 5000 eur, vedených před okresními soudy, může hostující evropský advokát volně zastupovat, aniž by musel mít předem zajištěného spolupracujícího advokáta. To platí i v případě exekučního řízení, opět je zde limit 5000 eur, ale pokud podá povinný odvolání a věc jde k LG, pak si již hostující evropský advokát musí zajistit spolupracujícího ad-

vokáta. V soudních sporech, kde je povinné zastoupení advokátem, je nutné si onoho Einvernehmensrechtsanwalt nechat zajistit již před prvním procesním úkonem. Mezi spolupracujícím advokátem a klientem hostujícího evropského advokáta nevzniká smluvní vztah, ledaže by se na tom výslovně dohodli. Institut Einvernehmensrechtsanwalt slouží k tomu, aby byla zajištěna náležitá právní péče, nejde přímo o konzultanta, jak jej známe z českého zákona o advokacii.

Spolupracující advokát

Ano.

SLOVENSKO

Profesní označení

Advokát

Evropský advokát musí však při poskytování právních služeb na Slovensku používat svůj profesní titul vyjádřený v jazyce svého domovského státu.

Usazený evropský advokát
dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

Slovenský zákon o advokacii č. 586/2003 Z.z., o advokácii, www.sak.sk.

Povinný zápis v advokátní komoře či regionální advokátní komoře

Evropský advokát se zapisuje na Slovenské advokátní komoře.

Kontaktní údaje na advokátní komoru

Slovenská advokátska komora
Kolárska 4
813 42 BRATISLAVA
Tel.: +421 2 52 96 15 32
Fax: +421 2 52 96 15 54
E-mail: sak@sak.sk
www.sak.sk

Požadované dokumenty pro zápis

Písemná žádost (není stanovena žádná forma této žádosti) adresovaná přísluš-

né regionální advokátní komoře, ke které je nutno doložit:

- občanský průkaz nebo pas (slovenský zákon o advokacii uvádí, že advokát musí prokázat, že je občanem státu EU),
- osvědčení o zapsání do seznamu advokátů v zemi původu (slovenský zákon o advokacii uvádí, že advokát musí prokázat, že je oprávněn vykonávat advokacii ve svém domovském státě, tj. tam, kde je zapsán v seznamu advokátů pod příslušným profesním označením – advokát),
- pojištění odpovědnosti za škodu při poskytování právních služeb na území Slovenské republiky.

Tyto doklady nesmí být v okamžiku jejich předložení starší tří měsíců a musí být úředně přeloženy do slovenského jazyka. V samotné žádosti o zápis do seznamu evropských usazených advokátů uvede advokát stát, ve kterém je zapsán v seznamu advokátů; zda poskytuje právní služby samostatně nebo označí formu společného výkonu advokacie; kdo je společníkem právnícké osoby a zda je tento společník oprávněn k výkonu advokacie; sídlo a způsob výkonu advokacie na území Slovenské republiky.

Způsob výkonu advokacie

Samostatný výkon advokacie, společný výkon advokacie. Není zavedena možnost tzv. zaměstnaného advokáta.

Omezení při poskytování právních služeb

Poskytování právních služeb není omezeno.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Evropský advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány. V některých případech musí spolupracovat s advokátem zapsaným u Slovenské advokátní komory.

Spolupracující advokát

Evropský advokát je povinen spolupracovat se slovenským advokátem zapsaným v seznamu slovenských advokátů u Slovenské advokátní komory v případě, že zastupuje účastníka v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci a při obhajobě obviněného v trestním

řízení, jinak není oprávněn účastníka (či obviněného) zastupovat jako advokát.

Hostující evropský advokát
dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

Slovenský zákon o advokacii č. 586/2003 Z.z., o advokácii, viz www.sak.sk.

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Při dočasném či příležitostném poskytování právních služeb není evropský advokát zapisován do seznamu advokátů u Slovenské advokátní komory.

Omezení při poskytování právních služeb

Hostující evropský advokát není oprávněn sepisovat smlouvy o převodu nemovitostí.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Evropský advokát je oprávněn zastupovat před soudy a jinými orgány.

V některých případech musí spolupracovat s advokátem zapsaným u Slovenské advokátní komory.

Spolupracující advokát

Evropský hostující advokát je povinen spolupracovat se slovenským advokátem zapsaným v seznamu slovenských advokátů u Slovenské advokátní komory v případě, že zastupuje účastníka v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci a při obhajobě obviněného v trestním řízení, jinak není oprávněn účastníka (či obviněného) zastupovat jako advokát. Na adresu tohoto slovenského spolupracujícího advokáta se evropskému hostujícímu advokátovi doručují písemnosti jemu určené.

Pokud je o to požádán Slovenskou advokátní komorou, soudem či jiným orgánem veřejné moci, je evropský hostující advokát povinen prokázat, že je oprávněn poskytovat právní služby jako advokát na území svého domovského státu. Dále je povinen předložit doklad o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s poskytováním právních služeb na území Slovenska. Pokud by tyto doklady evropský hostující advokát na požádání nedoložil, není oprávněn poskytovat právní služby na území Slovenska. Tyto doklady nesmí být v okamžiku jejich předložení starší tří měsíců a musí být úředně přeloženy do slovenského jazyka.

Vzájemnou spolupráci si evropský hostující advokát a slovenský advokát – spolupracující advokát upraví písemnou smlouvou.

VELKÁ BRITÁNIE (ANGLIE & WALES)

Profesní označení

Solicitor

Usazený evropský advokát
dle směrnice 98/5/ES

Právní úprava

The Establishment Directive and REL (poslední novelizace 28. 8. 2009)

[pozn.: REL = zkratka pro Registered European Lawyer, tj. registrovaný evropský advokát]

EC (Lawyer 's Practice) Regulation 2000 (S.I.2000 No. 1119)

Texty předpisů najdete na www.statute-law.gov.uk a www.sra.org.uk.

Povinný zápis v advokátní komoře

Evropský advokát (pokud jde o solictorskou činnost) se zapisuje u The Law Society of England and Wales, přičemž registr vede – u individuálních evropských advokátů – tato komora, zatímco jde-li o registraci těch evropských advokátů, kteří chtějí provozovat praxi jako společníci, v obchodních společnostech, anebo v komanditních společnostech ve formě tzv. regulované firmy, jsou zapsáni v registru u Solicitors Regulation Authority, zastřešující v UK Law Society. Solicitors Regulation Authority (SRA) byla zřízena zákonem z r. 2007 a byla jí svěřena řada aktivit, které byly předtím svěřeny The Law Society of England and Wales.

Kontaktní údaje na advokátní komoru

The Law Society of England and Wales
113 Chancery Lane
UK – London WC2A1PL
www.lawsociety.org.uk

Solicitors Regulation Authority (SRA)
(nezávislá instituce regulující The Law Society)

Ipsley Court, Berrington Close,
Redditch, B98 0TD
Tel. 00 44 (0) 1527-504450
www.sra.org.uk.

Požadované dokumenty pro zápis

Advokát musí doložit, že je občanem členského státu EU a že profesní titul, který ve svém domovském státě používá, je titulem, který je u jeho státu (v našem případě v ČR) považován za profesní titul/označení advokáta, jak je to uvedeno ve směrnici 98/5.

Je třeba předložit datum, od kdy chce evropský advokát začít působit v UK, zda se poté ještě předpokládá nějaká zkušební lhůta (například stáž u některého solictora UK), důkaz, že jméno žadatele je registrováno u jeho domácí advokátní komory, spolu s potvrzením, že je oprávněn vykonávat advokátní praxi v domovském státě, že proti němu není vedeno žádné disciplinární řízení, nebo že nebylo vydáno v té souvislosti rozhodnutí u domácí advokátní komory. Potvrzení jeho domácí komory o tom, že je oprávněn vykonávat advokacii, nesmí být starší, než tři měsíce. Pokud je snad proti žadateli v jeho domácí advokátní komoře vedeno disciplinární řízení, je třeba, aby domácí komora poskytla detailní informace. Není-li k dispozici v angličtině, musí být doplněno ověřeným překladem do angličtiny.

Pro doložení faktu, že chce být advokátem usazeným v UK, stačí žadateli prokázat, že se běžně v UK zdržuje, nebo si buduje v UK běžnou praxi, nebo chce být zaměstnaným evropským advokátem, jehož zaměstnavatel je v UK. Pobyt v UK – posouzení, zda je advokát běžným rezidentem v UK, závisí do značné míry na právě platných imigračních předpisech. Žadatel musí poskytnout detaily o struktuře (typu) advokátní firmy, například detailní informace o dalších partnerech včetně těch, kteří sídlí mimo UK, pokud chce praktikovat v partnerství.

Musí také předložit potvrzení o pojištění, které vyhovuje místním (UK) tzv. Solicitor 's Indemnity Insurance Rules. Může ovšem také doložit, že se na něj tato pravidla nevztahují, například proto, že funguje jako „in-house lawyer“, tedy zaměstnaný advokát.

Proti zamítnutí žádosti o zápis evropského advokáta se žadatel může odvolat k Vrchnímu soudu (High Court).

Způsob výkonu advokacie

V UK nejsou žádná omezení, jakmile žadatel získal statut usazeného advokáta. Jde pouze o to, aby již v žádosti o zápis správně identifikoval, v jakém postavení bude v UK působit. To proto, že SRA upravuje způsoby, jak může v UK a Walesu praktikovat, tj. zda bude hlavou firmy, nebo jako zaměstnaný advokát. Nově existují čtyři způsoby, jak může usazený evropský advokát v UK praktikovat:

1. jako uznávaný individuální advokát nebo jeho zaměstnaný advokát,
2. jako manažer nebo zaměstnanec uznávané advokátní firmy,
3. jako manažer nebo zaměstnanec advokátní firmy, která sama není registrována jako evropská,
4. jako in-house lawyer (podnikový právník).

Požadavky na každou z těchto variant jsou uvedeny v čl. 12.02(1) Etického kodexu.

Evropský zaměstnaný advokát může být v rozsahu svojí činnosti omezen pouze v rozsahu, v jakém mu to povolují pravidla jeho domovského státu (ten může být v tomto směru striktnější než podmínky v UK). Nicméně, SRA i tak povoluje rozsah činnosti stejný jako u solictorů.

Zastupování před soudy a jinými orgány

Usazený evropský advokát může v UK vykonávat stejnou profesní činnost jako domácí solictori.

Spolupracující advokát

Předpisy neupravují požadavek, aby byl evropský advokát povinen jednat ve shodě se solictorem zapsaným u SRA.

Ostatní

Advokát, který je zapsán jako evropský advokát, se řídí stejnými zákony, pravidly a profesními normami jako solictori a je oprávněn vykonávat činnost vyhrazenou členům této profese v UK. Po třech letech nepřetržité praxe v UK se stává způsobilým stát se řádným příslušníkem profese solictorů, a to bez složení zkoušek. Je oprávněn zúčastnit se voleb do orgánů The Law Society.

Pojištění evropského advokáta je podmínkou jeho registrace a musí být shledáno ekvivalentním s podmínkami solitorského pojištění UK (kromě případů, kdy jde o in-house lawyer, tedy podnikového právníka, který tomuto pojištění nepodléhá).

Hostující evropský advokát dle směrnice 77/249/EHS

Právní úprava

The Establishment Directive and REL (poslední novelizace 28. 8. 2009), EC (Lawyer 's Prectice) Regulation 2000 (S.I.2000 No. 1119).

Ohlášení o poskytování právních služeb či zápis v advokátní komoře

Není povinné, ale The Law Society of England and Wales nebo SRA může kdykoliv požádat hostujícího evropského advokáta, aby prokázal svůj status evropského advokáta. Pokud by požadavek nesplnil uspokojivým způsobem, nesmí tyto služby v UK vykonávat, dokud mu

některá z uvedených institucí neposkytne povolení (např. po doplnění požadovaných informací).

Zastupování před soudy a jinými orgány

Hostující evropský advokát může v UK vykonávat stejnou profesní činnost jako solicitor, poskytovat jakékoliv služby v civilním či trestním právu, před jakýmkoliv soudem, tribunálem či veřejnou institucí (včetně osobní účasti a oslovení soudu, tribunálu či veřejné instituce). Musí pouze sám upozornit na to, že je hostujícím evropským advokátem. Spolu s ním musí však být zastupováním pověřen britský solicitor. Může poskytovat právní rady a pomoc či bezplatnou právní pomoc, bez jakéhokoliv omezení.

Spolupracující advokát

Hostující evropský advokát musí při zastupování před soudy, tribunály či jinými veřejnými institucemi v UK spolupracovat a být ve shodě s místním solicitem, zapsaným řádně u Law Society, resp. u SRA.

Ostatní

Hostující evropský advokát musí svoji činnost v UK vykonávat v souladu s domácími právními předpisy. Může sepišovat jakýkoliv druh dokumentů. Musí při poskytování služeb užívat profesní titul a charakteristiku obvyklou v jeho domovském státě, spolu s názvem své profesní organizace, která mu poskytla oprávnění k výkonu advokacie a u níž je jako advokát řádně registrován. Pokud je proti němu vedena stížnost, upozorní příslušné disciplinární místo (SRA) domácí advokátní organizaci hostujícího advokáta a může mu, podle uvážení, zakázat další poskytování služeb v UK.

Vedle profese Solicitora existuje ve Velké Británii (Anglii a Walesu) také profese barristera, která však nebyla do této studie začleněna.

NOVINKA VZORY SMLUV

CODEXIS[®] ADVOKACIE
EVROPSKÝ PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

Vzory smluv a podání z různých oblastí práva.
Odborným garantem doplňku je **JUDr. Tomáš Sokol**

Informace

a zajímavosti

MĚLI BYSTE VĚDĚT

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	84
Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků	87
Pozvánka na 3. Josefské sympozium	87
Jak ochránit smlouvy a tištěné produkty před paděláním?	88
Šaria ante portas	89

Z PRÁVNICKÉ SPOLEČNOSTI

Za JUDr. Milošem Všetečkou	93
----------------------------------	----

NAKONEC	94 – 95
---------------	---------

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Školicím a vzdělávacím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

• ve středu 22. února 2012

Novela zákona o přeměnách obchodních společností

Lektoři: prof. JUDr. Jan Dědič, advokát, spoluautor obchodně-právních předpisů, člen Legislativní rady vlády ČR, člen komise pro rekodifikaci občanského zákoníku a obchodního zákona, předseda rozkladové komise ČNB
JUDr. Petr Čech, LL.M., odborný asistent na katedře obchodního práva PF UK, spolupracovník AK Glatzová & Co., s. r. o., člen expertní skupiny pro nový občanský zákoník

Číslo semináře: 41203

Poplatek za seminář: 850 Kč

Uzávěrka přihlášek: 15. února 2012

• ve čtvrtek 23. února 2012

Advokát a datové schránky

Lektoři: Mgr. František Korbek, Ph.D., Ministerstvo spravedlnosti ČR
JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí kanceláře Katastrálního úřadu hl. m. Prahy
JUDr. Jaromír Jirsa, místopředseda Městského soudu v Praze v alternaci s:
JUDr. Tomáš Mottl, místopředseda Městského soudu v Praze
Ing. Jana Lapčáková, vedoucí metodik Městského soudu v Praze v alternaci s:
Bc. Elena Kotasová, Ministerstvo spravedlnosti ČR
Ing. Pavel Tesař, projektový manažer, odbor rozvoje projektů a služeb eGovernment Ministerstva vnitra ČR v alternaci s:
Ing. Michal Baumgartner, manažer Wolters Kluwer ČR

Číslo semináře: 41208

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 16. února 2012

• ve čtvrtek 1. března 2012

První zkušenosti s uplatňováním tzv. velké novely zákoníku práce 2012

Lektor: JUDr. Bořivoj Šubrt, předseda Asociace pro rozvoj kolektivního vyjednávání a pracovních vztahů, člen expertního panelu ministerstva práce a sociálních věcí ke koncepční novele zákoníku práce, nezávislý odborný poradce v oblasti pracovního práva, vztahů mezi sociálními partnery, zvláště kolektivních smluv a podnikové sociální politiky

Číslo semináře: 41204

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 23. února 2012

• ve čtvrtek 8. března 2012

Datové schránky pro administrativní pracovníky

Lektoři: doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D., katedra občanského práva PF UK
Mgr. Jiří Špelina

Číslo semináře: 41216

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 1. března 2012

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA VE SPOLUPRÁCI S NEW YORK STATE BAR ASSOCIATION připravuje mezinárodní diskusní fórum

• v pátek 9. března 2012

Aktuální problémy mezinárodních obchodních transakcí

Přednášející: významní advokáti z ČR, EU a USA, významní podnikoví právníci z ČR, EU a USA, zástupci UNCITRAL, zástupci české akademické obce.

Číslo diskusního fóra: 41211

Poplatek: 1000 Kč

Uzávěrka přihlášek: 2. března 2012

- ve čtvrtek 22. března 2012

Odpovědnost státu za nemajetkovou újmu v judikatuře NS ČR, zejména ve vztahu k nepřiměřené délce řízení a nezákonné vazbě a trestnímu stíhání

Lektor: JUDr. Pavel Simon, soudce Nejvyššího soudu ČR

Číslo semináře: 41209

Poplatek: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 15. března 2012

- ve čtvrtek 5. dubna 2012

Advokát a datové schránky

Lektoři: doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D., katedra občanského práva, PF UK v Praze
JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí kanceláře úřadu Katastrálního úřadu hl. m. Prahy

JUDr. Jaromír Jirsa, místopředseda Městského soudu v Praze v alternaci s:

JUDr. Tomáš Mottl, místopředseda Městského soudu v Praze

Ing. Jana Lapčáková, vedoucí metodik Městského soudu v Praze v alternaci s:

Bc. Elena Kotasová, Ministerstvo spravedlnosti ČR

Ing. Pavel Tesař, projektový manažer, odbor rozvoje projektů a služeb eGovernment Ministerstva vnitra ČR v alternaci s:

Ing. Michal Baumgartner, manažer Wolters Kluwer ČR

Číslo semináře: 41217

Poplatek: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 30. března 2012

- ve čtvrtek 26. dubna 2012

Exekuční řád po novelách

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Praze

Číslo semináře: 41205

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. dubna 2012

Semináře probíhají v Praze 1 v paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle od 9.00 do 16.00 hodin s polední pauzou od 12 do 13 hod. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, www.cak.cz vlevo pod odkazem Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz. Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK, uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (vložené), který je včetně 20% DPH, na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4110100333). Kopii dokladu o úhradě účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad obdrží při prezenci semináře, popřípadě poštou nebo do datové schránky. Zaplacené vložené se bez písemné omluvy nejméně tři dny před konáním semináře, zaslané odboru výchovy a vzdělávání ČAK, nebo v případě nepřítomnosti účastníka na semináři, nevrací. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače – 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pi Marie Knižová. Těšíme se na setkání s vámi.

✿ Ing. LENKA MATOUŠKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

- v pondělí 26. března 2012

Advokát a datové schránky

Lektoři: JUDr. Bc. Libor Kyncl, PF MU v Brně v alternaci s:

JUDr. Petr Smolík, Ph.D., odborný asistent na katedře občanského práva, PF UK

JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí kanceláře úřadu Katastrálního úřadu hl. m. Prahy

Mgr. Jiří Vrána, advokát

JUDr. Jaromír Jirsa, místopředseda Městského soudu v Praze v alternaci s:

JUDr. Tomáš Mottl, místopředseda Městského soudu v Praze

Ing. Jana Lapčáková, vedoucí metodik Městského soudu v Praze

Ing. Pavel Tesař, projektový manažer, odbor rozvoje projektů a služeb

eGovernment Ministerstva vnitra ČR v alternaci s:

Ing. Michal Baumgartner, manažer Wolters Kluwer ČR

Číslo semináře: 68208

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. března 2012

• v pondělí 23. dubna 2012

Advokát a datové schránky

Lektoři: JUDr. Bc. Libor Kyncl, PF MU v Brně v alternaci s:
 JUDr. Petr Smolík, Ph.D., odborný asistent na katedře občanského práva
 PF UK
 JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí kanceláře úřadu Katastrálního úřadu
 hl. m. Prahy
 Mgr. Jiří Vrána, advokát
 JUDr. Jaromír Jirsa, místopředseda Městského soudu v Praze v alternaci s:
 JUDr. Tomáš Mottl, místopředseda Městského soudu v Praze
 Ing. Jana Lapčáková, vedoucí metodik Městského soudu v Praze
 Ing. Pavel Tesař, projektový manažer, odbor rozvoje projektů a služeb
 eGovernment Ministerstva vnitra ČR v alternaci s:
 Ing. Michal Baumgartner, manažer Wolters Kluwer ČR

Číslo semináře: 68210

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 16. dubna 2012

Semináře se konají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době **od 9.00 do 16.00 hodin** (vždy dle pozvánky).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: **sekr@cakbrno.cz**, **modlitbova@cakbrno.cz** a poukážou příslušný **účastnický poplatek** (tj. 700 Kč včetně DPH v zákonné výši) na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 681010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

• v pondělí 12. března 2012

Datové schránky pro administrativní pracovníky advokátních kanceláří

Číslo semináře: 68207

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 5. března 2012

• v pondělí 2. dubna 2012

Datové schránky pro administrativní pracovníky advokátních kanceláří

Číslo semináře: 68209

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 26. března 2012

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (**pokud není na pozvánce uvedeno jinak**).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: **sekr@cakbrno.cz**, **modlitbova@cakbrno.cz**. Vzhledem k omezené kapacitě seminární místnosti bude pro zařazení do semináře rozhodující pořadí doručení přihlášek. Příslušný **účastnický poplatek** (tj. 550 Kč včetně DPH v zákonné výši) poukážou účastníci – až po potvrzení přijetí přihlášky – na účet **6724361001/2700**, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 681010123). **Doklad o úhradě vezměte s sebou.** Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Žádáme účastníky o včasný příchod.

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Vzdělávací akce**. Telefonické informace: 542 514 401, pi Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ,
ředitelka pobočky ČAK v Brně

Pozvánka na semináře Jednoty českých právníků

Výbor Pražského sdružení Jednoty českých právníků ve spolupráci s Justiční akademií ČR připravil v souladu se svým posláním a stanovami v prvním pololetí 2012 pro své členy i širší právnickou veřejnost tyto odborné semináře s aktuální právní problematikou, na které vás srdečně zve:

28. února 2012	PRACOVNĚPRÁVNÍ PROBLÉMY A JEJICH ŘEŠENÍ PO NOVELE ZÁKONÍKU PRÁCE
Přednášející: JUDr. Ladislav Jouza
JUDr. Dominik Brůha
29. března 2012	ÚVOD DO NOVÉHO SYSTÉMU SOUKROMÉHO PRÁVA
Přednášející: prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, Ústav státu a práva
18. dubna 2012	INSOLVENČNÍ ŘÍZENÍ PO NOVELÁCH
Přednášející: JUDr. František Kučera, Vrchní soud Praha
24. května 2012	NÁHRADA ŠKODY A PŘIPRAVOVANÉ ZMĚNY
Přednášející: JUDr. Marta Škárová, Nejvyšší soud ČR
20. června 2012	ZÁKLADNÍ ZMĚNY V PRÁVNÍ ÚPRAVĚ OBCHODNÍCH SPOLEČNOSTÍ PO REKODIFIKACI
Přednášející: JUDr. Petr Čech, LL.M., Právnická fakulta UK Praha

Všechny uvedené semináře se konají **od 9.00 – 14.00 hodin** v přednáškovém sále Justiční akademie ČR v Praze 1, Hyberská 18.

Účastnický poplatek činí za každý seminář **1100 Kč**, pro členy JČP a advokátní a notářské koncipienty pouze **600 Kč**.
Účast na seminářích je uznávána jako součást přípravy advokátních koncipientů k advokátním zkouškám.
Příhlášky je možno poslat faxem na číslo 222 717 719, nebo e-mailem: jcp Praha@quick.cz, jcp Praha@seznam.cz

Veškeré informace lze získat na internetových stránkách www.jednotaceskychpravniku.cz či u koordinátorů:
JUDr. Ludmila Suchá, tel. 272 766 026, 607 103 037, JUDr. Božena Burdychová, tel. 286 881 113, 604 245 079

*Pod záštitou ministra spravedlnosti JUDr. Jiřího Pospíšila
a v rámci programu EU Grundtvig*

se ve dnech **18. a 19. března 2012** na zámku ve Křtinách

koná již 3. Josefské sympozium

Témata: Mediace v zemích EU a Řešení rodinných sporů

Cena za účast: 1600 Kč/65 eur – bez ubytování za oba dny

Cena jen za nedělní program: 700 Kč/25 eur

Cena jen za pondělní program: 1200 Kč/45 eur

Vstup pro návštěvníky v průběhu dne volný.

Ubytování je možné přímo na zámku ve Křtinách nebo v okolí.

Sympoziu předchází dne 17. 3. 2012 **Supervizní setkání mediátorů.**

Program a přihláška na www.esi-cz.eu.

Jak ochránit smlouvy a tištěné produkty před paděláním?

Lidé běžně zabezpečují své byty, domy a auta, ale u důležitých listin a smluv, které podepisují, tak nečiní. Přitom téměř každý z nás se ve své praxi setkal s více či méně zdařilými padělků všeho druhu. Smlouvami počínaje, padělanými doklady a bankovkami konče. Záběr padělatelů je v této oblasti mimořádný. V případě, že je padělek cenin, tištěných produktů a písemností odhalen, nebo existuje podezření, že s písemností bylo nějakým způsobem manipulováno, nastupují na scénu vyšetřovatelé, soudy a také soudní znalci, kteří mají za úkol potvrdit nebo vyvrátit případné paděláním nebo manipulaci s písemností. Není ale lepší něčemu takovému raději předcházet a smlouvu či důležitou listinu před pozměněním či paděláním dopředu zabezpečit?

V současné době na trh přichází **nový ochranný prvek pro tištěné písemnosti, nazvaný „NeTS“**. Byl vyvinut ve spolupráci s pracovníky Kriminálního ústavu Praha, kteří mají značné zkušenosti s odhalováním padělků rozličných druhů a s identifikací různých druhů ochranných prvků. Nejčastějším způsobem paděláním jakékoliv tiskoviny (jako jsou smlouvy, dokumenty, směnky, doklady atd.) je podle dlouhodobých zkušeností její pouhé okopírování. Padělatel při tvorbě padělku hledá nejjednodušší a nejlevnější cestu, jak padělek vyhotovit, ale zároveň se snaží, aby se výsledek vzhledově co nejvíce přiblížil originálu. Proto ve většině případů kopíruje základní obraz (motiv) tiskoviny na běžně dostupných reprodukčních zařízeních a případně ho podle svých znalostí doplňuje o padělky ochranných prvků, jako je např. přelepka, okénkový proužek, hologram atd.

Na základě těchto poznatků byl vyvinut **jednoduchý a přitom účinný ochranný prvek, který neumožňuje nerozpoznatelné zkopírování dokumentu, protože ten po zkopírování změní své optické vlastnosti** (viz obr.). Ochranný prvek založený na tomto nebo podobném principu nebyl doposud na českém trhu k dispozici, a proto se zabezpečení dokumentů omezovalo na různé přelepky (jednoduché nebo holografické samolepky), otisky razítek a kroužkové vazby.

Obr.: V horní části originál (ve viditelném světle – sít' bodů a v infračerveném záření – text ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ) a v dolní části kopie (ve viditelném světle – sít' bodů a v infračerveném záření žádný skrytý text).

Nespornou výhodou tohoto ochranného prvku je jeho snadné použití – je možné ho tisknout na téměř každém digitálním tiskovém zařízení pracujícím na principu inkoustového nebo laserového tisku ve čtyřbarvovém režimu tisku (CMYK) – tedy na stolních tiskárnách. To znamená, že každý vlastník takové stolní tiskárny si může listinu, smlouvu, písemnost zabezpečit proti paděláním kopírováním.

Podle potřeby je možné tento ochranný prvek po grafické stránce upravit (u smluv je většinou umístěn do zápatí) tak, aby příliš nenarušoval výsledný vjem tiskoviny. Další možností umístění ochranného prvku je jeho zakomponování do loga společnosti nebo je možné logo přímo vyhotovit do speciálního pole tak, aby logo v běžném světle nebylo viditelné. Logo je ale možné detekovat a zviditelnit pod jednoduchou a snadno dostupnou infračervenou kamerou, což je další nespornou výhodou ochranného prvku „NeTS“.

Ing. DAVID HERMAN,
DaveTon consulting
company, s. r. o.

DaveTon consulting company

V oblasti zabezpečení tištěných písemností udáváme tón.

Vyzkoušejte nový ochranný prvek NeTS, který chrání písemnosti – smlouvy, faktury aj. **proti paděláním**. Aplikace prvku je jednoduchá – přímo se samotným tiskem písemnosti (na stolních tiskárnách) se vytiskne i ochranný prvek.

Durychova 101/66, 142 00 Praha 4 Lhotka
tel.: 603 990 099
e-mail: obchod@dave-ton.cz
www.dave-ton.cz

Šaria ante portas

PhDr. JOSEF HELLER, CSc.

Není to tak dávno, co nám výstřely fanatického wahhábovce v Sarajevu vypálené ze samopalu na budovu amerického vyslanectví připomněly, že je to vskutku tak. Vždyť wahhábismus je jedna z nejstarších podob islámského fundamentalismu, která si neúspěchy islámské civilizace ve střetnutí s civilizací euroamerickou vysvětluje jako Alláhův trest za nedostatečnou víru muslimů a požaduje striktní návrat muslimů k doslovnému, nekritizovatelnému a žádnými lidskými úradky nezkraslenému textu Koránu i k dalším textům o výrociích a činech Proroka, tzv. *sunně*. Co jiného je pro fundamentalisty jádrem koránského učení než Zákon daný Bohem – systém islámských právních norem – zvaný šari‘ a neboli v překladu „cesta k následování“. Soustředíme se tedy v našem článku, v souladu s posláním časopisu, na toto jádro.

Především si musíme uvědomit to, co by mohlo dělat potíže právníkovi v zemi jako je ČR, která ještě zdaleka nebyla vystavena masovější imigraci z muslimských zemí, jehož denní zaneprázdnění právními problémy domácího obyvatelstva ještě příliš nenutí zajímat se o islám a islámské právo. Je to skutečnost, že islám vlastně není učení rozčleněné dělbou práce na jednotlivé vědní obory či obecně uznávané subobory, že je to spíše určitý návod ke způsobu života v souladu s vůlí Boha, zahrnující v promíšené podobě momenty teologicko-filozofické, etické, obecně kulturní, ba i zdravotně osvětové, které ovšem konec konců vyúsťují v závazné normativy právní. Islámská společnost přitom nevyčlenila speciální vrstvu duchovenstva, které by se zabývalo pouze teologií, a monopolizovala si příslušné náboženské rituály. Muslimskou bohoslužbu může vést každý muslim znalý Koránu. Speciální vrstva „profesionálů“ v oboru „islám“ – tzv. *ulamá* – je vlastně vrstva učenců bez vymezení jediného oboru, která ovšem má nejbližší k právní specializaci. V tomto smyslu vlastně neexistuje vrstva výhradně právních vědců. Ti, kdo se islámským právem zabývají, jsou vlastně soukromníci, snažící se s využitím všech oborů odhalit skutečnou vůli Boha. Pro evropského právníka může být tedy velmi nezvyk-

lé, že četné právní školy islámu (*mazhaby*) se právem zabývají ve vazbě na čistě teologickou problematiku, prolínající se úzce s jinými obory, včetně otázek zdravotně osvětových, když stanoví různé podoby modliteb věřících, jejich očišťování, interpretují míru poskvrněnosti, moralizují apod., přičemž se s oblibou zabývají i těmi nejdrobnějšími (někdy dokonce nepříliš chutnými) technickými či biologickými detaily.

K dalšímu prolínání islámské právní vědy dochází směrem k politice. V různých historických situacích a zemích hrají *ulamá* (plnicí roli právníků) roli vykladačů „Boží vůle“ a stávají se tak vlivným politickým faktorem. Před nimi a jejich stanovisky (*fatwami*) se velmi často, a v zemích se silným fundamentalismem zvláště, s úctou a pokorou skláněli i sklánějí mocní vládcové – političtí reprezentanti islámské společnosti různého druhu. V šiitském postšáhovském Íránu byl dohled právníků nad politikou přímo zabudován do politického systému.

Aniž bychom si dovolili odklonit se ve výkladu od právní tematiky, musíme pro doplnění obrazu připomenout následující fakt. V muslimském světě od smrti Prorokovy a následném vzniku tzv. *chalífátu*, spojujícího funkce duchovního představitele s funkcemi představitele politické moci a vojenského velitele, není toto spojení, a tedy i legitimita vládců, nijak jednoznačnou záležitostí a v dějinách i nyní se názory na otázky vztahu muslimské rovnostářské obce – *ummy* a určité podoby státnosti a její legitimity dosti značně liší. Mimo jiné je to i snaha politických představitelů – vládců různého typu – tradičních monarchů i moderních diktátorů – potvrdit svoji legitimitu, která je dnes vede k všemožné podpoře (včetně podpory prostřednictvím petrodolarů) islámu a jeho rozšíření a přivedla islám nejen k branám Evropy a Ameriky, ale i za tyto brány.

Vraťme se však ještě k personálnímu obsazení právnických rolí v islámu. Bylo by velkým omylem se domnívat, že nerozčleněnost islámské ideologie, která není fixována zvláštní vrstvou duchovenstva a specifickou sociálně profesní skupinou právních teoretiků znamená, že v organizačně-mocenské struktuře islámských zemí neexistuje skupina lidí, která právo prakticky aplikuje jako svou profesi, tj. vrstva určitých rozhodců, soudců, oprávněných uvalovat praktické sankce a dohlížet na jejich plnění.

Je to jen jiný aspekt níže uvedeného rozlišení mezi pojmy „šarí‘a“ a „fikh“. Ulamá ztělesňují v podstatě náboženskou a teoretickou podobu aktivit zabývajících se právem. Současně však, dle názoru řady fundamentalistických ideologů v rozporu s Koránem a islámem jako takovým, docházelo k vývoji určitých politicko-mocenských struktur, jakkoli neoddělených od struktur duchovních. V průběhu vývoje došlo k zásadní změně – ke vzniku speciální profesní struktury výkonných právních úředníků – soudců (*kadí, muftí* aj.). Vyvinula se z původní, možno říci rodové, institucionálně nefixované podoby uplatňování práva (např. přímo poškozenými nebo jejich rodinou, klanem či kmenem či jakýmsi příbuzenským strukturami uznaným náboženským činitelem – např. pohanským knězem nebo všemi uznaným rozhodcem bez jakékoli výkonné sankční pravomoci, kterou měli přímo poškození či jejich příbuzní, jak tomu bylo před vznikem islámu). Po smrti Prorokově se v podobě chalífátu spojila duchovní moc na jedné straně s mocí politickou, soudní i vojenskou a vedle oborově nerozlišených ulamá, vyjadřujících náboženské jádro islámského práva a především tím ovlivňujících politiků, ustavovala světská moc různými formami soudní instituce a jejich nositele. Samozřejmě, že se tato funkce rozvinula obzvláště v době, kdy se zkonstituovaly více či méně moderní státy, z nichž některé navíc vědomě usilovaly o sekularizaci veřejného života a tedy i práva a soudní moci a tím i aparátu tuto moc praktikující či s ní související (advokáti).

V tomto článku nemáme prostor k tomu, abychom sledovali celou dějinnou linii formování státní soudní moci v islámských zemích, která mohla být v zásadních otázkách ovlivňována principy šarí‘y a vrstvou oborově univerzálních ulamá (má taky různé odstíny u šiitů a sunnitů), měla ovšem svoji paralelní logiku vyplývající z potřeb denního života, kterým nepostačovala strnulost teologizovaného práva islámských učenců a šariatských soudů. Podle typu režimu a historické situace se tato praktická linie práva odvozená od politické moci ve státě více či méně se šarí‘ou dostávala, dostává a bude dostávat do rozporu.

Když uvážíme nekompromisní, agresivně vyjadřovanou snahu islámských fundamentalistů rozbít tuto dvojkolejnost a předat i tuto praktickou právní aktivitu do rukou šariatských soudů, ale tyto zároveň ustavit jako nástroj militantní fundamentalisticky orientované státní moci, musíme dát za pravdu syrskému učenci z menšinové šiitské sekty alávitů Burhánu Ghaljúnovi, profesorovi pařížské Sorbonny a významné osobnosti protiasádovské zahraniční opozice. Ten konstatuje, že fundamentalistická snaha učinit šarí‘u prostřednictvím její fixace donucovací, obecně pro všechny občany závaznou státní mocí, je vlastně naprosto neislámským přebíráním západního pojetí zákona a urážkou islámského pojetí, neboť zákon v islámském koránském pojetí je duchovní záležitostí pouze pro muslimy jako jejich životní orientace a je záležitostí jejich svědomí, nikoli státní sankce. Tento logický háček je ještě více patrný tam, kde se fundamentalisté nespokojují s prosazováním státně donucovacího charakteru šarí‘y uvnitř území, kde muslimové tvoří většinu, ale požadují jeho zavedení a obecnou platnost pro všechny bez rozdílu víry i tam, kde muslimové představují větší nebo i malou menšinu – tedy i ve Francii či Německu. Je všeobecně známo, že z řad fundamentalistů zaznívají hlasy volající po násilném přinucení celého světa, aby uznával islám a šarí‘u.

Vraťme se však znovu k islámskému právu. **Islámské právo (šarí‘a) je specifické tím, že není zobecněním lidské praxe a tvorby (např. na základě soudních rozhodnutí a precedentů nebo prostřednictvím legislativy), ale jako jeho základ jsou chápány boží příkazy a zjevení, takže je neměnné a nezměnitelné a společnost se mu musí přizpůsobit.** Směřuje ke konkrétním jednotlivcům – toto právo např. nezná pojem „právnícká osoba“.

Nicméně i toto nezměnitelné právo je chápáno jako nikoli zcela srozumitelné a vždy jednoznačné, což ospravedlňuje mnohasetleté úsilí právníků o jeho výklad, přesněji – o dobrání se skutečné Boží vůle obsažené ve svatých textech. **Je proto možné rozlišovat tuto skutečnou Boží podstatu práva, jeho principy – právě tu označuje pojem „šarí‘a“ – a klopotné objeňování a sdělování této podstaty v druhotných právních textech, kteréžto úsilí právníků vystihuje pojem „fikh“ – právní věda.** Specifickou vlastností islámského práva je, že zde vždy nejsou stanoveny sankce za příslušná provinění, příp. jsou ponechána Bohu. Jistou sankcí může být i to, že určitý úkon člověka směrem k Bohu, který ho má uvést do souladu s Bohem (např. modlitba, půst, pouť), je prostě neplatný a je nutné ho opakovat, případně nějak nahradit (pokuta, odškodné apod.).

Na rozdíl od západního práva, zabývajících se veřejnou dimenzí činnosti a existence člověka a nezasahujícího do soukromé sféry, islámské právo chce dirigovat a vymezovat vše. Není rozdílu, jde-li o náboženské rituály, např. formy očištění člověka před modlitbou či půst, o sexuální život, výchovu dětí nebo i finanční záležitosti, např. dědictví. Šarí‘a zahrnuje čtyři sféry:

- náboženské právo (vztah k Bohu)
- civilní právo (vztahy mezi lidmi)
- osobní právo
- trestní právo

Právní systém hodnotí z náboženského hlediska všechny lidské činy a klasifikuje je do **pěti tříd**:

1. *fard, wáđžib* – činy povinné podle Koránu, a to individuálně (např. modlitba, půst) nebo kolektivně (*džihád*, pohřební modlitba). Zanedbávání takovéto povinnosti je trestným činem před Bohem a zákonem;
2. *sunna, mustahabb, mandúb* – činy doporučené na základě *hadísů* (kodifikované výroky a činy Proroka); nemají být bezdůvodně opomíjeny;
3. *mubáh* – činy indiferentní, nepřikázané ani nezakázané;
4. *makrúh* – činy zavrženíhodné; je třeba se jich vystříhat, i když nejsou trestné;
5. *harám* – činy zakázané, tedy hříšné a trestné.

Protikladem pojmu *harám* je kategorie *halál*, „cokoli, co je dovoleno“; užívá se jí však jen jako kvalifikace osob (např. v manželském právu) nebo věci (např. o přípustném mase zvířat). K označení nábožensky dovolených činů slouží kategorie *džaiiz*. Islámská právní literatura se vždy vyznačovala tendencí k drobnohlednému rozlišování a vyhledávání dalších podstupňů.

Pokud jde o věcné a závazkové právo však islámská právní věda stanovuje jinou stupnici vztahující se k právní platnosti úkonů: Správnost a platnost úkonu vyjadřují charakteristiky *sahíh, náfid*.

Pod charakteristikou *makrúh* jsou shrnovány úkony, které jsou sice formálně platné a vyhovující, mají však souvislost s něčím negativním, špatným.

Jako *fásid* jsou označeny úkony nevyhovující po formální stránce, které ovšem lze zrušit nebo napravit.

Bátíl znamená úkony neplatné.

Vzhledem k tomu, že v logice šari' y jako náboženského práva nejde primárně o vztahy lidí, ale o žádoucí standardy vzhledem k Bohu, je pět obecně hodnotících tříd ve vztahu k pěti stupňům věcného a závazkového práva prioritní.

Právě prosazování šari' y je, jak víme, zvláště manifestačním projevem fundamentalistických snah o návrat k čistému původnímu islámu, a právě toto právo nejvíce děsí evropské obyvatele, a to zejména svou soustavou krutých tělesných trestů, jejichž jakákoliv moderní reinterpretace, umenšování, vysvětlování, že některé jsou poplatné době vzniku islámu či pokus tvrdit, že tyto tresty nejsou součástí původního Prorokova učení, ale pozdějším lidským úradkem, uvádí skutečné fundamentalisty do varu.

Paradoxem ovšem je, že fundamentalismus – např. wahhábismus, jehož světovým centrem je dnes Saudská Arábie – vlastně neuznává určitou soustavu dogmat, zahrnujících i právní vědu (fikh), která se vytvořila za mnohasetleté existence islámu, přesněji řečeno ty její části, které byly po vzniku chalífátu uznávány jako lidské úradky – zejména analogii a konsenzus. Tato skutečnost přispívá k tomu, že ačkoli je fundamentalismus vedle určitého reformismu jednou formou reakce muslimského světa na nápor euroamerické civilizace, který moderní islamologové interpretují zároveň jako snahu jakousi modernizaci se stát schopným čelit tomuto náporu, přispěl ke konzervaci hluboce středověkých podob způsobu života muslimů. Současná podoba práva podle názorů řady autorů odpovídá právním formám a zvyklostem muslimů v 11. století a dokonce i ve století osmém (krevní msta, odpovědnost v rodině a sociální postavení žen). To všechno fixuje (opět prolínání) morální imperativ, podle kterého při svém podrobování se Bohu má muslim dělat to, „co je morálně správné a zdržet se toho, co je morálně nesprávné“. Podle fundamentalistů Bůh nabízí v textech islámského práva řešení každého současného problému.

Jako vykladači principů šari' y se postupně vyprofilovaly čtyři sunnitské a tři šiitské právní školy, z nichž zejména hanbalovská sunnitská škola se stala určitým teoretickým východiskem fundamentalismu a má dnes hlavní zázemí ve wahhábovské Saúdské Arábii. Její obdobou a zároveň konkurentem je šiitská škola Shi' a, která má zázemí v Íránu.

V omezeném rozsahu této stati nelze přirozeně postihnout veškeré bohatství islámského práva šari' a. Soustředme se proto na ty jeho oblasti, které v současném muslimském světě působí největší problémy, a to zejména pokud jde o konfrontaci šari' y s univerzalistickým právem západního typu, které se prosazuje na základě stále ještě trvajících (otázka je, jak dlouho) převahy západu jako hlavního činitele procesu globalizace. Na západě je tato konfrontace obou odlišných právních soustav chápána velmi zjednodušeně jako fakt, že v islámském právu, zejména tam, kde je vysloveně proklamována islámská podoba státu (např. definice státu jako islámské republiky – Írán, Mauretánie, Pákistán, Afghánistán, Komory) není místo pro mezinárodními úmluvami stvrzená lidská práva a svobody, což je samozřejmě v rozporu s realitou.

V zemích, kde se silněji či slaběji prosazuje tendence aplikovat šari' u, nastávají problémy z hlediska vztahu právních soustav příslušných zemí k mezinárodním úmluvám zakotvujícím základní lidská práva a svobody, vytvářeným ovšem na základě západního, univerzalistického pojetí práva, setkávajícího se všeobecně nebo v některých aspektech s odporem nejen islámského pojetí práva, ale i jiných, v tradicích zakotvených, právních soustavách některých zemí třetího světa.

Všeobecnou deklaraci základních lidských práv a svobod z r. 1948 sice podepsala většina muslimských zemí (nikoli Saúdská Arábie), ale od dob jejího podepsání se neustále obnovují výtky, že muslimští signatáři deklaraci nedodržují a lidská práva porušují. Všeobecně, za aktivní role západních sdělovacích prostředků, se ve vědomí občanů západních zemí udržuje značně zjednodušená představa o neslučitelnosti islámského práva s právy občanskými a lidskými. Islámské země naopak uplatňují vůči deklaraci řadu připomínek a označují ji za příliš poplatnou západní kultuře a její prosazování berou jako určité pokračování diktátu západu z dob kolonialismu. Čas od času mají tendenci vypracovat a přijmout vlastní, islámskou deklaraci. Z různých pokusů muslimských mezinárodních organizací, z nichž žádný nezískal plné mezinárodní uznání, byl nejspěšnější dokument „**Všeobecná islámská deklarace lidských práv**“ vyhlášený v Paříži r. 1981 Islámskou evropskou radou sídlící v Londýně. V tomto dokumentu, přes konstatování tradičních islámských dogmat o zjeveném původu šari' y apod., lze nalézt o Korán opřené (možná poněkud násilně) zásady rovnosti, svobody a spravedlnosti, právo na soudní projednání, ochranu před zneužíváním moci a mučením, právo na život, ochranu cti a pověsti, práva menšin, právo podílu na správě věci veřejných, svobodu víry a náboženství, myšlení a projevu, svobodu svobodného sdružování, právo a majetek, sociální jistotu a založení rodiny, práva provdaných žen apod. Na druhou stranu je ovšem nutné konstatovat, že pod zvýšeným tlakem islamismu po krachu nacionalistických, se socialismem koketujících režimů v islámských zemích a po pádu komunismu další pokusy o podobné dokumenty znamenaly spíše posuny zpět, v rozporu s duchem Všeobecné deklarace.

Z hlediska těchto mezinárodních souvislostí, podtržených zájmem řady zemí i kapitálových skupin o určitou kvalitu vztahů se západem a určité postavení v mezinárodních organizacích typu OSN, činí snahy o uplatňování či dokonce znovuzavádění či návrat k původnímu znění šari' y následující problémy. Je to především:

- otázka plné náboženské svobody a rovnoprávného vztahu k jiným náboženstvím,
- rovnoprávnost žen,
- tělesné tresty.

1. Je sice pravda, že islám v dobách vrcholu moci svých říší (chalífátu i osmanské říše) se choval k jinověrcům podstatně tolerantněji než středověké evropské mocnosti a zejména katolická církev a její inkvizice. Z islámské teologie přímo vyplýval vcelku tolerantní postoj k lidem Knihy (tj. bible) – křesťanům a židům, protože Mojžíše a Ježíše chápe islám jako proroky, kteří stejně jako Muhammad na základě Božího zjevení sdělovali lidem vůli téhož Boha (jiná věc je kritika islámu na adresu křesťanů a židů za to, jak s tímto zjevením naložili, takže to musel Bůh opravit prostřednictvím Muhammada jako posledního proroka). Projevem této tolerance v právní rovině byla možnost, aby si nemuslim před soudem zvolil právní soustavu, ve které měla být jeho pře projednána a posouzena (což dnes na oplátku požadují představitelé muslimských komunit na západě). O skutečnou rovnoprávnost však nešlo – sňatek muslimky s nemuslimem byl a v islámském fundamentalismu zůstává hrdelním zločinem. Totéž platilo pro konverzi muslima od islámu. I dnes se ještě v některých zemích nepřijímá svědectví jinověrců u soudu. I dnes je ve světové veřejnosti kritizován např. pákistánský volební systém, ve kterém existuje zvláštní kurie pro jinověrce, v Súdánu neměli

křesťané plnohodnotná politická práva, což konec konců vedlo k rozpadu státu. Nerovné postavení bylo dáno i odlišným způsobem zdanění jinověrců, který je zatěžoval více než muslimy. Ve smíšených rodinách je v Pákistánu bráněno, aby jinověrec dědil po muslimovi. V Mubarakově Egyptě se bránilo výstavbě koptských křesťanských kostelů a úřady dost účinně nezasahovaly proti občasným útokům proti Koptům.

2. V otázce postavení žen je ze strany islámu často připomínáno, že islám ve srovnání s tradiční arabskou společností přinesl do této oblasti značné zlepšení, protože ženám zajistil život a důstojnou existenci, včetně práva na vlastní nezávislý majetek. Argumentuje se i stabilitou islámské rodiny a povinností muže ji zajistit. Z druhé strany opět obhájcí lidských práv poukazují na ženu dehonestující mnohoženství, omezení sňatku či sexuálního vztahu muslimky s jinověrcem, kruté tresty za cizoložství a snadný rozvod, nemluvě již o různých formálních projevech nadřazenosti mužů (např. menší hodnota svědectví ženy u soudu) a při důsledném uplatňování šari' y omezování společenského uplatnění ženy, práva na vzdělání i účast ve veřejném životě (přes všechny modernizační změny). Samostatnou kapitolou vnímanou na západě velmi ostře je limitovanost oblékání ženy. Smutnou kulisu k těmto sporům o možnosti islámu překonat tento prohřešek proti univerzálnímu právu tvoří informace o vykonávání krutých trestů až poprav žen za různé delikty z hlediska určitého výkladu islámu, a to nejen ze strany státu, ale i rodin těchto žen, které se spolu s migranty a silicím vlivem islámského fundamentalismu mezi těmito migranty šíří i v Evropě. Proto neobstojí např. příklady, které muslimští politologové a právníci, ale i islámu naklonění euroameričtí orientalisté uvádějí jako doklady pokroku v možnosti vzdělávání a společenského uplatnění žen, např. v takové opoře fundamentalismu, jako je Saúdská Arábie.

3. V trestním právu šari' a rozlišuje:

- trestné činy proti druhým osobám (*džinaját*),
- zločiny s nábožensky, převážně koránsky vymezeným trestem (*hadd*, plurál *hudúd*). Jde o krádež, loupežné přepadení, cizoložství, křivé nařčení z cizoložství, opilství a podle některých škol taky odpadlictví od islámu (*ridda*). Tresty za tyto zločiny jsou tělesné a velmi kruté, neslučitelné s mezinárodními úmluvami.

Samozřejmě i zde se projevují rozdíly podle právních škol a výkladu Koránu. Jako trest za krádež je obecně stanoveno utěti pravé ruky – některé sunnitské výklady požadují amputaci v zápěstí, šiiťům např. „stačí“ jen čtyři prsty. Podobně je to u trestu amputace levé nohy při recidivě krádeže. Uložení trestu je ovšem vázáno na řadu podmínek, zejména pokud jde o formy dokazování, což na rozdíl od západních právních soustav dává velký prostor pro libovůli soudce.

Tyto obzvláště světové veřejnosti se příčí stránky islámského práva šari' a jsou ovšem v různých zemích praktikovány různě. V modernizovaných sekularizovaných zemích jsou často paralyzovány ústavami jednotlivých zemí a prioritou sekulárního práva, které existuje vedle šari' y a dostává se s ní do rozporu.

Až do nedávna poskytovaly nejvíce prostoru pro uplatňování fundamentalisticky pojmávaného islámského práva takové země jako kolébka wahhábismu Saúdská Arábie, tálibánský Afghánistán, deobandský Pákistán, Súdán se svou fundamentalistickou diktaturou, zaostalé africké muslimské země typu Mauretánie a rovněž porevoluční Írán. Rozklad státnosti v Somálsku

si nedávno vynutil parlamentní schválení šari' y jako pokus zavést alespoň nějaký právní systém do všeobecné anarchie. Tradičním sekulárním státem naopak bylo Turecko, Sýrie, Egypt, až krvavě potírající fundamentalistické organizace, Tunisko, Alžírsko i Irák do pádu Saddáma Hussajna. Režimem dovedně manévrujícím mezi liberalismem a reformismem na jedné straně, a spíše umírněným islamismem na straně druhé byla a stále ještě je konstituční monarchie v Maroku. Zvláštním typem diktatury kryjící se islámskou fundamentalistickou frazeologií, ale praktikující zvláštní až sekulární „samosprávné“ formy totality byla kaddáfijovská Libye. Ve všech těchto zemích ovšem probíhal konflikt mezi určitými liberálními, sekularizačními a modernizačními tendencemi a silicím islamismem. Tento tlak islamismu je už delší dobu cítit v Turecku, Indonésii, Malajsii, Libanonu, v Palestině. Svět se značnou nervozitou očekává, co nového přinese řetěz „arabských revolucí“ v Tunisku, Egyptě a Libyi, prakticky i v Sýrii, ke kterému mohou velmi brzy přibýt další články. Zvláště vítězství fundamentalistických stran v kdysi sekulárním Egyptě vyvolalo velké znepokojení.

Pro občana ČR musí proto velmi znepokojivě znít různé informace o rozrůstání se počtu muslimů (včetně domácích konvertitů) v evropských zemích, o silicím vlivu fundamentalismu v těchto zemích a o hrozbě nových a velmi znepokojivých imigračních vln ze Střední Asie a Kavkazu, kde dělá islámský fundamentalismus, např. již několikrát zmíněný wahhábismus podporovaný Saúdskou Arábií, velké pokroky. Jeho obavy musí zesílit i informace ze západní Evropy, kde početné muslimské komunity nejen prosazují zavedení práva šari' a, kde se však také množí výroky právníků, politiků i církevních činitelů, které s tímto krokem fakticky počítají.

Ve Velké Británii je hlavním zastáncem legalizace šari' y v Evropě canterburský arcibiskup Rowan Williams, podle kterého by si měly všechny komunity vládnout samy a podle vlastních zvyklostí, a šari' a by mohla pomoci britským muslimům zařadit se do života v Británii. **Ve Velké Británii už také čtyři roky oficiálně působí minimálně 85 šariatských soudů pro civilní spory.** Soudí v nich lidé bez právního vzdělání. Tyto soudy nikdo nekontroluje, nikdo neví, co se u nich děje, neexistují veřejné záznamy jejich rozhodnutí. Podle médií se britská vláda pokusila získat příslušné informace, ale soudy odmítají spolupracovat.

Média ale připomínají, že nejde jen o Velkou Británii, ale uvádějí i příklady rozhodnutí italských, francouzských, nizozemských aj. soudů, které rozhodly v neprospěch osob snažících se vymknout z islámského způsobu života (např. rodinou týraných dcer s nemuslimskými partnery) v souladu se zásadami šari' y. Neoficiální mechanismy nátlaku fundamentalistů působících v islámských komunitách a opírající se o principy šari' i v západní Evropě již existují dávno.

Můžeme proto plným právem očekávat, že s případným přílivem muslimských migrantů ze Střední Asie, Kavkazu, Ruska či jiných zemí zaklepe islámské právo i na naše brány. Tam, kde se setkávají lidé z různých kultur s hluboce interiorizovanými hodnotami, žádné brány nepomohou. Neměli bychom propadat iracionálním islámofóbním náladám v duchu huntingtonovských vizí „střetu civilizací“, protože islám neznamená automaticky fundamentalismus či kruté šariatské tresty. Rozhodně však neškodí se na tuto chvíli připravit.

✿ Autor je bývalý učitel společenských věd.

Za JUDr. Milošem Všetečkou

ADVOKÁT JUDr. MILOŠ VŠETEČKA ZEMŘEL DNE 14. PROSINCE 2011 VE VĚKU 81 LET.

Byl to ten vzácný typ právníka a advokáta, který neoslňoval široké publikum svými hrdinnými pózami v soudních síních, ani bavičskými schopnostmi všeznalců v televizi. Miloš žil svůj právnícký život skromně a důstojně v relativně úzkém okruhu odborníků na právo k nehmotným statkům, zejména na práva průmyslová. O to víc byl v těchto kruzích nejen u nás, ale i na mezinárodní úrovni, uznáván a oceňován. Byl to vzorný reprezentant České republiky ve svém oboru a patří mu za to dík.

Svá studia na právnické fakultě KU neabsolvoval bez potíží. V padesátých letech byl ze školy vyloučen a nasazen do PTP. Nevzdal to, fakultu nakonec dokončil a nastoupil jako právník do Úřadu průmyslového vlastnictví, kde se posléze stal spolupracovníkem a nástupcem legendárního právníka a polyglota profesora Otto Kunze. Byl nástupcem důstojným. I on dobře ovládal čtyři světové jazyky a svůj specializovaný právní obor. Po roce 1968 byl místa zbaven a azyl hledal a našel v advokacii. Od r. 1990 stál v čele společné advokátní kanceláře Všetečka Zelený Švorčík Kalenský. Jako advokát proslul v dobách normalizace úspěšným zastupováním režimu nepohodlných vynálezců před soudy místními a českých majitelů patentů před mezinárodními soudy rozhodčími (ICC v Paříži např. ve věci sklářských pecí). Škoda, že se od něho současní „arbitrážní specialisté“ ničemu nepřiučili. Nedělal to pro peníze, takže tomu z dnešního pohledu vlastně nerozuměl.

Velké zásluhy měl Miloš o československou a pak českou pozici v mezinárodní organizaci AIPPI (mezinárodní asociace pro ochranu duševního vlastnictví). Stál u zrodu naší národní skupiny v r. 1967 a pak působil jako její tajemník až do r. 1998. Ani z toho osobně nic neměl. Zasloužil se o úctu a uznání pro svou zemi na mezinárodních fórech. O kolika z nás to lze říct?

Celá dlouhá léta působil dr. Všetečka jako předseda redakční rady českého odborného právníckého časopisu Průmyslové vlastnictví. Nechyběl na žádné schůzi redakční rady (bývaly každý měsíc) a pokaždé věděl, co bude za rok za dva aktuální. A že se toho za těch dvacet let v oboru událo! A zase – jako vždy – to byla práce pro bono. Víme vůbec ještě, co to je?

Nu, a kdo z nás ví, že byl v mládí taky výborný šermíř a dalším jeho koníčkem že byly orientální jazyky? Byl to zkrátka nevšední člověk a hlavně už od dětství také správný skaut. Vždy jsem ho podezíral, že si hlídal každý den, aby v něm nezapomněl udělat nějaký dobrý skutek.

Všéto, ty teď určitě předsedáš nějakému zasedání nebeské AIPPI, nám se tady po tobě stýská, a do diskuse se nemůžeme přihlásit. Buď čest tvé památce!

Karel Čermák

Proč toužíme po titulu?

Občas se na mne obrazejí známí a prý, jaký druh studia bych jim radil pro jejich potomky. Přicházejí za mnou i absolventi právnické fakulty s otázkou, zda by měli ještě usilovat o titul JUDr. nebo dokonce o hodnost vědeckou. Důkladnější odpověď by vyžadovala hodně výchozích informací o takovém tazateli a hodiny času na odpověď, pokud nechceme uvést: *Ptáte-li se mne na radu, pak vám doporučuji, dělejte, jak uznáte za vhodné.*

Homo sapiens se totiž od ostatní živočišné říše liší tím, že může usilovat o rozličné cíle a činit to za pomoci různých prostředků. Když se něčím zabývá, mohl by provozovat i cosi jiného. Již proto si nepočíná vždy rozumně;¹ mnohdy mu devadesát procent námahy dodá jen skromných deset procent uspokojení, jindy zas nepatrný výdaj energie znamená pořádný přínos pro příjemný život. Záludný „zákon nezamýšlených důsledků“ pak platí pro každé lidské rozhodnutí. Navíc k zájmu o to či ono studium a hodnost s ním spojenou vedou různé důvody, pohnutky, motivy. Jich si postupně všimnu v sériálu příspěvků, a snad tak odpovím na otázky úvodem zmíněné. Začnu důvodem, který se dá označit jako **racionální úvaha**.

Statistiky nám sdělují, že vyšší vzdělání obvykle znamená i vyšší příjmy, než bývají ty průměrné, a někdy i zajímavější životní úděl. Proto se tvor racionální snaží být přijat na vysokou školu, popřípadě do postgraduálních vzdělávacích programů, a dobrat se i k jejich závěru ozdobenému titulem. Ten totiž má osvědčovat, že někdo nabyt vědomosti určitého druhu. Mnohdy jde o nezbytný formální předpoklad pro výkon povolání (lékaři, farmaceuti, některé druhy právnických činností aj.), či pro určitá funkční místa.

Honosnější tituly nebo větším jejich počtem se dají odvodnit i nároky na podstatnější plat či objemnější honoráře. Spisovatel a soudce Václav Lacina to kdysi naznačil, když ohledně poměrů prvorepublikových napsal: *Doktorát práv byl potřebný jen pro advokacii a finanční prokuraturu, všude jinde stačily státní zkoušky, soukromí zaměstnavatelé dávali ovšem přednost pánům doktorům, z důvodů dekorativních, a nepohrdali právníky bez titulu - mohli jim platit menší gáže.*² I dnes je pro někoho značka JUDr. symbolem vyšší advokátské zdatnosti a zdá se slibovat onačejší právní služby než ty, které jsou poskytovány pod titulem Mgr. To někdy může a jindy nemusí souhlasit se skutečným stavem věci.

Vztah mezi důvody ke studiu, titulem a životním uplatněním rozhodně nebývá tak přímočarý, jak by se z předchozích řádků zdálo. Vyskytuje se totiž i racionalita vynucená okolnostmi; leckdo zvolil určitou fakultu, protože se nemohl dostat na jinou, nebo v osmnácti letech nevěděl, co chce od života očekávat a co si osud vyžádá od něho. Příklady zdárné životní dráhy takto nejistě zahájené jsou poměrně četné. Za jiné tu uvádím některé představitele divadla Jára Cimrmana s pedagogickým školením; zpívající i jinak veřejně vystupující architektky a zejména absolventy právnické fakulty, kteří se uplatňují v široké škále povolání. Mohou potom být na-

příklad ve styku s vysněným světem umění, a to v takové roli, jež nejlépe odpovídá jejich osobnostním předpokladům i dosaženému vzdělání.³

Dají se uvádět i příklady méně obvyklé. Znáám mládence, který vystudoval na univerzitě v Olomouci kuriózně nazvaný obor „rekreologie“; dnes řídí počítačové sítě v subjektu, který se rozhodně nezabývá službami pro volný čas.

Absolventi „nevymodlených“ fakult získávají vědomosti, které se zdají být jalové pro jejich osobnostní zaměření a budoucí pracovní činnost. Přesto, a někdy možná právě proto, mohou být takové poznatky užitečné pro příští povolání, neboť učiní jeho výkon neobvyklým. Dobře se to dá demonstrovat na již zmíněném divadle Jára Cimrmana a jeho poetice, která oslovuje diváky mimo jiné připomínkami běžných poznatků ze školních škamen. Podobně nás mohli Šimek s Grossmannem pobavit tvrzením, že „*bratrance Ruchadlové vynalezli veverka*“.

Některé fakulty a obory se dají nazírat i jako nástroj pokračujícího všeobecného vzdělání a takto bývají i chápány; opět tu lze poukázat na právnickou fakultu. Ostatně, jakékoliv ucelené studium především „procvičí“ mozkové buňky a učiní je přístupnými i jiným poznatkům. Uplatňuje se také obecnější pravidlo, že totiž vzdělání je to, co zůstane, když zapomeneme valnou část toho, co jsme byli povinni se naučit.

V každém případě není málo těch, kteří z pragmatických důvodů studují i absolvují jinou fakultu, než o jaké původně uvažovali či dokonce snili; získávají pak i jiný titul, než by odpovídal jejich přání či tužbám rodiny. Nemusí to znamenat ani osobní prohru, ani ztrátu pro společnost. Platí to ovšem za dvou předpokladů. Především „náhradní“ či „nouzový“ obor by měl být volen tak, aby se spolu příliš „nehádaly“ studentovy (ne)talenty a výukové programy.

Pro vysokoškoláky s „disentujícími zájmy“ by také měli mít jisté pochopení jejich učitelé. Příkladem jim budiž docent na právnické fakultě, který mi kdysi říkal: „Tak jsem se zase našel. Přednáším své parádní téma, každého to obvykle zajímá. A jak tak chodím po posluchárně, všimnu si, že jedna studentka si čte „Hostující profesory“ od Lodge. Víš, jak reagovala, když jsem se nad tím pozastavil? Namítala: ‚Pane docente, my ženy dovedeme, na rozdíl od vás mužů, vnímat více informací najednou.‘ Pobavila mě tím. Pomyslel jsem si, že by jednou mohla být i docela pohotovou advokátkou.“

✿ prof. PETR HAJN

1 Ve zkratce to naznačila upoutávka na divadelní představení, která zněla: Chudák manžel – nestárnoucí komedie o bohatém muži, který se neoženil z lásky, ale z touhy po titulu. Přišel sice o peníze, ale zato získal mohutné parohy.

2 Lacina, V.: Co vám mám povídat, Československý spisovatel, Praha 1966, str. 108.

3 Viz publikaci Životní náhody Dr. Pavla Ecksteina, Radioservis, Praha 2002, kde se o jejím autorovi na str. 9 píše: „JUDr. Pavel Eckstein byl původním povoláním právník. Celý svůj život však zasvětil hudbě a především opeře.... působil mj. jako tajemník Mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro, pak pracoval v Syndikátu a pozdějším Svazu československých skladatelů...“ a uvádějí se i další organizační funkce v hudebním životě.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- advokátem byl i starosta Přerova v letech 1913-1919 Matouš Havránek? Havránek (1861-1929) se zasloužil o zvelební města, za něj byla například budována železniční síť, byla zahájena stavba elektrárny, město zřídilo pohřební ústav a sirotčinec. Sám Matouš Havránek prošel více politickými stranami, byl členem zejména moravské lidovopokrokové a posléze národně demokratické strany. V dobách blížícího se konce I. světové války se projevoval jako stoupenec myšlenky vzniku samostatného státu. Za jeho působení ve funkci byl čestným občanem Přerova prohlášen Alois Jirásek.

- v roce 1936 vyšla kniha *Žena v právním řádu československém?* Autorkou publikace byla pražská advokátka Marie Míkulová. Spis o 256 stranách vydala autorka vlastním nákladem. Kniha pojednává o postavení ženy ve všech právních oborech, kromě toho se Marie Míkulová zabývala i připravovanou osnovou občanského zákoníku a připojila k ní četné kritické připomínky. Recenzi v časopise *Česká advokacie* na uvedenou publikaci upozornil tajemník Advokátní komory v Čechách Evžen Tarabrin.

- časopis *Česká advokacie* přinášel i sňatkovou inzerci? V říjnovém-listopadovém čísle z r. 1936 byl uveřejněn následující text: „*Provdám příbuznou, int. Jemnou, hezkou dívku, 30letou, z váž. rodiny, s věnem několika set tisíc Kč za advokáta (i nemajetného) ve stáří 35-40 let, který by se chtěl osamostatnit na venkově, anebo vlastní praxi tam přenést. Klientela dobrá a velmi početná. Rozsáhlé rodinné známosti zaručují skvělou budoucnost. Neanonym. Přímé nabídky pod zn. Diskretnost zaručena do adm. České advokacie.* O tom, zda se nějaký ženich ozval, není samozřejmě žádných zpráv.

- nositelem Nobelovy ceny za mír byl v roce 1913 advokát? Bruselský advokát Henri Marie La Fontaine (1854-1943) se věnoval nejen advokacii, ale též politické dráze. V r. 1889 se stal generálním tajemníkem Belgické ligy pro rozhodčí řízení v mezinárodních konfliktech, v letech 1899 a 1907 se účastnil práce Haagské mírové konference. Organizoval též Světový kongres mezinárodních asociací a byl jedním ze zakladatelů Mezinárodní mírové kanceláře. Po I. světové válce zastupoval Belgie na Pařížské mírové konferenci a ve Společnosti národů. .

❖ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Martin Vychopen: **Kein Neujahrleitartikel, sondern Prädikatsleitartikel** 3

Aktuelles

Einladung zum AIJA Seminar 4
 Galaabend Jurist des Jahres 2011 Ivana Cihlářová 5
 Datenbanken für Rechtsanwälte – wie soll ich das anstellen 12
 Einladung zum Kongress Rechtsraum 2012 14

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Zusammenfassung 16
 Zehn Jahre Revision gemäß Strafprozessordnung, 1. Teil Petr Hrachovec 17
 Firmenschleierterris – Verantwortung der Gesellschafter für Verschleppung der Krisensituation und verzögerte Einreichung des Insolvenzanspruchs Michal Žižlavský 24
 Konkursabwendung eines zahlungsunfähigen Schuldners nach Einreichung des Insolvenzanspruchs Oldřich Řeháček 27
 Strafrechtliche Verantwortlichkeit juristischer Personen für Verstöße gegen die Steuervorschriften Václav Pátek 29
 Noch zur Diskussion: Erlöschen Schmerzgeldforderungen und Forderungen aus Beeinträchtigung des gesellschaftlichen Vorkommens mit dem Tod des Arbeitnehmers? Lukáš Smutný 36
 Kurz zum Transparenzprinzip der öffentlichen Verwaltung (und auch zu einem aktuellen Judikat des Verwaltungsgerichtshofs) Petr Kolman 39
 Erlöschen der Funktion des Zwangsvollstreckers im Laufe eines Zwangsvollstreckungsverfahrens Michaela Balousová 41

Aus der Judikatur

Verjährung des Anspruchs auf Prozesskostenersatz 44
 Anwaltliche Treuhandschaft 49
 Diebstahl – subjektive Seite 50
 Mit einem Satz 54

Aus der Fachliteratur

Michal Králík: **Geltendmachung sachrechtlicher Ansprüche und Entscheidung darüber** (Petr Lavický) 55
 Lukáš Páchl: **Insolvenzgesetz mit Judikatur** (Václav Fiala) 56
 Tomasz J. Kotliński: **Geschichte der Krakauer Rechtsanwaltskammer** (Rudolf Manik) 57
 Peter Kerecman, Rudolf Manik: **Geschichte der Anwaltschaft in der Slowakei** (Stanislav Balík) 58
Wir haben für Sie gelesen Jan Mates, Pavel Blanický 59
Bulletin der slowakischen Anwaltschaft bringt 62

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Sacrificium intellectus 64

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka 65
 Aus der Vorstandssitzung der Tschechischen Anwaltskammer icha 68

Aus Europa

Bedingungen zur Niederlassung tschechischer Anwälte in einigen EU-Ländern 69

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Vorträge und Seminare für Anwälte und Anwaltskonzipienten in Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Anwaltskammer 84
 Einladung zu Seminaren der Union tschechischer Juristen 87
 Einladung zum 3. Josef-Symposium 87
 Fälschungsschutz bei Verträgen und gedruckten Produkten David Herman 88
 Scharia ante portas Josef Heller 89

Aus der Juristengesellschaft

Über JUDr. Miloš Všeťečka Karel Čermák 93

Zum Schluss

Warum sehnen wir uns nach einem Titel? Petr Hajn 94
 Zeichnung von Lubomír Lichý 95
 Wissen Sie, dass ... Stanislav Balík 95

Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung

Summary 96
 Table of Contents 98

Petr Hrachovec: Zehn Jahre Revision gemäß Strafprozessordnung, 1. Teil

Der Autor ist langjähriger Richter des Obersten Gerichtshofs. Praktische Erfahrungen aus seiner Entscheidungspraxis hat er im kompakt behandelten Artikel verallgemeinert, er führt auch konkrete Beispiele auf. Der ganze Artikel ist eine übersichtliche, verständliche und für die Anwaltspraxis sehr geeignete Anleitung, wie Fehler bei Einreichung einer Revision im Strafverfahren zu vermeiden. BA Nr. 3/2012 bringt den zweiten Teil des umfangreichen Beitrags.

Michal Žižlavský: Firmenschleierriess - Verantwortung der Gesellschafter für Verschleppung der Krisensituation und verzögerte Einreichung des Insolvenzantrags

Der amerikanische Komiker J. Adams hat Bankrott so beschrieben, dass es sich um einen Rechtsvorgang handelt, in dem Sie alles, was Sie haben, in Hosentaschen verlagern und Ihren Mantel den Gläubigern übergeben. Das ist in unseren Verhältnissen auch oft der Fall. Die zur Verlagerung der Sachen erforderliche Zeit gewinnen die Eigentümer der Gesellschaften manchmal dadurch, dass sie die Geschäftsführung der Firmen zum Aufschieben der Einreichung des Insolvenzantrags zwingen. Der Autor, der als Insolvenzverwalter mit Sondergenehmigung zur Konkursabwicklung großer Unternehmen tätig ist, machte in vorletzter Folge des Bulletins Anwaltschaft auf neue Verantwortung der Geschäftsführer, Vorstandsmitglieder und Führungskräfte der Firmen für verzögerte Einreichung des Insolvenzantrags nach dem 1. Januar 2012 aufmerksam. Mit diesem Artikel knüpft er daran an und ergänzt, wann diese Verantwortung nach der neuen Regelung auch Gesellschafter, Aktionäre der Handelsgesellschaften, Genossenschaftsmitglieder und andere Personen betrifft, die Einfluss auf Gang der Körperschaften nehmen.

Oldřich Řeháček: Abwendung des Konkurses eines zahlungsunfähigen Schuldners nach Einreichung des Insolvenzantrags

Der Artikel beschäftigt sich mit der Frage der Zulässigkeit der Überwindung der Zahlungsunfähigkeit des Schuldners nach Einreichung des Insolvenzantrags bzw. mit den Möglichkeiten, die das Insolvenzgesetz bzw. die inländische Rechtsordnung einem zahlungsunfähigen Subjekt in Bezug auf die Lösung seiner Konkursituation anbietet (bzw. nicht verbietet). Verschiedene Meinungen, die in diesem Zusammenhang ausgesprochen wurden, konnte die breite Öffentlichkeit (unter anderem durch den Insolvenzzustand) im Zusammenhang mit dem Insolvenzverfahren bzgl. des Eigentums der Gesellschaft SAZKA a.s. verfolgen. Der Artikel schließt an die aktuelle Rechtsprechung des Obergerichts in Prag an, die er weiter entwickelt.

Václav Pátek: Strafrechtliche Verantwortlichkeit juristischer Personen für Verstöße gegen die Steuervorschriften

Im Zusammenhang mit dem neuen Gesetz über die strafrechtliche Verantwortlichkeit juristischer Personen und Verfahren gegen sie, Nr. 418/2011 Sb. (GBI.), das ab 1. Januar 2012 wirksam ist, denkt der Autor über die bisherige Rechtsregelung der Steuerstrafataten nach. Er sieht fehlende Anknüpfung des Strafgesetzbuches an entsprechende Steuervorschriften kritisch an und führt aus, dass es nach der gültigen Rechtsregelung nicht möglich sein sollte, strafrechtliche Verantwortlichkeit der natürlichen Person für eine bei der juristischen Person erfolgte Steuerhinterziehung gemäß § 240 oder § 241 des Strafgesetzbuches direkt und selbstständig zu folgern, obwohl die Gerichtspraxis abweichend ist.

Lukáš Smutný: Noch zur Diskussion: Erlöschen Schmerzgeldforderungen und Forderungen aus Beeinträchtigung des gesellschaftlichen Vorkommens mit dem Tod des Arbeitnehmers?

Der Artikel stellt Reaktion auf zwei in BA veröffentlichte Beiträge dar, den Artikel von JUDr. Lukáš Klega „Rechte, die im Todesfalle anders als durch Vererbung übergehen“, der in der Folge 5/2009 veröffentlicht wurde, und den Artikel von JUDr. Jan Pichrt, Ph.D., „Erlöschen Schmerzgeldforderungen und Forderungen aus Beeinträchtigung des

gesellschaftlichen Vorkommens mit dem Tod des Arbeitnehmers?“, der in der Folge 7/2009 von Právo veröffentlicht wurde und auf den Artikel von Klega reagierte. Der Autor befasst sich mit beiden entgegengesetzten Theorien und beurteilt anschließend selbst die gegebene Sache mit erweitertem Hinweis auf Unterstützung einer der Theorien. Er neigt zur Folgerung, dass Persönlichkeitsansprüche neu auf die Hinterbliebenen übergehen, wozu er nicht nur aufgrund des direkten Wortlauts des Gesetzes kommt, sondern auch aufgrund anderer bereits gültiger und verabschiedeter Gesetze (auch wenn z.B. noch nicht wirksam sind) und nicht zuletzt aufgrund der oberstgerichtlichen Entscheidung 21 Cdo 936/2010 vom 7. 4. 2011.

Petr Kolman: Kurz zum Transparenzprinzip der öffentlichen Verwaltung (und auch zu einem aktuellen Judikat des Verwaltungsgerichtshofs)

Der Autor denkt insbesondere über die Problematik der Transparenz der öffentlichen Verwaltung nach. Der Hauptsinn des Transparenzprinzips in öffentlicher Verwaltung ist Schutz des öffentlichen Interesses und Verringerung des Raums für Korruption und Klientelismus. Es ist dennoch nicht der einzige Sinn – die Offenheit und Transparenz der Verwaltung öffentlicher Sachen haben positiven Einfluss auch auf den Schutz individueller Rechte. Im Zusammenhang mit diesem Thema weist der Autor auf die Durchbruchentscheidung des Verwaltungsgerichtshofs Az.: 5 As 57/2010-79 vom Mai 2011 hin, nach der Informationswerber (Informationswerber kann de facto jeder sein) berechtigt sind zu wissen, welches Entgelt die Beamten erhielten. Der Gerichtshof stellte u.a. fest, dass die Entgeltveröffentlichung das Datenschutzgesetz keinesfalls verletzt.

Michaela Balusová: Erlöschen der Funktion des Zwangsvollstreckers im Laufe eines Zwangsvollstreckungsverfahrens

Erlöschen der Funktion des Zwangsvollstreckers im Laufe eines Zwangsvollstreckungsverfahrens, das noch nicht abgeschlossen wurde, tritt ziemlich häufig ein, trotzdem wissen die Gerichte und die Beteiligten manchmal nicht, wie sie vorgehen sollen, und wozu sie berechtigt sind. Die Autorin erwähnt im Text die gängigsten Weisen des Erlöschens der Funktion des Zwangsvollstreckers und ihre Auswirkung auf laufendes Zwangsvollstreckungsverfahren und sie bietet auch für die Zukunft einige Anregungen zum Nachdenken an.

Petr Hrachovec: Ten years of extraordinary appeals under the Criminal Procedure Code, Part 1

The author is a long-time judge of the Supreme Court. He has generalised his practical experience and decision-making practice in a comprehensive article which contains specific examples. The entire article is transparent, comprehensible and a very good guide to practising lawyers on how to avoid mistakes when filing extraordinary appeals in criminal proceedings. The second part of this extensive article will be published in BA no. 3/2012.

Michal Žižlavský: Tearing the corporate veil - liability of partners for delaying a crisis and delayed filing of an insolvency petition

The American comedian, J. Adams, described bankruptcy as a legal process in which you transfer everything you have into your trouser pockets and give your coat to your creditors. This is often also the case in our circumstances. Company owners often gain time for transferring assets by forcing company managers to delay filing an insolvency petition. The author who works as an insolvency administrator with a special licence to deal with the bankruptcy of large enterprises, drew attention in the last but one issue of the Bulletin of the Legal Profession to the new liability of company executives, members of boards of directors and managers for delayed filing of an insolvency petition after 1 January 2012. By this article he follows up and supplements information about when this liability under the new legislation also applies to partners, shareholders of business companies, members of cooperatives and other persons who affect the running of corporations.

Oldřich Řeháček: Averting bankruptcy of an insolvent debtor after filing an insolvency petition

The article deals with the issue of admissibility of averting debtor's insolvency after filing an insolvency petition, or possibilities offered (or not prohibited) to an insolvent subject by the Insolvency Act or the local legal system in connection with solving insolvency situation. The wide public had opportunity to see (inter alia through the insolvency register) various opinions expressed in this connection in relation to the insolvency proceedings concerning assets of the company SAZKA, a. s. The article bases on the current judicial decisions of the High Court in Prague and develops them further.

Václav Pátek: Criminal liability of legal entities for breaching tax regulations

The author considers the existing legislation of tax crimes with regard to the new act on criminal liability of legal entities and the proceedings against them, no. 418/2011 Coll. which came into effect as of 1 January 2012. He criticises the lack of cohesion between the Criminal Code and the relevant tax regulations and deduces that under the valid legislation it should not be possible to deduce directly and separately the criminal liability of natural persons under Section 240 or Section 241 of the Criminal Code for tax evasion which came about at legal entities even if judicial practice is different.

Lukáš Smutný: Still to be discussed: Do claims to compensation for pain and difficulty of social assertion end with the death of an employee?

The article is a reaction to two articles published in BA, the article of JUDr. Lukáš Klega "Rights that are transferred not just through inheritance in the event of death", published in no. 5/2009, and the article of JUDr. Jan Pichrt, Ph.D., "Do claims to compensation for pain and difficulty of social assertion end with the death of an employee?", published in no. 7/2009 which was a reaction to Klega's article. The author deals with both opposing theories and then presents his own assessment of tax matters with an extended reference to support one of the theories. He moves towards the conclusion that personal claims pass to the survivors which he reaches not just on the basis of the direct wording of the law, but also on the basis of already valid and approved laws (even if ineffective), and, last but not least, on the basis of the decision of the Supreme Court 21 Cdo 936/2010 of 7. 4. 2011.

Petr Kolman: Briefly about the principle of public administration transparency (and about one current ruling of the Supreme Administrative Court)

The author considers the problems of public administration transparency. The main purpose of the principle of transparency in public administration is the protection of public interests and reducing room for corruption and clientelism. Nevertheless this is not the only purpose – openness and transparency of the administration of public matters also has a positive impact on the protection of individual rights. In connection with the subject, the author also draws attention to the ground-breaking decision of the Supreme Administrative Court, ref. no. 5 As 57/2010-79 of May 2011 under which applicants for information (who can de facto be anyone) have the right to know what remuneration is paid to officials. The court, inter alia, stated that the publication of the amount of remuneration does not in any way breach the Personal Data Protection Act.

Michaela Balusová: End of the role of executor during execution proceedings

The end of the role of court executor during execution proceedings that are still ongoing is a relatively common phenomenon however a lot of the time the courts and the parties involved do not know precisely what procedure to follow and what is their authorisation. In the text the author mentions the most common ways of the end of the role of executor and their impact on ongoing execution proceedings. At the same time, she offers several ideas to consider for the future.

Leading Article

Martin Vychopen: **Not a New Year's but a predicative leading article** 3

Current News

Invitation to the AIJA seminar 4
 Gala night of the Lawyer of 2011 Ivana Cihlářová 5
 Data boxes for lawyers – what to do 12
 Invitation to the Congress Právni prostor 2012 (Legal Space 2012) 14

Legal Theory and Practice

Articles

Summary 16
 Ten years of extraordinary appeals under the Criminal Procedure Code, Part 1 Petr Hrachovec 17
 Tearing the corporate veil – liability of partners for delaying a crisis and delayed filing of an insolvency petition Michal Žižlavský 24
 Averting the bankruptcy of an insolvent debtor after filing an insolvency petition Oldřich Řeháček 27
 Criminal liability of legal entities for breaching tax regulations Václav Pátek 29
 Still to be discussed: Do claims for compensation for pain and difficulty of social assertion end with the death of an employee?
 Lukáš Smutný 36
 Briefly about the principle of public administration transparency (and about one current ruling of the Supreme
 Administrative Court) Petr Kolman 39
 End of the role of executor during execution proceedings Michaela Balousová 41

Judicial Decisions

Lapse of the claim to compensation of proceedings costs 44
 Legal custody 49
 Theft – the subjective aspect 50
 In one sentence 54

Professional Literature

Michal Králík: **Enforcement of claims from easements and making decisions in respect thereof** (Petr Lavický) 55
 Lukáš Pacht: **Insolvency Act with Case-law** (Václav Fiala) 56
 Tomasz J. Kotliński: **Historia krakowskiej izby adwokackiej/History of the Krakow Bar Association** (Rudolf Manik) 57
 Peter Kerecman, Rudolf Manik: **History of the Legal Profession in Slovakia** (Stanislav Balík) 58
 Reading on your behalf Jan Mates, Pavel Blanický 59
 Bulletin of the Slovak legal profession brings... 62

Legal Profession

Karel Čermák's Column

Sacrificium intellectus 64

Czech Legal Profession

Disciplinary Practice Jan Syka 65
 Meeting of the Board of Directors of the CBA icha 68

Europe

Conditions for the Establishment of Czech Lawyers in some EU Countries 69

Information and Points of Interest

You should know

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the CBA educational and training centres 84
 Invitation to the seminars of the Czech Lawyer's Association 87
 Invitation to the 3th Joseph's Symposium 87
 How to protect contracts and printed products from being forged? David Herman 88
 Sharia ante portas Josef Heller 89

Legal Community

For JUDr. Miloš Všeťečka Karel Čermák 93

Finally

Why do we long for a title? Petr Hajn 94
 Drawing by Lubomír Lichý 95
 Do you know that ... Stanislav Balík 95

Inhaltsverzeichnis/Zusammenfassung

Summary 97
 Table of Contents 98

PETERKA & PARTNERS

PETERKA & PARTNERS je přední nezávislá advokátní kancelář zaměřená na obchodní právo, která svým klientům z řad českých i nadnárodních společností, působících v široké škále oborů, poskytuje komplexní právní řešení pro Českou republiku a země střední a východní Evropy. Podobně jako řada českých společností rozvinula kancelář své aktivity v zahraničí a v klíčových zemích středo- a východoevropského regionu vybudovala síť vlastních poboček. Svým klientům tak umožňuje koordinovat všechny právní operace v jednotlivých zemích nebo napříč regionem přímo z České republiky a v českém jazyce.

V Polsku zajišťuje PETERKA & PARTNERS právní služby prostřednictvím své varšavské pobočky PETERKA & PARTNERS Kancelaria Prawnicza sp.k.

Tým složený z polských a českých advokátů poskytuje právní poradenství ve všech oblastech práva souvisejících s investicemi a podnikáním v Polsku, a to zejména:

- Korporátní právo/fúze a akvizice
- Obchodní závazky
- Právo nemovitostí
- Stavební právo
- Veřejné zakázky
- Pracovní právo a kolektivní vyjednávání
- Právo duševního a průmyslového vlastnictví
- Soutěžní právo
- Insolvenční právo
- Soudní spory a rozhodčí řízení; vymáhání pohledávek
- Trestní právo se zaměřením na hospodářské trestné činy

Služby jsou zajišťovány v českém, slovenském, polském, anglickém a francouzském jazyce.

Kontakt:

PETERKA & PARTNERS Kancelaria Prawnicza sp.k. | Mgr. Martin Murad, partner
tel.: +48 22 696 72 01 | fax: +48 22 696 72 03 | murad@peterkapartners.pl
Ul. Wiejska 17/5, 00-480 Varšava, Polsko | www.peterkapartners.com

Advokátní kancelář ŠACHTA&Partners, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme

Aktivní přístup k řešení problémů, vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu, samostatnost, schopnost organizace a týmové spolupráce. Podmínkou je znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou).

Nabízíme

Zajímavou a různorodou práci, motivující finanční ohodnocení, perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu.

V případě zájmu zasílejte své strukturované životopisy v českém a anglickém jazyce na e-mail: HR@jurista.cz a do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“.

Kontaktní osoba: Xenie Kulovaná, tel. 251 566 005.

Weil, Gotshal & Manges s.r.o. advokátní kancelář

nabízí pracovní příležitosti pro

advokáty a advokátní koncipienty

Kandidát by měl splňovat následující požadavky:

- velmi dobrá znalost platného práva
- motivace k vysokému pracovnímu nasazení
- výborná znalost anglického jazyka
- předchozí praxe a studijní zkušenosti získané v zahraničí výhodou

Chcete-li získat praktické zkušenosti v oboru, stát se členem týmu renomované mezinárodní advokátní kanceláře a získat nadstandardní finanční ohodnocení, zašlete nám, prosím: průvodní dopis a curriculum vitae v českém a anglickém jazyce.

Písemné nabídky s uvedením své kontaktní adresy a telefonního čísla zasílejte na adresu:

WEIL, GOTSHAL & MANGES s.r.o. advokátní kancelář

k rukám Martiny Křížkové a Kláry Koppové

Křižovnické nám. 193/2, 110 00 Praha 1, tel.: 221 407 300, fax: 221 407 310

e-mail: martina.krizkova@weil.com, klara.koppova@weil.com

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2011 PRO MEZINÁRODNÍ KANCELÁŘE (epravo.cz)

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU V KATEGORIÍCH:

- Fúze a akvizice
- Řešení sporů a arbitráže (epravo.cz 2011, 2010)

PRÁVNICKÁ FIRMA ROKU 2008 V KATEGORII TELEKOMUNIKACE A MÉDIA (epravo.cz)

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPY V OBLASTI M&A (Financial Times/Mergermarket 2011, 2007)

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICE (International Financial Law Review/Euromoney 2011, 2006, 2004)

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MEZINÁRODNÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ PŮSOBÍCÍ V ČESKÉ REPUBLICE (Chambers Europe 2009, 2008)

NEJLEPŠÍ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ V ČESKÉ REPUBLICE DLE VÝBĚRU KLIENTŮ (International Law Office 2008)

Česko-slovenská
advokátní kancelář
s mezinárodním
dosahem

Advokátní kancelář Havel, Holásek & Partners

- právní tým čítající více než 140 právníků, z toho 21 partnerů, několik desítek studentů právnických fakult a celkem více než 300 spolupracovníků, včetně 100 zaměstnanců spolupracující inkasní agentury Cash Collectors
- kancelář je podle výsledků oficiální soutěže Právnická firma roku v posledních třech letech podle počtu titulů a nominací nejúspěšnější českou advokátní kancelář
- 700 stálých klientů, 30 společností z Czech Top 100 a 80 společností uvedených v seznamu největších světových firem Fortune 500
- kancelář je součástí tří z deseti nejprestižnějších mezinárodních právnických sítí: World Law Group, State Capital Group a First Law International

Nabízíme

- pracovní příležitost v mladém kolektivu dynamicky se rozvíjející advokátní kanceláře
- výjimečnou možnost dalšího profesního růstu v rámci největší česko-slovenské advokátní kanceláře
- výborné finanční ohodnocení
- úzkou spolupráci na komplexních projektech se špičkovými mezinárodními AK a předními poradenskými firmami
- práci pro prestižní českou, slovenskou i zahraniční klientelu

Očekáváme

- výbornou znalost platného práva
- zkušenosti v mezinárodní nebo přední české či slovenské právní firmě
- výbornou znalost anglického, případně dalšího světového jazyka
- flexibilitu a vysoké pracovní nasazení
- schopnost týmové práce
- loajalitu a zájem o trvalý profesní růst v rámci kanceláře

Profesní životopis v českém, slovenském či anglickém jazyce prosím zašlete na adresu:

Havel, Holásek & Partners s.r.o., advokátní kancelář,
Týn 1049/3, 110 00 Praha 1

Můžete se také zaregistrovat na našich webových stránkách v sekci kariéra
Více informací o nabízených pozicích: www.havelholasek.cz

Pro náš dynamicky se rozvíjející tým v současné době hledáme vhodné kolegy / kolegyně na pozice:

PRAHA

Advokát / Advokátka

- Obchodní právo, fúze a akvizice
- Bankovníctví, finance a kapitálové trhy
- Energetika
- IP & TMT
- Veřejný sektor a regulace
- Soudní, správní a rozhodčí řízení
- Nemovitosti a stavebnictví
- Pracovní právo

Konciient / Konciientka

- Pracovní právo
- Nemovitosti a stavebnictví
- Obchodní právo, fúze a akvizice
- Energetika
- Veřejný sektor a regulace
- Bankovníctví, finance a kapitálové trhy

BRNO

Advokát / Advokátka

- Obchodní právo, fúze a akvizice
- Nemovitosti a stavebnictví
- IP & TMT
- Další oblasti práva

BRATISLAVA

Advokát / Advokátka / Konciient / Konciientka i celé týmy právníků

- Obchodní právo, fúze a akvizice
- Nemovitosti a stavebnictví
- IP & TMT
- Pracovní právo
- Další oblasti práva

Největší právnická firma
v České republice

Klienty nejlépe hodnocená
právnická firma
v České republice

Právnická firma roku
v České republice
(2011)

WHO'SWHOLEGAL

1. místo v počtu realizovaných
fúzí a akvizic v České republice
a východní Evropě
(2010)

1. místo mezi domácími
právnickými firmami
(2010)

PRACTICAL LAW COMPANY®

KŠD ŠTOVÍČEK advokátní kancelář, s.r.o.
hledá do svého týmu zkušeného
advokáta/advokátního koncipienta:

Požadovaný profil:

- vynikající úroveň znalostí českého i evropského práva
- výborná znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou NJ/FJ)
- praxe v advokacii podmínkou
- flexibilita
- schopnost týmové práce, samostatnost, bystrost
- vysoké pracovní nasazení
- profesionální vystupování, dobré komunikační schopnosti, loajalita
- znalost práce na PC

Nabízíme:

- zajímavou práci v přední české advokátní kanceláři
- příjemné pracovní prostředí v budově CITYTOWER
- finanční ohodnocení odpovídající schopnostem

V případě Vašeho zájmu zašlete, prosím, svou nabídku s životopisem
v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu: lucie.cyprova@ksd.cz.

K Š D
Š Ť O V Í Č E K

advokátní kancelář, s.r.o.

ALFA INTERNATIONAL
THE GLOBAL LEGAL NETWORK

**Hogan
Lovells**

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a přijme:

Advokáta a advokátního koncipienta

Požadujeme:

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování

Nabízíme:

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kancelářemi v Evropě, Asii, na Blízkém východě a v Severní a Jižní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v mladém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zašlete prosím faxem na číslo +420 224 210 004 nebo e-mailem na adresu careers.prague@hoganlovells.com.

www.hoganlovells.com

Hogan Lovells je mezinárodní právní praxe, která zahrnuje Hogan Lovells International LLP, Hogan Lovells US LLP a k nim přidružené entity.

www.hoganlovells.com

© Hogan Lovells 2011. Všechna práva vyhrazena.

Advokátní kancelář DVOŘÁK & SPOL. se zaměřením na obchodní a korporátní právo, právo kapitálového trhu a právo nemovitostí pracující pro významné české a mezinárodní společnosti, hledá pro posílení svého týmu:

advokáta se znalostí anglického jazyka a s praxí v oblasti korporátního práva a/nebo práva nemovitostí

Očekáváme: vysokou úroveň odborných znalostí, vysoké pracovní nasazení, schopnost týmové práce a připravenost podílet se na dalším rozvoji kanceláře. Znalost německého jazyka výhodou.

Nabízíme: zajímavou práci v oboru obchodního práva, finančního práva a práva nemovitostí, kompetitivní finanční ohodnocení, perspektivu uplatnění v dynamicky se rozvíjející advokátní kanceláři a příjemné pracovní prostředí.

V případě zájmu zašlete, prosím, strukturovaný životopis v českém a anglickém jazyce e-mailem na adresu: pavlina.zvonickova@akds.cz. V případě dotazů volejte 255 706 500. Všechny nabídky budeme považovat za důvěrné.

DBK PARTNERS
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Advokátní kancelář se sídlem v business centru The Park, Praha 4, poskytující právní služby zejména v oblasti občanského, obchodního, finančního a daňového práva, s významnou českou i zahraniční klientelou, hledá vhodné kandidáty či kandidátky na pozice

ADVOKÁT/ ADVOKÁTKA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/ KONCIPIENTKA S PRAXÍ

POŽADUJEME

- vynikající znalost platného práva a schopnost jej aplikovat
- výborné logické myšlení
- aktivní znalost anglického jazyka
- zodpovědný a pečlivý přístup k práci s důrazem na kvalitní výsledky
- schopnost samostatné i týmové práce

NABÍZÍME

- zajímavou práci v dynamicky se rozvíjející advokátní kanceláři
- odborný růst
- mladý a přátelský pracovní kolektiv
- příjemné pracovní prostředí
- zajímavé mzdové ohodnocení